

แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนจริยธรรมของโรงเรียนประถมศึกษา
อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ

A GUIDELINE OF ACTIVITY MANAGEMENT IN MORAL TEACHING AND
LEARNING FOR PRIMARY SCHOOLS IN MUEANG DISTRICT,
SAMUTPRAKARN PROVINCE

พระอนุสรณ์ อนุสรโร (พรหมโพธิ์)

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๖๑

แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรมของโรงเรียนประถมศึกษา
อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ

พระอนุสรณ์ อนุสรโร (พรหมโพธิ์)

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๖๑

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

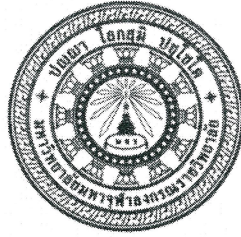
A Guideline of Activity Management in Moral Teaching and
Learning for Primary Schools in Mueang District,
Samutprakarn Province

Phra Anusorn Anussaro (Phrompho)

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of
the Requirements for the Degree of
Master of Arts
(Buddhist Educational Administration)

Graduate School
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
C.E. 2018

(Copyright by Mahachulalongkornrajavidyalaya University)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์ เรื่อง“แนวทางการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรม ของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ”เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

(พระมหาสมบุญ วุฑฒิภิโร, ดร.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์

ประธานกรรมการ

(พระครูกิตติญาณวิสิฐ, ดร.)

กรรมการ

(ดร.อำนาจ บัวศิริ)

กรรมการ

(พระครูวิรุฬห์สุตคุณ, ดร.)

กรรมการ

(รศ. ดร.สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

พระครูวิรุฬห์สุตคุณ, ดร.

ประธานกรรมการ

รศ. ดร.สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย

กรรมการ

ชื่อผู้วิจัย

(พระอนุสรณ์ อนุสรโร)

- ชื่อวิทยานิพนธ์ : แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรมของโรงเรียน
ประถมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการ
- ผู้วิจัย : พระอนุสรณ์ อนุสรโร (พรหมโพธิ์)
- ปริญญา : พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (พุทธบริหารการศึกษา)
- คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์
- : พระครูวิรุฬห์สุตคุณ, ดร.ป.ธ. ๔, พธ.บ. (พระพุทธศาสนา)
 - พธ.ม. (การบริหารการศึกษา), พธ.ด. (พุทธบริหารการศึกษา)
 - : รศ.ดร.สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย พธ.บ. (การบริหารการศึกษา),
 - M.Ed. (Educational Guidance), Ph.D. (Educational)
- วันที่สำเร็จการศึกษา : ๑๙ มีนาคม ๒๕๖๒

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรมของโรงเรียน
ประถมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณใช้วิธีผสมผสานระหว่าง
ปริมาณและคุณภาพ มีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อศึกษาสภาพ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรม
ของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการ ๒) เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาการจัด
กิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรม ของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการ
ซึ่งเป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธีระหว่างงานวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) วิจัยเชิง
สำรวจ (Survey Research) และงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้แบบสอบถาม
(Questionnaire) ใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักเรียน โรงเรียนประถมศึกษาปีที่ ๔-๖
จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน ๓๖๔ คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยหา ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่า
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์เอกสารและสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน ๓ คน ทำการ
วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

๑. ความคิดเห็นของนักเรียนต่อสภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรม ของ
โรงเรียนประถมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการ ภาพรวม ๘ ด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน
เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การเรียนรู้ด้านสุภาพ ร่องลงมา การเรียนรู้ด้านประหยัด การ
เรียนรู้ด้านมีน้ำใจ การเรียนรู้ด้านสะอาด การเรียนรู้ด้านมีวินัย การเรียนรู้ด้านซื่อสัตย์ การเรียนรู้ด้าน
ความขยัน และระดับต่ำสุด การเรียนรู้ด้านความสามัคคี ตามลำดับ

๒. ข้อเสนอแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรมของโรงเรียนประถมศึกษา
อำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการ โดยรวม ความขยัน คือ ความตั้งใจเพียรพยายามทำหน้าที่การทำงาน
อย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ ความประหยัด คือ การรู้จักเก็บออม ถนอมใช้ทรัพย์สิน สิ่งของให้เกิด
ประโยชน์คุ้มค่า ไม่ฟุ่มเฟือย ฟุ้งเฟ้อ ความซื่อสัตย์ คือ ผู้ที่มีความประพฤติตรง ทั้งต่อหน้าที่ ต่อ
วิชาชีพ ตรงต่อเวลา ไม่ใช้เล่ห์กล คดโกง ทั้งทางตรงและทางอ้อม รับรู้หน้าที่ของตนเองและปฏิบัติ
อย่างเต็มที่ถูกต้อง ความมีวินัย คือ การยึดมั่นในระเบียบแบบแผน ข้อบังคับ และข้อปฏิบัติ ซึ่งมีทั้ง

วินัยในตนเองและวินัยต่อสังคม ความสุภาพ คือ เรียบร้อย อ่อนโยน ละมุนละม่อม มีกิริยามารยาทที่
 ดีงาม มีสัมมาคารวะ ผู้ที่มีความสุภาพ คือ ผู้ที่อ่อนน้อมถ่อมตนตามสถานภาพและกาลเทศะ ไม่
 ก้าวร้าว รุนแรง วางอำนาจข่มผู้อื่น ทั้งโดยวาจาและท่าทาง ความสะอาด คือ ปราศจากความมัว
 หมอง ทั้งกาย ใจ และสภาพแวดล้อม ความผ่องใส เป็นที่เจริญตา ทำให้เกิดความสบายใจแก่ผู้พบเห็น
 ความสามัคคี คือ ความพร้อมเพรียงกัน ความกลมเกลียวกัน ความปรองดองกัน ร่วมใจกันปฏิบัติงาน
 ให้บรรลุผลตามที่ต้องการ เกิดงานการอย่างสร้างสรรค์ ปราศจากการทะเลาะวิวาท ไม่เอาर्डเอา
 เปรียบกัน เป็นการยอมรับความมีเหตุผล ความมีน้ำใจ คือ ความจริงใจที่ไม่เห็นแก่ตัวเองตัวเอง แต่
 เห็นอกเห็นใจ เห็นคุณค่าในเพื่อนมนุษย์ มีความเอื้ออาทร เอาใจใส่ ให้ความสนใจในความต้องการ

Thesis Title : A Guideline of Activity Management in Moral Teaching and Learning for Primary Schools in Mueang District, Samutprakarn Province

Researcher : Phra Anusorn Anussaro (Phrompho)

Degree : Master of Arts (Educational Administration)

Thesis Advisory Committee :

: Phrakhu Virulsuthakun, Dr. Pali IV, B.A. (Buddhist Studies),
M.A. (Educational Administration),
Ph.D. (Buddhist Educational Administration)
Assoc.Prof.Dr.Suddhipong Srivichai,
B.A. (Educational),
M.Ed. (Educational Guidance),
Ph.D. (Educational Administration)

Date of Graduation : March 19, 2019

Abstract

The objectives of this research were to study the state of activity management in moral teaching and learning in primary schools in Mueang district of Samutprakarn province and to propose a guideline of activity management development in moral teaching and learning in primary schools in Mueang district of Samutprakarn province. The mixed research methods were used in the study. The quantitative data were collected by questionnaires from 364 Prathom 4-6 students and analyzed by frequency, mean, percentage, and standard deviation. The qualitative data were obtained from documents and in-depth interviews with 3 key-informants, and analyzed by content analysis.

The results of the study found that:

1. The opinion towards the state of activity management in moral teaching and learning in primary schools in Mueang district of Samutprakarn province in 8 aspects was at a high level totally. The highest level was on politeness, followed by economy, hospitality, cleanliness, discipline, honesty, diligence, and unity respectively.
2. A guideline of activity management in moral teaching and learning in primary schools in Mueang district of Samutprakarn province was as follows; Diligence; students should be trained to have attention in duty and work continuously and regularly, Economy; students should be trained to save and spend

money and other objects worthily, Honesty; students should be trained to be punctual and professional, Discipline; students should be trained to be disciplined to oneself and others, and follow the rules of law, Politeness; students should be trained to be calm, polite, humble, obedient, and peaceful, Cleanliness; students should be trained to keep their body clean and to keep their mind calm, Unity; students should be trained to be teamwork, respect different opinions, and work creatively, and Hospitality; students should be trained to have empathy and sympathy on humans and animals.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เรื่อง “แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรมของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ” สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีก็เนื่องด้วยได้รับความเมตตาช่วยเหลือจากคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ คือ พระครูวิรุฬห์สุดคุณ,ดร.ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ รศ.ดร.สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำด้วยดีตลอดมา ตั้งแต่เริ่มต้นจนทำให้วิทยานิพนธ์สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ขอขอบคุณคณะกรรมการสอบป้องกันทุกรูปทุกท่านที่ได้สละเวลาตรวจสอบวิทยานิพนธ์และให้ข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัยเป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิในการสนทนากลุ่มและผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมภาษณ์ทุกท่านที่เมตตาให้คำชี้แนะอันเป็นข้อมูลสำคัญแก่การวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณคณะผู้บริหารและคณะครู ในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ ทั้ง ๖ แห่งทุกท่านที่เมตตาแก่ผู้วิจัยได้เสียสละให้ความร่วมมือและอำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าวิจัยในครั้งนี้เป็นอย่างดี

ขอกราบขอบพระคุณคณะผู้บริหาร คณาจารย์ และเจ้าหน้าที่หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยทุกท่าน ที่ให้ความช่วยเหลือทุกประการจนทำให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้ประสบความสำเร็จด้วยดี

คุณประโยชน์คุณงามความดีอันเกิดจากวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ ผู้วิจัยขอบบอบูชาเป็นกตเวทิตาคุณ แต่คุณ ครูอาจารย์ และผู้ที่ช่วยสนับสนุนการในการวิจัยครั้งนี้ทุกท่าน

พระอนุสรณ์ อนุสรโร (พรหมโพธิ์)

๑๙ มีนาคม ๒๕๖๒

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพ	ญ
คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ	ฎ
บทที่ ๑ บทนำ	๑
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๔
๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ	๔
๑.๔ ขอบเขตการวิจัย	๔
๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	๖
๑.๖ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	๖
บทที่ ๒ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๗
๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรม	๘
๒.๒ ความสำคัญเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สอนจริยธรรมของโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา เขต ๑ จังหวัดสมุทรปราการ	๑๙
๒.๓ บทบาทของครูในการจัดการเรียนรู้คุณธรรมพื้นฐานนักเรียน ๘ ประการ	๒๙
๒.๔ แนวทางการเรียนรู้คุณธรรมพื้นฐาน ๘ ประการ นักเรียน	๓๗
๒.๕ ทฤษฎีการเรียนรู้คุณธรรม	๔๖
๒.๖ ประวัติความเป็นมาโรงเรียน	๕๐
๒.๗ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๕๔
๒.๘ กรอบแนวคิดในการวิจัย	๕๘

บทที่ ๓	วิธีดำเนินการวิจัย	๕๙
๓.๑	รูปแบบการวิจัย	๕๙
๓.๒	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	๕๙
๓.๓	การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๖๐
๓.๔	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๖๑
๓.๕	การเก็บรวบรวมข้อมูล	๖๑
๓.๖	การวิเคราะห์ข้อมูล	๖๒
๓.๗	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	๖๒
บทที่ ๔	ผลการวิจัย	๖๓
๔.๑	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามและความ คิดเห็นนักเรียนต่อแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จริยธรรมของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัด สมุทรปราการ	๖๔
๔.๒	ผลการวิเคราะห์แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรม ของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ	๗๕
๔.๓	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ	๗๖
๔.๔	สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย	๘๒
บทที่ ๕	สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	๘๔
๕.๑	สรุปผลการวิจัย	๘๔
๕.๒	อภิปรายผลการวิจัย	๘๗
๕.๓	ข้อเสนอแนะ	๙๐
บรรณานุกรม		๙๓
ภาคผนวก		๙๙
ภาคผนวก ก	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๑๐๐
ภาคผนวก ข	ผู้ให้ข้อมูลสัมภาษณ์	๑๑๔
ภาคผนวก ค	รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ	๑๑๘
ภาคผนวก ง	หนังสือติดต่อส่วนงาน	๑๒๕
ประวัติผู้วิจัย		๑๔๗

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
๓.๑	แสดงประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	๖๐
๔.๑	ค่าร้อยละและค่ามาตรฐานข้อมูลทั่วไปของนักเรียนจำแนกตามเพศ	๖๔
๔.๒	ค่าร้อยละและค่ามาตรฐานข้อมูลทั่วไปของนักเรียนจำแนกตามอายุ	๖๔
๔.๓	ค่าร้อยละและค่ามาตรฐานข้อมูลทั่วไปของนักเรียนจำแนกตามระดับชั้นเรียน	๖๕
๔.๔	ค่าร้อยละและค่ามาตรฐานข้อมูลทั่วไปของนักเรียนจำแนกโรงเรียน	๖๕
๔.๕	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความคิดเห็นของนักเรียนต่อแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรมของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการ ภาพรวม ๘ ด้าน	๖๖
๔.๖	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความคิดเห็นของนักเรียนต่อแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรมของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการ การเรียนรู้ด้านความซื่อสัตย์	๖๗
๔.๗	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความคิดเห็นของนักเรียนต่อแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรมของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการ การเรียนรู้ด้านประหยัด	๖๘
๔.๘	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความคิดเห็นของนักเรียนต่อแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรมของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการ ด้านการเรียนรู้ด้านความซื่อสัตย์	๖๙
๔.๙	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความคิดเห็นของนักเรียนต่อแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรมของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการ การเรียนรู้ด้านมีวินัย	๗๐
๔.๑๐	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความคิดเห็นของนักเรียนต่อแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรมของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการ การเรียนรู้ด้านสุขภาพ	๗๑

๔.๑๑	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความคิดเห็นของนักเรียนต่อแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรมของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ การเรียนรู้ด้านสะอาด	๗๒
๔.๑๒	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความคิดเห็นของนักเรียนต่อแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรมของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ การเรียนรู้ด้านความสามัคคี	๗๓
๔.๑๓	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความคิดเห็นของนักเรียนต่อแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรมของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ การเรียนรู้ด้านมีน้ำใจ	๗๔

สารบัญภาพ

แผนภาพที่		หน้า
๒.๑	กรอบแนวคิดในการวิจัย	๕๘
๔.๑	องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย	๘๒

อธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ

อักษรย่อในวิทยานิพนธ์นี้ อ้างอิงจากพระไตรปิฎก ฉบับภาษาไทยของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๓๙ โดยได้กล่าวถึงแหล่งที่มา / เล่ม / ข้อ / และหน้า ตามลำดับ เช่น ที.ปา. (ไทย) ๑๑/๓๐๕/๑๙๖ หมายถึง ที่มณิกาย ปาฎิกวรรค พระไตรปิฎกภาษาไทย

พระสุตตันตปิฎก

ส.ข. (ไทย) = สุตตันตปิฎก	ที่มณิกาย	ปาฎิกวรรค	(ภาษาไทย)
ขุ.ธ. (ไทย) = สุตตันตปิฎก	ขุททกนิคาย	ธรรมบท	(ภาษาไทย)

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๗๙ บัญญัติไว้ว่า รัฐต้องให้ความอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนาซึ่งเป็นศาสนาที่ประชาชนชาวไทยส่วนใหญ่นับถือมาช้านานและศาสนาอื่น ทั้งต้องส่งเสริมความเข้าใจอันดีและความสมานฉันท์ระหว่างศาสนิกชนของทุกศาสนา รวมทั้งสนับสนุนการนำหลักธรรมของศาสนามาใช้เพื่อเสริมสร้างคุณธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต คุณธรรม คือ ธรรมที่เป็นคุณ ความดีงาม สภาพที่เกื้อกูล จริยธรรม คือ ธรรมที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติ ศีลธรรม กฎศีลธรรม^๑

คุณธรรม จริยธรรม จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่เด็กและเยาวชน อันเป็นเหตุจะทำให้การพัฒนาคนในชาติเป็นไปอย่างยั่งยืน และจะทำให้เกิดความสุขทั้งกับตนเอง แก่สังคม และประเทศชาติ

ตั้งแต่โบราณกาล คุณธรรม และจริยธรรม เป็นสิ่งที่ทรงคุณค่า ซึ่งบรรพบุรุษไทยได้รักษาไว้คู่กับชาติไทย แต่ในปัจจุบันในยุคโลกาภิวัตน์คุณธรรมและจริยธรรมอันดีงามของคนไทยกำลังจะถูกเลเยจนทำให้เกิดปัญหาสังคมตามมาอย่างมากมาย โดยเฉพาะนักเรียน เยาวชนและนักศึกษาซึ่งเป็นอนาคตของชาติได้รับวัฒนธรรมต่างชาติที่หลั่งไหลเข้ามาพร้อมกับความเจริญทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยขาดการใช้ความคิดพิจารณาไตร่ตรอง ในเรื่องบุคคลต้นแบบที่ดีของบุคคลในสังคมในยุควัตถุนิยมอย่างปัจจุบัน ทำให้เป็นที่น่าวิตกว่า ถ้าหากไม่มีการดำเนินการเพื่อแก้ไขหยุดยั้งปัญหาเหล่านี้จะเกิดผลกระทบต่อสังคมไทยในระยะยาวเป็นอย่างยิ่ง^๒

การจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาที่เน้นให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ นั้น ถือว่าผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้มีบทบาทหน้าที่ในการเป็นผู้นำในการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนให้เป็นบุคคลที่ใฝ่รู้ใฝ่เรียนอย่างต่อเนื่อง สามารถคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาได้ รักเพื่อนมนุษย์รักธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตลอดจนเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลและมีจิตใจเป็นกลาง ในการจัดการเรียนการสอนให้นักเรียน

^๑ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์ จำกัด, ๒๕๕๖), หน้า ๒๖๓, ๓๐๓.

^๒คณะกรรมการการศึกษา ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม วุฒิสภา, การสร้างเสริมคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียน, (กรุงเทพมหานคร : สำนักการพิมพ์สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, ๒๕๔๘), หน้า ๑๐.

ครูผู้สอนจะต้องปรับปรุงพัฒนาทักษะและประสบการณ์ในการสอนให้สอดคล้องกับความสามารถ ความสนใจ ความต้องการ และเจตคติของผู้เรียน โดยเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง เน้นกระบวนการเรียนรู้ให้สามารถเรียนรู้ เป็นไปเพื่อการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและนำไปใช้ในการสร้างและเตรียมทรัพยากรมนุษย์ให้ประเทศมีคุณภาพที่เหมาะสมและสอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศแบบยั่งยืน ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนจะต้องกำหนดกลยุทธ์ โดยเปลี่ยนแปลงกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนรู้จักแสวงหาความรู้และเรียนรู้ด้วยตนเองมากยิ่งขึ้น ผู้บริหารจะต้องเร่งรัดพัฒนาครูอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ให้เป็นผู้ที่มีศักยภาพที่เหมาะสมที่จะให้การศึกษา อบรม พัฒนาเยาวชนของชาติ ในฐานะที่เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีความสำคัญต่อประเทศชาติ

ขณะเดียวกัน ปัญหาการดำเนินชีวิตของสังคมไทยเป็นอุปสรรคของพุทธศาสนิกชนเพราะขาดหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา คือ (๑) การขาดความพากเพียรในการทำงานหรือการศึกษา (๒) การไม่รู้จักประหยัลดทรัพย์ มีการใช้จ่ายอย่างฟุ่มเฟือย เกินความจำเป็น (๓) มีการคบคนพาลเป็นเพื่อน ชอบแนะนำไปในทางที่ผิดหรือไปในที่ไม่ควร อาทิเช่น แนะนำให้ไปเล่นการพนัน ให้ไปลักขโมย ให้กินยาบ้า ให้เสพยา ขวนไปในทางประพฤติดีในกาม เป็นต้น และ (๔) มีการใช้จ่ายทรัพย์เกินฐานะ ใช้ชีวิตหรูหราฟุ่มเฟือยตามกระแสนิยมของความต้องการ(ตัณหา) และไม่รู้จักความเพียงพอ ไม่พอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่เกิดความอยากได้อะไรก็อยากเป็น(โลภ) เกินฐานะของตน^๑แต่อย่างไรก็ตาม หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาก็สามารถนำมาใช้เพื่อลดและแก้ไขปัญหเหล่านี้ได้ ด้วยการใช้สติปัญญาในการขบคิด พิจารณา ไตร่ตรอง ดังกระแสพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช มหาราช ที่พระองค์ทรงมีพระราชดำรัสเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนในหนังสือ “คำพ่อสอน” ความตอนหนึ่งว่า

ปัญหาทุกอย่าง ไม่ว่าเล็กหรือใหญ่ มีทางแก้ไขได้ ถ้ารู้จักคิดได้ดี ปฏิบัติได้ถูก การคิดได้ดีนั้น มิใช่การคิดได้ด้วยการคิดด้วยสมองกล เพราะถึงโลกเราในปัจจุบันจะวิวัฒนาการไปมากเพียงใดก็ตาม ก็ยังไม่มีเครื่องมืออันวิเศษชนิดใดสามารถขบคิดแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างสมบูรณ์ การขบคิดวินิจฉัยปัญหาจึงต้องใช้สติปัญญา คือคิดด้วยสติรู้ตัวอยู่เสมอ เพื่อหยุดยั้งและป้องกันความประมาทพลาดผิด และอคติต่างๆ มิให้เกิดขึ้น ช่วยให้การใช้ปัญญาพิจารณาปัญหาต่าง ๆ เป็นไปอย่างเที่ยงตรง ทำให้เห็นเหตุเห็นผลและที่เกี่ยวข้องกันเป็นกระบวนการได้กระจ่างชัดทุกขั้นตอนและวินิจฉัยได้ถูกต้องว่า ปัญหาที่แท้อยู่ตรงไหนจะปฏิบัติแก้ไขโดยวิธีใด ส่วนการปฏิบัติได้ถูกนั้น ก็คือปฏิบัติแก้ไขได้ถูกต้องตามหลักการหลักวิชาการ หลักเหตุผล และหลักธรรม การคิดได้ดีปฏิบัติได้ถูกนี้ เป็นเรื่อง

^๑นงลักษณ์ เทพสวัสดิ์, วิเคราะห์ปัญหาสำคัญในสังคมไทย, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๑), หน้า ๖๘.

เป็นเหตุเป็นผลประกอบกันและส่งเสริมสนับสนุนกันเป็นปัจจัยที่สำคัญในการแก้ไขปัญหาทั้งในการดำรงชีวิตและการปฏิบัติกิจการงาน^๔

ปัจจุบันการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรมของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ก็ยังพบปัญหาอุปสรรคหลายประการ ทั้งพระภิกษุผู้ทำหน้าที่เผยแผ่ศาสนาธรรมก็มีไม่มากนักทำให้โรงเรียนขาดพระผู้สอน นอกจากนั้นการจัดการศึกษาดังกล่าวยังไม่มีการปรับปรุงให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ปัจจุบัน หลักสูตรยังคงเป็นเนื้อหาสาระ ผู้สอนส่วนใหญ่ขาดความรู้ความเข้าใจในวิธีสอนและการถ่ายทอดความรู้ยังคงเน้นครูผู้สอนเป็นสำคัญ และวิธีการสอนยังคงใช้รูปแบบท่องจำมากกว่าความเข้าใจ การประเมินผลและการอนุมัติผลการเรียนยังคงอยู่ในอำนาจของส่วนกลาง และรูปแบบการเรียนการสอนเป็นการศึกษาตามอัธยาศัย ก็ไม่ได้รับการสนับสนุน ส่งเสริม ยังคงอยู่ในลักษณะเป็นไปตามศักยภาพที่พึงมีของโรงเรียนที่จัดสอน การเรียนยังคงอยู่ได้ด้วยศรัทธาของศาสนิกที่สนับสนุน และด้วยความสามารถของผู้อำนวยการ ไม่ได้เกิดจากระบบเกื้อหนุนของรัฐ^๕ นอกจากนี้การจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาก็ไม่เต็มเม็ดเต็มหน่วย เพราะจะต้องขึ้นอยู่กับโรงเรียนที่เข้าไปสอนด้วย หากมีกิจกรรมของทางโรงเรียนขึ้นก็ไม่ได้มีการจัดการเรียนการสอน การไม่เข้าเรียน การขาดสอบของนักเรียน และยังเจอปัญหาเด็กนักเรียนไม่ค่อยสนใจในการเรียนธรรมศึกษาเพราะเมื่อจบแล้วในแต่ละชั้นที่รับใบประกาศนียบัตรก็ไม่ว่าจะไปทำอะไร หรือนำไปใช้ประโยชน์อะไร ทั้งที่เป็นวิชาความรู้ที่มีความสำคัญเกี่ยวกับการเรียนรู้ทางพระพุทธศาสนาตรงตามหลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ที่กำหนดเป็นจุดหมายเพื่อให้เกิดกับผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ข้อ ๑ ว่า มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ มีวินัยและปฏิบัติตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา^๖ ซึ่งถ้าหากนักเรียนสนใจในการเล่าเรียนและนำไปปฏิบัติก็สามารถเป็นภูมิคุ้มกันต้านทานเหตุปัจจัยในทางเสื่อมที่จะเข้ามาทำลายชีวิตที่ดีงามได้ด้วยหลักธรรมทางศาสนา

ด้วยเหตุผลที่กล่าวมานี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะวิจัยเรื่องแนวทางการจัดการเรียนการสอนจริยธรรมของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ เพื่อศึกษาการจัดการเรียนการสอนจริยธรรมเพื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการเรียนการสอนจริยธรรม ของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และเพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะแนวทางการจัดการเรียนการสอนจริยธรรมของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ให้มีคุณภาพและศักยภาพยิ่งขึ้นไป

^๔ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช, คำพ่อสอน : ประมวลพระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน, (กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิโตโยต้าประเทศไทยและมูลนิธิสิดดรี-สฤชติวงศ์, ๒๕๔๓), หน้า ๑๙๙.

^๕ สำนักงานคณะกรรมการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ.๒๕๔๕ - ๒๕๕๙), (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด, ๒๕๔๕), หน้า ๒๗.

^๖ กระทรวงศึกษาธิการ, หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช ๒๕๕๑, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, ๒๕๕๑), หน้า ๓.

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาสภาพ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรม ของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ

๑.๒.๒ เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรม ของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ

๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ

๑.๓.๑ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรม ของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ

๑.๓.๒ ความคิดเห็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรม ของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ

๑.๓.๓ ปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไขการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรม ของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ

๑.๔ ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรม ของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ” ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยมีรายละเอียดดังนี้

๑.๔.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยเรื่อง “แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรม ของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ” ผู้วิจัยได้กำหนดเนื้อหาเพื่อศึกษาเกี่ยวกับการจัดการคุณธรรมพื้นฐาน ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ^๗ ทั้ง ๘ ได้แก่ การเรียนรู้ด้านขัน การเรียนรู้ด้านประหยัด การเรียนรู้ด้านซื่อสัตย์ การเรียนรู้ด้านมีวินัย การเรียนรู้ด้านสุภาพ การเรียนรู้ด้านสะอาด การเรียนรู้ด้านสามัคคี และการเรียนรู้ด้านมีน้ำใจ

- ๑) ความขยัน
- ๒) ความประหยัด
- ๓) ความซื่อสัตย์
- ๔) ความมีวินัย
- ๕) ความสะอาด
- ๖) ความสุภาพ
- ๗) ความสามัคคี
- ๘) ความมีน้ำใจ

^๗ กระทรวงศึกษาธิการ, **คุณธรรมพื้นฐาน ๘ ประการ**, (นโยบายเร่งรัดการปฏิรูปการศึกษา ๒๕๕๐), [ออนไลน์].แหล่งที่มา: http://www.fda.moph.go.th/depart/FDA_clear/enoughtheory.pdf. พระราชดำรัสเศรษฐกิจแบบพอเพียง, ๒๕๕๕. [๒๔ ตุลาคม ๒๕๕๖].

๑.๔.๒ ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยเรื่อง “แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรม ของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการ” ครั้งนี้ ผู้วิจัยแบ่งเป็น ๒ ตัวแปร ดังนี้

๑. ตัวแปรต้น ได้แก่ สถานภาพทั่วไปของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔-๖ ประกอบไปด้วย เพศ อายุ ระดับชั้นการเรียนรู้

๒. ตัวแปรตาม ได้แก่ แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรม ของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการ ให้สอดคล้องกับคุณธรรมพื้นฐาน ๘ ประการ ประกอบด้วย ๑) ความขยัน ๒) ความประหยัด ๓) ความซื่อสัตย์ ๔) ความมีวินัย ๕) ความสะอาด ๖) ความสุภาพ ๗) ความสามัคคี ๘) ความมีน้ำใจ

๑.๔.๓ ขอบเขตด้านประชากร

ก.ประชากร ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มประชากร จากการให้ตอบแบบสอบถาม นักเรียนที่กำลังศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔-๖ ในเขตอำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน ๒,๕๑๖ คน ทั้งหมด ๒๘ โรงเรียน

ข.กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔-๖ จำนวน คน ในเขตอำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน ๖ โรงเรียน เนื่องจากแต่ละโรงเรียนมีประชากรและกลุ่มตัวอย่างไม่เท่ากัน จึงใช้วิธีการสุ่มหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางสำเร็จรูปคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่าง R.V.Krejcie และ D.W.Morgan^๔ และได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจำนวน ๓๖๔ คน

๑.๔.๔ ขอบเขตด้านพื้นที่

ในโรงเรียนภายในเขตอำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการ ๖ โรงเรียน คือ

- ๑)โรงเรียนวัดบางโปรง
- ๒)โรงเรียนมหาภาพระจาดทองอุปถัมภ์
- ๓)โรงเรียนคลองกระทุ่มราษฎร์อุทิศ
- ๔)โรงเรียนวัดแพรกษา
- ๕)โรงเรียนวัดด่านสำโรง
- ๖)โรงเรียนนาาคติอนุสรณ์

๑.๔.๕ ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยเริ่มดำเนินการวิจัยตั้งแต่ เดือน พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๑ ถึง เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๑ รวม ๖ เดือน

^๔ ชานินทร์ ศิลป์จารุ, การวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ, พิมพ์ครั้งที่ ๙ (กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ที่ บริษัท เอส.อาร์.พรินต์ติ้ง แมสโปรดักส์ จำกัด, ๒๕๕๑), หน้า ๔๘-๔๙.

๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

การจัดกิจกรรม หมายถึง กิจกรรมต่างๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้น นอกเหนือจากกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลักสูตรกำหนดเนื้อหาไว้ เพื่อส่งเสริมประสบการณ์ชีวิต สนองความสนใจ ความสามารถและความถนัดของนักเรียน โดยนักเรียนเป็นผู้มีส่วนร่วมในการวางแผนและดำเนินการเองโดยสมัครใจ และด้วยความช่วยเหลืออำนวยความสะดวกของโรงเรียนในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้กิจกรรมแต่ละอย่างบรรลุความสำเร็จตามความมุ่งหมายที่ตั้งไว้ซึ่งกิจกรรมที่จัดเหล่านี้เป็นกิจกรรมที่กำหนดให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติ มีส่วนสัมพันธ์กับหลักสูตรหรือเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตร ทั้งนี้เพื่อให้ นักเรียนได้รับประสบการณ์เพิ่มเติมจากการเรียนการสอนตามปกติ ทำให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาในตัวนักเรียน

คุณธรรม หมายถึง งานเฉพาะบุคคลที่ทำแทนกันไม่ได้ ผู้เรียนต้องมีประสบการณ์เรียนรู้ด้วยตนเอง ที่ครูผู้สอนต้องสร้างความหมายของสิ่งต่างๆ ให้ผู้เรียนเกิดสติปัญญา คุณธรรมต้องเริ่มที่ตัวบุคคลก่อน โดยมีการปรับตนเองให้ควบคุมความรู้สึกอารมณ์ปรารถนาของตนเองให้ได้ ให้เกิดความสมดุล ปราศจากความอยาก อารมณ์โกรธ ตื่นเต้นหรือ ดีใจจนเกินเหตุ สามารถเผชิญกับทุกสถานการณ์อย่างกล้าหาญ

จริยธรรม หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกให้เห็นถึงการปฏิบัติดี ปฏิบัติถูกต้อง อันเป็นผลมาจากความคิดที่สังคม หรือบุคคลมีความเห็นว่าเป็นการปฏิบัติที่ดีเป็นกรอบกำหนดไว้เพื่อให้สังคมเกิดความเป็ระเบียบเรียบร้อย มีความร่มเย็นเป็นสุข มีความรักความสามัคคี และมีความปลอดภัยในการดำเนินชีวิต หรือกระบวนการทางสติปัญญาทางสังคม ทำให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับผู้อื่น และแหล่งข้อมูลอื่น เป็นกิจกรรมที่สนุกเพราะหลุดพ้นจากความไม่รู้มาเป็นความใฝ่รู้ อยากรู้

นักเรียน หมายถึง นักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔-๖ โรงเรียนอำเภอเมืองจังหวัดสมุทรปราการ

โรงเรียน หมายถึง โรงเรียนอำเภอเมืองจังหวัดสมุทรปราการ

๑.๖ ประโยชน์ที่รับจากการวิจัย

๑.๗.๑ ได้ทราบผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรม ของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ

๑.๗.๒ ได้ทราบผลความคิดเห็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรม ของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ

๑.๗.๓ ได้ผลการศึกษาปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไขการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรม ของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ

บทที่ ๒

แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนจริยธรรม ของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบเป็นแนวทางในการศึกษาดังต่อไปนี้

๒.๑ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรม

๒.๑.๑ ความหมายของคุณธรรมจริยธรรม

๒.๑.๒ องค์ประกอบของคุณธรรมจริยธรรม

๒.๑.๓ แนวคิดทฤษฎีการพัฒนาจริยธรรม

๒.๑.๔ แนวคิดทฤษฎีการพัฒนาคุณธรรม

๒.๑.๕ แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนจริยธรรม

๒.๒ ความสำคัญเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนจริยธรรม ของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ

๒.๓ บทบาทของครูในการจัดการเรียนรู้คุณธรรมพื้นฐานนักเรียน ๘ ประการ

๒.๓.๑ การเรียนรู้ด้านขยัน

๒.๓.๒ การเรียนรู้ด้านประหยัด

๒.๓.๓ การเรียนรู้ด้านซื่อสัตย์

๒.๓.๔ การเรียนรู้ด้านมีวินัย

๒.๓.๕ การเรียนรู้ด้านสุภาพ

๒.๓.๖ การเรียนรู้ด้านสะอาด

๒.๓.๗ การเรียนรู้ด้านสามัคคี

๒.๓.๘ การเรียนรู้ด้านมีน้ำใจ

๒.๔ แนวทางการเรียนรู้คุณธรรมพื้นฐาน ๘ ประการ นักเรียน

๒.๕ ทฤษฎีการเรียนรู้คุณธรรม

๒.๖ ประวัติความเป็นมาโรงเรียน

๒.๗ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๘ กรอบแนวคิดในการวิจัย

๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรม

๒.๑.๑ ความหมายของคุณธรรมจริยธรรม

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๕๔^๑ ได้ให้ความหมายของ คุณธรรม หมายความว่า สภาพคุณงามความดีและ จริยธรรม หมายความว่า ธรรมที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติ , ศีลธรรม กฎศีลธรรม

กระทรวงศึกษาธิการ ประกาศนโยบายเร่งรัดการปฏิรูปการศึกษาโดยยึดคุณธรรม นำความรู้ สร้างความตระหนักสำนึกในคุณค่าของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ความสมานฉันท์ สันติวิธี วิถีประชาธิปไตย พัฒนาคนโดยใช้คุณธรรมเป็นพื้นฐานของกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงความร่วมมือของสถาบันครอบครัว ชุมชน สถาบันศาสนา และสถาบันการศึกษา โดยมีจุดเน้น เพื่อพัฒนาเยาวชนให้เป็นคนดี มีความรู้ และอยู่ดีมีสุข

ดังนั้น เพื่อให้การขับเคลื่อนดังกล่าวมีความชัดเจน เกิดประสิทธิภาพสูงสุด และสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม "คุณธรรมพื้นฐาน ๘ ประการ" ที่ควรเร่งปลูกฝัง^๒ ประกอบด้วย

๑. ความขยัน

ขยัน คือ ความตั้งใจเพียรพยายามทำหน้าที่การทำงานอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ อดทน ความขยันต้องปฏิบัติควบคู่กับการใช้สติปัญญาแก้ปัญหาจนเกิดผลสำเร็จ

ผู้ที่มีความขยัน คือ ผู้ที่ตั้งใจทำอย่างจริงจังต่อเนื่องในเรื่องที่ถูกที่ควร เป็นคนสู้งาน มีความพยายาม ไม่ท้อถอย กล้าเผชิญอุปสรรค รั้งงานที่ทำ ตั้งใจทำหน้าที่อย่างจริงจัง

๒. ความประหยัด

ประหยัด คือ การรู้จักเก็บออม ถนอมใช้ทรัพย์สิน สิ่งของแต่พอควรพอประมาณให้เกิดประโยชน์คุ้มค่า ไม่ฟุ่มเฟือย ไม่ฟุ้งเฟ้อ

ผู้ที่มีความประหยัด คือ ผู้ที่ดำเนินชีวิตความเป็นอยู่เรียบง่าย รู้จักฐานะการเงินของตน คิดก่อนใช้ คิดก่อนซื้อ เก็บออมใช้ทรัพย์สินสิ่งของอย่างคุ้มค่า รู้จักทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย ของตนเองอยู่เสมอ

๓. ความซื่อสัตย์

ซื่อสัตย์ คือ ประพฤติตรงไม่เอินเอียง ไม่มีเล่ห์เหลี่ยม มีความจริงใจ ปลอดจากความรู้สึก ลำเอียงหรืออคติ

ผู้ที่มีความซื่อสัตย์ คือ ผู้ที่มีความประพฤติตรงทั้งต่อหน้าต่อวิชาชีพ ตรงต่อเวลา ไม่ใช่ เล่ห์กลคดโกงทั้งทางตรงและทางอ้อม รับรู้หน้าที่ของตนเองและปฏิบัติอย่างเต็มที่ถูกต้อง

๔. ความมีวินัย

^๑ ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔ เฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๗ รอบ, พิมพ์ครั้งที่ ๑, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท ศรีวัฒนาอินเตอร์พริ้นท์ จำกัด (มหาชน), ๒๕๕๔), หน้า ๒๖๓.,๓๐๓.

^๒ กระทรวงศึกษาธิการ, คุณธรรมพื้นฐาน ๘ ประการ, (นโยบายเร่งรัดการปฏิรูปการศึกษา ๒๕๕๐), [ออนไลน์].แหล่งที่มา:http://www.fda.moph.go.th/depart/FDA_clear/enoughtheory.pdf. พระราชดำรัส เศรษฐกิจแบบพอเพียง,๒๕๕๕. [๒๔ ตุลาคม ๒๕๕๖].

มีวินัย คือ การยึดมั่นในระเบียบแบบแผน ข้อบังคับ และข้อปฏิบัติ ซึ่งมีทั้งวินัยในตนเอง และวินัยต่อสังคม

ผู้มีวินัย คือ ผู้ที่ปฏิบัติตนในขอบเขต กฎ ระเบียบของสถานศึกษา สถาบัน/องค์กร/สังคม และประเทศ โดยที่ตนเองยินดีปฏิบัติตามอย่างเต็มใจและตั้งใจ

๕. ความสะอาด

สะอาด คือ ปราศจากความมัวหมองทั้งกาย ใจ และสภาพแวดล้อม ความผ่องใส เป็นที่เจริญตา ทำให้เกิดความสบายใจแก่ผู้พบเห็น

ผู้ที่มีความสะอาด คือ ผู้รักษาร่างกาย ที่อยู่อาศัย สิ่งแวดล้อม ถูกต้องตามสุขลักษณะ ผีกลั่นจิตใจมิให้ขุ่นมัว จึงมีความแจ่มใสอยู่เสมอ

๖. ความสุภาพ

สุภาพ คือ เรียบร้อย อ่อนโยน ละมุนละม่อม มีกิริยามารยาทที่งดงาม มีสัมมาคารวะ

ผู้ที่มีความสุภาพ คือ ผู้ที่อ่อนน้อมถ่อมตนตามสถานภาพและกาลเทศะ ไม่ก้าวร้าวรุนแรง วางอำนาจข่มผู้อื่นทั้งโดยวาจาและท่าทาง แต่ในเวลา แต่ในเวลาเดียวกันยังคงมีความมั่นใจในตนเอง เป็นผู้มีการยาท วางตนเหมาะสมตามวัฒนธรรมไทย

๗. ความสามัคคี

สามัคคี คือ ความพร้อมเพรียงกัน ความกลมเกลียวกัน ความปรองดองกัน ร่วมใจกัน ปฏิบัติงานให้บรรลุผลตามที่ต้องการ เกิดงานการอย่างสร้างสรรค์ปราศจากการทะเลาะวิวาท ไม่เอาัดเอาเปรียบกัน เป็นการยอมรับความมีเหตุผล ยอมรับความแตกต่างหลากหลายทางความคิด ความหลากหลายในเรื่องเชื้อชาติ ความกลมเกลียวกันในลักษณะเช่นนี้เรียกอีกอย่างว่า "ความสามัคคี"

ผู้ที่มีความสามัคคี คือ ผู้ที่เปิดใจกว้างรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น รับผิดชอบต่อตน ทั้งในฐานะผู้นำและผู้ตามที่ดี มีความมุ่งมั่นต่อการรวมพลัง ช่วยเหลือเกื้อกูลกันเพื่อให้การงานสำเร็จ ลุล่วง แก้ปัญหาและขจัดความขัดแย้งได้ เป็นผู้มีเหตุผล ยอมรับความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรม ความคิด ความเชื่อ พร้อมที่จะปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติ

๘. ความมีน้ำใจ

มีน้ำใจ คือ ความจริงใจที่ไม่เห็นแก่เพียงตัวเอง แต่เห็นอกเห็นใจ เห็นคุณค่าในเพื่อนมนุษย์ มีความเอื้ออาทรเอาใจใส่ ให้ความสนใจในความต้องการ ความจำเป็น ความทุกข์สุขของผู้อื่น และพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลกันและกัน

ผู้ที่มีน้ำใจ คือ ผู้ให้และผู้อาสาช่วยเหลือสังคม รู้จักแบ่งปัน เสียสละความสุขส่วนตน เพื่อทำประโยชน์แก่ผู้อื่นเข้าใจ เห็นใจผู้ที่มีความเดือดร้อน อาสาช่วยเหลือสังคมด้วยแรงกาย สติปัญญา ลงมือปฏิบัติการเพื่อบรรเทาปัญหา หรือร่วมสร้างสรรค์สิ่งดีงามให้เกิดขึ้นในชุมชน

พระธรรมปิฎก(ป.อ. ปยุตฺโต) กล่าวว่า จริยธรรม มาจากคำว่า " พรหมจรรย์" ซึ่งในทางพระพุทธศาสนา หมายถึง "มรรค" คือ วิธีการปฏิบัติสายกลาง ประกอบด้วย องค์ ๘ ประการ บางครั้งก็เรียกว่า "ไตรสิกขา" คือ การศึกษา ๓ ประการ อันได้แก่ ศีล สมาธิ และปัญญา^๓ ส่วนจริยธรรมนั้น

^๓ พระธรรมปิฎก(ป.อ. ปยุตฺโต),พจนานุกรมพุทธศาสน์ (ชำระเพิ่มเติม ช่วงที่๑/ยุค), หน้าที่ ๕๑๘.

คือ สิ่งที่ควรประพฤติปฏิบัติ อันเป็นการแสดงออกทางร่างกายตลอดถึงจิตใจ เพื่อให้สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข โดยการปลูกฝังให้คนในสังคมได้รู้จักหน้าที่ของตนจนเกิดเป็นคุณธรรม(Virtue) ฝังลงในจิตใจจนกลายเป็นอุปนิสัย สามารถที่จะประพฤติปฏิบัติได้โดยเป็นธรรมชาติของสังคม และไม่มี ความคับแค้นของใจในการนำไปประพฤติปฏิบัติ

เจฟเฟรย์(Jeffreys) กล่าวว่า จริยธรรมหมายถึง พฤติกรรมที่สอดคล้องกับมาตรฐานของ ความดี ความเลว เป็นพฤติกรรมที่มุ่งไปสู่ความดีงามและละเว้นในสิ่งที่เลวร้ายทั้งปวง^๔

ประกาศรี สืออำไพ ให้ ความหมายคุณธรรมไว้ว่า คือ หลักธรรมจริยาที่สร้างความรู้สึกลึกซึ้งชอบชั่วดีทางศีลธรรมมีคุณงามความดีภายในจิตใจจนเต็มเปี่ยมไปด้วยความสุขความยินดีการกระทำที่ดีย่อมได้รับผลของความดีคือความชื่นชมยกย่องในขณะที่การกระทำชั่วย่อมได้รับผลของความชั่วคือความเจ็บปวดหรือความทุกข์ต่างๆ^๕

จรรยาพร ธรณินทร์ ให้ความหมายคุณธรรมไว้ว่า คือ แนวความคิดที่ดีเป็นตัวบังคับให้ประพฤติดี คือสภาพคุณงามความดีทางความประพฤติและจิตใจและคุณธรรม คือจริยธรรม ที่แยกเป็นรายละเอียดแต่ละประเภท หากประพฤติปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ ก็จะเป็นสภาพคุณงามความดีทางความประพฤติและจิตใจของผู้นั้น^๖

สรุปได้ว่า คุณธรรมจริยธรรม หมายถึง งานเฉพาะบุคคลที่ทำแทนกันไม่ได้ ผู้เรียนต้องมีการประสบการณ์เรียนรู้ด้วยตนเอง ที่ครูผู้สอนต้องสร้างความหมายของสิ่งต่างๆ ให้ผู้เรียนเกิดสติปัญญา คุณธรรมต้องเริ่มที่ตัวบุคคลก่อน โดยมีการปรับตนเองให้ควบคุมความรู้สึกอารมณ์ปรารถนาของตนเองให้ได้ ให้เกิดความสมดุลปราศจากความอยาก อารมณ์โกรธ ตื่นเต้นหรือดีใจจนเกินเหตุ สามารถเผชิญกับทุกสถานการณ์อย่างกล้าหาญ

๒.๑.๒. องค์ประกอบของคุณธรรมจริยธรรม

กรมวิชาการ ได้ให้คำอธิบายว่าจริยธรรมของบุคคลประกอบด้วยสิ่งสำคัญ ๓ ประการ ^๗คือ

๑. ส่วนประกอบด้านความรู้(Moral Reasoning) คือ ความเข้าใจในเหตุผลของความถูกต้องดีงาม สามารถตัดสินใจแยกความถูกต้องออกจากความไม่ถูกต้องด้วยการคิด

๒. ส่วนประกอบทางด้านอารมณ์ความรู้สึก(Moral Attitude and Belief) คือ ความพึงพอใจ ศรัทธา เลื่อมใส เกิดความนิยมยินดีที่จะนำจริยธรรมมาเป็นแนวประพฤติปฏิบัติ

๓. ส่วนประกอบทางด้านพฤติกรรมแสดงออก(Moral Conduct) คือ พฤติกรรมการกระทำที่บุคคลตัดสินใจจะกระทำถูกกระทำถูกหรือผิดในสถานการณ์แวดล้อมต่าง ๆ เชื่อว่าอิทธิพล

^๔เจฟเฟรย์ (Jeffreys) อ้างใน กรมวิชาการ, **แนวทางการพัฒนาจริยธรรมไทย**, (กรุงเทพมหานคร : กรมวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๒๓), หน้า ๒๐.

^๕ประกาศรี สืออำไพ, **พื้นฐานการศึกษาทางศาสนาและจริยธรรม**, พิมพ์ครั้งที่ ๔, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๐) หน้า ๗.

^๖จรรยาพร ธรณินทร์, **ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ** :<http://www.charuaypontorranin.com/index.php/show&ac=article&id=5375831&Ntype=6> (เข้าถึงเมื่อวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๕๘)

^๗กรมวิชาการ, **แนวทางการพัฒนาจริยธรรมไทย**, ๒๕๒๓, หน้า ๒๑.

ส่วนหนึ่งของการกระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมแบบใด จะขึ้นอยู่กับอิทธิพลของส่วนประกอบทั้ง ๒ ประการที่กล่าวข้างต้น และบางส่วนอาจขึ้นอยู่กับองค์ประกอบอื่น ๆ เช่น ลักษณะทางจิตวิทยาบางประการ ของบุคคลนั้น ๆ หรือความรุนแรงของการบีบคั้นของสถานการณ์ที่รุมเร้าบุคคลนั้นอีกด้วย เป็นต้น

ดวงเดือน พันธุมนาวิน กล่าวว่าลักษณะต่าง ๆ ของมนุษย์ที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมนั้น แบ่งออกเป็น ๔ ส่วนใหญ่ ๆ ^๑ คือ

๑. ความรู้เชิงจริยธรรม หมายถึง การมีความรู้ในสังคมของตนนั้นถือว่าการกระทำชนิดใดดีควรกระทำ และการกระทำชนิดใดเลวควรงดเว้น ลักษณะและพฤติกรรมประเภทใดเหมาะสมหรือไม่เหมาะสมมากนักน้อยเพียงใด ปริมาณความรู้เชิงจริยธรรมนี้ขึ้นอยู่กับอายุ ระดับการศึกษาและพัฒนาการทางสติปัญญาของบุคคลด้วย

๒. ทศนคติเชิงจริยธรรม หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลเกี่ยวกับลักษณะหรือพฤติกรรมเชิงจริยธรรมต่าง ๆ ว่าตนชอบหรือไม่ชอบลักษณะนั้นเพียงใด ทศนคติเชิงจริยธรรมของบุคคลส่วนมาก จะสอดคล้องกับค่านิยมในสังคมนั้น แต่บุคคลบางคนในสถานการณ์ปกติอาจมีทศนคติแตกต่างไปจากค่านิยมของสังคมก็ได้ ทศนคติเชิงจริยธรรมของบุคคลนั้นมีความหมายกว้างกว่าความรู้เชิงจริยธรรมของบุคคล เพราะทศนคตินั้นจะรวมทั้งความรู้และความรู้สึกในเรื่องนั้น ๆ เข้าด้วยกัน ฉะนั้นทศนคติเชิงจริยธรรมจึงมีคุณสมบัติที่สำคัญ คือ จะใช้ทำนายพฤติกรรมเชิงจริยธรรมได้แม่นยำกว่าการใช้ความรู้เกี่ยวกับค่านิยมทางสังคมของบุคคลแต่เพียงอย่างเดียว นอกจากนี้ทศนคติเชิงจริยธรรมของบุคคลในเวลาหนึ่งยังอาจเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมได้

๓. เหตุผลเชิงจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลใช้เหตุผลในการเลือกที่จะกระทำหรือเลือกที่จะไม่กระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง เหตุผลที่กล่าวถึงนี้จะแสดงให้เห็นถึงเหตุจูงใจหรือแรงจูงใจที่อยู่เบื้องหลังการกระทำต่าง ๆ ของบุคคล

๔. พฤติกรรมเชิงจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลแสดงพฤติกรรมที่สังคมนิยมชมชอบหรืองดเว้นการแสดงพฤติกรรมที่ฝ่าฝืนกฎเกณฑ์หรือค่านิยมในสังคมนั้น พฤติกรรมเชิงจริยธรรมเป็นสิ่งที่สังคมให้ความสำคัญมากกว่าด้านอื่น ๆ ทั้งนี้ เพราะการกระทำที่ดี และเลวของบุคคลนั้นส่งผลโดยตรงต่อความผาสุกและความทุกข์ของสังคม การศึกษาด้านอื่น ๆ ของจริยธรรมจึงเป็นเพียงเพื่อให้เข้าใจและสามารถทำนายพฤติกรรมในสถานการณ์ต่าง ๆ ของบุคคลนั้น

ประเวศ วะสี กล่าวว่า คุณธรรมจริยธรรม คือ คุณสมบัติของความเป็นมนุษย์อันเป็นไปเพื่อความสุขของตนเองและการอยู่ร่วมกัน หรือศีลธรรม นอกจากนี้ยังกล่าวว่า คุณธรรมจริยธรรม คือ การเป็นผู้มีใจสูง ไม่เห็นแก่ตัวฝ่ายเดียว แสดงออกโดยการไม่เบียดเบียน มีความเมตตากรุณามุ่งช่วยเหลือผู้อื่นให้พ้นทุกข์^๒

^๑ ดวงเดือน พันธุมนาวิน, **จริยธรรมของเยาวชนไทย**, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ๒๕๒๔), หน้า ๒.

^๒ ประเวศ วะสี อ่างโน จรัส ถาวร, "พฤติกรรมนักเรียนที่ผ่านการอบรมโครงการพัฒนาและส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม", **การค้นคว้าอิสระ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน**, บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๙.

๒.๑.๓ แนวคิดทฤษฎีการพัฒนาจริยธรรม

นักจิตวิทยาที่ศึกษาพัฒนาการทางจริยธรรมส่วนใหญ่ยอมรับว่า จริยธรรมของมนุษย์จะมีการพัฒนาการขึ้นเป็นลำดับอย่างเห็นได้ชัดจากวัยทารกถึงผู้ใหญ่ แม้ว่ามนุษย์จะมีพัฒนาการที่แตกต่างกัน แต่นักทฤษฎีทั้งหลายก็ยังเชื่อว่าการพัฒนานี้ในบุคคลต่าง ๆ กัน มีลำดับขั้นตอนเป็นระบบอย่างมีที่คล้ายคลึงกันนอกจากนี้นักค้นคว้าทางจริยธรรมส่วนมากยังลงความเห็นว่าต้นกำเนิดและแหล่งที่ก่อให้เกิดการพัฒนาทางจริยธรรมนั้นอยู่ที่สังคมเป็นสำคัญแต่ก็มีความคิดที่แตกต่างกันออกไปมาเป็นเหตุให้เกิดทฤษฎีในด้านนี้มากมาย ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้จะกล่าวถึงเพียงบางทฤษฎีเท่านั้น ดังนี้^{๑๐}

๑. ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ (Psychoanalytic Theory)

นักจิตวิทยาในกลุ่มทฤษฎีนี้ เชื่อว่าจริยธรรมเป็นส่วนเดียวกับมโนธรรม (Conscience) จริยธรรมเกิดจากกระบวนการภายในของวัฒนธรรม หรือบรรทัดฐานของพ่อแม่ ผู้เลี้ยงดู ได้แก่ การถือตนตามอย่าง (Identification) ทำให้เด็กรับเอาบุคลิภาพ ค่านิยม มาตรฐาน จริยธรรมในสังคม เมื่อบุคคลได้รับการปลูกฝังจริยธรรม หากความต้องการของตนไม่สอดคล้องกับสิ่งที่สังคมต้องการก็จะเกิดความขัดแย้งกันขึ้น และถ้าบุคคลนั้นทำชั่วเขาก็จะเกิดความละอายใจตนเองไม่สบายใจ ซึ่งนั่นถือว่าเป็นการลงโทษตัวเอง ต่อไปเขาจะไม่ทำความชั่วอีกโดยไม่ต้องมีการควบคุมจากบุคคลอื่นภายนอก นั่นคือ เขามีความรู้สึกผิดชอบชั่วดี หรือเกิดมโนธรรมภายในใจ นั่นเอง

๒. ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Contingency) ให้แก่เด็กตั้งแต่เกิดโดยนำเอาหลักการเสริมแรงและหลักการเชื่อมโยงอธิบายโดยมีความเชื่อเบื้องต้น ดังนี้

๒.๑ พัฒนาการทางจริยธรรม เกิดจากการเจริญเติบโตของการคล้อยตามกฎเกณฑ์ จริยธรรมของสังคม ทั้งทางความประพฤติ และอารมณ์มากกว่าเกิดจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางสมอง (Cognitive Structure Change)

๒.๒ แรงจูงใจพื้นฐานที่ทำให้เกิดพัฒนาการทางจริยธรรมทุกจุด มีรากฐานจากความต้องการทางชีวภาพ หรือความต้องการรางวัลจากสังคมและการหลีกเลี่ยงการลงโทษ

๒.๓ พัฒนาการทางจริยธรรมมีความสัมพันธ์กับวัฒนธรรม

๒.๔ พื้นฐานทางจริยธรรม (Basic Moral Norm) เกิดขึ้นภายในจิตใจ โดยมีสาเหตุจากกฎเกณฑ์วัฒนธรรมภายนอก

๒.๕ สิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อพัฒนาการทางจริยธรรมมากเท่าใด ขึ้นกับปริมาณของรางวัล การลงโทษ การห้ามและการเห็นแบบอย่างของพ่อแม่ และบุคคลอื่นซึ่งเป็นตัวแทนสังคม (Socializing Agent)

^{๑๐}โกสุม ผือโย, “ศึกษาบทบาทในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต ๒”, **ปริญญานิพนธ์**, (บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๔๘), หน้า ๑๗-๒๐.

๓. ทฤษฎีพัฒนาการทางพุทธิปัญญา (Cognitive Development Theory)

นักจิตวิทยาในทฤษฎีนี้มีความเชื่อเบื้องต้น คือ

๓.๑ พัฒนาการทางจริยธรรมมีโครงสร้างพื้นฐานทางพุทธิปัญญา (Cognitive) และมีองค์ประกอบทางการเลือกใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม

๓.๒ แรงจูงใจเบื้องต้นเกี่ยวกับจริยธรรม คือ แรงจูงใจเกี่ยวกับจริยธรรมกับการยอมรับ (Acceptance) การมีความสามารถ (Competence) การเคารพตนเองหรือเข้าใจตนเองอย่างถ่องแท้ (Self-Esteem or Actualization) มากกว่าจะเป็นความต้องการทางกายหรือการลดความวิตกกังวลเกี่ยวกับความกลัว

๓.๓ ลักษณะสำคัญของพัฒนาการทางจริยธรรม คือ พัฒนาการจะเป็นสากล มีขั้นตอนเหมือนกันทุกวัฒนธรรม เพราะในทุกวัฒนธรรมมีการปฏิสัมพันธ์กัน ในสังคมมีการสวมบทบาท (Role Taking) และมีความขัดแย้งในสังคมซึ่งต้องการการบูรณาการทางจริยธรรม (Moral Integration) เช่นเดียวกัน

๓.๔ กฎและเกณฑ์ปกติเบื้องต้นของจริยธรรม เกิดจากประสบการณ์ที่ได้รับจากการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมมากกว่าเกิดจากการสร้างกฎเกณฑ์ภายในตัวเอง จึงไม่นิยมขั้นพัฒนาการแต่เกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างตน (Self) กับคนอื่น

๓.๕ สิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อพัฒนาการทางจริยธรรม พิจารณาจากคุณภาพและขอบเขตต่างๆ ไปของสิ่งเร้าทางพุทธิปัญญา และทางสังคม ตลอดช่วงการพัฒนาการของเด็กมากกว่าเดิมจากประสบการณ์เฉพาะอย่างจากพ่อแม่ หรือประสบการณ์ที่ได้จากวินัย การลงโทษ หรือรางวัล

เพ็ญแข ประจันปัจจนิก ได้กล่าวถึง ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับต้นเหตุและพัฒนาการของจริยธรรมได้เป็น ๓ ประเภท คือ^{๑๑}

๑. ทฤษฎีอิทธิพลของสังคมต่อพัฒนาการทางจริยธรรม ทฤษฎีนี้เกิดความเชื่อที่ว่าสังคมมีส่วนในการปั้นมนุษย์ให้มีลักษณะต่างๆ กันตามแต่ว่ามนุษย์นั้นจะอยู่สังคมใด เด็กเล็ก ๆ จะเรียนรู้ว่าอะไรชั่วจากผู้อื่นที่อยู่ใกล้ซึ่งเป็นตัวแทนของสังคม ด้วยกระบวนการเทียบเคียง (Identification) เด็กจะใช้วิธีการเรียนแบบผู้ที่มีอำนาจและผู้ที่ตนรักจนในที่จุดจะยอมรับกฎเกณฑ์ของสังคมมาเป็นหลักปฏิบัติของตนโดยอัตโนมัติ

๒. ทฤษฎีพัฒนาการลักษณะที่ส่งเสริมจริยธรรม ทฤษฎีนี้เกิดจากความเชื่อว่าการพัฒนาการทางสติปัญญาและอารมณ์เป็นรากฐานของพัฒนาการทางจริยธรรม จริยธรรมของเด็กจะเจริญขึ้นตามความเจริญของความสามารถทางการรับรู้ (Cognitive Ability) สติปัญญาและอารมณ์

^{๑๑} ดวงเดือน พันธุนาวิน และเพ็ญแข ประจันปัจจนิก, จริยธรรมของเยาวชนไทย: แผนงานวิจัยฉบับที่ ๒๑, สถาบันพฤติกรรมศาสตร์, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร, ๒๕๒๐), หน้า ๖-๑๓.

ของเด็ก นักจิตวิทยากลุ่มนี้ คือ เพียเจท์กับโคลเบอร์ก โดยเฉพาะอย่างยิ่งโคลเบอร์กได้ทำการศึกษาและพบความสัมพันธ์ระหว่างจริยธรรมกับระดับสติปัญญาลักษณะมุ่งไปสู่อนาคต และความสามารถในการควบคุมตนเองจากทฤษฎีที่ใช้จริยธรรมโดยสิ้นเชิง

๓. ทฤษฎีการเรียนรู้สังคม คือ ทฤษฎีที่อธิบายวิธีการและขบวนการที่บุคคลได้รับอิทธิพลจากสังคม ทำให้เกิดการยอมรับลักษณะและกฎเกณฑ์ทางสังคมมาเป็นลักษณะของตน ซึ่งทฤษฎีนี้ได้นำเอาหลักการเสริมแรง(Principle of Reinforcement) และหลักการเชื่อมโยง (Principle of Association) มาใช้อธิบายปรากฏการณ์สังคม กล่าวคือ จริยธรรมกำหนดขึ้นหรือเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมเป็นผลสืบเนื่องมาจากการเรียนรู้โดยบังเอิญ และการเลียนแบบทฤษฎีนี้จะทำให้เกิดความสำคัญแก่ลักษณะของสถานการณ์ ซึ่งจะเป็นเครื่องกระตุ้นให้บุคคลกระทำซึ่งจนกลายเป็นลักษณะนิสัยของเขาไปในที่สุด

๒.๑.๔ แนวคิดทฤษฎีการพัฒนาคุณธรรม

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้เสนอแนะคุณธรรมพื้นฐานที่ผู้บริหารควรยึดเป็นแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา^{๑๒} ดังนี้

๑. มีเมตตากรุณาต่อผู้ร่วมงานและผู้อื่น
๒. ความเสียสละ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน
๓. ไม่เอารัดเอาเปรียบผู้ร่วมงาน
๔. มีความยุติธรรม มีเหตุผล วางตัวเป็นกลาง
๕. มีความรักห่วงใยผู้ร่วมงาน
๖. ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี
๗. ซื่อสัตย์ต่อตนเอง ต่อหน่วยงานและผู้อื่น
๘. ยึดระบบคุณธรรมในการบริหารงาน

ซึ่งคุณธรรมดังกล่าวข้างต้น เป็นการยอมรับจากสังคมเป็นความคาดหวังทั้งของทางราชการ สังคมที่จะได้เห็นข้าราชการได้ประพฤติปฏิบัติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารโรงเรียนในฐานะ “ครู” ด้วยกันแล้วก็ยังได้รับการคาดหวังไว้ในระดับสูงกว่าข้าราชการในตำแหน่งอื่น เพราะต้องดำรงอยู่ในตำแหน่งที่เป็นทั้งครูและผู้บังคับบัญชา จึงจำเป็นต้องเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติทั้งในด้านคุณธรรมและหน้าที่การงานแก่ผู้ร่วมงานและผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สามารถ “ครองตน ครองคน และครองงาน” อันเป็นหนทางที่จะนำทางที่จะนำไปสู่การบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กระทรวงศึกษาธิการ ได้กล่าวถึงหลักการของทฤษฎีและแนวคิดที่จะพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และคุณลักษณะที่ดีของผู้เรียน^{๑๓} ดังนี้

^{๑๒}สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, โครงการปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาเล่ม ๑, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานโครงการรับความช่วยเหลือ, ๒๕๓๘), หน้า ๗๓-๗๕.

^{๑๓}กระทรวงศึกษาธิการ, คุณธรรมพื้นฐาน ๘ ประการ, (กรุงเทพมหานคร : นโยบายเร่งรัดการปฏิรูปการศึกษา, ๒๕๕๐) หน้า ๗๓-๗๕.

ทฤษฎีจริยศาสตร์ของ อริสโตเติล (Aristotle) อริสโตเติล มองว่า คุณธรรมจริยธรรมทำให้มนุษย์มองเห็นแต่สิ่งที่มีคุณค่าเป็นลักษณะคุณธรรมเชิงพุทธิปัญญา ซึ่งเกิดจากการเรียนการสอน การได้รับการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมและคุณธรรมจริยธรรมที่เกิดจากพฤติกรรมที่อยู่ในธรรมชาติของมนุษย์ ต้องอาศัยการอยู่ร่วมกัน ประพฤติปฏิบัติอย่างถูกต้องร่วมกันคุณธรรมจริยธรรมจะต้องมีลักษณะสภาวะความเป็นกลาง ความดีหรือลักษณะทางสายกลางเป็นสิ่งที่ทำได้ยากเพราะต้องสลัดสิ่งที่ติดอยู่ที่ปลายทั้งสองด้านที่เป็นความเข้มข้นและความอ่อนด้อยออกเสียก่อน การทำได้อาจจะเข้าถึงความดี ความดีที่ อริสโตเติล กล่าวถึง คือ การอยู่ดี ทำดีและชีวิตประสบความสำเร็จโดยมุ่งหวังให้ทุกอย่างเป็นไปตามสภาวะการณ์หรือเป็นไปตามธรรมชาติอย่างแท้จริง หลักทฤษฎีทางจริยธรรมของ อริสโตเติล สามารถนำมาปรับใช้กับการบริหารการศึกษาได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะหลักการว่าด้วยความดี ความสุขและทางสายกลาง เป็นต้น การนำมาใช้เพื่อปลูกฝังให้นักเรียน ครู อาจารย์ ผู้ได้บังคับบัญชาให้ฝึกฝนในความดีก็จะทำให้สังคมมีความสงบสุข

ประกาศรี สืทอาไฟ ได้กล่าวถึง การพัฒนาคุณธรรมของมนุษย์มีการพัฒนาเป็นลำดับจากวัยทารกจนถึงตลอดชีวิตต้นกำเนิดของแหล่งที่ก่อให้เกิดการพัฒนาทางคุณธรรมมาจากอิทธิพลของสังคมและพันธุกรรมคำว่า สังคม ในที่นี้คือ สิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็กทั้งที่เป็นบุคคล และสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติอื่นๆ ส่วนคือ ความสามารถในการรู้คิด และพัฒนาขึ้นตามลำดับขั้นอายุวุฒิภาวะหรือประสบการณ์และการพัฒนามีลักษณะที่สำคัญแบ่งเป็น ๓ แนวทางใหญ่คือ^{๑๔}

๑. ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ (Psychoanalytic Theory) ได้รับอิทธิพลจากแนวคิดของ ฟรอยด์ (Freud) เชื่อว่า คุณธรรมกับมโนธรรม เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน มนุษย์อยู่ในสังคมกลุ่มใด ก็จะได้รับรู้ความผิดชอบชั่วดีจากสิ่งแวดล้อมในสังคมนั้น จนมีลักษณะพิเศษของแต่ละสังคม ที่เรียกว่า เอกลักษณ์ เป็นกฎเกณฑ์ให้ประพฤติดำเนินตามข้อกำหนดโดยอัตโนมัติ คนที่ทำชั่วแล้วรู้สึกสำนึกเกิด หิริโอตตปละอายใจตนเองถือว่าได้รับการลงโทษด้วยตนเอง เมื่อสำนึกแล้ว พึงละเว้นไม่ปฏิบัติอีก โดยไม่ต้องมีสิ่งควบคุมจากภายนอก เป็นการสร้างมโนธรรมขึ้นมาโดย ไม่จำเป็นต้องสนใจองค์ประกอบของลำดับขั้นพัฒนาการทางคุณธรรม

๒. ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory) เป็นกระบวนการสังคม ประกิต โดยการซึมซาบ กฎ เกณฑ์ต่าง ๆ จากสังคมที่เติบโตมา รับเอาหลักการเรียนรู้เชื่อมโยงกับหลักการเสริมแรง และการทดแทนสิ่งเร้า รับแนวคิดของทฤษฎีจิตวิเคราะห์เป็นรูปแบบ โดยยึดถือว่าการเรียนรู้ คือ การสังเกตเลียนแบบจากผู้อื่นใกล้ชิดเพื่อแรงจูงใจ คือ เป็นที่รักที่ขอยอมรับในกลุ่ม พวกเดียวกับกลุ่มต้นแบบเพื่อเป็นพวกเดียวกัน

๓. ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญา (Cognitive Theory) แนวคิดของนักจิตวิทยากลุ่มนี้ เห็นว่าคุณธรรมเกิดจากแรงจูงใจในการปฏิบัติตนสัมพันธ์กับสังคม การพัฒนาคุณธรรม จึงต้องมีการ

^{๑๔} ประกาศรี สืทอาไฟ, พื้นฐานการศึกษาทางศาสนาและจริยธรรม, หน้า ๒๙-๓๗.

พิจารณาเหตุผลเชิงคุณธรรมตามระดับสติปัญญาของแต่ละบุคคล ซึ่งมีวุฒิภาวะสูงขึ้นการรับรู้คุณธรรมก็พัฒนาขึ้นตามลำดับ

กล่าวถึงการพัฒนาการทางคุณธรรมของเด็ก และมีความคิดว่าพัฒนาการทางคุณธรรมของมนุษย์นั้นขึ้นอยู่กับความฉลาดในการที่จะรับรู้เกณฑ์และลักษณะต่างๆ ทางสังคม ดังนั้นพัฒนาการทางคุณธรรมของบุคคลจึงขึ้นอยู่กับพัฒนาการทางสติปัญญาของบุคคลนั้นๆ และได้แบ่งชั้นของมนุษย์ออกเป็น ๓ ชั้น คือ

๑.ชั้นก่อนคุณธรรม (ตั้งแต่แรกเกิดจนถึง ๒ ปี) ยังไม่เกิดคุณธรรม แต่สามารถเรียนรู้จากประสาทสัมผัสและมีพัฒนาการทางสติปัญญาในขั้นต้น

๒.ชั้นเชื่อฟังคำสั่ง (อายุ ๒-๘ ปี) เชื่อฟังและปฏิบัติตามคำสั่งสอนของผู้ใหญ่มีการคิดก่อนปฏิบัติตามคำสั่ง ซึ่งในขณะแรกเริ่มจะไม่คำนึงถึงเหตุผลของคำสั่งนั้น

๓.ชั้นยึดหลักแห่งตน (อายุ ๘-๑๐ ปี) เกิดหลักความคิดพัฒนาการทางสติปัญญาสูงขึ้นตามประสบการณ์ทางสังคม คลายความเกรงกลัวอำนาจภายนอก เริ่มมีความคิดเป็นตัวของตัวเอง

เพียเจต์ ได้กล่าวถึง จุดประสงค์หลักการพัฒนาคุณธรรมไว้ว่า คือ การสำรวจธรรมชาติในการตัดสินคุณธรรมของเด็กได้ทำวิจัยในเจเนวาโดยศึกษาเด็กเป็นรายบุคคลในเรื่องต่อไปนี้^{๑๕}

๑. เจตคติของเด็กที่มีต่อกฎ

๒. การตัดสินของเด็กเกี่ยวกับความถูกต้องและความผิด

๓. การประเมินค่าความยุติธรรมในการตัดสิน

โคล เบอร์ก ได้ศึกษาพัฒนาการทางคุณธรรมตามแนวของเพียเจต์ และได้แบ่งระดับของคุณธรรมออกเป็นขั้นพัฒนาการทางคุณธรรมได้ ๖ ขั้น ดังนี้

๑. การเชื่อฟังและการลงโทษ พิจารณาในด้านประเด็นการถือเอาอัตราของตัวเองเป็นใหญ่

๒. การแสวงหารางวัล เป็นเป้าหมายตามลักษณะเฉพาะรายบุคคล และการแลกเปลี่ยนกันอย่างเสมอภาคที่ตกลงกัน เพื่อจะยอมรับความคิดเห็นของกันและกันในสังคมเพื่อแสวงหารางวัล

๓. การทำความเห็นชอบของผู้อื่น ความสัมพันธ์และการทำตามรูปแบบตามที่ผู้อื่นเห็นชอบเป็นการแลกเปลี่ยนกันในความคาดหวัง การติดต่อประสานงานและความศรัทธายึดมั่นไว้วางใจต่อผู้อื่น โดยการปฏิบัติที่ติงามต่อกันตามบทบาทและหน้าที่ของตน

๔. การทำตามหน้าที่ในสังคม ระบบสังคมและความมีสติรับผิดชอบที่จะให้มีการดำเนินการตามหน้าที่ที่ตนกระทำในสังคมนั้น เพื่อรักษาระเบียบทางสังคมทำหน้าที่ของสังคมจึงต้องรักษาสถาบันให้ดำเนินไปอย่างราบรื่นโดยส่วนรวม

^{๑๕} เพียเจต์ อังโน ประภาศรี สีหอำไพ, พื้นฐานการศึกษาทางศาสนาและจริยธรรม, หน้า ๓๐-๓๕.

๕. การทำตามกฎเกณฑ์และข้อสัญญาสิทธิพื้นฐานและพันธสัญญาทางสังคมที่จะใช้กับประชาชนโดยส่วนรวม จะต้องยึดถือค่านิยมซึ่งมีมากมายแตกต่างกันไป รวมทั้งความคิดเห็นซึ่งมีอยู่เฉพาะกลุ่ม นำมารวมกันเป็นพันธสัญญาของสังคมร่วมกัน

๖. การยึดมั่นในธรรมตามหลักสากล หลักคุณธรรมสากลถือเป็นการแนะแนวทางให้มนุษยชาติกระทำตามข้อกำหนดของสังคมพื้นฐานของแต่ละแห่งโดยภาพกว้างและลึก การถือเอาความเคารพนับถือในบุคคลอื่นเป็นจุดหมายมิใช่เป็นวิธีการ ความยุติธรรมคือสัจธรรมไม่ขึ้นกับวัฒนธรรมเฉพาะแห่งหรือสังคมใดสังคมหนึ่งเท่านั้นและโคลเบอร์ก เปิดเผยให้เห็นถึงเรื่องที่สำคัญต่อไปอีกว่า

๖.๑ หลักคุณธรรม เป็นข้อปฏิบัติหรือแนวทางเมื่อต้องเผชิญกับทางเลือกในคุณธรรมหลายทาง และการปฏิบัติคุณธรรมต่างๆ

๖.๒ การตัดสินใจที่เป็นมาตรฐานจนยึดเป็นกฎเกณฑ์ในการแก้ปัญหาขัดแย้งต่างๆ ได้ตามความต้องการ หลักคุณธรรมจึงต้องเป็นไปตามหลักสากลและเป็นค่านิยมที่ได้รับการยอมรับนับถือโดยทั่วไป

สรุปจากทฤษฎีและแนวคิดต่างๆ ได้ว่า การพัฒนาการทางคุณธรรมของบุคคลได้รับอิทธิพลมาจากสังคมเป็นส่วนใหญ่ และบุคคลที่เกิดมาในแต่ละสังคมจะต้องเรียนรู้และยอมรับกฎเกณฑ์ จารีตประเพณีในสังคมของตน จะก่อให้เกิดความสุข และเป็นที่ยอมรับของสังคม

๒.๑.๕ แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรม

ประเวศ วะสี กล่าวถึงระบบการศึกษาที่คุณธรรมนำความรู้ว่า อุปสรรคของการพัฒนาจริยธรรมคือ ระบบการศึกษาที่เอาวิชาเป็นตัวตั้งเน้นว่าเรียนวิชาอะไร ได้ใช้ตำราอะไร สอบวิชาอะไร และสำเร็จวิชาอะไร เรื่องนี้ท่านเจ้าคุณพรหมคุณาภรณ์ พุทธมา ๒๐ - ๓๐ ปี ว่าเป็นการศึกษาแยกส่วน แยกการศึกษาจากชีวิตเด็ก ไม่อยากพูดคุยกับพ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย เพราะคุยแล้วไม่ได้คะแนน คะแนนไปอยู่ในการท่องตำรา แท้จริง พ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย มีความรู้ในตัวมานานน่าจะเรียนรู้^{๑๖}

วิจิตร ศรีสะอ้าน กล่าวว่า หากนำจริยธรรมไปทำเป็นวิชาจริยธรรมก็จะไม่เกิด เพราะจริยธรรมไม่ใช่วิชา ท่านอาจารย์พุทธทาสจะย้ำว่า การเรียนรู้ที่สำคัญที่สุด คือ การปฏิบัติ และการได้ผลจากการปฏิบัติที่เรียกว่าปฏิเวธ คือ ผลจากการปฏิบัติ^{๑๗}

วิจิตร ศรีสะอ้าน ได้กล่าวไว้ตอนหนึ่งในการประชุมและปาฐกถาพิเศษ เรื่อง พลังเยาวชน เพื่อสร้างคุณธรรมว่า โรงเรียนแต่ละแห่งต้องสร้างวัฒนธรรมโรงเรียนที่เน้นคุณธรรมพื้นฐาน

^{๑๖}ประเวศ วะสี, ระบบการศึกษาที่คุณธรรมนำความรู้, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์และทำปกเจริญผล นนทบุรี, ๒๕๕๐), หน้า ๓-๕, หน้า ๑๑-๑๕.

^{๑๗}วิจิตร ศรีสะอ้าน, คุณธรรม ๘ ประการ, สยามรัฐ ฉบับประจำวันศุกร์ที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๕๐.

๘ ประการ ได้แก่ ขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ มีวินัย สุภาพ สะอาด สามัคคี และมีน้ำใจเพื่อให้เด็กดี มีความรู้อยู่ดีมีความสุข^{๑๘}

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ได้กำหนดคุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์เป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุข โดยมีการพัฒนาที่เหมาะสมกับวัย ซึ่งในมาตรฐานการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดคุณธรรมจริยธรรม ค่านิยมที่พึงประสงค์ของผู้เรียนไว้ ๖ ประการ^{๑๙} คือ

๑. ผู้เรียนมีวินัย มีความรับผิดชอบ
๒. ผู้เรียนมีความซื่อสัตย์ สุจริต
๓. ผู้เรียนมีความกตัญญู กตเวทิตะ
๔. ผู้เรียนมีเมตตา กรุณา โอบอ้อมอารี เอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ ไม่เห็นแก่ตัว
๕. ผู้เรียนมีความประหยัด และใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า
๖. ผู้เรียนปฏิบัติตนเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

วิจารณ์ พานิช ได้ให้แนวคิดว่า การจัดการความรู้ด้านคุณธรรมจริยธรรม จำเป็นต้องเน้นผู้ปฏิบัติ คือ เป็นกิจกรรมที่ผู้ปฏิบัติคุณธรรมจริยธรรมเอาประสบการณ์มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน คือ เน้น(Knowledge Sharing) ความรู้ปฏิบัติด้านคุณธรรมแต่ไม่ใช่เพียงแลกเปลี่ยนแค่การเล่าเรื่อง ต้องมีการจัดบันทึกชุมชนความรู้(Knowledge Assets)เพื่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมด้วยแล้ว รวบรวมเอามาสังเคราะห์เป็นแก่นความรู้(Core Competence)^{๒๐}

บลูม (Bloom) ได้แบ่งจุดมุ่งหมายในการเรียนรู้ออกเป็น ๓ ด้าน คือ จุดมุ่งหมายทางด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) หรือด้านความรู้ความเข้าใจ จุดมุ่งหมายทางด้านทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) หรือ ด้านปฏิบัติ การกระทำ และจุดมุ่งหมายทางด้านจิตพิสัย (Affective Domain) หรือด้านจิตใจ อารมณ์ ความรู้สึก และเจตคติทางด้านจิตพิสัย นอกจากนั้น บลูม(Bloom) ยังได้แบ่งจุดมุ่งหมายออกเป็น ๕ ระดับ ซึ่งสามารถอธิบายถึงขั้นตอนสำคัญของการเกิดเจตคติ และการพัฒนาลักษณะนิสัยได้^{๒๑} ดังนี้

๑. ขั้นการรับรู้ (Perceiving or Receiving) การที่บุคคลจะเกิดการพัฒนาลักษณะนิสัยใด ๆ ได้ บุคคลนั้นจะต้องมีโอกาสได้รับรู้และใส่ใจในสิ่งนั้น ๆ ก่อน ดังนั้น หากเราต้องการจะพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมหรือค่านิยมใด ๆ ให้แก่บุคคลเราจึงต้องพยายามจัดสิ่งเร้าหรือสถานการณ์ที่ช่วยให้บุคคลเกิดการรับรู้และความสนใจในคุณธรรมจริยธรรม หรือค่านิยมนั้น ๆ

^{๑๘} วิจิตร ศรีสะอ้าน, คุณธรรม ๘ ประการ, สยามรัฐ ฉบับประจำวันศุกร์ที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๕๐, หน้า ๓๑.

^{๑๙} สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, มาตรฐานตัวบ่งชี้และเกณฑ์พิจารณาเพื่อประเมินคุณภาพภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน, (กรุงเทพมหานคร : บริษัทจุดทอง จำกัด, ๒๕๕๐), หน้า ๒๐.

^{๒๐} <http://gotoknow.org>, สืบค้นเมื่อวันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๕๕.

^{๒๑} บลูม (Bloom), "การดำเนินงานด้านการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของโรงเรียนโกวิทอรรถ เชียงใหม่", ศึกษา ศาสตรมหาบัณฑิต, การบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๑, สืบค้นจาก Email : KTC_inno@hotmail.com.

๒. ขั้นตอนการตอบสนอง (Responding) แม้บุคคลได้รับรู้และเกิดความสนใจในสิ่งนั้นแล้ว แต่หากไม่มีโอกาสได้ตอบสนองต่อสิ่งนั้น ความสนใจนั้นก็จะไม่ได้รับการพัฒนาไปจนถึงระดับการพัฒนาเป็นลักษณะนิสัย ดังนั้นในการสอนจึงจำเป็นต้องพยายามให้บุคคลนั้นมีโอกาสตอบสนองต่อสิ่งนั้น และเกิดความรู้สึกพอใจ ซึ่งจะช่วยให้บุคคลนั้นพัฒนาความสนใจที่มีอยู่ให้มากขึ้น

๓. ขั้นการเห็นคุณค่า (Valuing) หากบุคคลมีโอกาสดตอบสนองต่อสิ่งใดแล้วได้รับผลที่พึงพอใจ บุคคลนั้นก็จะเริ่มเห็นคุณค่าของสิ่งนั้น ดังนั้นหากเราสามารถจัดประสบการณ์ หรือกิจกรรมต่าง ๆ ให้บุคคลนั้นได้รับผลประโยชน์จากการปฏิบัติตามคุณธรรมจริยธรรม หรือค่านิยมที่ต้องการก็จะช่วยให้บุคคลนั้นเห็นคุณค่าของปฏิบัติ และเต็มใจที่จะปฏิบัติเช่นนั้นต่อไป

๔. ขั้นการจัดระบบ (Organizing) การที่บุคคลเห็นคุณค่าของคุณธรรมจริยธรรม หรือค่านิยมใด ๆ แล้ว จะสามารถพัฒนาขึ้นไปเป็นลักษณะนิสัยได้ บุคคลนั้นจะต้องมีการนำไปปฏิบัติ หรือนำไปใช้ในระบบชีวิตของตน จึงเป็นระเบียบหรือระบบในการปฏิบัติตามคุณธรรมจริยธรรม หรือค่านิยมนั้น ๆ ในวิถีการดำเนินชีวิตของตน จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้บุคคลนั้นได้ก้าวไปสู่ขั้นสูงสุดของการพัฒนาทางด้านจิตพิสัย คือ การพัฒนาเป็นลักษณะนิสัย

๕. ขั้นการพัฒนาเป็นลักษณะนิสัย (Characterization) บุคคลที่สามารถปฏิบัติตนตามคุณธรรมจริยธรรม หรือค่านิยม ที่ยึดถือในวิถีการดำเนินชีวิตของตนอย่างสม่ำเสมอในที่สุด ก็จะพัฒนาถึงขั้นการเป็นลักษณะนิสัยของตนซึ่งนับเป็นขั้นสูงสุดของการพัฒนาทางด้านจิตพิสัย

๒.๒ ความสำคัญเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรมของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ

บรรยากาศและสภาพแวดล้อมทางกายภาพของสถานศึกษามีผลต่อการจัดบรรยากาศด้านอื่นๆ รวมถึงทำให้บรรยากาศของสถานศึกษาน่าอยู่ น่าเรียน ก่อให้เกิดความรัก ความผูกพัน เกิดการเรียนรู้ และประสบการณ์ตรงแก่บุคลากร ดังนั้นการจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมทางกายภาพของสถานศึกษาเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่สถานศึกษาไม่ควรละเลย การประเมินการจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมทางกายภาพของสถานศึกษานั้น สามารถพิจารณาได้จากความร่วมมือร่วมใจ ความสดชื่น ความสะอาด ความเป็นระเบียบเรียบร้อย สะดวกสบาย ปลอดภัย ส่งผลให้เกิดความริเริ่มสร้างสรรค์เสริมสร้างความมีชีวิตชีวา เหมาะสม คุ่มค่าและเกิดประโยชน์^{๒๒}

๒.๒.๑ ด้านสภาพแวดล้อมทางบ้าน

สถานภาพทางครอบครัว คือ พื้นฐานทางครอบครัวจะส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพบว่า อาชีพและรายได้ของบิดามารดามีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอีกทั้งการเอาใจใส่ของผู้ปกครอง จะส่งผลทางตรงกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ดังนั้นการจัดการศึกษาก็ควรคำนึงถึงใน

^{๒๒} พระดา วชิรมาโร (ไชยมุงคุณ), “ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อสภาพแวดล้อมคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยแห่งชาติลาว”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา), (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒), หน้า ๒๘.

ส่วนนี้นักเรียนมาจากสภาพครอบครัวอย่างไรแล้ว ก็จะได้จัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนให้เหมาะสม เช่น การจัดหาทุนการศึกษา แก่นักเรียนที่มีสภาพครอบครัวที่ยากจน เพื่อที่นักเรียนจะได้มีกำลังใจที่จะศึกษาเล่าเรียนมากยิ่งขึ้น

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้กล่าวถึง การศึกษาโดยครอบครัวหรือการศึกษาบ้านเรียนในสังคมไทยต้องสะท้อนถึงลักษณะสำคัญที่เป็นเสมือนนิยามของตน ดังนี้ ^{๒๓}

๑. เป็นการศึกษาที่พ่อแม่ส่งเสริมหรือผู้ปกครองเป็นผู้รับผิดชอบโดยตรงเป็นผู้จัดการศึกษาเองทั้งหมดหรือมอบให้ผู้วิจัยการศึกษาให้ภายใต้การอำนวยการของครอบครัว

๒. สารและกระบวนการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่จัดขึ้น เป็นไปในแนวทางตอบสนองต่อปรัชญา ทศนะ ความเชื่อ ความสนใจ ความต้องการหรือปัญหาของแต่ละครอบครัวเป็นนวัตกรรมการศึกษาที่มีความแตกต่างหลากหลายกันไปและแตกต่างจากการศึกษาในแบบแผนอย่างเดิม

๓. ความสำเร็จของการศึกษา มุ่งไปที่การพัฒนาศักยภาพของเด็กเป็นรายบุคคลให้สอดคล้องตรงกับธรรมชาติความถนัดหรือความสนใจที่มีอยู่ จึงเป็นหน่วยการศึกษานขนาดเล็กที่สร้างกระบวนการเรียนรู้แบบตัวต่อตัวและผสมผสานไปกับวิถีการดำเนินชีวิตได้

ฮาลปินและครอฟท์ (Halpin & Croft) ได้กล่าวถึงบรรยากาศของสถานศึกษาไว้ว่า บรรยากาศของสถานศึกษาเกิดจากความสัมพันธ์ในการปฏิบัติงานระหว่างผู้บริหารกับผู้ใต้บังคับบัญชาหรือผู้ร่วมงานโดยกำหนดให้มีพฤติกรรมผู้ใต้บังคับบัญชา ๔ มิติ คือ ^{๒๔}

๑. มิติความสามัคคี
๒. มิติอุปสรรค
๓. มิติขวัญ
๔. มิติสัมพันธ์

และฮาลปินและครอฟท์ ได้กล่าวถึงกับพฤติกรรมผู้บริหาร ๔ มิติคือ มิติห่างเหินมิติมุ่งผลงาน มิติเป็นแบบอย่าง และมิติกรุณาปราณี จากพฤติกรรม นำมาวิเคราะห์กำหนดเป็นรูปแบบของบรรยากาศได้ ๖ แบบคือ บรรยากาศแบบแจ่มใส บรรยากาศแบบอิสระ บรรยากาศแบบควบคุม บรรยากาศแบบสนิทสนม บรรยากาศแบบรวบอำนาจ และบรรยากาศแบบเข้มเข้โดยบรรยากาศแต่ละแบบจะมีลักษณะดังต่อไปนี้

^{๒๓} สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, ภาติการเรียน: การจัดการศึกษาร่วมกันระหว่างครอบครัว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและเครือข่าย, พิมพ์ครั้งที่ ๑ (กรุงเทพมหานคร: บริษัทพริกหวานกราฟฟิค, ๒๕๕๐), หน้า ๒๒-๒๓.

^{๒๔} Halpin A.W., & Don B.C., The organization climate of schools, (Chicago: Midwest Administration Center, University, 1936), p.133-152.

๑. บรรยากาศแบบแจ่มใส เป็นบรรยากาศของการปฏิบัติงานที่มีชีวิตชีวานับรรลุเป้าหมายได้รวดเร็ว

๒. บรรยากาศแบบอิสระ เป็นบรรยากาศของการปฏิบัติงานที่ผู้บริหารมีความช่วยเหลือผู้ร่วมงานอย่างดี ผู้ร่วมงานมีอิสระในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างกัน ทำงานร่วมกันได้ดี ความสนิทสนมระหว่างผู้ร่วมงานมีในระดับสูง

๓. บรรยากาศแบบควบคุม เป็นบรรยากาศของการปฏิบัติงานที่ผู้บริหารพยายามควบคุมตรวจตรา และสั่งการให้ผู้ร่วมงานปฏิบัติตามคำสั่ง ไม่ค่อยมีเวลาสร้างความสัมพันธ์

๔. บรรยากาศแบบสนิทสนมกันเป็นบรรยากาศของการปฏิบัติงานที่ผู้บริหาร และผู้ร่วมงานมีความสัมพันธ์อันดีงามต่อกัน ผู้บริหารไม่ควบคุม ตรวจตราหรือสั่งการ แต่ปล่อยให้ผู้ร่วมงานปฏิบัติงานไปตามความพึงพอใจของแต่ละคน

๕. บรรยากาศแบบรวบอำนาจ เป็นบรรยากาศของการปฏิบัติงานที่ผู้บริหาร บริหารโดยวิธีการออกคำสั่งควบคุม ตรวจตราการปฏิบัติงานของผู้ร่วมงานอย่างเข้มงวด

๖. บรรยากาศแบบซึมเซา เป็นบรรยากาศของการปฏิบัติหน้าที่ผู้บริหาร บริหารโดยขาดความรู้ ขาดบุคลิกภาพการเป็นผู้นำ และขาดสมรรถภาพในการบริหาร ผู้ร่วมงานขาดความกระตือรือร้น ไม่มีกำลังใจในการปฏิบัติงาน

สรุปได้ว่าบรรยากาศและสภาพแวดล้อมทางกายภาพของสถานศึกษามีผลต่อการจัดบรรยากาศด้านอื่นๆ รวมถึงทำให้บรรยากาศของสถานศึกษาน่าอยู่น่าเรียน ก่อให้เกิดความรัก ความผูกพัน ความหวงแหน เกิดการเรียนรู้ และประสบการณ์ตรงแก่บุคลากร ดังนั้นการจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมทางกายภาพของสถานศึกษาเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่สถานศึกษาไม่ควรละเลย การประเมินการจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมทางกายภาพของสถานศึกษานั้น สามารถพิจารณาได้จากความร่มรื่น ความสดชื่น ความสะอาด ความเป็นระเบียบเรียบร้อย สะดวกสบาย ปลอดภัย ส่งผลให้เกิดความริเริ่มสร้างสรรค์เสริมสร้างความมีชีวิตชีวา เหมาะสม คุ่มค่าและเกิดประโยชน์

๒.๒.๒ ด้านการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียน

สภาพแวดล้อมด้านการบริหาร เป็นกระบวนการที่ดำเนินการทางด้านกิจกรรมต่างๆ ในสถานศึกษาเพื่อที่จะให้การศึกษาแก่ผู้เรียนมีความรู้ มีประสบการณ์ในการเข้าร่วมกิจกรรมมีความสามารถมีทักษะวิชาชีพในการทำงานเป็นสมาชิกที่ดีตามความต้องการของสังคม

ไพฑูรย์ ศรีฟ้า ได้กล่าวว่า องค์ประกอบการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียน แบ่งได้เป็น ๓ ลักษณะด้วยกัน คือ^{๒๕}

^{๒๕}ไพฑูรย์ ศรีฟ้า, “การจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียน,” <<http://srithai.hypermart.net/environment.html>>, (เข้าถึงเมื่อวันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๕๘).

๑. สภาพแวดล้อมทางด้านกายภาพ เป็นสภาพแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น ได้แก่ อาคาร สถานที่ โต๊ะ เก้าอี้ สื่อ อุปกรณ์การสอนต่างๆ รวมทั้งสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่ตามธรรมชาติได้แก่ ต้นไม้ พืช ภูมิอากาศ ภูมิประเทศ เป็นต้น สภาพแวดล้อมทางการเรียนด้านกายภาพ จะส่งผลต่อการเรียนการสอน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน แบ่งออกเป็นสภาพแวดล้อม ในห้องเรียนและสภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียน

๑.๑ สภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน ประกอบด้วยห้องเรียนและอุปกรณ์การเรียนต่าง ๆ แสงสว่าง สี เสียง อุณหภูมิ เหล่านี้เป็นต้น

๑.๒ ห้องเรียนและอุปกรณ์การเรียน ได้แก่ ห้อง พื้นห้อง ผนัง ประตู หน้าต่าง ขนาด และพื้นที่ว่างภายในห้องเรียน โต๊ะ เก้าอี้ กระดานดำ อุปกรณ์ตกแต่งห้องเรียน เช่น แจกันดอกไม้ ภาพวาด เป็นต้น

๑.๓ แสงสว่าง ได้แก่ แสงธรรมชาติจากดวงอาทิตย์ และแสงประดิษฐ์ ซึ่งเป็นแสงจากหลอดไฟประดิษฐ์

๑.๔ เสียง ได้แก่ เสียงบรรยายของผู้สอน เสียงการสนทนาระหว่างผู้สอนและผู้เรียน หรือผู้เรียนกับผู้เรียน เสียงจากเครื่องขยายเสียง เหล่านี้จะต้องมีระดับความดังที่พอเหมาะ

๑.๕ อุณหภูมิ ได้แก่ ระดับความชื้นของอากาศ การถ่ายเทของอากาศ การระบายอากาศโดยธรรมชาติและการระบายอากาศจากอุปกรณ์อำนวยความสะดวก ได้แก่ พัดลม เครื่องปรับอากาศ

๒. สภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียน ได้แก่ แหล่งความรู้ต่างๆ เช่น แหล่งวิทยานิพนธ์ ห้องปฏิบัติการห้องทดลองโรงฝึกงานห้องสมุดศูนย์วัฒนธรรมต่างๆ ซึ่งสิ่งต่างๆ เหล่านี้จะมีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกับการเรียน และการศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมนอกเหนือจากในห้องเรียน

๓. สภาพแวดล้อมทางด้านจิตภาพ ได้แก่ สภาพแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อความรู้สึกจิตใจ เจตคติที่มีต่อการเรียนการสอน แบ่งออกเป็นองค์ประกอบสำคัญใหญ่ๆ ๒ องค์ประกอบ คือ

๓.๑ องค์ประกอบด้านนักเรียน ได้แก่ บุคลิกภาพและพฤติกรรมของนักเรียน จะมีความสัมพันธ์และอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน บุคลิกภาพและพฤติกรรมของนักเรียนที่สำคัญ ได้แก่ การร่วมกิจกรรม การเป็นส่วนหนึ่งของหมู่คณะ การสมาคม ภายในกลุ่ม ความมีระเบียบในการทำงาน ความเป็นประชาธิปไตย

๓.๒ ระดับสติปัญญา ระดับสติปัญญาของนักเรียนมีความสัมพันธ์และมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ดังนั้น ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนควรเลือกเนื้อหาและกิจกรรมให้เหมาะสมกับระดับสติปัญญาของนักเรียนด้วย

๔. องค์ประกอบด้านผู้สอน ได้แก่ บุคลิกภาพและพฤติกรรมของครูผู้สอนมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน จากงานวิจัยพบว่า บุคลิกภาพและพฤติกรรมของครูที่นักเรียนต้องการ ได้แก่ อารมณ์ดี ร่าเริง ยิ้มแย้มแจ่มใส ไม่ดูด่านักเรียนโดยไม่มีเหตุผล พูดจาไพเราะ อ่อนหวาน ไม่หยาบคาย ไม่ดื่มสุรา ยาเสพติด และเล่นการพนัน

๕. ความรู้และประสบการณ์ มีความสัมพันธ์และมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทั้งนี้จากงานวิจัยพบว่า ครูที่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กล่าวคือ นักเรียนที่เรียนกับครูที่มีวุฒิสูง จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนจากครูที่มีวุฒิต่ำ ทั้งนี้เนื่องจากครูที่มีวุฒิสูงกว่าย่อมจะผ่านกระบวนการและเทคนิควิธีการสอน และวิชาการมากกว่าครูที่มีวุฒิต่ำและยิ่งถ้าหากว่าได้สอนตรงหรือสอดคล้องกับวิชาที่ได้เรียนจะทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

๖. เทคนิคการสอน การสอนของครูเริ่มตั้งแต่การวางแผนการสอนการดำเนินการสอน และการประเมินผล จากงานวิจัยพบว่า การวางแผนการสอนเป็นตัวแปรสำคัญ ที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หากครูผู้สอนมีการวางแผนการสอนที่ดี จะทำให้การสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ และทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์สูงขึ้น

๗. สภาพแวดล้อมทางด้านสังคม ได้แก่ สภาพแวดล้อมที่เกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เช่น ความสัมพันธ์ระหว่าง นักเรียนกับนักเรียนด้วยกัน นักเรียนกับครูผู้สอน รวมถึงกฎระเบียบและข้อบังคับต่าง ๆ ของโรงเรียน องค์ประกอบของสภาพแวดล้อมทางการเรียนด้านสังคม เช่น การสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน การสร้างแรงจูงใจและความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ความสำเร็จด้านวิชาการและพฤติกรรมของนักเรียนมีผลมาจากความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูและนักเรียน กล่าวคือ คุณภาพของความสัมพันธ์และการให้ความสนับสนุนร่วมมือกันระหว่างส่วนบุคคลในชั้นเรียน มีผลต่อระดับความต้องการของนักเรียนแต่ละคนต่อเนื่องมาจนสามารถสร้างกระบวนการเรียนรู้ และความ สัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน และมีผลโดยตรงต่อความสำเร็จในการทำกิจกรรมด้านการเรียน

ผกาทิพย์ เกษรากุล ได้จัดแบ่งสภาพแวดล้อมในสถาบันการศึกษาที่เป็นสิ่งเราให้นักศึกษาแสดงพฤติกรรม กิจกรรมหรือลักษณะที่พึงประสงค์ออกมาแบ่งเป็น ๔ ประเภท คือ^{๒๖}

๑. สภาพแวดล้อมด้านการบริหาร
๒. สภาพแวดล้อมด้านอาคารสถานที่
๓. สภาพแวดล้อมด้านการเรียนการสอน
๔. สภาพด้านแวดล้อมด้านกลุ่มเพื่อน

^{๒๖} ผกาทิพย์ เกษรากุล, “สภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒในทัศนะของนิสิต”, วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, (สาขาบริหารการศึกษา), (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, ๒๕๕๕), หน้า ๑๑.

๕. สภาพแวดล้อมด้านการบริหาร กิจกรรมต่างๆ ที่บุคคลหลายคนร่วมกันดำเนินการ เพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชน ประชาชน และสมาชิกของสังคมในทุกด้าน เช่น ความสามารถ เจตคติ พฤติกรรม ค่านิยม หรือ คุณธรรม ทั้งในด้านสังคม การเมืองและเศรษฐกิจ เพื่อให้บุคคลดังกล่าวเป็น สมาชิกที่ดีและมีประสิทธิภาพของสังคม

สรุป สภาพแวดล้อมทางการเรียน จะมีผลต่อการจัดการเรียน การสอน ตลอดจนส่งผลถึง ผลสัมฤทธิ์ด้านการเรียนของนักเรียนเป็นอย่างมาก ในการจัดการเรียน การสอนผู้บริหารจึงควรต้อง ตระหนักถึงการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนเป็นความสำคัญ ถ้าผู้บริหารทำความเข้าใจและจัด สภาพแวดล้อมทางการเรียนให้เอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอนของผู้เรียน ก็จะช่วยส่งเสริมให้ การเรียนรู้ของผู้เรียนดียิ่งขึ้น

๒.๒.๓ ด้านอิทธิพลของกลุ่มเพื่อน

สภาพแวดล้อมด้านกลุ่มเพื่อน เป็นสภาพแวดล้อมที่สำคัญ และมีอิทธิพลต่อนักศึกษา ที่กำลังศึกษาอยู่ในสถาบันอุดมศึกษา เป็นกลุ่มบุคคลที่อยู่ในวัยกำลังเจริญเติบโต ร่างกายและจิตใจมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เมื่อเข้าไปอยู่ในสถาบันศึกษาต้องมีความสัมพันธ์กับเพื่อนอย่างมาก กลุ่มเพื่อนจึงมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการทางด้านความรู้ ทักษะ บุคลิกภาพ และ คุณธรรมของนักศึกษา ^{๒๗}

พลสุข สังข์รุ่ง ได้กล่าวให้ความหมายของเพื่อนไว้ว่า เพื่อนมีอิทธิพลสูงมากในการ ปฏิบัติงานของบุคคลแต่ละคน คนจะมีความสุข ทำงานสำเร็จก็เพราะเพื่อนและจะไร้ความสุขและ ทำงานไม่ประสบผลสำเร็จก็เพราะเพื่อนมี ดังนี้ ^{๒๘}

๑. มีความจริงใจต่อเพื่อน ทั้งต่อหน้าลับหลัง พยายามเข้าใจปัญหาซึ่งกันและกัน ไม่เอา เพื่อนไปนินทาลับหลัง ไม่หลอกให้เพื่อนตายใจในการทำงานร่วมกันกับเราด้วยคำพูดยอเยินเกิน ความเป็นจริง ไม่เอาผลประโยชน์ของเพื่อนและเอาความดีความชอบของเพื่อนเป็นของตน

๒. ให้ความร่วมมือช่วยเหลือในการทำงาน ช่วยทำงานในส่วนที่รับผิดชอบ โดยไม่ชักช้า หรือถ่วงเวลา พยายามเข้าใจในปัญหาเห็นว่าปัญหาของเพื่อนและของเราเป็นปัญหาเดียวกัน

๓. ไม่ทอดความผิดให้เพื่อน ในการทำงานร่วมกันจะต้องมีความรับผิดชอบร่วมกัน การ ทำงานอาจเกิดปัญหาเกิดความผิดพลาดได้ถือว่าเป็นปกติที่อาจเกิดขึ้นได้เสมอ

๔. ยอมรับในศักดิ์ศรีและให้เกียรติเพื่อนร่วมงาน ตามควรแก่ตำแหน่งและฐานะให้ ความสำคัญแก่เพื่อนด้วยจิตใจ ในการทำงานในทุกองค์การที่จะให้เกิดความสำเร็จนั้นทำโดยการให้

^{๒๗} Newcomb, Student peer-group influence. In personality factors on the college campus, (New York: Social Science Research Council, 1962), p. 79.

^{๒๘} พลสุข สังข์รุ่ง, **นุษย์สัมพันธ์ในองค์กร**, พิมพ์ครั้งที่ ๑๐ (นนทบุรี: พิมพ์ที่บริษัท บี เค อินเตอร์พ รินท์ ถนนกาญจนาภิเษก อำเภอบางใหญ่ นนทบุรี, ๒๕๕๐), หน้า ๒๑๓-๒๑๕.

ความสำคัญแก่คนทุกคนในหน่วยงาน ดังนั้นเราเปิดโอกาสให้เพื่อนร่วมงานทำตามหน้าที่ให้ดีที่สุดไม่จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนบทบาทหน้าที่ของผู้ปฏิบัติงาน และต้องทำให้ผู้ทำงานรู้สึกทำงานเสร็จได้เพราะทุกคนให้ความร่วมมือ ไม่ได้เพราะเราคนเดียวที่ทำให้งานสำเร็จ ควรยกย่องให้ความสำคัญแก่ทุกฝ่ายด้วยความจริงใจ

๕. ให้ความสนใจในตัวเพื่อนอย่างจริงใจ โดยทั่วไปและมนุษย์จะสนใจแต่เฉพาะตนเองไม่สนใจผู้อื่น แต่ถ้าเราต้องการมีมิตรภาพกับผู้อื่น ก็ควรเปิดฉากทักทายก่อนเป็นการแสดงตัวอย่างเปิดเผย เป็นการให้เกียรติเพื่อน ให้ความสำคัญต่อเพื่อน ทำให้เพื่อนเกิดความภาคภูมิใจโดยเฉพาะอย่างยิ่ง คือ เพื่อนร่วมงานที่เข้ามาใหม่เราควรได้สนใจเพื่อนร่วมงานตั้งแต่สามารถจำชื่อเขาได้ จำวันเกิดของเพื่อนได้ รู้จัก สามี ภรรยา ลูกๆ ของเขา และถามถึงบ้างในโอกาสอันควรสนใจในสิ่งที่เพื่อนชอบ เป็นต้น

๖. ยอมรับในความเป็นเช่นนั้นของเพื่อน คือยอมรับว่าทุกคนแต่ละคนย่อมมีส่วนดี และส่วนเสียปะปนกันอยู่ในตัวของแต่ละคน เพียงแต่เราพยายามใช้ประโยชน์จากส่วนดีของเขาให้มากที่สุด ส่วนเสีย จุดบกพร่องบางอย่างของเพื่อนนั้นไม่ใช่เรื่องใหญ่โตที่ควรจะสนใจ เราก็ไม่ควรพยายามขุดคุ้ยหาความจริงของมาให้ได้

๗. เข้าใจความต้องการและไวต่อความรู้สึกของเพื่อนร่วมงาน ไม่ดูถูกเหยียดหยามเพื่อนร่วมงาน ไม่ทำตัวเหนือกว่าเพื่อนๆ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แก่เพื่อนๆ พยายามทำตนให้เป็นผู้ให้มากกว่าผู้รับ ไม่เอาเปรียบเพื่อน รู้จักยกย่องชมเชยเพื่อน สุภาพอ่อนโยน ยิ้มแย้มแจ่มใสกับเพื่อนๆ และพร้อมให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนเพื่อนอยู่เสมอ

๘. มีความเสมอต้นเสมอปลาย ในการทำงานในองค์กรเราและเพื่อนอาจมีฐานะบทบาทในองค์กรแตกต่างกัน เนื่องจากหน้าที่การทำงานที่ได้รับมอบหมาย แต่การจะรักษามิตรภาพที่ดีระหว่างเราและเพื่อนได้ก็คือความเสมอต้นเสมอปลายของเรา ซึ่งจะส่งผลให้ได้รับความร่วมมืออย่างดีในการปฏิบัติงาน

๙. สนใจในสิ่งที่เพื่อนพูด และพูดในในสิ่งที่เพื่อนสนใจ ผู้พูดจะรู้สึกภาคภูมิใจ ถ้ามีคนสนใจฟังในเรื่องที่เขาพูด และยังเป็นวิธีการที่เราจะหาแนวทางในการตอบสนอง ความต้องการของผู้พูดได้ ขณะเดียวกันถ้าเราสนทนากับใครควรศึกษาว่าคู่สนทนาของเรา สนใจอะไร ชอบอะไร วิธีการเหล่านี้เป็นการให้ความสำคัญต่อผู้ร่วมสนทนา และทำให้เกิดทางรู้สึกทางบวกในการที่จะเชื่อมมิตรไมตรีกันต่อไป

๑๐. ยิ้มและมีอารมณ์ขันตามควรแก่กาลเทศะ แสดงความเป็นมิตรกับเพื่อนร่วมงานทั่วไป ไม่วางมาด แสดงทางหยิ่งยโสใส่เพื่อน

๑๑. มีมารยาทต่อเพื่อนๆ ในการติดต่อ การสนทนา การของความร่วมมือการพบปะสังสรรค์ต่าง มีกาลเทศะในการพูดจาการแสดงตัวของเราต่อเพื่อนๆ โดยเฉพาะกับเพื่อนที่อยู่ในฐานะบทบาทแตกต่าง

๑๒. ให้ความรัก และความเคารพนับถือในความคิดการกระทำ คำพูดของเพื่อน ไม่แสดงความก้าวร้าว ความเหนือกว่าต่อเพื่อนๆ

๑๓. มีคุณธรรมในการติดต่อสัมพันธ์กับเพื่อน เช่น การมีเมตตา กรุณา เห็นอก เห็นใจ การให้ความช่วยเหลือ ไม่อิจฉาริษยาเพื่อน เป็นต้น

๑๔. มีความซื่อสัตย์ต่อเพื่อน

สรุปได้ว่า อิทธิพลของกลุ่มเพื่อนมีบทบาทสำคัญต่อพฤติกรรมต่างๆ อย่างมากถ้าเพื่อนดีก็พาไปในทางที่ดี ถ้าเพื่อนไม่ดีก็นำพาไปสู่ทางที่เสื่อมเสียทุกเวลาเพราะเพื่อนอยู่ในวัยเดียวกันมีทั้งเพื่อนที่พฤติกรรมชักชวนไปทำในสิ่งที่ดีและไม่ดี ที่มีอิทธิพลต่อการกระทำให้เกิดความรู้สึกนึกคิดหรือเจตคติต่างๆ ได้

๒.๒.๔ ด้านอิทธิพลของสื่อ

ปัจจุบันไม่อาจจะปฏิเสธได้ว่าเด็กและเยาวชนไทยมีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาทางด้านความคิดและทางร่างกายที่รวดเร็วมากขึ้นกว่าในอดีต ทั้งนี้เนื่องจากกระแสความเจริญของโลก และรูปแบบเทคโนโลยีการสื่อสารสมัยใหม่ที่สามารถทำให้พวกเขาเหล่านั้น มีโอกาสได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารต่างๆ อย่างเปิดกว้าง และไร้ขีดจำกัด การถ่ายทอดและการซึมซับข้อมูลของสื่อเป็นไปอย่างไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ ทำให้สื่อต่างๆ เข้ามามีบทบาทอย่างมากต่อกระบวนการเรียนรู้ ความคิดเห็น เจตคติ ตลอดจนพฤติกรรม ของเด็กและเยาวชนไทย ดังนั้นการศึกษาถึงสภาพปัจจุบันและข้อจำกัดของสื่อมวลชนในการด้านพัฒนาเด็ก ซึ่งจะช่วยให้เห็นช่องทางที่จะส่งเสริมที่จะส่งเสริมให้สื่อมวลชนมีบทบาทด้านการพัฒนาเด็กในเชิงสร้างสรรค์ได้มากขึ้น จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง^{๒๙}

สุชา จันทน์เอม ได้กล่าวถึง อิทธิพลของสื่อรายการโทรทัศน์ต่อเยาวชน (วัยรุ่น) ปัจจุบันว่า รายการโทรทัศน์ได้รับความสนใจจากเด็กและเยาวชนในระดับค่อนข้างสูงในทุกๆ ครอบครัวยุค สื่อทางเลือกอื่นมากกว่าแต่ก่อนก็ตาม เหตุผลหนึ่งเพราะตัวรายการเองก็พยายามที่จะพัฒนาให้รายการของตน มีความน่าสนใจ, มีความดึงดูดใจ, นำเสนอสาระแบบใหม่ที่ไม่เคยนำเสนอมาก่อน นำเสนอเรื่องใกล้ตัว ในชีวิตประจำวันที่เราอาจมองข้ามไปมาปิดฝุ่นเสียใหม่ จัดระบบการนำเสนอที่ทันสมัย เข้าใจง่าย มีภาพประกอบ ใช้กราฟิก ทำให้ได้รับความสนใจมากขึ้นเป็นที่นิยมของวัยรุ่น เป็นรายการเกี่ยวกับสาระบันเทิงสมัยใหม่ ที่มีการนำเสนอแบบเข้าใจง่าย เป็นเรื่องใกล้ๆ

^{๒๙} สื่อการศึกษา,(ออนไลน์),

ตัว สนุกสนาน ไม่เครียด มีสาระแบบผสมผสานคติสอนใจในเรื่องต่างๆไว้ด้วย ตัวชูโรงของรายการ มักจะมีพิธีกรที่เป็นที่รู้จัก เป็นที่เชื่อถือ ถ้าเป็นพิธีกร ที่เป็นดารา, นักร้อง, ดิเจย์ ที่มีชื่อเสียง ก็จะเป็น ที่ได้รับความสนใจมากขึ้น โดยที่เด็กๆใช้เวลาส่วนใหญ่กับการรับชมโทรทัศน์ควบคู่ไปกับการได้อยู่กับ คนในครอบครัว เพราะเวลาที่รายการจะนำเสนอ นั้นมักเป็นเวลา , วันที่สบาย ๆ ได้พักผ่อนของคนใน ครอบครัวด้วย เนื้อหาสาระเป็นความบันเทิงที่สามารถรับชมได้ทุกเพศ ทุกวัย ไม่จำกัด เสนอให้ผู้ชม ได้เกิดความสนใจและสนใจต่อเนื่องด้วย รายการประเภทนี้จึงได้รับความนิยมเป็นอันมาก เยาวชนมัก เลียนแบบแฟชั่น การแต่งกาย ทรงผม เครื่องประดับ รวมทั้งพฤติกรรมทั้งดี,ไม่ดีจากพิธีกรและ แกร์รับเชิญ โดยมากเป็นดารา,นักร้อง ,ที่เป็นที่รู้จักในสังคมอยู่แล้ว และที่น่าเป็นห่วงมากในปัจจุบัน คือ การตามแฟชั่นจากต่างประเทศของวัยรุ่นจนกลืนวัฒนธรรม การแต่งกาย ขนบธรรมเนียมอันดีงาม ของประเทศเราไปกลายเป็นความคิด ค่านิยม การแต่งกาย แฟชั่น ภาษาของชาติอื่นไป^{๓๐}

ณัฐดา ศิลปอุดม ได้กล่าวถึง อิทธิพลของสื่อรายการโทรทัศน์ที่มีต่อเยาวชนเกิดขึ้นมาจากปัจจัยหลักหลาย ๆอย่างเสรีภาพในการนำเสนอข้อมูลที่มีมากจนเกินไป รูปแบบรายการ โทรทัศน์ขาดความเหมาะสมต่อเยาวชน สถานบันครอบครัว สถานศึกษา ภาครัฐและเอกชนยังขาด การกำหนดแนวทางที่ถูกต้องให้กับเยาวชนในการรับชมรายการโทรทัศน์ การขาดจริยธรรมของผู้ผลิต รายการ และเกิดการลอกเลียนแบบพฤติกรรมที่ผิดๆ ของเยาวชนจากการรับชมรายการโทรทัศน์ จาก ปัจจัยหลายอย่างที่เกิดขึ้นจึงนำไปสู่ปัญหาหลักคือ พฤติกรรมการลอกเลียนแบบของเยาวชน เช่น พฤติกรรมการเสพบายมุข การใช้คำหยาบคาย และ การแต่งกายที่ไม่สุภาพขัดต่อวัฒนธรรมไทย^{๓๑}

พันธ์ทิพย์ กาญจนะจิตรา ได้กล่าวถึง บทบาทของสื่อในสังคมไทยที่มีอิทธิพล ต่อเด็ก เยาวชนและครอบครัว สามารถแบ่งสื่อออกเป็น ๕ ประเภท ดังนี้^{๓๒}

๑. เด็กกับโทรทัศน์

สื่อโทรทัศน์และภาพยนตร์ เป็นสื่อที่มีอิทธิพลต่อเด็ก สามารถสื่อได้ทั้งภาพและเสียง เข้าถึงเด็กได้อย่างลึกซึ้งกว้างขวางและต่อเนื่อง ปัจจุบัน มีผู้ผลิตรายการขาดความระมัดระวังในการใช้ ภาษาที่ไม่เหมาะสม นำเสนอสิ่งส่งเสริมให้เกิดค่านิยมฟุ้งเฟ้อเพราะอยากเลียนแบบ “ต้นฉบับ”ทาง สังคม เช่น นักแสดง ศิลปิน ฯลฯ นำเสนอการต่อสู้โดยใช้อาวุธและความรุนแรงเข้าทำหั่นกัน รวมภาพ การฆาตรกรรมและสภาพของเหยื่อในรูปแบบต่างๆ สารจากสื่อเหล่านี้ถูกซึมซับเข้าไปฝังในสมองของ เด็ก กลายเป็นเครื่องมือและวิธีการส่งเสริมความรุนแรงได้

^{๓๐} สุชา จันทน์เอม, จิตวิทยาวัยรุ่น, กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๐), หน้า ๖๕-๖๗.

^{๓๑} ณัฐดา ศิลปอุดม, ปฏิกริยาของเยาวชนต่อรายการโทรทัศน์ :<http://www.crs.mahidol.ac.th/news/ minithesis/ 2551/012>.

^{๓๒} พันธุ์ทิพย์ กาญจนะจิตรา, สื่อในสังคมไทยต่อสุขภาวะและสิทธิมนุษยชนของเด็ก เยาวชน, ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๔๗.(<http://www.archanwell.org>).

๒. เด็กกับวิทยุ

สื่อวิทยุ เป็นสื่อที่มีอิทธิพลต่อเด็กไม่แพ้สื่ออื่นๆ ประกอบกับการแข่งขันทางการตลาด โดยเฉพาะสื่อโฆษณาและรายการบันเทิงต่างๆ ที่เข้าครอบงำจิตใจประชาชน โดยยึดเด็กและเยาวชนเป็นจุดขาย ยัดเยียด มอมเมาสิ่งที่ผิด และชี้นำเยาวชนอย่างไร้สาระจึงจำเป็นต้องศึกษาสถานการณ์การเสพสื่อวิทยุของเด็กและเยาวชนของประเทศไทย และวิเคราะห์ถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นได้ เพื่อกำหนดเกณฑ์มาตรฐานในการจัดประเภทแยกแยะสื่อที่ดีและไม่ดี รวมทั้งพัฒนา ปรับปรุง กฎหมาย มาตรการและแนวทางปฏิบัติในการส่งเสริมสื่อดีและขจัดสื่อไม่ดี รวมทั้งหาแนวทางสู่การรณรงค์ให้ทำได้จริงในสังคมไทย

๓. เด็กกับสื่อสิ่งพิมพ์

ในยุคสมัยที่สื่ออิเล็กทรอนิกส์มีอิทธิพลในการเข้าถึงและเป็นแหล่งสำคัญในการเรียนรู้ทางสังคมของเด็กและเยาวชน กระนั้น สื่อสิ่งพิมพ์ก็มีได้หยุดนิ่งให้ตัวเองถูกละเลย กลับเติบโตและปรับเปลี่ยนตนเองอย่างมีชีวิตชีวา สร้างลักษณะเฉพาะขึ้นมาเพื่อจับ “กลุ่มเป้าหมาย” ได้เหนียวแน่นขึ้น เช่น การ์ตูน นิตยสารบันเทิงรายสัปดาห์ นิตยสารเฉพาะกิจ ฯลฯ ขณะเดียวกัน สื่อสิ่งพิมพ์สาธารณะอย่างหนังสือพิมพ์รายวันเองก็ปรับเนื้อหาสาระจนครอบคลุมทุกวัย แม้ปัจจุบันยังไม่มีการศึกษาถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการเสพข้อมูลข่าวสารต่างๆ จากสื่อสิ่งพิมพ์ของเด็กและเยาวชน ซึ่งยังไม่มีวุฒิภาวะมากพอที่จะเลือกสัมผัส หรือแยกแยะคุณค่าของเนื้อหาสาระได้ด้วยตนเองอย่างชัดเจน ก็คาดการณ์ได้ว่าผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการนำเสนอที่ไม่เหมาะสมและไม่มีคุณภาพอีกไม่นานย่อมสร้างผลกระทบ สะสมความรุนแรง ยากที่จะประเมินค่าได้ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษาและติดตามผลกระทบในเรื่องนี้ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาแนวทางและมาตรการในการปกป้องคุ้มครองเด็กจากข้อมูลข่าวสารที่ไม่เหมาะสม

๔. เด็กกับเกมคอมพิวเตอร์

เกมคอมพิวเตอร์ที่ได้รับความนิยมสูงมักเป็นเกมที่เด็กต้องตกอยู่ในสถานะที่มีการแข่งขัน ต้องใช้ความเร็ว ไม่ต้องใช้สมองมากนักและบางครั้งการที่ผู้เล่นกระทำอาชญากรรมบางอย่างเช่น โจรกรรม ล้วงละเมิดทางเพศและฆาตกรรม เพื่อให้ได้มาซึ่งคะแนน รางวัล และการเป็นผู้ชนะ รวมทั้งความยินดีในสภาพความพ่ายแพ้และความเสียหายของเหยื่อในรูปแบบต่างๆ ถูกซึมซับเข้าไปแฝงฝังในสมองของเด็ก เยาวชน อาจส่งผลให้เกิดการพัฒนาการที่ไม่สมวัย ทั้งสติปัญญา อารมณ์ และจิตใจ ซึ่งนำไปสู่ปัญหาร้ายแรงอื่นๆ ได้ เช่น ยาเสพติด ความรุนแรง จำเป็นต้องศึกษาและติดตามผลกระทบจากการเสพเกมคอมพิวเตอร์ของเยาวชนในประเทศไทย เพื่อนำไปสู่การพัฒนาและหามาตรการในการปกป้องคุ้มครองเด็กจากข้อมูลข่าวสารและวัสดุที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ

๕. เด็กกับอินเทอร์เน็ต

สื่ออินเทอร์เน็ตนับว่าเป็นสื่ออิเล็กทรอนิกส์สมัยใหม่ที่มีบทบาทสำคัญทางการสื่อสารที่ช่วยให้ประชาชนสามารถค้นหาข้อมูลได้ในทุกเรื่อง ผ่านทางเว็บไซต์ ซึ่งมีมากกว่า ๑,๐๐ ล้านเว็บไซต์ทั่วโลก ทำให้เด็กและเยาวชนสามารถเข้าถึงสื่อเหล่านี้ได้ง่าย โดยอาจใช้บริการของร้านอินเทอร์เน็ตคาเฟ่ทั่วไป หรือในที่พักอาศัยเอง ซึ่งการเผยแพร่ข้อมูลผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตก็มีทั้งที่เหมาะสมหรือไม่เหมาะสม จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีมาตรการเข้ามาควบคุมเว็บไซต์ที่มีเนื้อหาที่ไม่เหมาะสม เหล่านี้ อีกทั้งผู้ปกครองเองก็ควรสอดส่องและแนะนำหรือให้ความรู้แก่เด็กเพื่อให้เด็กมีวิจารณญาณในการเลือกรับสื่อ

สรุปได้ว่า ปัญหาและอุปสรรคในการผลิตรายการวิทยุสำหรับเด็กมีทั้งปัญหาจากผู้ผลิตรายการ ผู้สนับสนุนรายการ การผลิตรายการ การถ่ายทอดสดของสถานี และการตรวจสอบจำนวนผู้ฟังรายการวิทยุสำหรับเด็ก ควรมีแนวทางแก้ไขคือ ควรหาวิธีการให้เด็กเข้ามามีส่วนร่วมในรายการมากขึ้น เช่น เล่นเกม ทบทวนปัญหา รวมทั้งผู้ปกครองควรสนับสนุนให้เด็กได้ฟังรายการต้องให้ความสำคัญอย่างแท้จริง

๒.๓ บทบาทของครูในการจัดการเรียนรู้คุณธรรมพื้นฐานนักเรียน ๘ ประการ

การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งปลูกฝังด้านปัญญา พัฒนากระบวนการคิดของผู้เรียนให้มีความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ และมุ่งพัฒนาความสามารถทางอารมณ์ โดยการปลูกฝังให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของตนเอง เข้าใจตนเอง เห็นอกเห็นใจผู้อื่น สามารถแก้ปัญหาขัดแย้งทางอารมณ์ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ดังนั้น การจะพัฒนาเยาวชนให้เป็นคนดี มีความรู้ และดำเนินชีวิตที่ดี มีความสุข คุณธรรมพื้นฐานสำคัญที่ควรเร่งปลูกฝังมี ๘ ประการ ต่อไปนี้

๒.๔.๑ การเรียนรู้ด้านความขยัน

ขยัน คือ ความตั้งใจเพียรพยายามทำหน้าที่การงานอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ อุตุนไม่ทอดทิ้งเมื่อพบอุปสรรค ความขยันต้องควบคู่กับการใช้ปัญญา แก้ปัญหาจนเกิดผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย ผู้ที่มีความขยัน คือ ผู้ที่ตั้งใจทำอย่างจริงจังต่อเนื่องในเรื่องที่ถูกที่ควร คนขี้เกียจ มีความพยายาม ไม่ทอดทิ้ง ถ้าเผชิญอุปสรรค รักงานที่ทำ ตั้งใจทำหน้าที่อย่างจริงจัง ซึ่งสอดคล้องกับนักการศึกษาหลายท่านได้ ให้ความหมายต่อไปนี้

หลักความสำคัญของการปฏิบัติเพื่อให้สำเร็จประโยชน์ต่อตนเองได้รับประโยชน์ในปัจจุบันตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์นั้น พระธรรมปิฎกได้กล่าวไว้ในหนังสือธรรมานุญชีวิตว่า

“คนที่เรียกว่ารู้จัก รู้จักใช้ทรัพย์ หรือหาเงินเป็น ใช้เงินเป็น เป็นคนที่ทำมาหากินที่ดี ตั้งตัวสร้างหลักฐานได้ และใช้ทรัพย์สมบัติให้เป็นประโยชน์ เป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่ทางเศรษฐกิจอย่างถูกต้อง เพราะปฏิบัติตามหลักธรรม ต่อไปนี้” ๕ และความสำคัญของทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์นั้น

มีหลักการ ๔ อย่างนี้มีประโยชน์มากมายหลายประการแก่ผู้ประพฤติปฏิบัติตาม รวมทั้งส่งผลดีไปถึงสังคมด้วย คือ^{๓๓}

๑. ทำให้บุคคลสามารถสร้างหลักฐานได้อย่างมั่นคง
๒. ทำให้เป็นคนที่มีเกียรติ มีชื่อเสียง มีคนเชื่อถือฟังนับถือ
๓. เป็นทางเสริมสร้างสัมพันธไมตรี
๔. ทำให้มีโอกาสได้บำเพ็ญประโยชน์แก่ส่วนรวม
๕. แบบอย่างที่ดีให้บุคคลอื่นได้ปฏิบัติตามทั้งในด้านการงานและการดำรงชีวิต
๖. สร้างความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจให้แก่ชาติทางอ้อม และช่วยลดปัญหา

สังคมได้

ปัจจุบันเป็นยุคที่ผู้คนให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการเรื่องเงินๆ ทองๆ ของตนเองมากขึ้น สังเกตได้จากสื่อ ทั้งทีวี วิทยุ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร แม้กาสิโนต่าง ๆ จะมีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับการออม การลงทุน การใช้จ่าย สอดแทรกอยู่ไม่น้อย รวมทั้งพอคึกคักที่เป็นเรื่องทางการเงินส่วนบุคคล ก็มีให้เลือกซื้อหามากมาย จำนวนผู้คนที่ตื่นตัวและสนใจเรื่องนี้อย่างจริงจังดูเหมือนจะเพิ่มมากขึ้นทุกวัน จะว่าไปแล้วการจัดการเรื่องเงินๆ ทองๆ ต้องมองเป็นเรื่องสำคัญอันดับต้นๆ ในชีวิตของเรา ที่จะต้องจัดการให้ลงตัวเพื่อสร้างสมดุลให้ชีวิตในทุกด้านตามหลักธรรมคำสอนขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ที่ทรงสอนเกี่ยวกับเรื่องเงินๆ ทองๆ หรือเรื่องการบริหารจัดการทรัพย์สินหรือโภคทรัพย์ไว้อย่างครบวงจร เพื่อสร้างสมดุลแก่ชีวิตหลายเรื่อง อย่างเช่น หลักการสร้างประโยชน์หรือความสุขในปัจจุบันที่เรียกว่า ทิฐุธัมมิกัตถประโยชน์ ๔ ประกอบไปด้วย (๑) อุฏฐานสัมปทา หรือการหาทรัพย์ด้วยความขยันหมั่นเพียรในทางสุจริตชอบธรรม (๒) อารักขาสัมปทา หรือการรู้จักรักษาทรัพย์ที่หามาได้ (๓) กัลยาณมิตตตาหรือการรู้จักคบเพื่อนดีเพื่อไม่ให้ชีวิตถูกชักนำไปในทางที่เสื่อมและ (๔) สมชีวิตา หรือการรู้จักใช้จ่ายอย่างสมควรตามฐานะ โดยหลักทิฐุธัมมิกัตถประโยชน์ ๔ นี้ ถือเป็นหลักการพื้นฐานเพื่อการดับทุกข์ทางกายอันเป็นความทุกข์ที่เกิดขึ้นง่ายและมีอยู่มากมายในสังคมปัจจุบัน หากต้องการดับทุกข์ทางสังคม ทรงสอนหลักประโยชน์เบื้องต้นคือ ศรัทธา ศีล จาคะ และปัญญา

ความขยันหมั่นเพียร (อุฏฐานสัมปทา) การที่เราจะได้สิ่งของ เงินทอง และชื่อเสียงเกียรติยศมานั้น เราจะต้องขวนขวาย ขยันหมั่นเพียรต่อสู้กับความยากลำบาก ถึงจะประสบความสำเร็จ เช่น ข้าราชการจะได้เลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่ง อันนำมาซึ่งเกียรติยศแก่ตนเองและวงศ์ตระกูล ก็จะต้องขยันหมั่นเพียรในการปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ นักเรียนจะประสบความสำเร็จด้านการเล่าเรียน ก็ต้องขยันหมั่นเพียรในการศึกษา หรือการกระทำความหาเลี้ยงชีพเพื่อสร้างฐานะให้กับตนเองและครอบครัวก็เช่นกัน เราก็ต้องอาศัยความมานะอดทนและความหมั่นเพียรจึงจะได้ทรัพย์มา ดังพระพุทธพจน์ว่า

คนหมั่นในการทำงาน ไม่ประมาท จัดการงานเหมาะสมเลี้ยงชีพพอเหมาะ รักษาทรัพย์ที่หามาได้ มีศรัทธา ถึงพร้อมด้วยศีล รู้ถ้อยคำ ปราศจากความตระหนี่ ขำระทางสัมปรายิกัตถประโยชน์ เป็นนิตย ธรรม ๘ ประการดังกล่าวนี้ของผู้ครองเรือน ผู้มีศรัทธา อันพระพุทธเจ้าผู้มีพระนามอัน

^{๓๓} พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), **ธรรมานุชีวิต**, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๔), หน้า ๓๘.

แท้จริง ตรัสว่า นำสุขมาให้ในโลกทั้งสอง คือ ประโยชน์ในปัจจุบันนี้และความสุขในภายหน้า บุญ คือ จาคะนี้ ย่อมเจริญแก่คุณที่สุด ด้วยประการฉะนี้ ฯ^{๓๔}

อุฏฐานสัมปทา การถึงพร้อมด้วยความหมั่น คือ ขยันหมั่นเพียรในการปฏิบัติหน้าที่การทำงานและการประกอบอาชีพอันสุจริต ผูกพันให้มีความชำนาญ และรู้จักใช้ปัญญาสอดส่อง ตรวจสอบหาอุบายวิธี สามารถจัดดำเนินการให้ได้ผลดี การประกอบอาชีพการงานนั้นต้องทำเพื่อเลี้ยงชีพตนเองและครอบครัวมีความขยันในการทำงานตามหน้าที่ หรือตามอาชีพของตนโดยไม่เกียจคร้าน ไม่นั่งคุยหรือทำกิจอื่นใดที่ไม่เกี่ยวข้องกับงานในหน้าที่ จนทำให้เสียเวลาไปอย่างไรประโยชน์ แม้บางครั้งการทำงานนั้นอาจไม่ใช่ว่าหาทรัพย์โดยตรง เช่น การเป็นนักศึกษา มีหน้าที่ต้องศึกษาเล่าเรียนก็ต้องตั้งใจศึกษาเล่าเรียนให้บังเกิดผลดี โดยถือว่าเป็นหน้าที่ในปัจจุบัน แม้ยังไม่ได้ทรัพย์แต่การศึกษาก็เป็นเหตุเบื้องต้นที่จะนำไปสู่อาชีพการงานที่ดีในอนาคต หากนักศึกษาเป็นนักกีฬาด้วย นอกจากขยันตั้งใจเรียนแล้ว นักศึกษาก็ต้องขยันหมั่นฝึกซ้อมกีฬาที่ตนถนัดด้วยอีกทางหนึ่ง เพราะกีฬากำลังพัฒนาเป็นกีฬาอาชีพ มีกีฬาหลายประเภทที่สามารถทำให้หาทรัพย์ได้โดยสุจริต ด้วยแรงกายแรงใจของตนเอง เช่น อาชีพนักมวย นักฟุตบอล กอล์ฟ ลีลาศ หรือจากการได้ไปแข่งขันในโอกาสต่างๆ เช่น โอลิมปิก เอเชียนเกมส์ หากมีความขยันหมั่นเพียรฝึกซ้อมจะส่งผลให้ได้รับเหรียญทองและได้รางวัลเป็นทรัพย์สินเงินทองจำนวนมาก เป็นต้น จึงนับว่าความขยันหมั่นเพียรในการทำงาน หน้าที่ ที่รับผิดชอบ จะทำให้ได้รับประโยชน์ในปัจจุบัน คือ มีทรัพย์สินเงินทองสำหรับซื้อหาเครื่องอุปโภค บริโภค ไว้ดำรงชีพ

กระทรวงศึกษาธิการ ได้กล่าวในประกาศนโยบายเร่งรัด การปฏิรูปการศึกษาโดยยึดคุณธรรมนำความรู้สร้างความตระหนักสำนึกในคุณค่าของ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ความสมานฉันท์ สันติวิธี วิถีประชาธิปไตย พัฒนาคนโดยใช้คุณธรรมเป็นพื้นฐานของกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงความร่วมมือของสถาบันครอบครัว ชุมชน สถาบันศาสนา และสถาบันการศึกษาเพื่อพัฒนาเยาวชนให้เป็นคนดี มีความรู้ และอยู่ดีมีสุข ความขยัน ใฝ่หา คือ ผู้ที่มีความตั้งใจเพียรพยายาม กระตือรือร้น ทำหน้าที่การทำงานการเรียน อย่างจริงจังและต่อเนื่อง ในเรื่องที่ถูกต้อง ควร สู้งาน มีความพยายาม ไม่ท้อถอย กล้าเผชิญอุปสรรค รักษาน้ำใจ ทำ ตั้งใจทำหน้าที่อย่างจริงจัง^{๓๕}

สรุปได้ว่า การเรียนรู้ด้านขยัน หมายถึง ผู้ที่มีความตั้งใจเพียรพยายามทำหน้าที่การทำงานอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ในเรื่อง ที่ถูกต้อง ควร สู้งาน มีความพยายาม ไม่ท้อถอย กล้าเผชิญอุปสรรค รักษาน้ำใจ ทำ ตั้งใจทำหน้าที่อย่าง จริงจัง

๒.๓.๒ การเรียนรู้ด้านประหยัด

ข้อสัจธรรม คือ ประพฤติตรง ไม่เอนเอียง ไม่มีเล่ห์เหลี่ยม มีความจริงใจ ปลอดจากความรู้สึกลำเอียงหรืออคติ ผู้ที่มีความซื่อสัตย์ คือ ผู้ที่มีความประพฤติตรง ทั้งต่อหน้าที่ ต่อวิชาชีพ ตรงต่อเวลา ไม่ใช่เล่ห์กล คดโกง ทั้งทางตรงและทางอ้อม รับรู้หน้าที่ของตนเองและปฏิบัติอย่างเต็มที่ถูกต้องซึ่งสอดคล้องกับนักการศึกษาหลายท่านได้ ให้ความหมายต่อไปนี้

^{๓๔} อจ. อภฺรภูท. (ไทย) ๒๓/๑๕/๒๕๕ - ๒๕๗.

^{๓๕} กระทรวงศึกษาธิการ สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา, **คุณธรรมพื้นฐาน ๘ ประการและภาคปฏิบัติ**, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๐), หน้า ๓๔.

กระทรวงศึกษาธิการ ได้กล่าวในประกาศนโยบายเร่งรัด การปฏิรูปการศึกษาโดยยึดคุณธรรมนำความรู้สร้างความตระหนักสำนึกในคุณค่าของ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ความสมานฉันท์ สันติวิธี วิถีประชาธิปไตย พัฒนาคนโดยใช้คุณธรรมเป็นพื้นฐานของกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงความร่วมมือของสถาบันครอบครัว ชุมชน สถาบันศาสนา และสถาบันการศึกษาเพื่อพัฒนาเยาวชนให้เป็นคนดี มีความรู้ และอยู่ดีมีสุข ด้านประหยัต์ ไว้ว่า ผู้ที่ดำเนินชีวิตความเป็นอยู่อย่างเรียบง่ายโดยยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง รู้จักฐานะการเงินของตน คิดก่อนใช้ คิดก่อนซื้อ เก็บออมถนอมใช้ทรัพย์สินสิ่งของอย่างคุ้มค่า ไม่ฟุ่มเฟือย ฟุ้งเฟ้อ รู้จักทำบุญชียารับ ร่ายจ่าย ของตนเองอยู่เสมอ และยังรู้จักใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างรู้คุณค่า ดูแลรักษาของใช้ส่วนรวม^{๓๖}

มาแคน (Macan) ได้กล่าวถึงพฤติกรรมการประหยัดเวลาว่า การบริหารเวลาที่ดีประกอบด้วย การประเมินตารางทำงาน กำหนดลำดับ ก่อน-หลัง แบ่งงาน กำหนดเป้าหมายระยะสั้น และทบทวนเป้าหมายนั้น ๆ^{๓๗}

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กล่าวถึงแนวทางส่งเสริมการประหยัดและอดออม ใน ๕ ประการ คือ^{๓๘}

๑. มีความเป็นอยู่อย่างเรียบง่าย มีลักษณะนิสัยสันโดษ
๒. มีความรู้จักพอดีในการบริโภคอุปโภคไม่ฟุ่มเฟือยสุรุ่ยสุร่ายหรือตระหนี่ถี่เหนียวจนเกินไป
๓. รู้จักใช้และสงวนรักษาสารณสมบัติของส่วนตนอย่างละเอียดรอบคอบเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด
๔. รู้จักใช้ทรัพยากรและเวลาได้เหมาะสมและเป็นประโยชน์มากที่สุด
๕. มีการวางแผนในการใช้จ่ายอย่างรอบคอบโดยมีสัดส่วนของการใช้จ่ายกับการออมให้ได้สมดุลกัน เช่น ใช้จ่ายส่วนตัว ใช้จ่ายทำบุญและฝากออมสินไว้ เป็นต้น

สรุปได้ว่า การเรียนรู้ด้านประหยัต์ หมายถึง ผู้ที่ดำเนินชีวิตความเป็นอยู่อย่างเรียบง่าย รู้จักฐานะทางการเงินของตน คิดก่อนใช้ คิดก่อนซื้อ เก็บออมถนอมใช้ทรัพย์สินสิ่งของอย่างคุ้มค่า ไม่ฟุ่มเฟือย

๒.๓.๓ การเรียนรู้ด้านซื่อสัตย์

มีวินัย คือ การยึดมั่นในระเบียบแบบแผน ข้อบังคับ และข้อปฏิบัติ ซึ่งมีทั้งวินัยในตนเองและวินัยต่อสังคม ผู้ที่มีวินัย คือ ผู้ที่ปฏิบัติตนในขอบเขต กฎระเบียบของสถานศึกษา สถาบัน/องค์กร/สังคมและประเทศ โดยที่ตนเองยินดีปฏิบัติตามอย่างเต็มใจและตั้งใจ ซึ่งสอดคล้องกับนักการศึกษาหลายท่านได้ ให้ความหมายต่อไปนี้

^{๓๖} กระทรวงศึกษาธิการ สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา, หน้า ๓๔.

^{๓๗} Macan อังโน ชวนชัย เชื้อสาธุชน, **ตัวบ่งชี้ทางจิตสังคมของพฤติกรรมประหยัดทรัพยากรของอาจารย์ในสถาบันราชภัฏ**, (อุบลราชธานี : คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี, ๒๕๔๖, หน้า ๙.

^{๓๘} คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ,(สำนักงาน), **เอกสารการวิจัยเรื่องค่านิยมเพื่อชีวิตและสังคม**, ๒๕๒๓, หน้า ๖ – ๗.

กระทรวงศึกษาธิการ ได้กล่าวในประกาศนโยบายเร่งรัด การปฏิรูปการศึกษาโดยยึดคุณธรรมนำความรู้สร้างความตระหนักสำนึกในคุณค่าของ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ความสมานฉันท์ สันติวิธี วิถีประชาธิปไตย พัฒนาคนโดยใช้คุณธรรมเป็นพื้นฐานของกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงความร่วมมือของสถาบันครอบครัว ชุมชน สถาบันศาสนา และสถาบันการศึกษาเพื่อพัฒนาเยาวชนให้เป็นคนดี มีความรู้ และอยู่ดีมีสุข ด้านซื่อสัตย์ ไว้วาง คือ ผู้ที่มีความประพฤติตรงทั้งต่อเวลา ต่อหน้าที่ และต่อวิชาชีพ มีความจริงใจ ปลอดจากความรู้สึกลำเอียงหรืออคติ ไม่ใช่เล่นหักคดโกงทั้งทางตรงและทางอ้อม ไม่ถือโอกาสนำของผู้อื่นมาเป็นของตน รับผิดชอบต่อตนเองปฏิบัติอย่างเต็มที่และถูกต้องด้วยความซื่อตรง^{๓๙}

๑. ให้เด็กได้อยู่ใกล้ชิดกับตัวอย่างที่ดี ได้ปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวันจนเห็นคุณค่า
๒. เสนอปัญหาให้คิด เมื่อเด็กเห็นปัญหาของคนอื่นหรือสังคมที่ตนเป็นส่วนหนึ่งมา ก็จะไปเปรียบเทียบกับประสบการณ์ของตนเอง ทำให้เกิดความสำนึกมากขึ้น และจะเปลี่ยนแปลงค่านิยม และพฤติกรรมของตนเองให้มีความซื่อสัตย์โดยไม่รู้ตัว
๓. จัดโอกาสให้เด็กได้ศึกษาหาประสบการณ์จากวิชาการบางอย่างซึ่งสามารถพัฒนา ค่านิยมได้ เช่น ศิลปะ ช่วยขัดเกลาจิตใจให้ละเอียดอ่อน มีความซื่อสัตย์ เป็นต้น
๔. สนทนาวิสาสะในชีวิตประจำวัน เมื่อได้พบเห็นหรือสัมผัสสิ่งต่าง ๆ ทั้งในโรงเรียน และนอกโรงเรียน ในบ้านและนอกบ้านก็นำมาวิเคราะห์วิจารณ์กับเด็กได้
๕. สร้างคำขวัญที่คนส่วนใหญ่จะยอมรับนับถือร่วมกัน ทั้งนี้ต้องอยู่ในขอบเขตที่เหมาะสม

๖. จัดกิจกรรมแนะแนวโดยให้กระบวนการกลุ่ม เพื่อให้เด็กได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน เรียนรู้จากประสบการณ์ที่เกิดขึ้นในกลุ่มทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้และส่งผลให้เกิดความเจริญงอกงามในทุก ๆ ด้านได้

สรุปได้ว่า การเรียนรู้ด้านซื่อสัตย์ หมายถึง ผู้ที่มีความประพฤติตรงทั้งต่อเวลา ต่อหน้าที่ และต่อวิชาชีพ มีความจริงใจ ปลอดจากความรู้สึกเอนเอียง หรืออคติ ไม่ใช่เล่นหักคดโกงทั้งทางตรงและทางอ้อม รับผิดชอบต่อตนเองปฏิบัติอย่างเต็มที่และถูกต้อง

๒.๓.๔ การเรียนรู้ด้านมีวินัย

วินัย คือ ระเบียบ กฎเกณฑ์ ข้อบังคับ สำหรับควบคุมความประพฤติทางกาย วาจา ของคนในสังคมให้เรียบร้อยดีงาม เป็นแบบแผน อันหนึ่งอันเดียวกัน จะได้อยู่ร่วมกันด้วยความสุขสบาย ไม่กระทบกระทั่งซึ่งกันและกัน วินัยช่วยให้คนในสังคมห่างไกลจากความชั่วทั้งหลายการอยู่ร่วมกันเป็นหมู่เหล่า ถ้าขาดระเบียบวินัย ต่างคนต่างทำตามอำเภอใจ ความขัดแย้งและลักลั่นก็จะเกิดขึ้น ยิ่งมากคนก็ยิ่งมากเรื่อง ไม่มีความสุข การงานที่ทำก็จะเสียผลดอกไม้จำนวนมากที่วางรวมกัน หากวางอยู่ระเกะระกะกระจาย ก็จะด้อยค่าลง ทั้งยังทำให้กรุงรังอีกด้วย แต่เมื่อเรานำดอกไม้เหล่านี้มาร้อยรวมเข้าด้วยกันด้วยเส้นด้าย ดอกไม้เหล่านี้ก็จะกลายเป็นพวงมาลัยอันงดงามเหมาะที่จะนำไปประดับตกแต่งให้เจริญตาเจริญใจ ถ้าประชาชนแต่ละคนเป็นเสมือนดอกไม้แต่ละ

^{๓๙} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๓๔.

ดอก เส้นด้ายที่ใช้ร้อยดอกไม้ให้รวมกันอยู่อย่างมีระเบียบงดงามนั้นก็เปรียบเสมือนวินัย ซึ่งสอดคล้องกับนักการศึกษาหลายท่านได้ ให้ความหมายต่อไปนี้

กระทรวงศึกษาธิการ ได้กล่าวในประกาศนโยบายเร่งรัด การปฏิรูปการศึกษาโดยยึดคุณธรรมนำความรู้สร้างความตระหนักสำนึกในคุณค่าของ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ความสมานฉันท์ สันติวิธี วิถีประชาธิปไตย พัฒนาคนโดยใช้คุณธรรมเป็นพื้นฐานของกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงความร่วมมือของสถาบันครอบครัว ชุมชน สถาบันศาสนา และสถาบันการศึกษาเพื่อพัฒนาเยาวชนให้เป็นคนดี มีความรู้ และอยู่ดีมีสุข ด้านวินัย ไว้ว่า คือ ผู้ที่ปฏิบัติตนในขอบเขต กฎระเบียบของสถานศึกษา สถาบัน องค์กรสังคมและประเทศ โดยที่ตนเองยินดีปฏิบัติตามอย่างเต็มใจและตั้งใจยึดมั่นในระเบียบแบบแผนข้อ บังคับ ข้อปฏิบัติรวมถึงการมีวินัยทั้งต่อตนเองและสังคม^{๔๐}

ดวงเดือน พันธุมนาวิน ได้กล่าวว่า ด้านวินัย ไว้ว่า คือ การยึดมั่นในระเบียบแบบแผน ข้อบังคับและข้อปฏิบัติซึ่งมีทั้งวินัยในตนเองและวินัยต่อสังคม^{๔๑}

สรุปได้ว่า การเรียนรู้ด้านวินัย หมายถึง ผู้ที่ปฏิบัติตนในขอบเขต กฎ ระเบียบของสถานศึกษา สถาบัน องค์กร และ ประเทศ โดยที่ตนยินดีปฏิบัติตามอย่างเต็มใจ และตั้งใจยึดมั่นในระเบียบแบบแผน ข้อบังคับ และ ข้อปฏิบัติ รวมถึงการมีวินัยทั้งต่อตนเอง และสังคม

๒.๓.๕ การเรียนรู้ด้านสุขภาพ

สุขภาพ คือ ระเบียบร้อย อ่อนโยน ละมุนละม่อม มีกิริยามารยาทที่งดงาม มีสัมมาคารวะ ผู้ที่มีความสุขภาพ คือ ผู้ที่อ่อนน้อมถ่อมตนตามสถานภาพและกาลเทศะ ไม่ก้าวร้าว รุนแรง วางอำนาจข่มผู้อื่น ทั้งโดยวาจาและท่าทาง แต่ในเวลาเดียวกันยังคงมีความมั่นใจในตนเอง เป็นผู้ที่มีมารยาท วางตนเหมาะสมตามวัฒนธรรมไทย ซึ่งสอดคล้องกับนักการศึกษาหลายท่านได้ ให้ความหมายต่อไปนี้

กระทรวงศึกษาธิการ ได้กล่าวในประกาศนโยบายเร่งรัด การปฏิรูปการศึกษาโดยยึดคุณธรรมนำความรู้สร้างความตระหนักสำนึกในคุณค่าของ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ความสมานฉันท์ สันติวิธี วิถีประชาธิปไตย พัฒนาคนโดยใช้คุณธรรมเป็นพื้นฐานของกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงความร่วมมือของสถาบันครอบครัว ชุมชน สถาบันศาสนา และสถาบันการศึกษาเพื่อพัฒนาเยาวชนให้เป็นคนดี มีความรู้ และอยู่ดีมีสุข ด้านสุขภาพ ไว้ว่า คือ ความระเบียบร้อย อ่อนโยน ละมุนละม่อม มีกิริยามารยาทที่งดงาม มีสัมมาคารวะ ผู้ที่มีความสุขภาพ คือ ผู้ที่อ่อนน้อมถ่อมตนตามสถานภาพและกาลเทศะ ไม่ก้าวร้าว รุนแรง วางอำนาจข่มผู้อื่น ทั้งโดยวาจาและท่าทาง แต่ในเวลาเดียวกันยังคงมีความมั่นใจในตนเอง เป็นผู้ที่มีมารยาท วางตนเหมาะสมตามวัฒนธรรมไทย^{๔๒}

ดวงเดือน พันธุมนาวิน ได้กล่าวว่า ด้านสุขภาพ ไว้ว่า คือ ปราศจากความมัวหมองทั้งกาย ใจ และสภาพแวดล้อม ความผ่องใสเป็นที่เจริญตา ทำให้เกิดความสบายใจแก่ผู้พบเห็น^{๔๓}

^{๔๐} กระทรวงศึกษาธิการ สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา,เรื่องเดียวกัน. หน้า ๓๔.

^{๔๑} ดวงเดือน พันธุมนาวิน, ทฤษฎีต้นไม้งจริยธรรม, หน้า ๑๑.

^{๔๒} เรื่องเดียวกัน. หน้า ๓๔.

^{๔๓} ดวงเดือน พันธุมนาวิน, ทฤษฎีต้นไม้งจริยธรรม, หน้า ๑๑.

สรุปได้ว่า การเรียนรู้ด้านสุขภาพ หมายถึง ผู้ที่มีความอ่อนน้อมถ่อมตน ตามสถานภาพ และกาลเทศะมีสัมมาคารวะ เรียบร้อย ไม่ก้าวร้าว รุนแรง หรือวางอำนาจข่มผู้อื่นทั้งโดยวาจา และ ทำทางเป็นผู้มีมารยาทดีงาม วางตนเหมาะสมกับวัฒนธรรมไทย

๒.๓.๖ การเรียนรู้ด้านสะอาด

สะอาด คือ ปราศจากความมัวหมอง ทั้งกาย ใจ และสภาพแวดล้อม ความผ่องใส เป็นที่เจริญตา ทำให้เกิดความสบายใจแก่ผู้พบเห็น ผู้ที่มีความสะอาด คือ ผู้รักษาร่างกาย ที่อยู่อาศัย สิ่งแวดล้อมถูกต้องตามสุขลักษณะ ผักผ่อนจิตใจมิให้ขุ่นมัว มีความแจ่มใสอยู่เสมอ ซึ่งสอดคล้องกับนัก การศึกษาหลายท่านได้ ให้ความหมายต่อไปนี้

กระทรวงศึกษาธิการ ได้กล่าวในประกาศนโยบายเร่งรัด การปฏิรูปการศึกษาโดยยึด คุณธรรมนำความรู้สร้างความตระหนักสำนึกในคุณค่าของ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ความสมานฉันท์ สันติวิธี วิถีประชาธิปไตย พัฒนาคนโดยใช้คุณธรรมเป็นพื้นฐานของกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยง ความร่วมมือของสถาบันครอบครัว ชุมชน สถาบันศาสนา และสถาบันการศึกษาเพื่อพัฒนาเยาวชนให้ เป็นคนดี มีความรู้ และอยู่ดีมีสุข ด้านสะอาด ไว้ว่า คือปราศจากความมัวหมอง ทั้งกาย ใจ และ สภาพแวดล้อม ความผ่องใส เป็นที่เจริญตา ทำให้เกิดความสบายใจแก่ผู้พบเห็น ผู้ที่มีความสะอาด คือ ผู้รักษาร่างกาย ที่อยู่อาศัย สิ่งแวดล้อมถูกต้องตามสุขลักษณะ รู้จักรักษาสถานที่ของส่วนรวมโดยไม่ ขีดเขียนทำลายทรัพย์สินสมบัติของราชการผักผ่อนจิตใจมิให้ขุ่นมัว และ มีความแจ่มใสอยู่เสมอ^{๔๔}

ดวงเดือน พันธุมนาวิน ได้กล่าวว่า ด้านสะอาด ไว้ว่า คือ ผู้ที่เปิดใจกว้างรับฟังความ คิดเห็นของผู้อื่น รับทราบของตนทั้งในฐานะผู้นำ และผู้ตามที่ดีมีความมุ่งมั่นต่อการรวมพลัง ช่วยเหลือเกื้อกูลกันเพื่อให้การงานสำเร็จลุล่วง แก้ปัญหาและขัดแย้งได้ เป็นผู้มิมีเหตุผล ยอมรับความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรม ความคิด ความเชื่อ พร้อมทั้งจะ ปรับตัวเพื่ออยู่ ร่วมกันอย่างสันติ^{๔๕}

สรุปได้ว่า การส่งเสริมการเรียนรู้ด้านสะอาด หมายถึง ผู้ที่รักษาร่างกาย ที่อยู่อาศัย และ สิ่งแวดล้อมได้อย่างถูกต้องตามสุขลักษณะ ผักผ่อนจิตใจมิให้ขุ่นมัว มีความแจ่มใสอยู่เสมอ ปราศจาก ความมัวหมองทั้งกาย ใจ และ สภาพแวดล้อม มีความผ่องใส เป็นที่เจริญตา ทำให้เกิดความสบายใจ แก่ผู้พบเห็น

๒.๓.๗ การเรียนรู้ด้านสามัคคี

สามัคคี คือ ความพร้อมเพรียงกัน ความกลมเกลียวกัน ความปรองดองกัน ร่วมใจกัน ปฏิบัติงานให้บรรลุผลตามที่ต้อง การ เกิดงานการอย่างสร้างสรรค์ ปราศจากการทะเลาะวิวาท ไม่เอา รัตเอาเปรียบกัน เป็นการยอมรับความมีเหตุผล ยอมรับความแตกต่างหลากหลายทางความคิด ความ หลากหลายในเรื่องเชื้อชาติ ความกลมเกลียวกันในลักษณะเช่นนี้ เรียกอีกอย่างว่า ความสมานฉันท์ ผู้ที่มีความสามัคคี คือ ผู้ที่เปิดใจกว้างรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น รับทราบของตน ทั้งในฐานะผู้นำ และผู้ตามที่ดี มีความมุ่งมั่นต่อการรวมพลัง ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เพื่อให้การงานสำเร็จลุล่วง แก้ปัญหา และขัดแย้งได้ เป็นผู้มิมีเหตุผล ยอมรับความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรม ความคิด

^{๔๔} เรื่องเดียวกัน. หน้า ๓๔.

^{๔๕} เรื่องเดียวกัน. หน้า ๑๑.

ความเชื่อ พร้อมที่จะปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติ ซึ่งสอดคล้องกับนักการศึกษาหลายท่านได้ ให้ความหมายต่อไปนี้

กระทรวงศึกษาธิการ ได้กล่าวในประกาศนโยบายเร่งรัด การปฏิรูปการศึกษาโดยยึด คุณธรรมนำความรู้สร้างความตระหนักสำนึกในคุณค่าของ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ความสมานฉันท์ สันติวิธี วิถีประชาธิปไตย พัฒนาคนโดยใช้คุณธรรมเป็นพื้นฐานของกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยง ความร่วมมือของสถาบันครอบครัว ชุมชน สถาบันศาสนา และสถาบันการศึกษาเพื่อพัฒนาเยาวชนให้ เป็นคนดี มีความรู้ และอยู่ดีมีสุข ด้านสามัคคี ไว้ว่า คือ ความพร้อมเพรียงกัน ความกลมเกลียวกัน ความปรองดองกัน ร่วมใจกันปฏิบัติงานให้บรรลุผลตามที่ต้องการ เกิดงานการอย่างสร้างสรรค์ ปราศจากการทะเลาะวิวาท ไม่เอาัดเอาเปรียบกัน รู้จักเปิดใจกว้างยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น บ้างเป็นการยอมรับความมีเหตุผล ยอมรับความแตกต่างหลากหลายทางความคิด ความหลากหลาย ในเรื่องเชื้อชาติ เป็นไปตามวิถีประชาธิปไตย ความกลมเกลียวกันในลักษณะเช่นนี้ เรียกอีกอย่างว่า ความสมานฉันท์^{๔๖}

ดวงเดือน พันธุมนาวิน ได้กล่าวว่า ด้านสามัคคี ไว้ว่า คือ ความจริงใจที่ไม่เห็นแก่ เพียงตัวเองหรือเรื่องของตัวเอง แต่เห็นอกเห็นใจเห็นคุณค่า ในเพื่อน มนุษย์ มีความเอื้ออาทรเอาใจใส่ ให้ความสนใจในความต้องการ ความจำเป็น ความทุกข์สุขของผู้อื่น และพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือ เกื้อกูลกันและกัน^{๔๗}

สรุปได้ว่า การเรียนรู้ด้านสามัคคี หมายถึง ผู้ที่เปิดใจกว้าง รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น รู้ บทบาทของตน ทั้งในฐานะ ผู้นำและผู้ตามที่ดี มีความมุ่งมั่นต่อการรวมพลัง ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เพื่อให้การทำงานสำเร็จลุล่วง สามารถแก้ปัญหาและขจัดความขัดแย้งได้ เป็นผู้ที่มีเหตุผล

๒.๓.๘ การเรียนรู้ด้านมีน้ำใจ

มีน้ำใจ คือ ความจริงใจที่ไม่เห็นแก่เพียงตัวเองหรือเรื่องของตัวเอง แต่เห็นอกเห็นใจ เห็นคุณค่าในเพื่อนมนุษย์ มีความเอื้ออาทร เอาใจใส่ ให้ความสนใจในความต้องการ ความจำเป็น ความทุกข์สุขของผู้อื่น และพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลกันและกัน ผู้ที่มีน้ำใจ คือ ผู้ให้และผู้ อาสาช่วยเหลือสังคม รู้จักแบ่งปัน เสียสละความสุขส่วนตน เพื่อทำประโยชน์แก่ผู้อื่น เข้าใจ เห็นใจ ผู้ ที่มีความเดือดร้อน อาสาช่วยเหลือสังคมด้วยแรงกาย สติปัญญา ลงมือปฏิบัติการ เพื่อบรรเทาปัญหา หรือร่วมสร้างสรรค์สิ่งดีงามให้เกิดขึ้นในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับนักการศึกษาหลายท่านได้ ให้ความหมายต่อไปนี้

กระทรวงศึกษาธิการ ได้กล่าวในประกาศนโยบายเร่งรัด การปฏิรูปการศึกษาโดยยึด คุณธรรมนำความรู้สร้างความตระหนักสำนึกในคุณค่าของ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ความสมานฉันท์ สันติวิธี วิถีประชาธิปไตย พัฒนาคนโดยใช้คุณธรรมเป็นพื้นฐานของกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยง ความร่วมมือของสถาบันครอบครัว ชุมชน สถาบันศาสนา และสถาบันการศึกษาเพื่อพัฒนาเยาวชนให้ เป็นคนดี มีความรู้ และอยู่ดีมีสุข ด้านมีน้ำใจ ไว้ว่า คือ ความจริงใจที่ไม่เห็นแก่เพียงตัวเองหรือเรื่อง ของตัวเอง แต่เห็นอกเห็นใจ เห็นคุณค่าในเพื่อนมนุษย์ มีความเอื้ออาทร เอาใจใส่ ให้ความสนใจใน

^{๔๖} ดวงเดือน พันธุมนาวิน, ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม, หน้า ๓๔.

^{๔๗} ดวงเดือน พันธุมนาวิน, ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม, หน้า ๑๑.

ความต้องการ ความจำเป็น ความทุกข์สุขของผู้อื่น และพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลกันและกัน รู้จักบริจาคทรัพยากรและสิ่งของเพื่อช่วยเหลือเพื่อนผู้ประสบความเดือดร้อนเต็มกำลังความสามารถ^{๔๘}

สรุปได้ว่า การเรียนรู้ด้านมีน้ำใจ หมายถึง ผู้ให้และผู้อาสาช่วยเหลือสังคม รู้จักแบ่งปัน เสียสละความสุขส่วนตน เพื่อ ทำประโยชน์ให้แก่ผู้อื่น เห็นอกเห็นใจ และเห็นคุณค่าในเพื่อนมนุษย์ และผู้ที่มีความเดือดร้อน มี ความเอื้ออาทรเอาใจใส่ อาสาช่วยเหลือสังคมด้วยร่างกาย และสติปัญญา ลงมือปฏิบัติการเพื่อบรรเทาปัญหา หรือร่วมสร้างสรรค์สิ่งที่ดีงามให้เกิดขึ้น

๒.๔ แนวทางการเรียนรู้คุณธรรมพื้นฐาน ๘ ประการ นักเรียน

การพัฒนาแหล่งเรียนรู้เชิงคุณธรรม มุ่งเน้นกระบวนการเชิงบูรณาการเพื่อเชื่อมโยง คุณธรรม จริยธรรมเข้ากับการพัฒนาในมิติต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น สังคม วัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น เศรษฐกิจ การศึกษา สุขภาพ และสิ่งแวดล้อม โดยยึดหลัก “คน” เป็นศูนย์กลางการพัฒนา บูรณาการงานของทุกภาคส่วนในสังคมไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ทั้งส่วนราชการ และส่วนท้องถิ่น ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาชนเข้ามาเป็นหุ้นส่วนการพัฒนาาร่วมกัน

ในมิติการพัฒนาคน “แหล่งเรียนรู้เชิงคุณธรรม” ถือเป็นแหล่งความรู้ที่ช่วยกระตุ้น จุดประกายความคิด และสร้างแรงบันดาลใจใฝ่ทำความดี จนกลายเป็นพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของชุมชน และสังคมนั้นๆ ซึ่งเห็นได้อย่างเป็นรูปธรรมจากกิจกรรมต่างๆ และเป็น “ระบบคุณค่า” ที่ยอมรับและ เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกัน นำไปสู่การสร้างจิตสำนึกสาธารณะ

ในมิติการบริหารจัดการและพัฒนาองค์กร “แหล่งเรียนรู้เชิงคุณธรรม” ถือเป็น “คลังความรู้” ที่รวบรวมข้อมูลและสารสนเทศ แผนที่ศักยภาพ องค์ความรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างเป็นระบบ สามารถถ่ายทอด นำไปใช้งาน และขยายผลได้ อีกทั้งเป็นแหล่งเชื่อมผสานความรู้ภายใน และภายนอก เกิดเป็นความรู้ใหม่ที่เท่าทันสถานการณ์ แหล่งเรียนรู้เชิงคุณธรรมย่อมมีความแตกต่าง หลากหลายไปตามบริบทของตนเอง ซึ่งถือเป็นอัตลักษณ์ของชุมชนท้องถิ่นนั้นๆสามารถสร้างคุณค่าให้กับตนเอง ชุมชน และสังคม นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดี^{๔๙}

๑. แนวทางการเรียนรู้คุณธรรมด้านความขยัน

ขยัน คือ ความตั้งใจเพียรพยายามทำหน้าที่การงานอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ อดทนไม่ ท้อถอยเมื่อพบอุปสรรค ความขยันต้องควบคู่กับการใช้ปัญญาแก้ปัญหาจนเกิดผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย เด็กที่มีความขยัน คือ เด็กที่ตั้งใจทำอย่างจริงจังต่อ เรื่องในเรื่องที่ถูกที่ควร เป็นคนสู้งาน มีความพยายาม ไม่ท้อถอย กล้าเผชิญอุปสรรค รักงานที่ทำ ตั้งใจทำหน้าที่อย่างจริงจัง ซึ่งจะเป็น ประโยชน์ต่อตัวเด็กเอง ดังพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ พระราชทานเพื่อ เชิญลงพิมพ์ในหนังสือวันเด็ก ประจำปี ๒๕๓๐ ความว่า “เด็กๆนอกจากจะต้องเรียนความรู้แล้ว ยัง

^{๔๘} ดวงเดือน พันธุนาวัน, *ทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรม*, หน้า ๓๔.

^{๔๙} ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม สำนักงานบริหารและพัฒนาความรู้ (องค์การมหาชน), แหล่งที่มาของข้อมูล <http://www.moralcenter.or.th/learningcenter/home/> [สืบค้น ๒๒ มิถุนายน ๒๕๕๘]

ต้องหัดทำงานและทำความดีด้วย เพราะการทำงานจะช่วยให้มีความสามารถ มีความขยัน อดทน พึ่งตนเองได้ และการทำดีนั้นจะช่วยให้มีความสุข ความเจริญ ทั้งป้องกันตนไว้ไม่ให้ตกต่ำ”

ความเพียรพยายาม ความขยัน ความเข้มแข็ง อดทน ความใฝ่รู้ใฝ่ทำ ความรับผิดชอบ ความมีสติ รู้จักยับยั้งชั่งใจ ความจริงใจจริงจัง ความมั่นใจ ความแน่วแน่มั่นคง มีสมาธิ เป็นคุณสมบัติสำคัญ เรียกว่า สมรรถภาพของจิตใจ หรือเรียกสั้นๆ ว่า สมรรถภาพจิต ครูจึงปลูกฝังให้เด็กมีสมรรถภาพจิตที่เข้มแข็ง มีความขยัน ตั้งใจเพียรพยายามทำหน้าที่การทำงานอย่างต่อเนื่อง อย่างสม่ำเสมอ อดทนไม่ท้อถอยเมื่อพบอุปสรรค เป็นคนสู้งาน กล้าเผชิญอุปสรรค รั้งงานที่ทำ ตั้งใจทำหน้าที่อย่างจริงจัง ซึ่งความขยันที่สำคัญสำหรับเด็กวัยเรียน มี ๒ ด้าน ดังนี้^{๕๐}

๑. มีความขยัน เพียรพยายามในการเรียน การงานที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จ

๒. มีความเพียรพยายามในการประกอบกรรมดี ละบาป ความขยันในข้อนี้ มี ๔ ประเภท คือ เพียรป้องกันหรือเพียรระวังไม่ทำบาป เพียรละบาป เพียรสร้างความดี และเพียรรักษาความดี รูปแบบและแนวทางในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาเด็กให้มีความขยันหมั่นเพียรทั้ง ๒ ด้าน ได้แก่ การเล่านิทานคุณธรรม การปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน การทำงานศิลปะ การบริหารจัดการและเจริญปัญญา ด้วยการสวดมนต์ ไหว้พระ แผ่เมตตา นั่งสมาธิ และเดินจงกรม รวมถึงการเข้าร่วมพิธีกรรมทางศาสนา ดังนี้^{๕๑}

การเล่านิทานที่มีเนื้อหาสอดแทรกคุณธรรม โดยในการอ่านนิทานนั้น ครูจะตั้งให้เด็กมีส่วนร่วม ด้วยการให้ออกเสียง คิดและตอบแทนตัวละครว่า หากเด็กเป็นตัวละครในเรื่องนี้ จะมีวิธีปฏิบัติตัวหรือแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในนิทานอย่างไร มีสิ่งใดน่าชื่นชม ที่ควรนำมาเป็นแบบอย่างในการประกอบกรรมดีของเรา หรือมีสิ่งใดที่น่าละอาย ที่เราไม่ควรทำตาม ควรละบาปนั้นเสีย เป็นต้น เคลื่อนไหวตามลักษณะท่าทางของตัวละคร หรือการแสดงบทบาทสมมติที่เชื่อมโยงมาจากการเล่านิทานนั้น โดยครูจะเปิดโอกาสให้เด็กได้คิด ได้แสดงออกเอง และช่วยกันสรุปประเด็นหรือตั้งคำถามเพื่อให้เด็กเกิดความ คิดในแง่บวก สามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้

สรุปได้ว่า การส่งเสริมคุณธรรมด้านความขยัน คือ การจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างให้เด็กเกิดความขยันหมั่นเพียร ไม่เกียจคร้าน เจริญอกงามขึ้นจนเด็กมีความพร้อมทางสมรรถภาพจิต มีความเข้มแข็ง อดทน ผ่านกิจกรรมสร้างสรรค์ต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมศิลปะ การเล่านิทาน การวิเคราะห์ตัวละคร การแสดงบทบาทสมมติ การประดิษฐ์งานฝีมือต่างๆ กิจกรรมเหล่านี้ล้วนต้องอาศัยสติที่จดจ่ออยู่กับงานตรงหน้า หรือการตั้งใจฟังครู เพื่อจับใจความสำคัญได้อย่างถูกต้อง การบริหารจัดการเจริญปัญญา เพื่อพาเด็กไปสู่ความสงบ มีสมาธิ พร้อมทั้งจะเรียนรู้ในสิ่งต่างๆ รวมไปถึงการเข้าร่วมพิธีกรรมทางศาสนา ถือเป็นความช่วยเหลือขัดเกลาจิตใจของเด็กให้เป็นผู้มีความละเอียดอ่อนและความเมตตา และเป็นผู้ที่น้อมนำใจตนเองให้คิดทำแต่สิ่งที่ดี จากการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันด้วยความเรียบร้อย และมองเห็นคุณค่าความสามารถและความพยายามของตนเอง ซึ่งเป็นการสร้างความเข้มแข็งทางจิตใจให้กับเด็ก นำไปสู่การเสริมสร้างพฤติกรรมที่ดีงาม เป็นผู้มีสมาธิไม่เกียจคร้าน

^{๕๐} พุทธทาสภิกขุ, เด็กจะเป็นผู้สร้างโลกในอนาคต, (กรุงเทพฯ : มูลนิธิธรรมไทย-อิสราเอล ในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี, ๒๕๔๓), หน้า ๔๓.

^{๕๑} เรื่องเดียวกัน.

๒. แนวทางการเรียนรู้คุณธรรมด้านความประหยัด

โรงเรียนจัดกระบวนการเรียนรู้ที่บ่มเพาะปัญญาให้สอดคล้องกับธรรมชาติของเด็กแต่ละวัย เพื่อให้ทั้งนักเรียน ครู ผู้ปกครอง และบุคลากรทุกคนในโรงเรียนได้พัฒนาตนเองให้เข้าถึงคุณค่าแท้ของความเป็นมนุษย์ ดำเนินชีวิตด้วยความตื่นรู้ มีสติ มีวิจารณญาณ เชื่อมโยงตัวเองกับธรรมชาติ และสรรพสิ่งรอบตัว ด้วยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในวิถีชีวิต การกระทำทั้งหลายต้องเกิดจากจิตสำนึกหรือความตระหนักในคุณและโทษที่มีต่อตนเองและส่วนรวมจนเกิดสำนึกรับผิดชอบ ซึ่งเป็นรากฐานของจิตใจ เป็นปัจจัยภายในที่ต้องการอาศัยการบ่มเพาะอย่างต่อเนื่อง ผสมกับปัจจัยภายนอกในการจัดระบบแบบแผนที่ชัดเจน ปฏิบัติได้ง่าย และที่สำคัญคือ เป็นไปอย่างสมเหตุสมผล มีความต่อเนื่อง จนกลายเป็นวิถีปฏิบัติที่รับผิดชอบร่วมกัน ตัวอย่างเช่น^{๕๒}

โรงเรียนทำเป็นระบบครบวงจร

เป็นการจัดทำโครงการต่างๆของโรงเรียน ได้แก่ สถานีแยกขยะ ขยะที่เราทิ้งกันทุกวัน เชื้อใหม่ว่า ของบางอย่างกลายเป็นทรัพยากรที่มีค่า ทางโรงเรียนสามารถนำไปหมุนเวียนใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไปได้ ด้วยการเปลี่ยนขยะที่ส่งกลั่นรบกวน ให้เป็นโอกาสแห่งการเรียนรู้ของทั้งเด็ก ครู และผู้ปกครอง ที่ช่วยกันแยกทรัพยากรออกจากขยะ นำมาล้าง ผึ่ง ก่อตั้งหรือนำไปใช้ประโยชน์อื่นต่อ ส่งเสริมให้โรงเรียนเป็นชุมชนที่สามารถจัดการขยะและของเสียได้ด้วยตนเอง ด้วยวิธีการที่เหมาะสมและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

สรุปได้ว่า แนวทางของครูในการส่งเสริมคุณธรรม ด้านความประหยัด คือ การสร้างนิสัยประหยัดให้เกิดขึ้น จำเป็นต้องมีระบบจัดการที่จะช่วยเอื้อให้สมาชิกในครอบครัวมีวิถีชีวิตที่พอเพียง และเปี่ยมโลกให้น้อยที่สุด โดยแต่ละคนลงมือจัดการขยะที่เกิดจากมือเรา ก็จะเป็นการกระตุ้นเตือนตนเองให้ใช้ให้น้อยลงทุกครั้ง เริ่มจากการทำจากจุดเล็กๆ แล้วขยายผลให้กว้างออกไปในทุกด้านของวิถีชีวิตความเป็นอยู่ในครอบครัว และพยายามให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมในการสร้างระบบแบบแผนที่จะเอื้อให้เกิดวิถีชีวิตที่พอเพียงและประหยัดร่วมกัน พยายามทำเรื่องใหญ่ให้กลายเป็นเรื่องเล็ก เรื่องที่สมาชิกทุกคนทำได้ จนเป็นวิถีปฏิบัติในชีวิตประจำวันในเรื่องการรู้อยู่ รู้กิน และรู้ประมาณตนเองอย่างพอเหมาะพอดีได้ด้วยตนเองเมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่

๓. แนวทางการเรียนรู้คุณธรรมด้านความซื่อสัตย์

กระบวนการเหล่านี้จะช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ที่จะควบคุมความประพฤติของตนเอง ขณะอยู่กับผู้อื่น เกิดการฝึกฝนวินัย การทำงานร่วมกับผู้อื่น การดูแลรักษาสິงของต่างๆ ที่เป็นทั้งเครื่องใช้ของตนเองและของส่วนรวม ไม่ล่วงละเมิดในของรักของหวงของผู้อื่น แต่มีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีเมตตากรุณา ช่วยเหลือเกื้อกูล ไม่ลักขโมย ไม่เอารัตเอาเปรียบ ไม่ละโมภ คิดให้ คิดเสียสละ พูดจาสุภาพ ถูกกาลเทศะ มีความรับผิดชอบ รักษา กฎ กติกา มารยาท ทำแต่สิ่งที่ดีงามถูกต้อง

การดำเนินชีวิตในสังคม ความซื่อสัตย์สุจริตเป็นเรื่องที่สำคัญและจำเป็น ไม่ว่าจะซื่อสัตย์ต่อตนเองหรือผู้อื่น การที่ได้ก็จะมีความซื่อสัตย์สุจริต ครูจะต้องปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกเกี่ยวกับความซื่อสัตย์สุจริตอย่างถูกต้อง และให้เห็นโทษของการไม่ซื่อสัตย์สุจริตว่าจะส่งผลต่อตนเองและ

^{๕๒}มูลนิธิโรงเรียนรุ่งอรุณ, พอติ พอใจ พอใช้ พอเพียง : ปฏิบัติการโรงเรียนเศรษฐกิจพอเพียง, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สานอักษร, ๒๕๕๖), หน้า ๓๔.

สังคมอย่างไรบ้าง แล้วทำอะไร ครูจึงจะเป็นกัลยาณมิตรที่จะนำพาเด็กๆ ให้เป็นคนที่มีคุณธรรม ทำจริง เป็นคนจริงใจ เป็นคนตรง ซื่อสัตย์ เป็นที่เชื่อถือ เคารพนับถือของคนอื่น และเป็นผู้ที่เคารพนับถือตัวเองได้ คำตอบก็คือ การฝึกฝนให้เด็กสามารถพึ่งตนเองได้ในทางสติปัญญา ด้วยการที่ครู^{๕๓}

สรุปได้ว่า แนวทางของครูในการส่งเสริมคุณธรรม ด้านความซื่อสัตย์ คือ การดำเนินชีวิตในสังคม ความซื่อสัตย์สุจริตเป็นเรื่องที่สำคัญและจำเป็น ไม่ว่าจะซื่อสัตย์ต่อตนเองหรือผู้อื่น การที่เด็กจะมีความซื่อสัตย์สุจริต ครูจะต้องปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกเกี่ยวกับความซื่อสัตย์สุจริตอย่างถูกต้อง และให้เห็นโทษของการไม่ซื่อสัตย์สุจริตว่าจะส่งผลต่อตนเองและสังคมอย่างไรบ้าง แล้วทำอะไร ครูจึงจะเป็นกัลยาณมิตรที่จะนำพาเด็กๆ ให้เป็นคนที่มีคุณธรรม ทำจริง เป็นคนจริงใจ เป็นคนตรง ซื่อสัตย์ เป็นที่เชื่อถือ เคารพนับถือของคนอื่น และเป็นผู้ที่เคารพนับถือตัวเองได้ คำตอบก็คือ การฝึกฝนให้เด็กสามารถพึ่งตนเองได้ในทางสติปัญญา

๔. แนวทางการเรียนรู้คุณธรรมด้านความมีวินัย

โรงเรียนก็เปรียบเสมือนบ้านหลังที่สองของเด็กๆ ดังนั้นโรงเรียนก็เป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมวินัยที่ดีและแก้ไขปัญหาวินัยที่ไม่ดี ผู้ที่มีบทบาทสำคัญของโรงเรียนก็คือ ครู ซึ่งเทคนิคการจัดการ^{๕๔} ข้อต่อไปนี้จะเป็นตัวแปรสำคัญที่ทำให้ครูจัดการกับเรื่องวินัยในเด็กได้ง่ายขึ้น^{๕๕}

ก่อนอื่นต้องบอกกฎหรือข้อตกลงในการปฏิบัติตัวภายในห้องเรียนให้ชัดเจน ซึ่งควรสอดคล้องกับธรรมชาติของเด็กด้วย เช่น ในเด็กเล็กประมาณ ๓-๔ ปี เพียงแค่ให้เด็กไม่ลุกเดินและไม่ส่งเสียงดังขณะที่ครูสอน เป็นความคาดหวังที่ถือว่าสมเหตุสมผล และเป็นมารยาททางสังคมเบื้องต้นที่เด็กจะต้องควบคุมตัวเองให้ได้ อีกทั้งควรใช้ภาษาที่ทำให้เด็กเข้าใจได้ง่าย ใช้น้ำเสียงจริงจังและไม่มี การผ่อนปรนกฎ เพื่อให้เด็กทราบความคาดหวังของครูอย่างชัดเจน ในเด็กโตอาจจะเพิ่มความเห็นร่วมกันระหว่างครูและเด็กโดยช่วยกันสร้างกฎขึ้นมา เนื่องจากเป็นกฎที่เด็กมีส่วนร่วม จึงทำให้เด็กๆ ทำตามกฎได้ง่ายดาย และป้องกันไม่ให้เกิดความรู้สึกต่อต้าน นอกจากนี้การวางแผนผังที่นั่งก็มีความสำคัญเช่นกัน การวางแผนที่นั่งอย่างชาญฉลาด จะทำให้ครูจัดการกับปัญหาได้ง่ายขึ้น โดยทั่วไปอาจจะให้เด็กผู้ชายนั่งข้างเด็กผู้หญิง เพราะตามธรรมชาติของเด็กเล็ก เด็กผู้หญิงจะเรียบร้อยและมีวินัยมากกว่า

สรุปได้ว่า แนวทางของครูในการส่งเสริมคุณธรรม ด้านความมีวินัย คือ กฎระเบียบที่ดีทางสังคม ที่เป็นปัจจัยสำคัญของการสร้างชาติวินัยเป็นเครื่องมือให้บุคคลมีจิตสำนึก และปฏิบัติตามภาระหน้าที่อย่างเคร่งครัดวินัยเป็นข้อปฏิบัติที่เป็นกิจวัตรของบุคคลที่มีต่อกลุ่มวินัย เป็นทั้งจิตสำนึก (นามธรรม) และแนวทางปฏิบัติ (รูปธรรม)

๕. แนวทางการเรียนรู้คุณธรรมด้านความสุภาพ

^{๕๓}สุรพล ธรรมรัตน์, หัวใจรุ่งอรุณ, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สานอักษร มูลนิธิโรงเรียนรุ่งอรุณ. ๒๕๕๑), หน้า ๔๔.

^{๕๔}สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช (๒๕๕๑), (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, ๒๕๕๑), หน้า ๕๕.

สอนให้เด็กรู้จักตัวเอง ทำความรู้จักกับตัวเอง ด้วยการวิเคราะห์ตัวเอง ว่าเราเป็นคนอย่างไร มีข้อดีและข้อที่ควรปรับปรุงอะไรบ้าง จากนั้นจึงปรับปรุงแก้ไข^{๕๕}

๑. น่ารัก มีเมตตากรุณา ใส่ใจเด็กและประโยชน์สุขของเด็กเป็นที่ตั้ง เข้าถึงจิตใจ สามารถสร้างความรู้สึกสนิทสนม เป็นกันเอง ชวนให้เด็กอยากเข้าไปปรึกษาได้ถาม

๒. นำเคารพ เป็นผู้หนักแน่น ถือหลักการเป็นสำคัญ มีความประพฤติสมควรแก่ฐานะ ทำให้เด็กเกิดความรู้สึกอบอุ่นใจ เป็นที่พึ่งได้และปลอดภัย

๓. นำเจริญใจ มีความรู้จริง และเป็นผู้ฝึกฝนปรับปรุงตนอยู่เสมอ เป็นที่น่ายกย่อง ควรเอาอย่าง ทำให้เด็กเอย่อย่างและรำลึกถึงด้วยความซาบซึ้ง มั่นใจ และภาคภูมิใจ

๔. รู้จักพูดให้ได้ผล รู้จักชี้แจง อธิบายให้เด็กเข้าใจ รู้ว่าเมื่อไรควรพูดอะไร อย่างไร คอยให้คำแนะนำว่ากล่าวตักเตือน เป็นที่ปรึกษาที่ดีแก่เด็ก

๕. อดทนต่อถ้อยคำ พร้อมทั้งจะรับฟังคำปรึกษาซักถาม ตลอดจนคำล่วงเกิน คำตักเตือน วิพากษ์วิจารณ์ต่างๆ อดทนฟังได้ ไม่เบื่อหน่าย

๖. แลลงเรื่องล้าลึกได้ กล่าวชี้แจงเรื่องต่างๆ ที่ยุ่งยากลึกซึ้งให้เข้าใจได้ และสอนเด็กให้ได้เรียนรู้เรื่องราวที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้นไป

๗. ไม่ชักนำในทางเสื่อมเสีย หรือเรื่องเหลวไหลไม่สมควร ความมีกัลยาณมิตรและเป็นกัลยาณมิตรนี้ เป็นคุณสมบัติที่คนเป็นครูควรตั้งไว้เป็นข้อแรก และควรตั้งเป้าหมายว่า ทำอย่างไรจะให้ชุมชนหรือสังคมของเราเป็นชุมชนแห่งกัลยาณมิตร เพราะความเป็นกัลยาณมิตรต่อกัน จะเป็นปัจจัยในทางที่เอื้อต่อการศึกษาหรือการพัฒนาทุกด้าน ครูก็เป็นปัจจัยเอื้อต่อการพัฒนาชีวิตของลูกศิษย์ ครูด้วยกันเอง และเด็กต่อเด็กด้วยกันก็เป็นปัจจัยเอื้อต่อกัน ผู้บริหารก็เป็นปัจจัยเอื้อต่อการเจริญงอกงามของครูอาจารย์และของทุกคนในชุมชน

สรุปได้ว่า แนวทางของครูในการส่งเสริมคุณธรรม ด้านความสุภาพ คือการรู้จักสำรวจเป็นหลักสำคัญของการศึกษาพัฒนา โดยธรรมชาติของมนุษย์ที่เกิดมา เด็กจะมีความไม่รู้ ก็จะปฏิบัติต่อสิ่งทั้งหลายไม่ถูกต้อง ไม่รู้ว่าอะไรเป็นอะไร เป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ตน ผู้ใหญ่จึงต้องให้ความรู้แก่เด็ก เพื่อให้เด็กปฏิบัติต่อสิ่งต่างๆ อย่างถูกต้อง คนเราเกิดมา มีตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ เป็นเครื่องมือรับรู้ เราควรใช้ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ หาความรู้ให้เป็น ด้วยการฝึกรับรู้ทางอินทรีย์ทั้งหลายให้ได้ผลดี

๖. แนวทางการเรียนรู้คุณธรรมด้านความสะอาด

ข้อปฏิบัติที่นำไปสู่ความเจริญก้าวหน้าของชีวิต ได้แก่ การรักษาสุขภาพให้ดีมีระเบียบวินัย ได้คนดีเป็นแบบอย่าง ตั้งใจเรียนให้รู้จริง ทำแต่สิ่งที่ถูกต้องดีงาม และมีความขยันหมั่นเพียร ครูจึงจัดกิจกรรมให้ลูกเรียนรู้เรื่องความสะอาด ดังตัวอย่างต่อไปนี้^{๕๖}

๑. สอนเด็กทำความสะอาดกาย ครูจัดให้เด็กได้สำรวจความสะอาดร่างกายของตนเอง ก่อนเข้าเรียน และจัดกิจกรรมให้เด็กได้แปรงฟันหลังอาหาร ล้างมือ ล้างหน้า (หรืออาบอาบน้ำ) ก่อน

^{๕๕} ชยสาโรภิกขุ, คลายปม ๒, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท คิว พรินท์ แมเนจเม้นท์ จำกัด, ๒๕๕๔),

^{๕๖} สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, หน้า ๔๓.

เข้านอน ผึกให้เด็กทำความสะอาดร่างกายของตนเองหลังการขับถ่าย การล้างมืออย่างถูกวิธีอย่างสม่ำเสมอ เป็นต้น

๒. สอนการใช้ผ้าเช็ดหน้า ทางโรงเรียนอาจสื่อสารกับทางบ้านให้ผู้ปกครองจัดเตรียมผ้าเช็ดหน้าให้เด็กมาโรงเรียนทุกวัน และทุกเช้าก่อนเริ่มเรียน คุณครูจะตรวจเช็ค ว่า เด็กได้พกผ้าเช็ดหน้ามาโรงเรียนหรือไม่ และสอนการใช้ผ้าเช็ดหน้าให้ถูกวิธี ตั้งแต่การปักชื่อของตัวเองลงบนผ้าเช็ดหน้า เพื่อให้รู้ว่าเป็นของใคร การพับผ้าเช็ดหน้าใส่กระเป๋า และการใช้เช็ดหน้าหรือปิดปาก เพื่อดูแลตัวเอง ไม่ให้แพร่เชื้อไปยังผู้อื่น

๓. สอนเด็กช่วยดูแลทำความสะอาดสิ่งแวดล้อม ช่วงเวลารับประทานอาหารกลางวัน เป็นช่วงเวลาของการเรียนรู้กิจกรรมในวิถีชีวิตที่จำเป็นสำหรับเด็กเล็ก ครูจะสอนให้เด็กช่วยกันจัดโต๊ะอาหาร และเมื่อรับประทานเรียบร้อยแล้ว สอนให้เด็กล้างจาน ทำความสะอาดภาชนะให้ถูกวิธี พร้อมทั้งดูแลจัดเก็บเข้าที่ให้เรียบร้อย สำหรับกล่องนมที่เด็กนำมาจากบ้านดื่มหรือที่โรงเรียนจัดเตรียมให้เด็กดื่ม เมื่อเด็กดื่มเสร็จแล้ว ทั้งลงถังขยะเลย ก็จะสกรปรก ครูควรสอนให้เด็กตัดปากกล่องนม ล้างทำความสะอาด ตากให้แห้ง และเก็บพักกล่องนม เพื่อนำไปรีไซเคิล (Recycle) สำหรับช่วงเวลาหลังเลิกเรียน ผึกให้เด็กช่วยกันทำความสะอาด เก็บกวาดห้องเรียน และแยกขยะเปียก-แห้ง นำไปทิ้งให้ถูกที่

๔. สอนเด็กทำความสะอาดใจ ถ้ากิเลสของเรามาก ปัญหาหม่อมล้อมชีวิตก็จะมาก ภาระสำคัญของมนุษย์ จึงต้องเอาชนะกิเลสและอยู่เหนือปัญหาให้ได้ ภาระเช่นนี้ทุกคนสามารถทำได้สำเร็จ ยุทธศาสตร์ที่นำมาฝึกเด็กได้ผลชะงัด คือ การพัฒนาจิตใจ เพื่อเอาชนะกิเลสและปัญหาชีวิต ด้วยการเจริญสมาธิภาวนา จะทำให้เด็กเห็นความคิดของตัวเองชัดเจน เห็นเรื่องที่ขบคิด เรื่องที่ขบวิตกกังวล เรื่องที่หมกมุ่น เพราะธรรมชาติของจิต ขบคิดไม่หยุดหย่อน และสร้างเรื่องได้ต่าง ๆ นานา จิตใจของเราจึงเหมือนห้องที่เต็มไปด้วยของหลายอย่าง ซึ่งทำให้เราทำอะไรไม่สะดวก เมื่อไม่ได้จัดระเบียบ จึงสร้างปัญหา จิตใจของเรามีแต่ความคิดเต็มไปหมด นอนหลับก็ยังฝันอะไรต่ออะไร ไม่ได้พักผ่อนอย่างแท้จริง เราจึงควรทำความสะอาด ค่อย ๆ ขนความคิดที่ไม่มีประโยชน์ ที่เกิดจากความโลภ ความโกรธ ความหลงออกไป ให้เหลือแต่ความคิดที่มีเหตุมีผล และค่อยจัดระเบียบใหม่ จิตใจของเราจะได้เป็นห้องที่ปลอดโปร่ง ที่อากาศบริสุทธิ์ได้ถ่ายเท ไม่อย่างนั้นก็จะต้องทนอยู่ในห้องระเกะระกะ และอากาศอับด้วยความอึดอัดใจอย่างไม่มีวันสิ้นสุด

การสอนให้เด็กทำความสะอาดใจ ด้วย กิจกรรมฝึกสติ โดยผึกให้เด็กสวดมนต์นั่งสมาธิ เดินจงกรม การฝึกสมาธิสำหรับเด็ก อาจเน้นกิจกรรมเคลื่อนไหวหรือการสวดมนต์ เพราะการสวดมนต์เป็นการโยนไปถึงพฤติกรรมช่วยให้เรียบร้อย และทำให้จิตใจสงบ สำหรับเด็ก ครูจะเลือกบทสวดมนต์ที่มีความหมาย มีถ้อยคำที่ดั่งาม มีพุทธภาษิตดีๆ มีสาระว่าเราจะดำเนิน ชีวิตกันอย่างไครครูและเด็กจะสวดมนต์ไปพร้อมกัน พอสวดจบ จิตใจสงบสบาย ครูก็จะชักชวนเด็กๆว่า เรามาคุยกันเรื่องบทสวดมนต์กัน อาศัยบทสวดนี้เป็นข้อปรารภในการคุยกับเด็ก แล้วก็อธิบาย พร้อมทั้งยกตัวอย่างหรือเล่านิทานให้ฟัง เด็กก็ได้มีส่วนร่วม เป็นกิจกรรมที่เป็นเรื่องสมาธิ และเป็นเรื่องศีล แล้วยังได้ความรู้ เป็นเรื่องปัญญาไปด้วยกันหมดเลย

สรุปได้ว่า แนวทางของครูในการส่งเสริมคุณธรรมด้านความสะอาด คือปราศจากความมัวหมองทั้งกาย ใจ และสภาพแวดล้อม ความผ่องใสเป็นที่เจริญตาทำให้เกิดความสบายใจแก่ผู้พบเห็น

และผู้ที่มีความสะอาด คือ ผู้รักษาร่างกาย ที่อยู่อาศัยสิ่งแวดล้อมถูกต้องตามสุขลักษณะ ผีผืนจิตใจมิให้ขุ่นมัว จึงมีความแจ่มใสอยู่เสมอ

๗. แนวทางการเรียนรู้คุณธรรมด้านความสามัคคี

ความสามัคคีเกิดขึ้นด้วยเหตุปัจจัยอะไร อะไรเป็นอุปสรรคที่ทำให้ความสามัคคีไม่เกิดขึ้นหรือเกิดขึ้นแล้วอยู่ไม่นาน มีเหตุปัจจัยอะไรบ้างที่จะสนับสนุนให้ความสามัคคีที่เกิดขึ้นอยู่ได้นาน อะไรเป็นเหตุปัจจัยที่ทำให้ความสามัคคีที่เกิดขึ้นแล้วเสื่อมหายไป ครูจะสอนให้เด็กศึกษาจับหลักความเปลี่ยนแปลงตามเหตุตามปัจจัย และใช้ความเพียรพยายาม ใช้สติปัญญาป้องกันไม่ให้เหตุปัจจัยของความไม่สงบเกิดขึ้น แต่ถ้าเกิดขึ้นแล้ว ก็มีความฉลาด มีความเพียรพยายาม มีหลักในการระงับเหตุปัจจัยเหล่านั้น ฉลาดเรียนรู้ในวิธีที่จะสร้างสันติภาพที่ยังไม่เกิดขึ้น และที่จะรักษาสันติภาพที่เกิดขึ้นแล้ว โดยครูอาจสร้างความเข้าใจในเรื่องความสามัคคีให้เด็กได้จากเหตุการณ์ต่างๆ เหล่านี้ได้แก่^{๕๗}

๑. สอนเรื่องกีฬา กีฬาเป็นเรื่องสนุก แต่บางครั้งเด็กก็คาดหวังที่จะต้องชนะเพียงอย่างเดียว ครูจึงให้เด็กคิดวิเคราะห์ถึงคุณค่าที่แท้จริงจากการเล่นกีฬาว่า “เราเล่นกีฬาทำไม” เพื่อสร้างความรักสามัคคีกับเพื่อน เพื่อออกกำลังกายให้สุขภาพแข็งแรง “การที่เด็กแพ้ แท้จริงแล้วเป็นประโยชน์หรือเป็นโทษต่อเด็ก” เด็กๆ จะได้ฝึกฝนและพัฒนาความสามารถให้ดีขึ้นต่อไป ทั้งยังได้ฝึกและฝึกตัวเองจากการเล่นกีฬาตามกติกาที่กำหนดไว้ ไม่มุ่งหวังแค่จะชนะเพียงอย่างเดียว

๒. สอนเรื่องเล่น การเล่นเป็นกิจกรรมที่สนุกสนานมากสำหรับเด็ก จึงเป็นกิจกรรมที่เด็กโปรดปราน แต่ในหลายๆ ครั้งการเล่นกลับกลายเป็นปัญหาระหว่างเด็กๆ หรือเด็กกับครูได้ไม่น้อย เพราะต้องคอยเป็นคนกลางแก้ปัญหาความขัดแย้งต่างๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างการเล่น ครูจะแนะนำให้เด็กคิดสืบสาวหาเหตุปัจจัยว่า “ความขัดแย้งนั้นมีสาเหตุมาจากอะไร และทำอย่างไรเราจึงขจัดความขัดแย้งนั้นไปได้” การเอาชนะหรือการทะเลาะกัน เป็นตัวแก้ปัญหาจริงหรือไม่ แต่ถ้าเด็กๆ ลองเปลี่ยนวิธีเป็นการรู้จักให้ รู้จักเสียสละ แบ่งปัน “ความรู้สึกและสิ่งที่เกิดขึ้นตามมาจะเป็นอย่างไร” เป็นอีกวิธีในการสอนให้เด็กรู้จักการแบ่งปันและมีจิตใจเมตตา นึกถึงความรู้สึกของผู้อื่น รู้จักให้อภัย กล้ายอมรับผิด และพร้อมจะแก้ไขปรับปรุงตัวเองใหม่

๓. สอนเรื่องการทำงานเป็นกลุ่ม ครูอาจมอบหมายงานให้เด็กได้ทำงานเป็นกลุ่ม เริ่มจากการทำงานเป็นคู่ และเป็นกลุ่มเล็กๆ ๓-๕ คน เมื่อเห็นว่าเด็กๆ สามารถดูแลรับผิดชอบหน้าที่ของตัวเองได้แล้ว การร่วมกันทำงานเป็นกลุ่ม ความรับผิดชอบหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย จะช่วยให้เด็กสามารถทำงานที่ยากลำบากให้สำเร็จได้ ช่วยให้เด็กเกิดความมั่นใจในตนเอง เพราะสามารถช่วยกันฟันฝ่าอุปสรรคจนลุล่วงไปได้ ผลดีจากการช่วยกันทำงานเป็นกลุ่ม คือ เด็กๆ จะได้สัมผัสความคิดเห็นและวิธีการทำงานที่แตกต่างกัน เป็นการขยายมุมมองและประสบการณ์ให้กว้างขึ้น ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่จะยอมรับความแตกต่าง ทำให้คำนึงถึงความคิดเห็นและความต้องการของผู้อื่นมากขึ้น แทนที่จะยึดติดกับความคิดและความต้องการของตนเองอย่างเดียว

๔. สอนเรื่องการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และความคิดเห็น หลังจากที่ได้เด็กๆ ทำงานร่วมกันแล้ว ครูอาจจัดให้มีช่วงเวลาของการทบทวน ไตร่ตรอง พิจารณา ร่วมกันแลกเปลี่ยน

^{๕๗} สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, หน้า ๔๓.

ประสบการณ์และความคิดเห็นต่างๆ จากการทำงานร่วมกัน อะไรเป็นข้อดีจากการทำงานครั้งนี้ และมีอะไรที่ต้องปรับปรุงเพื่อจะทำให้งานดีขึ้นได้ การทบทวนนี้จะทำให้เด็กๆ ได้แง่คิด ความรู้ หรือบทเรียนอันหลากหลายจากเพื่อน ครู หรือผู้ใหญ่ในชุมชน ซึ่งเป็นประโยชน์แก่ตนเอง และยังช่วยให้เด็กแต่ละคนได้ทบทวนประสบการณ์ของตนเอง สามารถสรุปเป็นข้อคิดและบทเรียนสำหรับตัวเอง เพื่อนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไปได้

๕. สอนเรื่องการเจริญสติ เราทุกคนเป็นเพื่อนมนุษย์ เกิด แก่ เจ็บ ตาย ไม่มีใครในโลกนี้ต้องการความทุกข์แม้แต่คนเดียว ไม่มีใครในโลกนี้ที่จะปฏิเสธความสุขแม้แต่คนเดียว ทุกคนเหมือนกันหมด เด็กทุกคนจึงควรได้ฝึกตัวเองด้วยศีล ด้วยสมาธิ และเจริญสติให้ได้สัมผัสความสงบ ด้วยการสวดมนต์ นั่งสมาธิ แผ่เมตตา อย่างรู้ความหมายและประโยชน์ของสติ ฝึกให้เด็กๆ มีสติในการฟัง อ่าน คิด ถาม และเขียน ด้วยกิจกรรมการเคลื่อนไหวอย่างมีสติ ฝึกสมาธิเบื้องต้นด้วยการนับลมหายใจ เมื่อเด็กมีความสงบภายในแล้ว ความดี้นร่นุ่นวายที่จะแสวงหาความสุขนอกตัวก็น้อยลงเป็นธรรมดา มันยังไม่หายไปทีเดียว แต่อย่างน้อยเขาก็สามารถควบคุมตัวเองภายในกรอบของศีลธรรม ไม่เบียดเบียนใคร ไม่สร้างความทุกข์ ความเดือดร้อนกับครอบครัว กับชุมชน ซึ่งเป็นผลมาจากความสงบภายใน^{๕๘}

สรุปได้ว่า แนวทางของครูในการส่งเสริมคุณธรรม ด้านความสามัคคี คือ ความพร้อมเพียรกัน ความกลมเกลียวกัน ความปรองดองกัน ร่วมใจกันปฏิบัติงานให้บรรลุ ผลตามที่ต้องการเกิดงาน การอย่างสร้างสรรค์ปราศจากการทะเลาะวิวาท ไม่เอารัดเอาเปรียบกัน เป็นการยอมรับความมีเหตุผล ยอมรับความแตกต่างหลากหลายทางความคิด ความหลากหลายในเรื่องเชื้อชาติ ความกลมเกลียวกันในลักษณะเช่นนี้ เรียกอีกอย่างว่า ความสมานฉันท์ และผู้ที่มีความสามัคคี คือ ผู้ที่เปิดใจกว้างรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น รับบทบาทของตนทั้งในฐานะผู้นำและผู้ตามที่ดี มีความมุ่งมั่นต่อการรวมพลัง ช่วยเหลือเกื้อกูลกันเพื่อให้การงานสำเร็จลุล่วง แก้ปัญหาและขจัดความขัดแย้งได้ เป็นผู้ที่มีเหตุผล ยอมรับความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรม ความคิด ความเชื่อ พร้อมทั้งจะปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติ

๘. แนวทางการเรียนรู้คุณธรรม ด้านความมีน้ำใจ

สร้างความมีน้ำใจ ด้วยการเจริญสติ ได้แก่ การสวดมนต์ นั่งสมาธิ เดินจงกรม ฟังเพลง ธรรมะจากครูบาอาจารย์ต่างๆ และพูดคุยข้อธรรมที่ได้จากการฟัง ดังนี้^{๕๙}

๘.๑ การสวดมนต์ เป็นการปลูกฝังสร้างความรู้สึกละเอียดอ่อนในชุมชน ทำให้รู้สึกว่าเป็นหมู่เดียวกัน และเป็นโอกาสที่จะทบทวนคำสอน เป็นการตั้งต้นสำหรับวันใหม่ ด้วยความรู้สึกละเอียดอ่อน ทั้งยังเป็นอุบายในการเปลี่ยนอารมณ์ให้จิตอยู่ในปัจจุบัน ไม่ฟุ้งซ่านวุ่นวาย ทางโรงเรียนจะเริ่มต้นตอนเข้าด้วยการให้เด็กๆ ได้สวดมนต์ประสานเสียง ๓ เวลา คือ ก่อนเริ่มกิจกรรมการเรียนการสอน ระหว่างวัน และกิจกรรมก่อนกลับบ้าน และนำบทที่ได้สวดมนต์มาพูดคุยให้เข้าใจถึงความหมายและประโยชน์ของการปฏิบัติตามข้อธรรมนั้น

^{๕๘} พระไพศาล วิสาโล, สุขแท้ด้วยปัญญา วิธีสู่สุขภาวะทางปัญญา, พิมพ์ครั้งที่ ๑๒, (กรุงเทพมหานคร : ปาปิรุส พับลิเคชั่น, ๒๕๕๒), หน้า ๓๓.

^{๕๙} ชัยสาโรภิกขุ, ความรู้ไม่ท่วมหัว เอาตัวรอดได้, หน้า ๓๓.

๘.๒ การนั่งสมาธิ ครูจะให้เด็กเอาขาขวาทับขาซ้าย มือขวาทับมือซ้าย ตั้งกายให้ตรง นั่งให้สบาย พอดี หายใจให้สบาย กำหนดรู้ลมหายใจเข้า ลมหายใจออก โดยสม่ำเสมอ ติดต่อกัน ไม่ต้องคิดอะไร หน้าที่ของเด็ก คือ เอาใจใส่ กำหนดรู้ลมเข้า-ลมออก ทำให้ดีที่สุด มีความรู้สึกตัวทั่วพร้อม กำหนดต่อไปเรื่อยๆ จิตจะสงบ ลมหายใจจะละเอียด เบา เป็นกายที่ควรแก่การงาน เป็นจิตที่ควรแก่การงาน สำหรับเด็กที่นั่งสมาธิแล้วไม่สงบ ก็ไม่เป็นไร นั่งสงบก็นั่ง นั่งไม่สงบก็นั่ง นั่งให้เป็นศิลปะ สงบกาย สงบวาจา ให้อยู่ในทำนองต่อไป พยายามรักษาใจ อดทนทำ แต่ระวังอย่าทุกข์ใจกับจิตที่ไม่สงบ ไม่สงบก็เพียงแต่รับรู้ไว้ เรามีหน้าที่กำหนดรู้ว่าสงบหรือไม่สงบเท่านั้น สุดท้ายตั้งใจแผ่เมตตา ส่งถึงทุกคน ทุกชีวิต ไม่จำกัด แม้แต่คนที่เราไม่ชอบ ตั้งใจ คิดดี พุทฺดี ทำดีในทุกกรณี

สร้างควมมีน้ำใจ ด้วยการฟัง-พูด-เขียน มีดังนี้^{๖๐}

๑. ฟัง คนอื่นพูดอย่างตั้งใจ ไม่ขัดคอ ไม่สอดแทรก ขัดจังหวะ หรือหักท้วงให้เสียหน้า รับฟังสิ่งที่เพื่อนหรือผู้อื่นกำลังทำหรือสนใจ แล้วหาทางสนับสนุน ครูจะให้เด็กรับฟังความทุกข์ และช่วยกันคิดหาทางแก้ปัญหา รวมทั้งรับฟังความสำเร็จและความสุขของผู้อื่น แล้วร่วมยินดี

๒. พูด ขอบคุณ ขอโทษให้ติดปาก ขอบคุณเมื่อมีใครทำดีต่อเรา ขอโทษเมื่อเราทำให้ผู้อื่นไม่พอใจ ครูจะส่งเสริมให้เด็กพูดด้วยคำสุภาพ ไพเราะ อ่อนหวาน มีคำลงท้าย ครับ/ค่ะ ครูจึงต้องไม่พูดจาหยาบค้าย ข่มขู่ตะคอก เหน็บแนม ประชดประชัน ซึ่งจะเป็นแบบอย่างที่ไม่ดีให้กับเด็ก ครูจะฝึกให้เด็กรู้จักพูดชมเชยผู้อื่นบ่อยๆ เพื่อสร้างกำลังใจ ชวนเพื่อนคุยในสิ่งที่เขาสนใจ พูดถึงความดีของผู้อื่น ไม่นินทาว่าร้าย ไม่โกรธ ไม่โมโห และฝึกละเว้นจากการพูดคำที่ไม่ดี

๓. เขียนคำขอบคุณแก่ผู้ที่ทำดีหรือช่วยเหลือเรา ฝึกเขียนชื่นชมเพื่อนหรือผู้ที่ทำดี เป็นพิเศษที่ได้พบเห็นในห้องเรียน ในโรงเรียน หรือข่าวทางหนังสือพิมพ์ รวมทั้งฝึกเขียนอวยพรวันเกิดเพื่อน ครู พ่อแม่ และสามารถเขียนป้ายเตือนอันตรายต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นในโรงเรียน นำไปติดไว้เพื่อมิให้ผู้อื่นเป็นอันตราย เช่น ระวังพื้นลื่น ระวังไฟดูด ระวังตก เป็นต้น

๔. สร้างควมมีน้ำใจด้วยกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ ทางโรงเรียนอาจจัดกิจกรรมให้นักเรียนออกนอกโรงเรียนไปมีกิจกรรมช่วยเหลือคนในชุมชน ในสังคมที่เป็นทุกข์บ้าง ให้ได้เปิดหูเปิดตา ให้ได้รู้ว่าคนจน คนมีปัญหา เขาเป็นอย่างไรกัน เพราะไม่ต้องการให้วัฒนธรรมคนรวย-วัฒนธรรมคนจนไปคนละทาง แต่จะสร้างควมรู้สึก มีความรัก ความเมตตาเอื้อเฟื้อต่อกันและกัน มีน้ำใจต่อกัน ด้วยกิจกรรมทางสังคม เริ่มต้นด้วยการฝึกฝนบำเพ็ญประโยชน์ในโรงเรียนก่อน เช่น การทำความสะอาดห้องเรียน ห้องน้ำ การทำอาหาร การฝึกเป็นผู้บริการผู้อื่น การล้างจาน การแยกขยะ การรดน้ำต้นไม้

สรุปได้ว่า แนวทางของครูในการส่งเสริมคุณธรรม ด้านควมมีน้ำใจ คือความจริงใจที่ไม่เห็นแก่เพียงตัวเองหรือเรื่องของตัวเอง แต่เห็นอกเห็นใจเห็นคุณค่าในเพื่อน มนุษย์ มีความเอื้ออาทร เอาใจใส่ ให้ความสนใจในความต้องการ ความจำเป็น ความทุกข์สุขของผู้อื่น และพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลกันและกัน และผู้ที่มีน้ำใจ คือ ผู้ให้และผู้อาสาช่วยเหลือสังคม รู้จักแบ่งปัน เสียสละความสุขส่วนตน เพื่อทำประโยชน์แก่ผู้อื่นเข้าใจ เห็นใจ ผู้ที่มีความเดือดร้อน อาสาช่วยเหลือสังคม

^{๖๐} พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), ธรรมบุญชีวิต พุทธจริยธรรมเพื่อชีวิตที่ดีงาม, หน้า ๔๔.

ด้วยร่างกาย สติปัญญา ลงมือปฏิบัติการเพื่อบรรเทาปัญหา หรือร่วมสร้างสรรค์สิ่งดีงามให้เกิดขึ้นในชุมชน

๒.๕ ทฤษฎีการเรียนรู้คุณธรรม

การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่ซับซ้อนทั้งนักจิตวิทยาและนักการศึกษา ได้ทำการศึกษา ค้นคว้าเกี่ยวกับคุณลักษณะและธรรมชาติของการเรียนรู้แล้วทำการนิยามความหมายของการเรียนรู้ เอาไว้มากมายในที่นี้จะขอยกตัวอย่างมาเป็นสังเขปเพื่อเป็นแนวทางได้ดังต่อไปนี้

๒.๕.๑ ทฤษฎีการเรียนรู้คุณธรรม

คุณธรรม เป็นสิ่งที่บุคคลเห็น ว่าดีงามมาก มีประโยชน์มาก และเลวร้ายน้อย มีประโยชน์น้อย ในกาลเทศะหนึ่ง ๆ เช่น ความเอื้อเฟื้อ ความ อดทน ความขยันขันแข็ง ความซื่อสัตย์ความรับผิดชอบ ต่อหน้าที่ การมีระเบียบวินัย เป็นต้น สิ่งที่เป็น คุณธรรมในแต่ละสังคมอาจจะแตกต่างกัน การที่บุคคล ในสังคมจะเห็นว่าสิ่งใดสิ่งหนึ่งเป็นสิ่งที่ดีหรือไม่นั้น ขึ้นกับวัฒนธรรม เศรษฐกิจ ศาสนา และการศึกษา ของสังคม การนำเอาคุณธรรมใน สังคมหนึ่งไปยึดเยียดตัดสินคุณธรรมอีกสังคมหนึ่ง ย่อมไม่เหมาะสม ซึ่งโดยส่วนมากแล้ว คุณธรรมมักมี ความเกี่ยวข้องกับหลักทางศาสนา อย่างไรก็ตาม ลักษณะบางด้าน อาจเป็นได้ทั้งคุณธรรมและค่านิยมใน เวลาเดียวกัน เนื่องจากสังคมเห็นว่า ลักษณะด้านนั้นเป็นสิ่งที่ดี งามและมีความสำคัญมากด้วย เช่น “รักสามัคคี” ในสมัยก่อน “รักสามัคคี” เป็นเพียงแค่คุณธรรมที่ ทุกคนยอมรับว่าเป็นสิ่งที่ดีงาม ปัจจุบันจึงอาจกล่าวได้ว่า “รักสามัคคี” เป็นทั้งคุณธรรมและค่านิยม^{๖๑}

แฟร้งทอร์ ยอดแก้ว กล่าวถึงทฤษฎีของโคลเบอร์ก (Kolhberg) ว่าเป็นทฤษฎีที่มีรากฐาน สืบเนื่องมาจากทฤษฎีของเพียเจต์ แต่โคลเบอร์กได้ปรับปรุงวิธีการวิจัย การวิเคราะห์ผล รวมทั้ง ยังได้ ทาการวิจัยอย่างกว้างขวาง โคลเบอร์กได้คิดวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลโดยมีระบบการให้คะแนนอย่างมี ระเบียบแบบแผน ผู้ที่จะใช้วิธีการให้คะแนนระดับพัฒนาการทางจริยธรรมจะต้องได้รับการอบรม เป็น พิเศษ วิธีการวิจัยที่โคลเบอร์กใช้ที่คล้ายคลึงกับวิธีการของเพียเจต์มาก คือ การสร้างสถานการณ์สมมติ ปัญหาทางจริยธรรมที่ผู้ตอบยากที่จะตัดสินใจได้ว่า “ถูก” “ผิด” “ควรทำ” หรือ “ไม่ควรทำ” อย่าง เด็ดขาด เพราะขึ้นกับองค์ประกอบหลายอย่าง การตอบจะขึ้นกับวัยของผู้ตอบซึ่งเกี่ยวกับความเห็นใจ ในบทบาทของผู้มีพฤติกรรมในเรื่องค่านิยม ความสาคัญในหน้าที่ในฐานะเป็นสมาชิกของสังคม ความ ยุติธรรมหรือหลักการที่ตนยึด การวิเคราะห์คำตอบของผู้ตอบวัยต่างๆ โคลเบอร์กได้แบ่งพัฒนาการทาง จริยธรรมออกเป็น ๓ ระดับ (Levels) แต่ละระดับแบ่งออกเป็น ๒ ขั้น (Stages) พัฒนาการทาง จริยธรรมของโคลเบอร์กจึง มีทั้งหมด ๖ ขั้น คำอธิบายของระดับและขั้นต่าง ๆ ของพัฒนาการทาง จริยธรรมของโคลเบอร์ก มีดังนี้^{๖๒}

^{๖๑}คู่มือการพัฒนาและส่งเสริมการปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมข้าราชการพลเรือนสำหรับ คณะกรรมการจริยธรรม, แหล่งที่ข้อมูล: research.dusit.ac.th/menu/abstra/abstract/full/edu/kunjai/ch2.pdf. [สืบค้น ๒๒ มิถุนายน ๒๕๕๘].

^{๖๒}แฟร้งทอร์ ยอดแก้ว, พฤติกรรมทางจริยธรรมกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของนักศึกษา มหาวิทยาลัยสยาม, (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยสยาม, ๒๕๕๑), หน้า ๑๕.

ระดับที่ ๑ ระดับก่อนกฎเกณฑ์ (Pre-Conventional Level) เด็กในระดับนี้จะตัดสินใจเลือกกระทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อตนเอง โดยไม่คำนึงถึงผู้อื่น ในระดับนี้บุคคลจะขึ้นอยู่กับผู้มีอำนาจเหนือตน ระดับนี้เด็กจะมีอายุประมาณ ๒ – ๑๐ ขวบ แบ่งได้เป็น ๒ ขั้น คือ

ขั้นที่ ๑ ขั้นหลักการหลบหลีกการถูกลงโทษ (The Punishment and Obedience Orientation) เด็กจะปฏิบัติตามผู้ที่มีอำนาจเหนือกว่าตน เพราะกลัวการถูกลงโทษ เช่น ไม่กล้าหนีเรียน เพราะกลัวครูตักเตือน เป็นต้น (พบในเด็กอายุ ๒-๗ ขวบ)

ขั้นที่ ๒ ขั้นหลักการแสวงหารางวัล (The Instrumental Relativist Orientation) เด็กจะทำตามกฎเกณฑ์เพราะเห็นว่าเป็นเครื่องมือที่ทำให้ได้สิ่งที่ต้องการ โดยมุ่งการตอบแทนทางกายและวัตถุมากกว่าในเรื่องของนามธรรม (พบในเด็กอายุ ๗-๑๐ ขวบ)

ระดับที่ ๒ ระดับตามกฎเกณฑ์ (Conventional Level) เด็กในระดับนี้จะทำตามกฎเกณฑ์ของกลุ่ม เพราะต้องการเป็นที่ยอมรับ จะเลียนแบบหรือคล้อยตามบุคคลในกลุ่มเพื่อปรับตัวให้เข้ากับความต้องการของสังคม โดยไม่คำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นในขณะนั้น ระดับนี้เด็กจะมีอายุประมาณ ๑๐ – ๑๖ ปี แบ่งได้เป็น ๒ ขั้น คือ

ขั้นที่ ๓ ขั้นใช้หลักการทำตามที่ผู้อื่นเห็นชอบ (The Enter Personal) เด็กจะกระทำในสิ่งที่ตนคิดว่าคนอื่น จะเห็นด้วยและพอใจ เพื่อการเป็นที่ยอมรับของเพื่อน โดยจะกระทำตามกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ของสังคมอย่างเคร่งครัด (พบในเด็กอายุ ๑๐-๑๓ ปี)

ขั้นที่ ๔ หลักการทำตามหน้าที่ของสังคม (The Law and Order Orientation) ในระดับนี้บุคคลจะเข้าใจในกฎเกณฑ์ บรรทัดฐานของสังคม ถือว่าตนมีหน้าที่ทำตามกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ของสังคมอย่างเคร่งครัด (พบในเด็กอายุ ๑๓-๑๖ ปี)

ระดับที่ ๓ ระดับเหนือกฎเกณฑ์ (Post Conventional Level) ในระดับนี้บุคคลจะตัดสินใจขัดแย้งต่าง ๆ ด้วยการพิจารณาไตร่ตรองอย่างรอบคอบด้วยตนเอง พิจารณาสິงต่าง ๆ อย่างลึกซึ้งและกว้างขวาง หลุดพ้นจากกฎเกณฑ์ของสังคม แบ่งได้เป็น ๒ ขั้น คือ

ขั้นที่ ๕ ขั้นทำตามคำมั่นสัญญาหรือมีเหตุผลเคารพตนเอง (Social Contract Legalistic Orientation) บุคคลจะเห็นความสำคัญของชนหมู่มาก เคารพตนเอง เคารพมติที่มาจาก การลงความเห็น มีเหตุผล ถือว่ากฎเกณฑ์ต่าง ๆ เปลี่ยนแปลงได้โดยคำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวมเป็นใหญ่ (พบในผู้ที่อายุ ๑๖ ปีขึ้นไป ได้แก่ วัยรุ่นตอนปลายและผู้ใหญ่)

ขั้นที่ ๖ ขั้นทำตามหลักอุดมคติสากล (The Universal Ethical Principle) บุคคลจะสำนึกถึงคุณค่าของความถูกต้อง โดยคำนึงถึงเหตุผลอย่างกว้างขวาง คำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวม และปฏิบัติตามความถูกต้องนั้นอย่างไม่หวั่นไหว มีความละเอียดต่อการทำความชั่วในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมขั้นต้น

๒.๕.๒ ทฤษฎีทางพุทธศาสตร์

พระธรรมคำสั่งสอนในพระพุทธศาสนาแม้จะมีเป็นจำนวนมากแต่เพื่อจะให้ง่ายต่อความเข้าใจและความจำ ท่านจึงสรุปได้ ๓ หลักการหรือเรียกว่า หัวใจของพระพุทธศาสนา คือ

๑. ห้ามไม่ให้กระทำความชั่วทุกชนิดทั้งทางกาย วาจาและใจ

๒. ให้กระทำความดีทุกอย่างทั้งทางกาย วาจา และใจ

๓. ขำระจิตให้บริสุทธิ์ เพราะจิตบริสุทธิ์จะทำให้กายและวาจาบริสุทธิ์ด้วย

คนบางคนไม่กระทำความชั่ว แต่ก็ไม่กระทำความดีจะถือว่าเป็นคนดีที่สมบูรณ์ไม่ได้ เช่นไม่ฆ่าสัตว์ แต่ไม่ช่วยเหลืสัตว์ที่ได้รับทุกข์ทรมานทั้งๆ ที่ตนเองมีขีดความสามารถจะช่วยเหลือได้ เรียกว่าเป็นคนขาดเมตตา ไร้น้ำใจ ส่วนคนบางคนไม่กระทำความชั่วทั้งยังกระทำความดี ก็น่าจะเรียกได้ว่าเป็นคนดีที่สมบูรณ์ได้ แต่ก็ยังไม่ถือว่าเป็นคนดีที่สมบูรณ์ถ้าจิตใจของเขายังไม่บริสุทธิ์ เช่นคนให้ทานปรารณาชื่อเสียง ปรารณาให้เขายกย่อง หรือปรารณาหาผลประโยชน์ที่สูงกว่านั้น เช่นผู้แทนนำของไปให้ประชาชนโดยหวังคะแนนเสียง ไม่ได้ให้ด้วยความปรารถนาจะให้เขาพ้นทุกข์ส่วนคนบางคนกระทำความทั้ง ๓ ประการ คือ ไม่กระทำความชั่วทุกอย่างหมั่นกระทำความดีทุกชนิดที่พระพุทธศาสนาสอนไว้ และกระทำการชำระจิตใจให้บริสุทธิ์ด้วยการเจริญสมาธิเป็นประจำสม่ำเสมอ จนจิตมีเมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกขา ที่เรียกว่า พรหมวิหารธรรม หรือจิตหลุดพ้นไปจากความโลภ ความโกรธ และความหลง จึงจะเรียกว่าเป็นคนดีที่สมบูรณ์ในความมุ่งหมายของพระพุทธศาสนา^{๖๓}

หลักธรรมที่พระพุทธศาสนานำมาประกาศเป็นคุณธรรมที่สอดคล้องเชื่อมโยงกันทั้งหมด คือ การปฏิบัติตามหลักธรรมข้อใดข้อหนึ่ง ย่อมเกี่ยวโยงกับหลักธรรมข้ออื่นๆ อันเป็นหลักแนวคิดทางจริยศาสตร์ ที่กำหนดข้อประพฤติปฏิบัติทางกาย และทางจิตใจ เริ่มตั้งแต่สิ่งที่ป็นข้อประพฤติปฏิบัติขั้นพื้นฐานทางการกระทำทางกาย เป็นลำดับไปสู่ข้อประพฤติปฏิบัติข้อสูงที่เป็นแนวคิดที่มุ่งสู่ความบริสุทธิ์ ความหลุดพ้นทางจิตใจ

กรรมศาสนา ได้นำเสนอหลักจริยธรรมในพุทธศาสนา มี ๓ ชั้น คือ

๑. จริยธรรมขั้นมูลฐาน คือ เบญจศีล (ศีล ๕) เบญจธรรม (ธรรม ๕)

เบญจศีล ๕ เบญจธรรม ๕

- ไม่ฆ่าสัตว์	- มีเมตตากรุณา
- ไม่ลักทรัพย์	- ซื่อสัตย์สุจริต
- ไม่ประพฤติผิดในกาม	- ยินดีพอใจในคู่ครองของตน
- ไม่พูดปด	- พูดคำจริง อ่อนหวาน ประสานประโยชน์
- ไม่ดื่มของมึนเมา	- มีสติสัมปชัญญะ รู้คิด รู้ทำ รู้จำ รู้พูด

๒. จริยธรรมชั้นกลาง หรืออุคคกรรมบถ ๑๐

- ทางกาย ๓ ไม่ฆ่าสัตว์ ไม่ลักทรัพย์ ไม่ประพฤติผิดในกาม
- ทางวาจา ๔ พูดคำจริง พูดไพเราะอ่อนหวาน พูดประสานสามัคคี พูดมีประโยชน์
- ทางใจ ๓ ไม่โลภอยากได้ของผู้อื่น ไม่โกรธ ไม่อาฆาตพยาบาท ไม่เห็นผิดจาก

ทำนองคลองทำ คือ เห็นถูกว่าทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว เชื้อกรรม

๓. จริยธรรมชั้นสูง หรือมัชฌิมาปฏิปทา คือ ปฏิบัติทางสายกลาง เรียกว่า อริยมรรคทางเดินอย่างประเสริฐ มี ๘ ประการ คือ

๑. สัมมาทิฐิ คือ ความเห็นชอบ
๒. สัมมาสังกัปปะ คือ ความดำริชอบ

^{๖๓} กรมการศาสนา, ความรู้ศาสนาเบื้องต้น, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด, ๒๕๕๔), หน้า ๑๕.

๓. สัมมาวาจา คือ เจรจาชอบ
๔. สัมมากัมมันตะ คือ การงานชอบ ศีล
๕. สัมมาอาชีวะ คือ เลี้ยงชีวิตชอบ
๖. สัมมาวายามะ คือ ความเพียรพยายามชอบ
๗. สัมมาสติ คือ ตั้งสติชอบ สมาธิ

เรียนรู้ตามแนวพุทธศาสตร์กล่าวได้ตามขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ ๑ พระพุทธศาสนามองมนุษย์ ทั้งในฐานะที่เป็นเอกัตบุคคล (As an Individual) และในฐานะที่เป็นสมาชิกของสังคม ซึ่งต้องอยู่ร่วมกับผู้อื่น (กัลยาณมิตร) ตามหลักพระพุทธศาสนา บุคคลแต่ละคนมีกรรมเป็นกำเนิด มีกรรมเป็นเผ่าพันธุ์ มีกรรมเป็นที่อาศัย จักทำกรรมอันใดไว้ ดีหรือชั่ว จักเป็นผู้รับผลของกรรมนั้น หลักดังกล่าวนี้แสดงว่า การเรียนรู้ที่ได้ผลเกิดจากการที่ผู้สอนรู้จักนักเรียนแต่ละคนทั้งทางด้านบุคลิกลักษณะ นิสัย

อุปนิสัย ความรู้สึนึกคิด ความถนัด และผู้สอนต้องมุ่งจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนานักเรียนแต่ละคนให้เต็มตามความสามารถของเขา

การจัดกระบวนการเรียนรู้ตามหลักดังกล่าวจึงต้องสร้างฉันทะแก่ผู้เรียนแต่ละคนในเวลาเดียวกันก็ต้องเน้นกิจกรรมที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน ได้ทำงานเป็นกลุ่ม และฝึกทักษะทางสังคมเพื่อความเป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่มด้วย

ขั้นตอนที่ ๒ มนุษย์เป็นเวไนยสัตว์ หรือ เวไนยบุคคล สามารถได้รับการสั่งสอน ฝึกฝนและอบรมบ่มนิสัยได้

และช่วงคริสต์ศตวรรษที่ ๒๐ มีนักคิดและนักจิตวิทยาเกิดขึ้นจำนวนมาก และแนวคิดเริ่มมีความหลากหลายขึ้น ทฤษฎีการเรียนรู้ในจุดนี้เริ่มมีลักษณะของความเป็น วิทยาศาสตร์ มากขึ้นมีการนำแนวทางการทดลองตามกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ มาใช้มากขึ้นเป็นลำดับ สามารถจัดเป็นกลุ่มทฤษฎีการเรียนรู้ในยุคนี้ ออกเป็น ๔ กลุ่มใหญ่ ๆ ดังนี้

๑. ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มพฤติกรรมนิยม (Behaviorism) นักคิดในกลุ่มนี้มองธรรมชาติมนุษย์ในลักษณะที่เป็นกลางคือ ไม่ดี ไม่เลว (Neutral-active) การกระทำต่าง ๆ ของมนุษย์เกิดจากอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมภายนอก พฤติกรรมของมนุษย์เกิดจากการตอบสนองต่อสิ่งเร้า (Stimulus-Response) การเรียนรู้เกิดจากการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้าและการตอบสนอง กลุ่มพฤติกรรมนิยมให้ความสนใจกับ”พฤติกรรม” มากเพราะพฤติกรรมเป็นสิ่งที่เห็นได้ชัดเจน สามารถวัดได้และทดสอบได้ เป้าหมายหลักของนักพฤติกรรมนิยม คือ การค้นหาและระบุถึงกฎที่สามารถควบคุมการเรียนรู้ โดยให้ความสุขใจต่อความสัมพันธ์ระหว่าง สิ่งเร้าและการตอบสนอง ซึ่งสิ่งเร้า (Stimulus) หมายถึง เหตุการณ์หรือสิ่งใด ๆ ที่สามารถรับรู้ได้โดยผ่านอวัยวะรับสัมผัสของบุคคลส่วน การตอบสนอง (Response) หมายถึงการที่บุคคลแสดงอาการโต้ตอบต่อสิ่งเร้าที่รับรู้^{๖๔}

๒. ทฤษฎีการเรียนรู้ของกลุ่มพุทธินิยม (Cognitive) นักคิดในกลุ่มพุทธินิยมหรือกลุ่มความรู้ความเข้าใจ หรือกลุ่มที่เน้นกระบวนการทางปัญญา หรือความคิด นักคิดกลุ่มนี้เริ่มขยาย

^{๖๔} ศรีเรือน แก้วกังวาล,ดร. จิตวิทยาพัฒนาการชีวิตทุกช่วงวัย, พิมพ์ครั้งที่ ๗, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๐), หน้า ๔๗.

ขอบเขตของความคิดที่เน้นทางด้านพฤติกรรมออกไปสู่กระบวนการทางความคิด ซึ่งเป็นกระบวนการภายในของสมอง โดยเชื่อว่าการเรียนรู้ของมนุษย์ไม่ใช่เรื่องของพฤติกรรมที่เกิดจากกระบวนการตอบสนองต่อสิ่งเร้าเพียงเท่านั้น การเรียนรู้ของมนุษย์ มีความซับซ้อนยิ่งไปกว่านั้น การเรียนรู้เป็นกระบวนการทางความคิดที่เกิดจากการสะสมข้อมูล การสร้างความหมาย สร้างความสัมพันธ์ของข้อมูล และการดึงข้อมูลออกมาใช้ในการกระทำและการแก้ปัญหาต่างๆ การเรียนรู้เป็นกระบวนการทางสติปัญญา ของมนุษย์ในการที่จะสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่ตนเอง^{๖๕}

๓. ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มมนุษยนิยม (Humanism) นักคิดกลุ่มมนุษยนิยมให้ความสำคัญของความเป็นมนุษย์ และมองมนุษย์ว่ามีคุณค่ามีความดีงาม มีความสามารถ มีความต้องการและมีแรงจูงใจภายในที่จะพัฒนาศักยภาพของตนหากบุคคลได้รับอิสรภาพและเสรีภาพ มนุษย์จะพยายามพัฒนาตนเองไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์^{๖๖}

๔. ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มผสมผสาน (Eclecticism) กลุ่มนี้จะผสมผสานแนวคิดระหว่างพฤติกรรมนิยมและพุทธินิยม (Behavior Cognitive) โดยอาศัยทฤษฎีและหลักการที่หลากหลายของทั้งสองแนวคิด เช่น แนวคิดของกานเย่ เป็นต้น โดยกานเย่ เชื่อว่าความรู้สึกรู้สึกมีสิ่งหลายประเภท บางประเภทสามารถเข้าใจ ได้อย่างรวดเร็ว โดยไม่ต้องใช้ความคิดที่ลึกซึ้ง บางประเภทมีความซับซ้อนมากจำเป็นต้องใช้ความสามารถในขั้นสูง กานเย่ ได้จัดลำดับขั้นการเรียนรู้ซึ่งเริ่มจากง่ายไปหายาก โดยผสมผสานทฤษฎีการเรียนรู้ของกลุ่มพฤติกรรมนิยม และพุทธินิยมเข้าด้วยกัน^{๖๗}

สรุปได้ว่า การพัฒนาทางจริยธรรมเกิดจากกระบวนการภายในการเลี้ยงดูอีกทั้งอิทธิพลและกฎเกณฑ์ทางสังคมก็มีอิทธิพลต่อการพัฒนาทางจริยธรรมด้วย ขณะที่การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นก็ส่งผลต่อการพัฒนาทางจริยธรรมให้ผู้อื่นหรือสังคมยอมรับอีกด้วย

๒.๖ ประวัติความเป็นมาโรงเรียน

๒.๖.๑ โรงเรียนวัดด่านสำโรง^{๖๘}

โรงเรียนวัดด่านสำโรงเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสมุทรปราการเขต ๑ สำนักงานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการแต่เดิมในท้องที่ตำบลสำโรงเหนือและท้องที่ใกล้เคียง ไม่มีสถานศึกษา สำหรับเด็กแม้แต่แห่งเดียว ซึ่งเป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการศึกษาเป็นอย่างมาก ด้วยเหตุนี้ทำให้ พระปลัดแจ่ม อตตสิริ (พระสมุทรเมธาจารย์) เจ้าอาวาสวัดด่านสำโรงในขณะนั้น เห็นความสำคัญจึงริเริ่มจัดการศึกษา โดยใช้ศาลาการเปรียญของวัดด่านสำโรงเป็นสถานที่เรียน เป็นการสอนแบบโรงเรียน

^{๖๕} ศิริบุรณ์ สายโกสุม,รศ.ดร. จิตวิทยาการศึกษา, หน้า ๘๙.

^{๖๖} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๒๙.

^{๖๗} รังสรรค์ บุชยะมา,ผศ. การจัดการการเรียนรู้,(กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี, ๒๕๕๐),หน้า ๓๖.

^{๖๘} โรงเรียนวัดด่านสำโรง ,(ออนไลน์),แหล่งที่มา: <http://www.wds.ac.th> [9 กันยายน 2561]

เป็นครั้งแรกในปีพ.ศ. ๒๔๗๖ โดยมีพระเจื้อยและพระซ้อยเป็นผู้ช่วยสอนมีนักเรียนชาย/หญิง ประมาณ ๗๐ คน

ในปี พ.ศ.๒๔๗๗ ได้ย้ายจากศาลาการเปรียญ มาเรียนที่ศาลาดิน ด้วยสาเหตุจำนวนนักเรียนเพิ่มขึ้น ต่อมาในปีเดียวกัน นายทองใบ ปทุมวงศ์ ศึกษาธิการอำเภอเมืองสมุทรปราการ ได้มาติดต่อกับเจ้าอาวาสวัดด่านสำโรง ขอทำการเปิดการเรียนจัดตั้งเป็นโรงเรียนอย่างเป็นทางการโดยใช้ชื่อว่า “โรงเรียนประชาบาลสำโรงเหนือ (วัดด่าน)” โดยแต่งตั้งให้พระซ้อย ดำรงตำแหน่งครูใหญ่เป็นคนแรก

ในปี พ.ศ.๒๔๗๗-๒๔๘๑ เปลี่ยนชื่อโรงเรียนเป็น “โรงเรียนประชาบาลวัดด่านสำโรง”

ในปี พ.ศ.๒๔๘๒-๒๔๙๔ ใช้ชื่อโรงเรียนว่า “โรงเรียนสำโรงทองอุทิศ”

ในปี พ.ศ.๒๔๙๕-๒๕๐๙ เปลี่ยนชื่อโรงเรียนเป็น “โรงเรียนวัดด่านสำโรง(เรือนสำโรงทองอุทิศ)”

ตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๑๐ จนถึงปัจจุบันเปลี่ยนชื่อโรงเรียนเป็น “โรงเรียนวัดด่านสำโรง”

วิสัยทัศน์ (Vision) มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนสู่มาตรฐานสากล มีสุนทรียศิลป์ ยึดมั่นในคุณธรรม จริยธรรม ใฝ่งามอย่างไทย ก้าวล้ำนำเทคโนโลยี ดำเนินวิถีตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

พันธกิจ (Mission)

๑. เร่งรัด ส่งเสริม สนับสนุน ให้มีการจัดการศึกษาตามมาตรฐานสากลสู่อาเซียน
๒. บริหารจัดการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (SBM) เน้นการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย

๓. นำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการ

๔. ส่งเสริมครูและบุคลากรทางการศึกษาเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม น้อมนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตอย่างเหมาะสม

และยกระดับความก้าวหน้าทางวิชาชีพ มุ่งสู่ครูมืออาชีพ

๕. เสริมสร้างพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาจัดการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นการทำวิจัยในชั้นเรียน ใช้สื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัยและแหล่งเรียนรู้

๖. ส่งเสริมสุนทรียศิลป์ให้ผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

๗. สร้างเสริมทักษะให้ผู้เรียนยึดมั่นในการปฏิบัติตนงามอย่างไทย ใฝ่สวย และค่านิยม คุณลักษณะที่พึงประสงค์

เป้าหมาย (Goals)

๑. ผู้บริหารสามารถประสานภาคี ๔ ฝ่าย ผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษา

๒. ผู้บริหารสามารถนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ผู้มีส่วนได้เสียพึงพอใจ

๓. นิเทศ กำกับ ติดตามการดำเนินงานอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องอย่างยั่งยืน
๔. ครูจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้สื่อและเทคโนโลยีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายอย่างเหมาะสมเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
๕. ครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกคนมีคุณธรรม จริยธรรมเป็นแบบอย่างที่ดี
๖. ครูมีความก้าวหน้าทางวิชาชีพ เป็นครูมืออาชีพ
๗. ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ เป็นไปตามมาตรฐานหลักสูตรสถานศึกษา แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง
๘. ผู้เรียนมีสุนทรียภาพ ลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี กีฬา มีสุขนิสัยสุขภาพกายใจที่ดี
๙. ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์สังเคราะห์ มีวิจารณญาณ คิดสร้างสรรค์ ไตร่ตรองมีวิสัยทัศน์กว้างไกล
๑๐. ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาต่างประเทศในการสื่อสารเพื่อรองรับการสู่ประชาคมอาเซียนได้อย่างเหมาะสม
๑๑. ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่พึงประสงค์ตามแนววิถีพุทธ มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์พัฒนาสิ่งแวดล้อม
๑๒. ผู้เรียนมีทักษะในการใช้และแสวงหาความรู้ โดยใช้เทคโนโลยีได้เหมาะสมตามศักยภาพ
๑๓. ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต ดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง
๑๔. จัดสภาพแวดล้อมให้บริการและภูมิปัญญาท้องถิ่นเอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนพัฒนาเต็มตามศักยภาพ

๒.๖.๒ โรงเรียนวัดบางโปรง^{๒๙}

เริ่มก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ.๒๔๗๖ โดยเปิดทำการสอนครั้งแรกเมื่อ ๒ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๗๖ โดยปลัดอำเภอเมืองสมุทรปราการ “ประมวณศาสตร์” พร้อมด้วยเจ้าหน้าที่แผนกศึกษาธิการอำเภอเมืองสมุทรปราการ ได้รับมอบหมายจากนายอำเภอเมืองสมุทรปราการ ให้มาดำเนินการเปิดโรงเรียนประชาบาลตำบลบางโปรง(วัดบางโปรง) โดยอาศัยศาลาการเปรียญเป็นสถานศึกษา เพราะยังไม่มีอาคารเรียน ในวันเปิดเรียนได้มีประชาชนมาร่วมประชุม ประมาณ ๕๐ คน มีนายเผื่อนเทียนสี เป็นครูใหญ่คนแรก

^{๒๙} โรงเรียนวัดบางโปรง,(ออนไลน์),แหล่งที่มา: <http://www.wbp.ac.th> [9 กันยายน 2561]

โรงเรียนวัดบางโปรง ตั้งอยู่ที่ หมู่ที่ ๒ ตำบล บางโปรง อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ มีเนื้อที่ ๓ ไร่ ๒ งาน (เป็นที่ธรณีสงฆ์) เปิดทำการสอนครั้งแรกเมื่อ ปีพุทธศักราช ๒๔ 76 ปัจจุบันเปิดสอนตั้งแต่ชั้นอนุบาลศึกษาปีที่ ๑ ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ เรียนสหศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต ๑ มีข้าราชการครูปฏิบัติหน้าที่จำนวน ๑๒ คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาชายจำนวน ๑ คน ครูชายจำนวน - คน ครูหญิงจำนวน ๑๑ คน มีอาคารเรียน ๓ หลัง อาคารประกอบ ๒ หลัง ผู้ปกครองของนักเรียนส่วนใหญ่ มีอาชีพรับจ้าง ค้าขาย รับราชการ

ปรัชญาโรงเรียน ความรู้เป็นทรัพย์อันประเสริฐ

วิสัยทัศน์ จัดการศึกษาได้มาตรฐาน นักเรียนมีมารยาทงาม เน้นการสื่อสารภาษาอังกฤษ พัฒนาทักษะชีวิต ในศตวรรษที่ ๒๑

อัตลักษณ์ นักเรียนมีคุณภาพ ๓ ดี

๑. เป็นคนดี
๒. มีความรู้ดี
๓. มีสุขภาพกายและจิตดี

เอกลักษณ์ โรงเรียนส่งเสริมสุนทรียภาพ ด้านดนตรี นาฏศิลป์

๒.๖.๓ โรงเรียนมหาภาพพระจาดทองอุปถัมภ์^{๗๐}

โรงเรียนมหาภาพพระจาดทองอุปถัมภ์ เป็นโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ตั้งอยู่เลขที่ ๑๙๙ หมู่ ๓ ตำบลสำโรงเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเขต ๑ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ก่อตั้งขึ้นตามโครงการพัฒนาชนบทหน้าแล้ง โดย นายแจ่ม – นางสังวาล มหาภาพ และนายเลียบ – นางบุญนาค พระจาดทอง และนายเพียว พุ่มโพธิ์ กำนันตำบลสำโรงเหนือ ได้ทำเรื่องขอตั้งโรงเรียน เมื่อวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๕๒๐ ได้ชื่อว่า โรงเรียนมหาภาพพระจาดทองอุปถัมภ์ เปิดสอนนักเรียนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ – ๗

พ.ศ. ๒๕๓๔ เปิดทำการสอนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

พ.ศ. ๒๕๕๒ เปิดทำการสอนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

พ.ศ. ๒๕๖๑ เปิดทำการสอนระดับชั้นอนุบาล ๔ ขวบ

ปัจจุบันปี พ.ศ. ๒๕๖๑ มีอาคารเรียนทั้งหมด ๗ หลัง อาคารประกอบ ๒ หลัง มีการจัดการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาล ๑ – ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ มีนักเรียนชั้นอนุบาล จำนวน ๓๑ คน ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ – ๖ จำนวน ๓๗๐ คน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ – ๓ จำนวน ๓๔๙ คน มัธยมศึกษาปีที่ ๔ – ๖ จำนวน ๗๘ คน รวมทั้งสิ้น ๘๒๘ คน ผู้บริหารและคณะครู ๔๖ ครูอัตราจ้าง ๑๐ คน ครูต่างชาติ ๓ คน เจ้าหน้าที่สำนักงาน ๔ คน แม่บ้านและนักการภารโรง ๖ คน

^{๗๐} โรงเรียนมหาภาพพระจาดทองอุปถัมภ์,(ออนไลน์),แหล่งที่มา: [http:// www.mkj.ac.th](http://www.mkj.ac.th) [9 กันยายน

๒.๗ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรมของโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต ๑ จังหวัดสมุทรปราการ ผู้วิจัยได้นำเสนองานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

คณะนักวิจัย คณะครูศาสตร์ ได้วิจัยเรื่อง การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมผู้เรียนโดยผ่านกระบวนการเรียนการสอนธรรมศึกษาชั้นตรี-โท-เอกในสถานศึกษา” จากการวิจัยพบว่า การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมผู้เรียนจากการเรียนการสอนธรรมศึกษานั้น ผู้บริหารสถานศึกษามีนโยบายจัดการเรียนรู้ในหลักสูตรธรรมศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนในด้านความรู้ในหลักธรรมการแต่งกระทุธรรมพุทธประวัติ และศาสนพิธี เพื่อให้เกิดคุณธรรมจริยธรรมเพิ่มขึ้นในผู้เรียน ทั้งความรู้ในพระพุทธศาสนา หลักธรรม ศาสนพิธี ความประพฤติ ที่มีต่อครู พ่อแม่ เพื่อนและการเรียน การทำงานของผู้เรียนที่ผ่านการเรียนรู้ธรรมศึกษาจะมีพฤติกรรมที่ดีขึ้น แม้จะมีความจำในรายละเอียดไม่ชัดเจนครบถ้วน แต่สามารถนำมาปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ดี เป็นที่พอใจของครูและพ่อแม่ ผู้เรียนมีความประพฤติดีขึ้น ขยันเรียน ขยันทำการบ้านมากขึ้น ทำงาน ทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนได้ดี แม้ระยะเวลาในการเรียนรู้ตามหลักสูตรธรรมศึกษาจะน้อย และครูพระอาจารย์ผู้สอนจะใช้วิธีบรรยายและใช้สื่อกิจกรรมการสอนน้อย แต่ผู้เรียนได้รู้ธรรมและมีความรู้ด้านพุทธศาสนาได้อย่างเหมาะสมมากขึ้น สถานศึกษาบางแห่งมีการจัดกิจกรรมและโครงการทางด้านคุณธรรมจริยธรรมเพิ่มเติม จนสามารถเห็นการเปลี่ยนแปลงความประพฤติที่ดีขึ้นและสถานศึกษาบางแห่งก็มีการอบรมเพื่อขัดเกลาผู้เรียนที่มีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ด้วยการช่วยกันอบรมและเข้าค่ายอบรม เพื่อขัดเกลาเพิ่มเติมอย่างต่อเนื่อง จนทำให้ผู้เรียนเกิดสำนึกและไม่กล้าทำผิดด้วยความเต็มใจ^{๗๑}

ไชยพร เรื่องแท้ ได้วิจัยเรื่อง ศึกษาการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมใน “บทบาทของสถานศึกษาในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต ๑” จากการศึกษาพบว่า โดยภาพรวมมีความคิดเห็นในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านมีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านความซื่อสัตย์ สุจริต ด้านรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ และด้านการใฝ่รู้ใฝ่เรียน การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับบทบาทของสถานศึกษาในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต ๑ จำแนกตามตำแหน่ง พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีตำแหน่งหน้าที่ต่างกันมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันทุกด้าน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ กลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์ต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหาร

^{๗๑} คณะนักวิจัย คณะครูศาสตร์, “การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมผู้เรียนโดยผ่านกระบวนการเรียนการสอนธรรมศึกษาชั้นตรี-โท-เอกในสถานศึกษา”, *ทุนอุดหนุนจากศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้* (องค์กรมหาชน), ๒๕๕๐, หน้า ๒๗๐-๒๘๘.

และครูในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น เขต ๑ ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วน แนวทางการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม พบว่า ควรมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนอย่างหลากหลายครอบคลุมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช ๒๕๕๑ ทั้ง ๘ ด้าน และเมื่อพิจารณาคำร้อยละสูงสุดของแต่ละด้าน พบว่า ๑) ด้านรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ จะเป็นกิจกรรมการเข้าแถวเคารพธงชาติ ๒) ด้านความซื่อสัตย์ สุจริต จะเป็นกิจกรรมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมในวันศุกร์ทุกสัปดาห์ ๓) ด้านการมีวินัย จะเป็นกิจกรรมการปฏิบัติตามกฎ ระเบียบของโรงเรียน ๔) ด้านการใฝ่รู้ใฝ่เรียน จะเป็นกิจกรรมการเข้าใช้ห้องสมุด ๕) ด้านอยู่อย่างพอเพียง จะเป็นกิจกรรมการออมทรัพย์สำหรับนักเรียนทุกคน ๖) ด้านความมุ่งมั่นในการทำงาน จะเป็นกิจกรรมการทำความสะอาดบริเวณรับผิดชอบ ๗) ด้านรักความเป็นไทย จะเป็นกิจกรรมการแต่งกายชุดพื้นบ้านในวันศุกร์ และ ๘) ด้านมีจิตสาธารณะ จะเป็นกิจกรรมการพัฒนาหมู่บ้านร่วมกับชุมชนในวันสำคัญ^{๗๒}

พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช) ได้กล่าวถึงหลักทฤษฎีธัมมิกัตถะไว้ใน พจนานุกรมเพื่อการศึกษาพุทธศาสตร์ คำวัด ว่า หลักทฤษฎีธัมมิกัตถะ แปลว่า ประโยชน์ในภพนี้ หรือประโยชน์ในปัจจุบัน ทฤษฎีธัมมิกัตถะ หมายถึง คุณธรรมที่อำนวยความสะดวกให้ในปัจจุบัน คือให้ผลในชาตินี้ โดยเป็นเหตุให้ผู้ประพฤติปฏิบัติมีความมั่งคั่ง มั่นคง จึงเรียกอีกอย่างว่า หัวใจเศรษฐี มี ๔ ประการคือ (๑) อุภูฐานสัมปทา ถึงพร้อมด้วยความหมั่นคือขยันในการทำงานหาเลี้ยงชีพ ในการปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ (๒) อารักขสัมปทา คือถึงพร้อมด้วยการรักษา รู้จักความมีเพื่อนดี รู้จักคบเพื่อน รู้จักหาคู่ครองที่ดีและ (๔) สมชีวิตา คือ ความมีชีวิตเหมาะสม คือรู้จักใช้สอยทรัพย์สมบัติ กินอยู่พอเพียง ไม่ฟุ้งเฟ้อเกินไป ไม่ผิดเคืองเกินไป^{๗๓}

มิตร ดาราฉาย ได้วิจัยเรื่อง ศึกษาการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมใน “การดำเนินงานด้านการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของโรงเรียนวัดบางยาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สมุทรสาคร” จากการศึกษาพบว่า สภาพการดำเนินงานด้านการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของโรงเรียนวัดบางยางสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สมุทรสาคร ทั้ง ๖ ด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมี ด้านการกำหนดปรัชญา เป้าหมาย มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด เท่ากับ ๔.๙๐ อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียน มี

^{๗๒}ไชยพร เรื่องแหล่ง, “บทบาทของสถานศึกษาในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต ๑”, **ปริญาพุทธศาสตร์มหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖).

^{๗๓}พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช), **พจนานุกรมเพื่อการศึกษาพุทธศาสตร์ คำวัด**, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร : ธรรมสภาและสถาบันบันลือธรรม, ๒๕๕๑), หน้า ๓๒๐.

ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๘๒ อยู่ในระดับมากที่สุด และด้านการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด^{๗๔}

ยุพิน ปาตาล ได้วิจัยเรื่อง ศึกษาการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมใน “การปฏิบัติตาม บทบาทของครูในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนในกลุ่มตำบลท่ากระดาน อำเภอ สนามชัยเขต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต ๒” จากการศึกษา พบว่า ๑) การปฏิบัติตามบทบาทของครูในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนในกลุ่ม ตำบลท่ากระดาน อำเภอสนามชัยเขต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต ๒ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ๒) ผลการเปรียบเทียบระหว่างความคิดเห็นของผู้บริหารกับครูผู้สอน ในโรงเรียนพบว่า ครูเพศชายและเพศหญิง โดยรวม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และ รายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ๓ ด้าน คือ ด้านวินัย ด้านความรับผิดชอบ ด้านความ ประหยัดและด้านความซื่อสัตย์สุจริต ๓) เปรียบเทียบระหว่างความคิดเห็นของผู้บริหารกับครูผู้สอน จำแนกตามตำแหน่งของครู โดยรวมและรายด้าน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ.๐๕^{๗๕}

อุไรวรรณ เจียรประดิษฐ์ ได้วิจัยเรื่อง ศึกษาการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมใน “บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนสังกัดเทศบาล ตำบลแหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี” จากการศึกษาพบว่า ๑) บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการส่งเสริม จริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนสังกัดเทศบาลตำบลแหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี โดยรวมและรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก ๒) เปรียบเทียบระหว่างความคิดเห็นของผู้บริหารกับครูผู้สอนในโรงเรียน ขนาดต่างกัน พบว่ามีความแตกต่างใน ๓ ด้าน โดยรวมและรายด้าน มีความแตกต่างกันอย่างไม่มี นัยสำคัญทางสถิติ ๓) เปรียบเทียบระหว่างความคิดเห็นของผู้บริหารกับครูผู้สอนจำแนกตามช่วงชั้น พบว่า ความแตกต่างของช่วงชั้นทั้ง ๓ ด้านมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.๐๕^{๗๖}

พระครูวิริธกาญจนคุณ สุภาจาโร (คำมี) ได้วิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของบุคลากรใน โรงเรียนที่มีต่อการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ ๓ ของโรงเรียนเทพมงคลรังษี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรีเขต ๑” ผลการวิจัยพบว่า ๑. ความคิดเห็นโดยภาพรวมของ ผู้บริหารและครูสอนของโรงเรียนเทพมงคลรังษีสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต ๑ ให้ ความสำคัญใน บุคลากรในโรงเรียนที่มีต่อ การส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ ๓

^{๗๔}มิตร ดาราฉาย, “การดำเนินงานด้านการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของโรงเรียนวัดบางยาง สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สมุทรสาคร”, **ปริญาครุศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา, ๒๕๕๓).

^{๗๕}ยุพิน ปาตาล, “การปฏิบัติตามบทบาทของครูในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนใน กลุ่มตำบลท่ากระดาน อำเภอสนามชัยเขต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต ๒”, **ปริญาการศึกษามหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๕๓).

^{๗๖}อุไรวรรณ เจียรประดิษฐ์, “บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของ นักเรียนโรงเรียนสังกัดเทศบาลตำบลแหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี”, **ปริญาการศึกษามหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๕๓).

ของโรงเรียนเทพมงคลรังษี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต ๑ โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมากโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๘๐ ๒. ความคิดเห็นโดยภาพรวมของนักเรียนต่อบุคลากรในโรงเรียนที่มีต่อการส่งเสริมคุณธรรม และจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ ๓ ของโรงเรียนเทพมงคลรังษี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต ๑ โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๐๔ ๓. การเปรียบเทียบคุณธรรม และ จริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนเทพมงคลรังษี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต ๑ ตามตัวแปร เพศ อายุ และวุฒิการศึกษา ๑. เปรียบตัวแปร เพศ พิจารณาโดยรวมพบว่า คุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนแตกต่างกันอย่างไม่นัยสำคัญทางสถิติ ๒. เปรียบตัวแปรอายุ และวุฒิการศึกษาพิจารณาโดยรวมพบว่า คุณธรรม และ จริยธรรมของนักเรียนแตกต่างกัน^{๗๗}

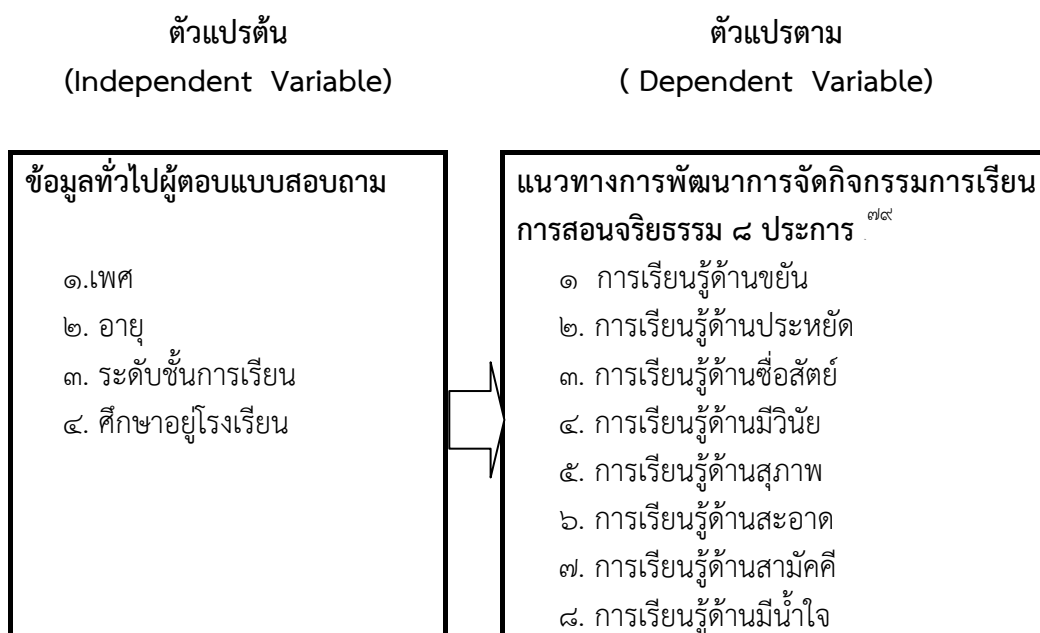
พระครูปลาทิพากรกิจ (ปภาภโร) ได้วิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดยานนาวา กรุงเทพมหานคร” ผลการวิจัยพบว่า ๑. ผู้ปกครองที่ตอบแบบสอบถามส่วนมากเป็นผู้หญิงมีจำนวน ๑๗๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๘.๑ ผู้ชายมีจำนวน ๘๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๑.๙ ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง ๕๑ ปีขึ้นไปมีจำนวน ๑๑๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๓.๕ มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุด มีจำนวน ๑๙๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๖.๒ ประกอบอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจมากที่สุด มีจำนวน ๑๑๙ คนคิดเป็นร้อยละ ๔๑.๘ ส่วนใหญ่มีรายได้ ๒๐,๐๐๑ ขึ้นไปมากที่สุด จำนวน ๑๔๓ คนคิดเป็นร้อยละ ๕๕.๐ ๒. ความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อคุณธรรมและจริยธรรม ของนักเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดยานนาวา กรุงเทพมหานครพบว่า ผู้ปกครองนักเรียน มีความคิดต่อคุณธรรมและจริยธรรม ของนักเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดยานนาวา กรุงเทพมหานคร ในภาพรวม อยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ตามลำดับดังนี้ ๑) ด้านความกตัญญู ๒) ด้านความซื่อสัตย์ ๓) ด้านความมีระเบียบวินัย ด้านความรับผิดชอบ ๕) ด้านความขยันหมั่นเพียร ๖) ด้านความเสียสละ ๓. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดยานนาวา กรุงเทพมหานครจำแนกตามสถานภาพส่วนตัวของผู้ปกครองได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาอาชีพรายได้โดยภาพรวม พบว่า ผู้ปกครองมีความคิดเห็นคุณธรรมและจริยธรรม ของนักเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดยานนาวา กรุงเทพมหานครไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงไม่สอดคล้องกับสมมุติฐาน^{๗๘}

^{๗๗} พระครูวิธกัญญาคุณ สุภาจาโร (คำมี), ““ความคิดเห็นของบุคลากรในโรงเรียนที่มีต่อการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ ๓ ของโรงเรียนเทพมงคลรังษี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรีเขต ๑”,วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๐).

^{๗๘} พระครูปลาทิพากรกิจ (ปภาภโร), “ความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดยานนาวากรุงเทพมหานคร”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖).

๒.๘ กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนจริยธรรมของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ผู้วิจัยได้เสนอกรอบแนวคิดด้านตัวแปรเพื่อดำเนินการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น ๒ ตัวแปร เพื่อให้มีความสัมพันธ์กับตัวแปรต้นและตัวแปรตาม ดังแผนภูมิที่ ๒.๑

แผนภาพที่ ๒.๑ กรอบแนวคิดในการวิจัย

^{๗๙} กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, ๘ คุณธรรมพื้นฐาน, (โปสเตอร์).๒๕๕๐),

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนจริยธรรม ของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ผู้วิจัยได้เสนอวิธีดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

- ๓.๑ รูปแบบการวิจัย
- ๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- ๓.๓ การสร้างเครื่องมือในการวิจัย
- ๓.๔ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- ๓.๕ การเก็บรวบรวมข้อมูล
- ๓.๖ การวิเคราะห์ข้อมูล
- ๓.๗ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนจริยธรรม ของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธีระหว่างงานวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) วิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) และงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักเรียน โรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน ๓๖๔ คน และข้อมูลสัมภาษณ์เพื่อนำข้อมูลสัมภาษณ์ครูให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่มีคุณภาพ จำนวน ๓ คน ประกอบไปด้วย

- ๑.ครูโรงเรียนวัดด่านสำโรง
- ๒.ครูโรงเรียนวัดมหาภาพระจาดทองอุบลมณี
- ๓.ครูโรงเรียนวัดบางโปรง

๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้วิจัย ได้แก่ นักเรียนประถมศึกษา โรงเรียนในอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน ๓,๕๕๔ คน ทั้ง ๖ โรงเรียน แต่เนื่องจากว่าโรงเรียนแต่ละโรงเรียนมีนักเรียนไม่เท่ากันจึงใช้วิธีการสุ่มหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางสำเร็จรูปคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่าง R.V.Krejcie และ D.W.Moran^๑ เป็นการคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างไว้ตั้งแต่

^๑ ฉานินทร์ ศิลป์จารุ, การวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ, พิมพ์ครั้งที่ ๙ (กรุงเทพมหานคร:พิมพ์ที่ บริษัท เอส.อาร์.พรินต์ติ้ง แมสโปรดักส์ จำกัด, ๒๕๕๑), หน้า ๔๘-๔๙.

จำนวนประชากร ๑๐-๗,๐๐๐ ราย แสดงขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามจำนวนประชากร และได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๓๖๔ คน ดังตารางที่ ๓.๑

ตารางที่ ๓.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ที่	ชื่อโรงเรียน	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
๑	โรงเรียนวัดด่านสำโรง	๑,๔๗๓	๖๙
๒	โรงเรียนมหาภาพระจาดทองอุปลัมภ์	๙๒๔	๔๔
๓	โรงเรียนคลองกระทุ่มราษฎร์อุทิศ	๖๒๘	๓๐
๔	โรงเรียนวัดแพรกษา	๑,๙๙๐	๙๕
๕	โรงเรียนวัดบางโปรง	๒๘๗	๒๐
๖	โรงเรียนนาคคือนุสรณ์	๒,๒๕๒	๑๐๖
รวม		๗,๕๕๔	๓๖๔

๑. กลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลเชิงปริมาณ

กลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ นักเรียนประถมศึกษา โรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการ ได้แก่ นักเรียนประถมศึกษา โรงเรียนวัดด่านสำโรง โรงเรียนมหาภาพระจาดทองอุปลัมภ์ โรงเรียนคลองกระทุ่มราษฎร์อุทิศ โรงเรียนวัดแพรกษา โรงเรียนวัดบางโปรงโรงเรียนนาคคือนุสรณ์ รวมจำนวน ๓๖๔ คน

๓.๓ การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

การสร้างเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

๑. ศึกษาหลักการ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับคุณธรรมพื้นฐานของโรงเรียนและศึกษาเอกสารที่มีความสอดคล้อง คือ การเรียนรู้ด้านขยัน การเรียนรู้ด้านประหยัด การเรียนรู้ด้านซื่อสัตย์ การเรียนรู้ด้านมีวินัย การเรียนรู้ด้านสุภาพ การเรียนรู้ด้านสะอาด การเรียนรู้ด้านสามัคคี และการเรียนรู้ด้านมีน้ำใจ จากหนังสือ วารสาร ตำรา เอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒. กำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือในการวิจัยให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการสร้างเครื่องมือการวิจัยโดยขอคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

๓. สร้างเครื่องมือแล้วนำเสนอร่างเครื่องมือการศึกษาต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แล้วปรับปรุงแก้ไข และนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ ๕ ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือเพื่อหาค่า (IOC) และได้ค่า IOC มากกว่า ๐.๐๕

๔. นำแบบสอบถามที่ผู้เชี่ยวชาญแนะนำแล้วปรับปรุงแก้ไขและนำไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาอีกครั้ง จึงนำไปทดลองกับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๓๐ ชุด เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลนักเรียนประถมศึกษาศึกษา โรงเรียนวัดด่านสำโรง เพื่อนำมาหาค่าความเชื่อมั่น (Try out) ของแบบสอบถาม (Reliability) และวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ของอัลฟาเท่ากับ ๐.๖๕๗

๕. นำแบบสอบถามปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามและหาผลค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามก่อนนำไปใช้กลุ่มตัวอย่างต่อไป

๖. เกณฑ์การให้คะแนนมี ๕ ระดับ โดยมีเกณฑ์ การให้คะแนนดังนี้

- ๕ หมายถึง การจัดการเรียนรู้คุณธรรม มากที่สุด
- ๔ หมายถึง การจัดการเรียนรู้คุณธรรม มาก
- ๓ หมายถึง การจัดการเรียนรู้คุณธรรม ปานกลาง
- ๒ หมายถึง การจัดการเรียนรู้คุณธรรม น้อย
- ๑ หมายถึง การจัดการเรียนรู้คุณธรรม น้อยที่สุด

และกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายเพื่อจัดระดับค่าเฉลี่ยออกเป็นช่วงดังต่อไปนี้^๒

ค่าเฉลี่ย ๔.๕๐-๕.๐๐ กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์การจัดการเรียนรู้ มากที่สุด

ค่าเฉลี่ย ๓.๕๐-๔.๔๙ กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์การจัดการเรียนรู้ มาก

ค่าเฉลี่ย ๒.๕๐-๓.๔๙ กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์การจัดการเรียนรู้ ปานกลาง

ค่าเฉลี่ย ๑.๕๐-๒.๔๙ กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์การจัดการเรียนรู้ น้อย

ค่าเฉลี่ย ๑.๐๐-๑.๔๙ กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์การจัดการเรียนรู้ น้อยที่สุด

๓.๔ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยจะสร้างขึ้นเอง จากแนวคิด ทฤษฎีที่ได้ ทบทวนเอกสารคุณธรรมพื้นฐานทั้ง ๘ ประการ และดำเนินการสร้างเป็นแบบสอบถามเพื่อใช้ ดำเนินการวิจัย และเครื่องมือที่ใช้วิจัยแบ่งออกเป็น ๔ ตอน คือ

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทของครูในการจัดการเรียนรู้คุณธรรมพื้นฐาน ๘ ประการ แก่นักเรียนประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ

ตอนที่ ๓ ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้คุณธรรมพื้นฐาน ๘ ประการ แก่นักเรียนประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ

ตอนที่ ๔ แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับบทบาทของครูในการจัดการเรียนรู้คุณธรรมพื้นฐาน ๘ ประการ แก่นักเรียนประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ

๓.๕ การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

๑. ติดต่อประสานงานไปยังผู้บริหารโรงเรียนเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บ รวบรวมข้อมูลแจกแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง

๒. ติดต่อประสานงานเจ้าหน้าที่คณะครุศาสตร์เพื่อขอหนังสือรับรองเพื่อนำไปยืนยัน ต่อผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ

^๒ ธานีรินทร์ ศิลป์จารุ, การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ, หน้า ๔๙.

๓. นำแบบสอบถาม จำนวน ๓๐ ชุด ไปทดลองใช้กับนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการ เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่เป้าหมายต่อไป

๔. นำแบบสอบถาม จำนวน ๓๖๔ ชุด ไปเก็บรวบรวมข้อมูลกลุ่มตัวอย่างจากนักเรียน ประถมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการ ต่อไป

๓.๖ การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปที่นิยมใช้ทางสังคมศาสตร์ ดังนี้

๑. วิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้วิธี หาค่าความถี่ แล้วสรุปออกมาเป็นคำร้อยละ

๒. วิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของนักเรียนต่อบทบาทของครูในการส่งเสริมเรียนรู้ คุณธรรมพื้นฐาน ๘ แก่ นักเรียนประถมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการ ทั้ง ๘ ประการ คือ การเรียนรู้ด้านขยัน การเรียนรู้ด้านประหยัด การเรียนรู้ด้านซื่อสัตย์ การเรียนรู้ด้านมีวินัย การเรียนรู้ ด้านสุขภาพ การเรียนรู้ด้านสะอาด การเรียนรู้ด้านสามัคคี และการเรียนรู้ด้านมีน้ำใจ เพื่อหาค่าเฉลี่ย เพื่อหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

๓.๗ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรม ของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการ มีดังนี้

๑. คำร้อยละ (Percentage)

๒. ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) (μ)

๓. ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) (σ)

๔. การทดสอบหาค่า t-test

๕. การวิเคราะห์แบบสัมพัทธ์เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรม ของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการ

บทที่ ๔

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรมของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณใช้วิธีผสมผสานระหว่างปริมาณและคุณภาพ มีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อศึกษาสภาพ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรมของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ๒) เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรม ของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ และประชากรที่ใช้วิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔-๖ โรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน ๓๖๔ คน ๖ โรงเรียน ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ ดังตารางต่อไปนี้

๔.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามและความคิดเห็นนักเรียนต่อแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรมของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ

๔.๒ ผลการวิเคราะห์แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรมของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ

๔.๓ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ

๔.๔ สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

โดยมีสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

n = จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

$\bar{x}$ = ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง

S.D. = ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

๔.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามและความคิดเห็นของนักเรียนต่อผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามและความคิดเห็นนักเรียนต่อแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรมของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของนักเรียนต่อแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรมของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน ๓๖๔ คน ๖ โรงเรียน ซึ่งมีผลการวิเคราะห์ ต่อไปนี้

ตารางที่ ๔.๑ ค่าร้อยละและค่ามาตรฐานข้อมูลทั่วไปของนักเรียนจำแนกตามเพศ

จำแนกตามเพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	๑๒๘	๓๕.๒
หญิง	๒๓๖	๖๔.๘
รวม	๓๖๔	๑๐๐.๐

จากตารางที่ ๔.๑ ค่าร้อยละและค่ามาตรฐานข้อมูลทั่วไปของนักเรียนจำแนกตามเพศ พบว่านักเรียนเป็นหญิง ๒๓๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๔.๘ เป็นชาย ๑๒๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๕.๒

ตารางที่ ๔.๒ ค่าร้อยละและค่ามาตรฐานข้อมูลทั่วไปของนักเรียนโดยจำแนกตามอายุ

จำแนกตามอายุ	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า ๑๐ ปี	๑๑	๓.๐
๑๑ ปี	๓๕	๙.๖
๑๒ ปี	๑๑๖	๓๑.๙
๑๓ ปี ขึ้นไป	๒๐๒	๕๕.๕
รวม	๓๖๔	๑๐๐.๐

จากตารางที่ ๔.๒ ค่าร้อยละและค่ามาตรฐานข้อมูลทั่วไปของนักเรียน จำแนกตามอายุ พบว่า นักเรียน อายุต่ำกว่า ๑๐ ปี ๑๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๓.๐ อายุ ๑๑ ปี ๓๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๙.๖ อายุ ๑๒ ปี ๑๑๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๑.๙ อายุ ๑๓ ปี ขึ้นไป ๒๐๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๕.๕

ตารางที่ ๔.๓ ค่าร้อยละและค่ามาตรฐานข้อมูลทั่วไปของนักเรียนจำแนกตามระดับชั้นการเรียนรู้

จำแนกตามระดับชั้นการเรียนรู้	จำนวน	ร้อยละ
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔	๖๔	๑๗.๖
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕	๑๒๑	๓๓.๒
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖	๑๗๙	๔๙.๒
รวม	๓๖๔	๑๐๐.๐

จากตารางที่ ๔.๓ ค่าร้อยละและค่ามาตรฐานข้อมูลทั่วไปของนักเรียน จำแนกตามระดับชั้นเรียน พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ ๖๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๖ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ ๑๒๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๒ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ๑๗๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๙.๒

ตารางที่ ๔.๔ ค่าร้อยละและค่ามาตรฐานข้อมูลทั่วไปของนักเรียนโดยจำแนกตามโรงเรียน

จำแนกตามโรงเรียน	จำนวน	ร้อยละ
โรงเรียนวัดด่านสำโรง	๖๘	๑๘.๗
โรงเรียนมหาภาพระจาดทองอุปถัมภ์	๔๕	๑๒.๔
โรงเรียนคลองกระทุ่มราษฎร์อุทิศ	๓๐	๘.๒
โรงเรียนวัดแพรกษา	๙๔	๒๕.๘
โรงเรียนวัดบางโปรง	๒๐	๕.๕
โรงเรียนนาคตื่อนุสรณ์	๑๐๗	๒๙.๔
รวม	๓๖๔	๑๐๐.๐

จากตารางที่ ๔.๔ ค่าร้อยละและค่ามาตรฐานข้อมูลทั่วไปของนักเรียน จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า โรงเรียนวัดด่านสำโรง ๖๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๗ โรงเรียนมหาภาพระจาดทองอุปถัมภ์ ๔๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๔ โรงเรียนคลองกระทุ่มราษฎร์อุทิศ ๓๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๘.๒ โรงเรียนวัดแพรกษา ๙๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๘ โรงเรียนวัดบางโปรง ๒๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๕.๕ โรงเรียนนาคตื่อนุสรณ์ ๑๐๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๙.๔

ตารางที่ ๔.๕ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความคิดเห็นของนักเรียนต่อแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรมของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ภาพรวม ๘ ด้าน

แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จริยธรรมของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ภาพรวม ๘ ด้าน	n=๓๖๔ คน			
	$\bar{x}$	S.D.	ความ คิดเห็น	ลำดับ
๑. การเรียนรู้ด้านความซื่อสัตย์	๔.๒๑	๐.๖๗	มาก	๗
๒. การเรียนรู้ด้านประหยัด	๔.๓๓	๐.๖๑	มาก	๒
๓. การเรียนรู้ด้านซื่อสัตย์	๔.๒๕	๐.๖๘	มาก	๖
๔. การเรียนรู้ด้านมีวินัย	๔.๒๗	๐.๗๑	มาก	๕
๕. การเรียนรู้ด้านสุขภาพ	๔.๔๑	๐.๖๖	มาก	๑
๖. การเรียนรู้ด้านสะอาด	๔.๓๐	๐.๖๕	มาก	๔
๗. การเรียนรู้ด้านความสามัคคี	๔.๑๒	๐.๖๒	มาก	๘
๘. การเรียนรู้ด้านมีน้ำใจ	๔.๓๒	๐.๖๐	มาก	๓
ภาพรวม ๘ ด้าน	๔.๒๘	๐.๓๔	มาก	

จากตารางที่ ๔.๕ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของนักเรียน ภาพรวม ๘ ด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๒๘ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๓๔

รายชื่ออยู่ในระดับมาก ทุกด้าน เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การเรียนรู้ด้านสุขภาพ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๔๑ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๖๖ รองลงมา ได้แก่ การเรียนรู้ด้านประหยัด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๔.๓๓ การเรียนรู้ด้านมีน้ำใจ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๓๒ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๖๐ การเรียนรู้ด้านสะอาด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๓๐ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๖๕ การเรียนรู้ด้านมีวินัย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๒๗ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๗๑ การเรียนรู้ด้านซื่อสัตย์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๒๕ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๖๘ การเรียนรู้ด้านความซื่อสัตย์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๒๑ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๖๗ และชื่ออยู่ในระดับต่ำสุด ได้แก่การเรียนรู้ด้านความสามัคคี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๑๒ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๖๒ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๖ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความคิดเห็นของนักเรียนต่อแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรมของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ การเรียนรู้ด้านความซื่อ

๑.การเรียนรู้ด้านความซื่อ	n=๓๖๔ คน		
	$\bar{x}$	S.D.	ความคิดเห็น
๑. ครูมีกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องความซื่อในการเรียนมาก	๔.๓๔	๐.๘๓	มาก
๒. ครูมีกิจกรรมส่งเสริมเรียนรู้ซื่อปฏิบัติควบคู่กับการใช้สติปัญญา	๔.๐๙	๐.๘๑	มาก
๓. ครูมีกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ความเป็นคนที่ต่อสู้กับการทำงาน	๔.๑๑	๐.๙๓	มาก
๔. ครูมีการส่งเสริมความสามารถทำงานเสร็จเรียบร้อยก่อนเวลากำหนด	๔.๒๖	๐.๘๙	มาก
๕. ครูมีกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนมีความซื่อในกาทำความดี	๔.๒๙	๐.๙๔	มาก
ภาพรวม	๔.๒๑	๐.๖๗	มาก

จากตารางที่ ๔.๖ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของนักเรียน ด้านการเรียนรู้ด้านความซื่อ ภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๒๑ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๖๗

รายชื่ออยู่ในระดับมาก ทุกข้อ เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ครูมีกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องความซื่อในการเรียนมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๓๔ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๘๓ รองลงมา ได้แก่ ครูมีกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนมีความซื่อในกาทำความดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๒๙ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๙๔ ครูมีการส่งเสริมความสามารถทำงานเสร็จเรียบร้อยก่อนเวลากำหนด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๒๖ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๘๙ ครูมีกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ความเป็นคนที่ต่อสู้กับการทำงาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๑๑ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๙๓ และชื่ออยู่ในระดับต่ำสุด ได้แก่ ครูมีกิจกรรมส่งเสริมเรียนรู้ซื่อปฏิบัติควบคู่กับการใช้สติปัญญา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๐๙ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๘๑ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๗ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความคิดเห็นของนักเรียนต่อแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรมของโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ การเรียนรู้ด้านประหยัด

๒.การเรียนรู้ด้านประหยัด	n=๓๖๔ คน		
	$\bar{x}$	S.D.	ความคิดเห็น
๑. ครูมีกิจกรรมให้นักเรียนรู้จักวางแผนในการใช้จ่ายเงิน	๔.๓๒	๐.๙๘	มาก
๒. ครูมีการส่งเสริมให้นักเรียนตระหนักในการใช้ทรัพย์สินอย่างประหยัด	๔.๒๙	๐.๙๙	มาก
๓. ครูมีกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนรู้คุณค่าของการประหยัด	๔.๔๐	๐.๘๑	มาก
๔. ครูมีส่งเสริมให้นักเรียนปิดน้ำ ปิดไฟ เมื่อเลิกเรียนหรือใช้งานทุกครั้ง	๔.๓๔	๐.๘๘	มาก
๕. ครูมีส่งเสริมให้นักเรียนคิดทุกครั้งก่อนใช้เงินซื้อสิ่งของที่ต้องการ	๔.๓๔	๐.๘๙	มาก
ภาพรวม	๔.๓๓	๐.๖๑	มาก

จากตารางที่ ๔.๗ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของนักเรียน ด้านการเรียนรู้ด้านประหยัด ภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๓๓ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๖๑

รายข้ออยู่ในระดับมาก ทุกข้อ เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ครูมีกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนรู้คุณค่าของการประหยัด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๔๐ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๘๑ รองลงมา ได้แก่ ครูมีส่งเสริมให้นักเรียนคิดทุกครั้งก่อนใช้เงินซื้อสิ่งของที่ต้องการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๓๔ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๘๙ ครูมีส่งเสริมให้นักเรียนปิดน้ำ ปิดไฟ เมื่อเลิกเรียนหรือใช้งานทุกครั้งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๓๔ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๘๘ ครูมีกิจกรรมให้นักเรียนรู้จักวางแผนในการใช้จ่ายเงินมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๓๒ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๙๘ และข้ออยู่ในระดับต่ำสุด ได้แก่ ครูมีการส่งเสริมให้นักเรียนตระหนักในการใช้ทรัพย์สินอย่างประหยัด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๒๙ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๙๙ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๘ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความคิดเห็นของนักเรียนต่อแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรมของโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ด้านการเรียนรู้ด้านความซื่อสัตย์

๓. ด้านการเรียนรู้ด้านความซื่อสัตย์	n=๓๖๔ คน		
	$\bar{x}$	S.D.	ความคิดเห็น
๑. ครูมีกิจกรรมการส่งเสริมให้นักเรียนทุกคนมีความตรงเวลา	๔.๓๑	๐.๙๓	มาก
๒. มีการปลูกฝังคุณธรรมให้นักเรียนซื่อสัตย์ต่อตนเองและเพื่อน ๆ	๔.๓๓	๐.๙๐	มาก
๓. ครูมีกิจกรรมการส่งเสริมซื่อสัตย์ต่อพ่อแม่ครูอาจารย์ต่อหน้า/ลับหลัง	๔.๑๘	๐.๙๓	มาก
๔. ครูมีกิจกรรมการส่งเสริมให้นักเรียนกล้ายอมรับผิดในสิ่งที่ตนเองทำผิด	๔.๒๐	๑.๐๑	มาก
๕. ครูส่งเสริมความซื่อสัตย์ต่อสถาบันที่กำลังศึกษาอยู่	๔.๒๗	๐.๘๘	มาก
ภาพรวม	๔.๒๕	๐.๖๘	มาก

จากตารางที่ ๔.๘ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของนักเรียน ด้านการเรียนรู้ด้านความซื่อสัตย์ ภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๒๕ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๖๘

รายชื่ออยู่ในระดับมาก ทุกข้อ เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ครูมีการปลูกฝังคุณธรรมให้นักเรียนซื่อสัตย์ต่อตนเองและเพื่อน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๓๓ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๙๐ รองลงมา ได้แก่ครูมีกิจกรรมการส่งเสริมให้นักเรียนทุกคนมีความตรงเวลา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๓๑ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๙๓ ครูส่งเสริมความซื่อสัตย์ต่อสถาบันที่กำลังศึกษาอยู่ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๒๗ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๘๘ ครูมีกิจกรรมการส่งเสริมให้นักเรียนกล้ายอมรับผิดในสิ่งที่ตนเองทำผิด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๒๐ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๑.๐๑ และรายชื่อที่อยู่ระดับต่ำสุด ได้แก่ ครูมีกิจกรรมการส่งเสริมซื่อสัตย์ต่อพ่อแม่ครูอาจารย์ต่อหน้า/ลับหลัง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๑๘ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๙๓ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๙ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความคิดเห็นของนักเรียนต่อแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรมของโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ การเรียนรู้ด้านมีวินัย

๔.การเรียนรู้ด้านมีวินัย		n=๓๖๔ คน		
		$\bar{x}$	S.D.	ความคิดเห็น
๑.	ครูส่งเสริมให้นักเรียนแต่งกายเหมาะสมตามข้อบังคับโรงเรียน	๔.๒๑	๐.๙๓	มาก
๒.	ครูส่งเสริมนักเรียนมีระเบียบข้อบังคับในการแต่งกาย ชัดเจน	๔.๒๖	๐.๙๘	มาก
๓.	ครูมีการตรวจรักษาความสะอาดให้สุลักษณะอนามัยเป็นประจำ	๔.๓๕	๐.๙๑	มาก
๔.	ครูมีบทลงโทษที่เหมาะสมตามระดับการฝ่าฝืนกฎระเบียบ	๔.๓๒	๐.๘๕	มาก
๕.	ครูให้รางวัลแก่นักเรียนที่มีการแต่งกายเรียบร้อยด้วยการประกาศเกียรติคุณและเสริมแรงจูงใจให้มีการแต่งกายเรียบร้อยเหมาะสม	๔.๒๒	๐.๙๘	มาก
ภาพรวม		๔.๒๗	๐.๗๑	มาก

จากตารางที่ ๔.๙ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของนักเรียน ด้านการเรียนรู้ด้านความมีวินัย ภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๒๗ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๗๑

รายข้ออยู่ในระดับมาก ทุกข้อ เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ครูมีการตรวจรักษาความสะอาดให้สุลักษณะอนามัยเป็นประจำ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๓๕ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๙๑ รองลงมา ได้แก่ ครูมีบทลงโทษที่เหมาะสมตามระดับการฝ่าฝืนกฎระเบียบ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๓๒ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๘๕ ครูส่งเสริมนักเรียนมีระเบียบข้อบังคับในการแต่งกาย ชัดเจน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๒๖ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๙๘ ครูให้รางวัลแก่นักเรียนที่มีการแต่งกายเรียบร้อยด้วยการประกาศเกียรติคุณและเสริมแรงจูงใจให้มีการแต่งกายเรียบร้อยเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๒๒ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๙๘ และรายข้ออยู่ในระดับต่ำสุด ได้แก่ ครูส่งเสริมให้นักเรียนแต่งกายเหมาะสมตามข้อบังคับโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๒๑ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๙๓ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๑๐ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความคิดเห็นของนักเรียนต่อแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรมของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ การเรียนรู้ด้านสุขภาพ

๕. การเรียนรู้ด้านสุขภาพ		n=๓๖๔ คน		
		$\bar{x}$	S.D.	ความคิดเห็น
๑.	ครูมีกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนรู้เรื่องมารยาทไทย	๔.๔๕	๐.๙๑๒	มาก
๒.	ครูมีการกิจกรรมปลูกฝังให้นักเรียนแต่งกายและอ่อนน้อมถ่อมตน	๔.๕๑	๐.๘๓๕	มากที่สุด
๓.	ครูมีโครงการส่งเสริมให้นักเรียนมีการประกวดเรื่องมารยาทไทย	๔.๓๔	๐.๘๗๑	มาก
๔.	ครูมีบทลงโทษนักเรียนพูดไม่สุภาพตามความเหมาะสมกับคำพูด	๔.๓๙	๐.๙๖๐	มาก
๕.	ครูยกย่องและประกาศเกียรติคุณแก่นักเรียน แต่งกาย และพูดจาที่สุภาพเรียบร้อย	๔.๔๑	๐.๘๒๔	มาก
ภาพรวม		๔.๔๑	๐.๖๖	มาก

จากตารางที่ ๔.๑๐ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของนักเรียน ด้านการเรียนรู้ด้านสุขภาพ ภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๔๑ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๖๖

รายชื่ออยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ครูมีการกิจกรรมปลูกฝังให้นักเรียนแต่งกายและอ่อนน้อมถ่อมตน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๕๑ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๘๓ รายชื่ออยู่ในระดับมาก ได้แก่ ครูมีกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนรู้เรื่องมารยาทไทย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๔๕ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๙๑ รองลงมา ได้แก่ ครูยกย่องและประกาศเกียรติคุณแก่นักเรียน แต่งกาย และพูดจาที่สุภาพเรียบร้อย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๔๑ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๘๒ ครูมีบทลงโทษนักเรียนพูดไม่สุภาพตามความเหมาะสมกับคำพูด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๓๙ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๙๖ และรายชื่ออยู่ในระดับต่ำสุด ได้แก่ ครูมีโครงการส่งเสริมให้นักเรียนมีการประกวดเรื่องมารยาทไทย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๓๔ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๘๗ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๑๑ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความคิดเห็นของนักเรียนต่อแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรมของโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ การเรียนรู้ด้านสะอาด

๖. การเรียนรู้ด้านสะอาด		n=๓๖๔ คน		
		$\bar{x}$	S.D.	ความคิดเห็น
๑.	ครูจัดกิจกรรมส่งเสริมการรักความสะอาดแก่นักเรียน	๔.๓๔	๐.๘๙	มาก
๒.	ครูจัดประกวดเรียงความการรักษาความสะอาด สภาพแวดล้อมในโรงเรียนประจำปีการศึกษา	๔.๒๔	๐.๙๘	มาก
๓.	ครูจัดกิจกรรมการค่ายคุณธรรมแก่นักเรียนให้มีจิตใจ บริสุทธิ์	๔.๓๘	๐.๘๗	มาก
๔.	ครูมีการส่งเสริมให้นักเรียนรักษาความสะอาด	๔.๒๕	๐.๙๑	มาก
๕.	ครูมีการจัดโครงการจิตอาสาทำความสะอาดบริเวณ ภายในโรงเรียน	๔.๓๑	๐.๘๖	มาก
ภาพรวม		๔.๓๐	๐.๖๕	มาก

จากตารางที่ ๔.๑๑ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของนักเรียน ด้านการเรียนรู้ด้านความสะอาด ภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๓๐ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๖๕

รายชื่ออยู่ในระดับมาก ทุกข้อ เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ครูจัดกิจกรรมการค่ายคุณธรรมแก่นักเรียนให้มีจิตใจบริสุทธิ์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๓๘ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๘๗ รองลงมาได้แก่ ครูจัดกิจกรรมส่งเสริมการรักความสะอาดแก่นักเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๓๔ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๘๙ ครูมีการจัดโครงการจิตอาสาทำความสะอาดบริเวณภายในโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๓๑ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๘๖ ครูมีการส่งเสริมให้นักเรียนรักษาความสะอาด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๒๕ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๙๑ และรายชื่ออยู่ในระดับต่ำสุด ครูจัดประกวดเรียงความการรักษาความสะอาดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนประจำปีการศึกษา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๒๔ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๙๘ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๑๒ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความคิดเห็นของนักเรียนต่อแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรมของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ การเรียนรู้ด้านความสามัคคี

๗. การเรียนรู้ด้านความสามัคคี		n=๓๖๔ คน		
		$\bar{x}$	S.D.	ความคิดเห็น
๑.	ครูเสนอแนวคิดอย่างสร้างสรรค์สามัคคีเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม	๓.๙๙	๐.๙๗	มาก
๒.	ครูจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนมีความสามัคคีในการทำงาน	๔.๑๒	๐.๙๖	มาก
๓.	ครูจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียน เรียนรู้เรื่องความสามัคคี	๔.๐๐	๐.๙๖	มาก
๔.	ครูให้นักเรียนกำหนดขั้นตอนการทำงานภายในกลุ่มอย่างสามัคคี	๔.๑๙	๐.๙๓	มาก
๕.	ครูให้นักเรียนรับฟังผลด้านความคิดซึ่งกันและกันอย่างสร้างสรรค์	๔.๓๐	๐.๘๙	มาก
ภาพรวม		๔.๑๒	๐.๖๒	มาก

จากตารางที่ ๔.๑๒ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของนักเรียน ด้านการเรียนรู้ด้านความสามัคคี ภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๑๒ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๖๒

รายชื่ออยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ครูให้นักเรียนรับฟังผลด้านความคิดซึ่งกันและกันอย่างสร้างสรรค์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๓๐ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๘๙ ครูให้นักเรียนกำหนดขั้นตอนการทำงานภายในกลุ่มอย่างสามัคคี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๑๙ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๙๓ ครูจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนมีความสามัคคีในการทำงาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๑๒ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๙๖ ครูจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้เรื่องความสามัคคี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๐๐ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๙๖ และรายชื่อที่อยู่ในระดับต่ำสุด ได้แก่ ครูเสนอแนวคิดอย่างสร้างสรรค์สามัคคีเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๙๙ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๙๗ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๑๓ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความคิดเห็นของนักเรียนต่อแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรมของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ การเรียนรู้ด้านมีน้ำใจ

๘. การเรียนรู้ด้านมีน้ำใจ		n=๓๖๔ คน		
		$\bar{x}$	S.D.	ความคิดเห็น
๑.	ครูส่งเสริมให้นักเรียนเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีน้ำใจช่วยเหลือผู้อื่นประจำ	๔.๒๘	๐.๘๙	มาก
๒.	ครูส่งเสริมให้นักเรียนเสียสละเวลาอาสาช่วยเหลือสังคม	๔.๓๕	๐.๙๕	มาก
๓.	ครูส่งเสริมให้นักเรียนสละความสุขส่วนตัว ทำประโยชน์ส่วนรวม	๔.๔๑	๐.๙๓	มาก
๔.	ครูส่งเสริมให้นักเรียนใช้คำพูดกับเพื่อน ๆ แบบมีน้ำใจ	๔.๒๖	๐.๙๐	มาก
๕.	ครูส่งเสริมให้นักเรียนมีน้ำใจช่วยเหลือเกื้อกูลต่อเพื่อน ๆ เรียน ประจำ	๔.๓๔	๑.๐๗	มาก
ภาพรวม		๔.๓๒	๐.๖๐	มาก

จากตารางที่ ๔.๑๓ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของนักเรียน ด้านการเรียนรู้ด้านมีน้ำใจ ภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๒๕ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๖๘

รายชื่ออยู่ในระดับมาก ทุกข้อ เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ครูส่งเสริมให้นักเรียนสละความสุขส่วนตัว ทำประโยชน์ส่วนรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๔๑ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๙๓ รองลงมาได้แก่ ครูส่งเสริมให้นักเรียนเสียสละเวลาอาสาช่วยเหลือสังคม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๓๕ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๙๕ ครูส่งเสริมให้นักเรียนมีน้ำใจช่วยเหลือเกื้อกูลต่อเพื่อน ๆ เรียน ประจำ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๓๔ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๑.๐๗ ครูส่งเสริมให้นักเรียนเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีน้ำใจ ช่วยเหลือผู้อื่นประจำ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๒๘ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๘๙ และรายชื่ออยู่ในระดับต่ำสุด ครูส่งเสริมให้นักเรียนใช้คำพูดกับเพื่อน แบบมีน้ำใจ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๒๖ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๙๐ ตามลำดับ

๔.๒ ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรมของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลข้อเสนอแนะแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรมของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ มีดังนี้

๑. การเรียนรู้ด้านขั้น

โรงเรียนควรมีกิจกรรมเสริมหรือเพิ่มเติมกิจกรรมที่ทางโรงเรียนดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน เพื่อพัฒนาเป็นกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องของความซื่อสัตย์ให้นักเรียนได้เรียนรู้นอกห้องเรียนเพื่อให้ประสบการณ์

๒. การเรียนรู้ด้านประหยัด

โรงเรียนควรมีโครงการเก็บออมให้นักเรียนทั้งระดับโรงเรียนหรือระดับชั้นการเรียนแต่ละห้องเรียนเพื่อส่งเสริมด้านความประหยัดปลูกจิตสำนึกจิตใจให้นักเรียนและส่งเสริมการเรียนรู้ให้ผู้ปกครองนักเรียนได้เรียนรู้เรื่องความประหยัดในรูปแบบต่าง ๆ

๓. การเรียนรู้ด้านซื่อสัตย์

โรงเรียนควรมีการส่งเสริมการรับผิดชอบด้านความซื่อสัตย์ด้วยการปฏิบัติตนเองพร้อมกันหน้าเสาธงหลังเคารพธงชาติด้วยความสมัครใจของนักเรียนแต่ละคน ด้วยออกใบุติบัตรมอบให้เป็นที่ยกย่องนักเรียนที่กล้าแสดงออกเพื่อเป็นแรงจูงใจ

๔. การเรียนรู้ด้านวินัย

โรงเรียนควรมีกิจกรรมส่งเสริมการปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนทุกวัน นักเรียนควรฝึกปฏิบัติตนหรือฝึกระเบียบให้เกิดแก่ตนเอง ตลอดถึงเข้าร่วมกิจกรรมการแต่งกายตามกฎระเบียบของโรงเรียนอย่างเท่าเทียมกันและอยากให้ทางโรงเรียนมีกิจกรรมส่งเสริมด้านวินัย

๕. การเรียนรู้ด้านสุขภาพ

โรงเรียนควรจัดประสบการณ์ให้เด็กได้ปฏิบัติจริงเกี่ยวกับคุณธรรม ด้านความสุภาพ การมีมารยาทและการมีสัมมาคารวะต่อผู้ใหญ่ อาจเกิดจากการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของเด็กหรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริง กับเด็กในแต่ละวัน ให้สอดคล้องกับชีวิตประจำวัน ของเด็ก และสะท้อนถึงการจัดการเรียนการสอนที่เน้นเด็กเป็นศูนย์กลางได้มากที่สุด

๖. การเรียนรู้ด้านสะอาด

โรงเรียนควรมีกิจกรรมส่งเสริมการทำความสะอาด มีเวรทำความสะอาดห้องเรียนและสถานที่ต่างๆ ทุกวันในช่วงเช้าและช่วงบ่ายนอกจากนักเรียนได้ลงปฏิบัติจริง และการรักษาสภาพแวดล้อม ความผ่องใส เป็นที่เจริญตา ทำให้เกิดความสบายใจแก่ผู้พบเห็น ผู้ที่มีความสะอาด คือ ผู้รักษาร่างกาย ที่อยู่อาศัย สิ่งแวดล้อม ถูกต้องตามสุขลักษณะเพราะมนุษย์มีทั้งกายและใจ นอกจากนั้นเราแต่ละคนยังมีชีวิตอยู่ท่ามกลางผู้คน

๗. การเรียนรู้ด้านสามัคคี

โรงเรียนควรเริ่มต้นสร้างความสามัคคีจากการเข้าแถวก่อนเคารพธงชาติ เพื่อให้กับนักเรียนรวมพลังสามัคคีเป็นการสร้างแรงจูงใจให้เกิดขึ้นภายในกลุ่มจากกิจกรรมที่โรงเรียนเคยดำเนินการมาแล้วให้เกิดรูปธรรมยิ่งขึ้น

๘. การเรียนรู้ด้านมีน้ำใจ

โรงเรียนควรมีโครงการเสริมสร้างน้ำใจไมตรี แต่คนดีที่หนูรักเพื่อสร้างจิตสำนึกแก่นักเรียนในรูปแบบของจิตอาสาควบคู่กับโครงการที่โรงเรียนดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน เพื่อเสริมให้นักเรียนมีน้ำใจช่วยเหลือเอื้ออาทรซึ่งกันและกันตั้งแต่การมีจิตอาสาช่วยเหลือสังคม การบริจาคทรัพย์สินของให้ผู้ขาดแคลนหรือด้อยกว่า การบริจาคโลหิต ไปจนถึง กิจกรรมแบ่งปันความรู้จากพี่สู่น้อง

๔.๓ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ

การวิเคราะห์แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรมของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอมะเมือง จังหวัดสมุทรปราการ มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมข้อมูลประกอบการวิเคราะห์เกี่ยวกับข้อมูลสัมภาษณ์ครูโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอมะเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ ประเด็นทั้ง ๘ ด้าน ให้ความสำคัญสอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรม คือ ๑. การเรียนรู้ด้านความขยัน ๒. การเรียนรู้ด้านประหยัด ๓. การเรียนรู้ด้านซื่อสัตย์ ๔. การเรียนรู้ด้านมีวินัย ๕. การเรียนรู้ด้านสุภาพ ๖. การเรียนรู้ด้านสะอาด ๗. การเรียนรู้ด้านความสามัคคี ๘. การเรียนรู้ด้านมีน้ำใจซึ่งสรุปผลบทสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ทั้ง ๓ ท่าน คือ

๑. นายปิยสนธิ์ เชื้อทอง	ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดบางโปรง
	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต ๑
	สมุทรปราการ เขต ๑
๒. นายณัฐพล นุชอุดม	ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดด่านสำโรง
	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต ๑
	สมุทรปราการ เขต ๑
๓. นายอิทธิพัทธ์ ธีระวรรณสาร	ผู้อำนวยการโรงเรียนมหาภาพระจาดทอง
	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ เขต ๑
	สมุทรปราการ เขต ๑

อุปถัมภ์

ซึ่งมีรายละเอียดจากคำสัมภาษณ์ในแต่ละด้านดังต่อไปนี้

๑. การเรียนรู้ด้านความขยัน

การเรียนรู้ด้านความขยัน นายปิยสนธิ์ เชื้อทอง ให้สัมภาษณ์ว่า นักเรียนมีความตั้งใจเรียนมากขึ้น มีความขยันในการทำการบ้านหรือทำงาน ส่งครูผู้สอน ในเวลาเรียนมีความตั้งใจมากขึ้น มีความตั้งใจในการเรียน รู้จักเหตุผลไม่ใช้อารมณ์ส่วนตัว รู้จักควบคุมอารมณ์ รู้จักแบ่งปันมีน้ำใจต่อเพื่อนๆ และทำเพื่อส่วนรวมมากขึ้น^๑ ซึ่งสอดคล้องกับบทสัมภาษณ์ของ นายณัฐพล นุชอุดม ได้ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า นักเรียนรู้จักช่วยเหลือและแบ่งเบาภาระหน้าที่ของพ่อแม่ รู้จักช่วยเหลือพ่อแม่ ขยันมาเรียนไม่ขาดเรียน ตั้งใจเรียนมากขึ้น ให้ความร่วมมือกับครูอาจารย์เป็นอย่างดี เข้าร่วมทุกกิจกรรม ไม่

^๑สัมภาษณ์ นายปิยสนธิ์ เชื้อทอง, ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดบางโปรง, ๒๙ มกราคม ๒๕๖๒.

ว่าจะเป็นการทำรายงานส่งครูการทำบ้านส่งครู รู้จักหน้าที่ รู้จักเสียสละไม่เห็นแก่ประโยชน์ของตน โดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม อ่อนน้อมถ่อมตน รู้จักสมาคารวะผู้ใหญ่^๒ สอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ของ นายอิทธิพัทธ์ ธีระวรรณสาร ให้สัมภาษณ์ว่า นักเรียนมีความขยันหมั่นเพียรมากขึ้น ตั้งใจศึกษาเล่าเรียนมากขึ้นเอาใจใส่ในหน้าที่ของตนเองตั้งใจเรียน ขยันทำการบ้าน ส่งงานที่ได้รับมอบหมายจากครูผู้สอนเวลาที่ครูผู้สอนอธิบายไม่ส่งเสียงดังรบกวนไม่พูดแทรกขณะที่ครูสอนอยู่ รู้จักการให้เกียรติครูผู้สอน เป็นผู้อ่อนน้อม และรู้จักเคารพครูบาอาจารย์ แสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมที่ดีขึ้น^๓

โดยรวมขยัน คือ ความตั้งใจเพียรพยายามทำหน้าที่การงานอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมออดทนไม่ท้อถอยเมื่อพบอุปสรรค ความขยันต้องควบคู่กับการใช้ปัญญา แก้ปัญหาจนเกิดผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย ผู้ที่มีความขยัน คือ ผู้ที่ตั้งใจทำอย่างจริงจังต่อ เรื่องในเรื่องที่ถูกที่ควร เป็นคนสู้งาน มีความพยายาม ไม่ท้อถอย กล้าเผชิญอุปสรรค รักงานที่ทำ ตั้งใจทำหน้าที่อย่างจริงจัง

๒. การเรียนรู้ด้านประหยัด

การเรียนรู้ด้านประหยัด คือ ความประหยัดรู้จักเก็บรักษาทรัพย์ นายปิยสนธิ์ เชื้อทอง ให้สัมภาษณ์ว่ามีการส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักการออมทรัพย์ มีการจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย ส่งเสริมให้นักเรียนเข้าใจและรู้จักคุณค่าของสิ่งของ ไม่ใช่การใช้สิ่งของที่เกิดความจำเป็น เพื่อฝึกให้เกิดทักษะและการปฏิบัติได้จริงและควรฝึกให้นักเรียนรู้จักการใช้จ่ายทรัพย์ให้เกิดประโยชน์^๔ สอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ นายณัฐพล นุชอุดมให้สัมภาษณ์ว่า นักเรียนรู้จักประหยัดอดออม มีการทำบัญชีรายรับรายจ่ายด้วยตนเอง รู้จักเก็บรักษาทรัพย์ให้ปลอดภัย การใช้สอยทรัพย์อย่างประหยัด ใช้จ่ายไม่ฟุ่มเฟือยเกินฐานะของตนและใช้จ่ายทรัพย์ที่เกิดประโยชน์สูงสุด รู้การถนอมสิ่งของหรืออุปกรณ์ต่างๆ รู้คุณค่าของสิ่งของที่ใช้สามารถเก็บรักษาบำรุงสิ่งของที่ใช้เสมอ ไม่ใช่จ่ายแบบสุรุ่ยสุร่าย^๕ สอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ นายอิทธิพัทธ์ ธีระวรรณสาร ให้สัมภาษณ์ว่า นักเรียนรู้จักคุณค่าของการใช้จ่ายทรัพย์อย่างมีประโยชน์ ไม่ใช่จ่ายทรัพย์ฟุ่มเฟือย ใช้สิ่งของที่จำเป็นแก่การใช้งานรู้จักการลดละเลิกการบริโภคสิ่งของที่เกิดความจำเป็น มีระเบียบวินัยในการใช้จ่ายทรัพย์ และรู้จักการออมทรัพย์ที่เหลือจากการใช้จ่ายสิ่งของที่จำเป็น จนสามารถในการนำไปปฏิบัติ ในชีวิตประจำวันรู้จักประมาณตนรู้จักความพอดี^๖

โดยรวมประหยัด คือ การรู้จักเก็บออม ถนอมใช้ทรัพย์สิน สิ่งของให้เกิดประโยชน์คุ้มค่า ไม่ฟุ่มเฟือย ฟุ้งเฟ้อ ผู้ที่มีความประหยัด คือ ผู้ที่ดำเนินชีวิตเรียบง่าย รู้จักฐานะการเงินของตน คิดก่อนใช้ คิดก่อนซื้อ เก็บออม ถนอมใช้ทรัพย์สินสิ่งของอย่างคุ้มค่า รู้จักทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายของตนเองอยู่เสมอ

๓. การเรียนรู้ด้านซื่อสัตย์

การเรียนรู้ด้านซื่อสัตย์ นายปิยสนธิ์ เชื้อทอง ให้สัมภาษณ์ว่า นักเรียนทำสิ่งที่ตรงตามถูกต้องประพฤติชอบด้วยกาย ละเว้นการบีบคั้น เบียดเบียน มีเมตตากรุณา ช่วยเหลือเกื้อกูลสงเคราะห์กัน

^๒สัมภาษณ์ นายณัฐพล นุชอุดม, ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดด่านสำโรง, ๒๙ มกราคม ๒๕๖๒.

^๓สัมภาษณ์ นายอิทธิพัทธ์ ธีระวรรณสาร, ผู้อำนวยการโรงเรียนมหาภาพระจาดทองอุทัย, ๒๙ มกราคม ๒๕๖๒.

^๔สัมภาษณ์ นายปิยสนธิ์ เชื้อทอง, ๒๙ มกราคม ๒๕๖๒.

^๕สัมภาษณ์ นายณัฐพล นุชอุดม, ๒๙ มกราคม ๒๕๖๒.

^๖สัมภาษณ์ นายอิทธิพัทธ์ ธีระวรรณสาร, ๒๙ มกราคม ๒๕๖๒.

ไม่แย่งชิงลักขโมย หรือเอารัดเอาเปรียบ แต่เคารพสิทธิในทรัพย์สินของกันและกัน ไม่ประพฤติผิดล่วงละเมิดในของรักของหวงของผู้อื่น ไม่ข่มเหงจิตใจ หรือทำลายลบหลู่เกียรติและวงศ์ตระกูลของกัน^๗ ซึ่งมีความสอดคล้องกับสัมภาษณ์ นายณัฐพล นุชอุดม ให้สัมภาษณ์ว่านักเรียนละเว้นการพูดเท็จ โกหกหลอกลวง กล่าวแต่คำสัตย์ ไม่จงใจพูดให้ผิดจากความจริง เพราะเห็นแก่ผลประโยชน์ใดๆ ไม่พูดส่อเสียด ยุยง สร้างความแตกแยก พูดแต่คำที่ส่งเสริมสามัคคี ละเว้นจากการพูดคำหยาบคาย^๘ สอดคล้องกับ นายอิทธิพัทธ์ ธีระวรรณสาร ให้สัมภาษณ์ว่านักเรียนไม่คิดร้ายมุ่งเบียดเบียน หรือเพ่งมองในแง่ที่จะทำลาย แต่ตั้งความปรารถนาดี แม้ไม่ตรี มุ่งให้เกิดประโยชน์สุขแก่กัน มีความเห็นถูกต้อง^๙

โดยรวมข้อสัตย์ คือ ประพฤติตรง ไม่เอนเอียง ไม่มีเล่ห์เหลี่ยม มีความจริงใจ ปลอดจากความรู้สึกลำเอียงหรืออคติ ผู้ที่มีความซื่อสัตย์ คือ ผู้ที่มีความประพฤติตรง ทั้งต่อหน้าที่ ต่อวิชาชีพ ตรงต่อเวลา ไม่ใช่เล่ห์กล คดโกง ทั้งทางตรงและทางอ้อม รับรู้หน้าที่ของตนเองและปฏิบัติอย่างเต็มที่ถูกต้อง

๔. การเรียนรู้ด้านมีวินัย

นายปิยสนธิ์ เชื้อทอง ให้สัมภาษณ์ว่า การสร้างวินัย ควรเริ่มตั้งแต่วัยเด็กเล็ก ซึ่งเป็นวัยที่กำลังสร้างลักษณะนิสัยและต่อเนื่องถึงเด็กวัยเรียนซึ่งจะมี กระบวนการเรียนรู้ คิดอย่างมีเหตุผลมากขึ้น เด็กจะเลือกทำกิจกรรมอย่างที่น่าสนใจและลงมือทำด้วยตนเอง ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาความจำและการแก้ไขปัญหาด้วยเหตุผล^{๑๐} ซึ่งมีความสอดคล้องกับสัมภาษณ์ นายณัฐพล นุชอุดม ให้สัมภาษณ์ว่า ครูส่งเสริมให้นักเรียนแต่งกายเหมาะสมตามข้อบังคับโรงเรียนครูมีการตรวจรักษาความสะอาดให้สุลักษณะอนามัยเป็นประจำ ครูมีบทลงโทษที่เหมาะสมตามระดับการฝ่าฝืนกฎระเบียบครูให้รางวัลแก่นักเรียนที่มีการแต่งกายเรียบร้อยด้วยการประกาศเกียรติคุณและเสริมแรงจูงใจมีการแต่งกายเรียบร้อยเหมาะสม^{๑๑} และสอดคล้องกับ นายอิทธิพัทธ์ ธีระวรรณสาร ให้สัมภาษณ์ว่าการฝึกวินัยทำ让孩子เกิดนิสัยในการควบคุมตนเอง อันจะช่วยให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่น ในสังคมได้ โดยไม่ล่วงเกินสิทธิหรือประพฤติผิดมารยาทของสังคม การฝึกวินัยให้เด็กจำเป็นต้องกระทำอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ค่อยเป็นค่อยไปโดยมีการยืดหยุ่นได้ตามสภาพของเด็ก และควรให้เด็กเข้าใจถึงเหตุผลของกฎระเบียบนั้น ๆ ควรหลีกเลี่ยงการข่มขู่ แต่ควรสนับสนุนให้กำลังใจยกย่องชมเชยเมื่อมีโอกาสสถาบันที่มีบทบาทในการปลูกฝังการมีวินัยแก่คนในชาติ ได้แก่ สถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา สถาบันการเมืองและการปกครอง^{๑๒}

โดยรวมมีวินัย คือ การยึดมั่นในระเบียบแบบแผน ข้อบังคับ และข้อปฏิบัติ ซึ่งมีทั้งวินัยในตนเองและวินัยต่อสังคม ผู้ที่มีวินัย คือ ผู้ที่ปฏิบัติตนในขอบเขต กฎระเบียบของสถานศึกษา สถาบัน/องค์กร/สังคมและประเทศ โดยที่ตนเองยินดีปฏิบัติตามอย่างเต็มใจและตั้งใจ

^๗ สัมภาษณ์ นายปิยสนธิ์ เชื้อทอง, ๒๙ มกราคม ๒๕๖๒.

^๘ สัมภาษณ์ นายณัฐพล นุชอุดม, ๒๙ มกราคม ๒๕๖๒.

^๙ สัมภาษณ์ นายอิทธิพัทธ์ ธีระวรรณสาร, ๒๙ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๑๐} สัมภาษณ์ นายปิยสนธิ์ เชื้อทอง, ๒๙ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๑๑} สัมภาษณ์ นายณัฐพล นุชอุดม, ๒๙ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๑๒} สัมภาษณ์ นายอิทธิพัทธ์ ธีระวรรณสาร, ๒๙ มกราคม ๒๕๖๒.

๕. การเรียนรู้ด้านสุขภาพ

การเรียนรู้ด้านสุขภาพนายปิยสนธิ์ เชื้อทอง ให้สัมภาษณ์ว่า สอนให้เด็กรู้จักตัวเอง ทำความรู้จักกับตัวเอง ด้วยการวิเคราะห์ตัวเอง ว่าเป็นคนอย่างไร มีข้อดีและข้อที่ควรปรับปรุง อะไรบ้าง จากนั้นจึงปรับปรุงแก้ไข^{๑๓} ซึ่งมีความสอดคล้องกับสัมภาษณ์ นายณัฐพล นุชอุดม ให้สัมภาษณ์ว่า สอนให้เด็กอยู่ร่วมกันในหมู่ด้วยดี ในด้านความสัมพันธ์กับผู้อื่น ทั้งเพื่อนฝูง พี่น้อง บุคคลในครอบครัว ครูอาจารย์ ผู้ใหญ่รอบข้าง สอนให้เด็กกระทำต่อกัน คิดต่อกัน และพูดจากันด้วยเมตตา แสดงไมตรีและความหวังดีต่อเพื่อนๆ ช่วยเหลือกิจธุระของผู้ใหญ่โดยเต็มใจ แสดงกิริยาสุภาพ ยิ้มแย้มแจ่มใส ประพฤติสุจริต มีมารยาทงดงาม เคารพรับฟังความคิดเห็น และสามารถนับถือกันทั้งต่อหน้าและลับหลัง^{๑๔} และสอดคล้องกับ นายอิทธิพัทธ์ ธีระวรรณสาร ให้สัมภาษณ์ว่า ครูจะสอนให้เด็กกล่าววาจาสุภาพต่อกัน ปลุกฝังให้เด็กมีความตั้งใจจริงในการปรับปรุงพัฒนาการพูดของตนเอง ฝึกให้เด็กหัดคิดก่อนพูดทุกครั้ง ด้วยการคิดพิจารณา ๓ รอบแล้วจึงพูด โดยมีหลักการว่า พยายามพูดไม่เกิดโทษ ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น พูดถูกกาลเทศะ และบางครั้งการไม่พูดก็เป็นสิ่งเหมาะสมที่สุดในสถานการณ์นั้นๆ^{๑๕}

โดยรวมสุขภาพ คือ เรียบร้อย อ่อนโยน ละมุนละม่อม มีกิริยามารยาทที่ดีงาม มีสัมมาคารวะ ผู้ที่มีความสุขภาพ คือ ผู้ที่อ่อนน้อมถ่อมตนตามสถานภาพและกาลเทศะ ไม่ก้าวร้าว รุนแรง วางอำนาจข่มผู้อื่น ทั้งโดยวาจาและท่าทาง แต่ในเวลาเดียวกันยังคงมีความมั่นใจในตนเอง เป็นผู้ที่มีมารยาท วางตนเหมาะสมตามวัฒนธรรมไทย

๖. การเรียนรู้ด้านสะอาด

การเรียนรู้ด้านสะอาด นายปิยสนธิ์ เชื้อทอง ให้สัมภาษณ์ว่า สุขภาวะทางกาย คือ การมีสุขภาพดี ปลอดพ้นจากโรคร้ายไข้เจ็บ ไม่อดอยากหิวโหย มีปัจจัย ๔ พอเพียงกับอัตภาพ อยู่ในสภาพแวดล้อมที่เกื้อกูลต่อสุขภาพ ปราศจากมลภาวะ มีการเอาใจใส่ดูแลร่างกายให้สะอาด รวมทั้งบริโภคและใช้สอยอย่างถูกต้องเหมาะสม ดำเนินชีวิตไปในทางที่ไม่เป็นอันตรายต่อสุขภาพของตนเอง^{๑๖} ซึ่งมีความสอดคล้องกับสัมภาษณ์ นายณัฐพล นุชอุดม ให้สัมภาษณ์ว่า การมีจิตใจที่สะอาด สดชื่น เบิกบาน ผ่องใส และสุขสงบ ไม่กลัดกลุ้มกังวล มีกำลังใจและความมั่นคงภายใน ปราศจากความท้อแท้ หดหู่ เศร้าโศก หรือโกรธชัง มีเมตตากรุณา และจิตใจที่อ่อนโยน สามารถเข้าถึงความสุขที่ประณีตได้^{๑๗} และสอดคล้องกับ นายอิทธิพัทธ์ ธีระวรรณสาร ให้สัมภาษณ์ว่า เด็กที่มีสุขนิสัยในการรักษาความสะอาดสุขภาพกายและสุขภาพจิตเป็นประจำสม่ำเสมอ จะมีร่างกายแข็งแรง จิตใจร่าเริง เบิกบานแจ่มใส มีความสุข มีความปลอดภัย สามารถประสานกับผู้อื่นโดยแผ่ขยายความรักใคร่ไมตรี มีจิตใจแน่วแน่มั่นคง^{๑๘}

^{๑๓} สัมภาษณ์ นายปิยสนธิ์ เชื้อทอง, ๒๙ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๑๔} สัมภาษณ์ นายณัฐพล นุชอุดม, ๒๙ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๑๕} สัมภาษณ์ นายอิทธิพัทธ์ ธีระวรรณสาร, ๒๙ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๑๖} สัมภาษณ์ นายปิยสนธิ์ เชื้อทอง, ๒๙ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๑๗} สัมภาษณ์ นายณัฐพล นุชอุดม, ๒๙ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๑๘} สัมภาษณ์ นายอิทธิพัทธ์ ธีระวรรณสาร, ๒๙ มกราคม ๒๕๖๒.

โดยรวมสะอาด คือ ปราศจากความมัวหมอง ทั้งกาย ใจ และสภาพแวดล้อม ความผ่องใส เป็นที่เจริญตา ทำให้เกิดความสบายใจแก่ผู้พบเห็น ผู้ที่มีความสะอาด คือ ผู้รักษาร่างกาย ที่อยู่อาศัย สิ่งแวดล้อมถูกต้องตามสุขลักษณะ ผักผ่อนจิตใจมิให้ขุ่นมัว มีความแจ่มใสอยู่เสมอ พฤติกรรมทั้งหมด ล้วนเริ่มต้นมาจากความคิด ความเห็น และความเชื่อ เราคิด เราเชื่ออย่างไร เราก็ทำอย่างนั้น หาก ความคิด ความเห็น และความเชื่อนั้นประกอบด้วยปัญญา มีเหตุผล หรือตั้งอยู่บนความรู้ที่ถูกต้อง ย่อมส่งผล ให้เรามีพฤติกรรมที่ถูกต้องดีงามและนำไปสู่ความสุข เราทุกคนจึงควรทำความสะอาดกาย และใจจนเป็นนิสัย

๗. การเรียนรู้ด้านความสามัคคี

ความสามัคคีจึงเป็นเรื่องสำคัญ สิ่งที่จะนำความเจริญมาสู่สถาบันต่าง ๆ นายปิยสนธิ์ เชื้อทอง ให้สัมภาษณ์ว่าความสามัคคีเป็นเรื่องสำคัญ ความสุขของครอบครัวเริ่มต้นจากพ่อแม่ เมื่อพ่อแม่ เคารพรักกัน เป็นคนดี มีความรัก ความเมตตาต่อลูก ทั้งการแสดงออกทางกาย ทางวาจา และทางใจ ที่ลูกสามารถสัมผัสได้ เป็นที่พึ่งได้ สามารถเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับลูก ลูกก็มีความเคารพ ศรัทธา มีความเชื่อมั่น เชื่อฟังในสิ่งที่พ่อแม่สอน และเกิดความอยากจะทำประพฤติดีปฏิบัติให้เป็นคนดี^{๓๙} ซึ่งมีความสอดคล้องกับสัมภาษณ์ นายณัฐพล นุชอุดม ให้สัมภาษณ์ว่า ครูส่งเสริมให้นักเรียนได้ทำความดี บำเพ็ญประโยชน์ต่อส่วนรวม เริ่มจากความรับผิดชอบต่อกิจวัตรของตัวเองทั้งอยู่ที่บ้านและอยู่ใน บริเวณตรงเรียน การจัดเก็บของเข้าที่หลังจากหยิบมาใช้แล้ว หรือการทำความสะอาดต่างๆของใช้ ส่วนตัวและส่วนรวม^{๔๐} และสอดคล้องกับ นายอิทธิพัทธ์ ธีระวรรณสาร ให้สัมภาษณ์ว่า สอนให้นักเรียนทำความดีหรือบำเพ็ญประโยชน์อย่างสม่ำเสมอ ร่วมกิจกรรมเข้าค่ายลูกเสือหรือกิจกรรมอื่นๆ ที่จัดเป็นกลุ่ม ชั้นเรียน หรือคณะให้นักเรียนได้แก้ไขปัญหาร่วมกันอยู่ในขอบเขตการดูแลของคณะ ครูอย่างใกล้ชิด^{๔๑}

โดยรวมสามัคคี คือ ความพร้อมเพรียงกัน ความกลมเกลียวกัน ความปรองดองกัน ร่วมใจกันปฏิบัติงานให้บรรลุผลตามที่ต้องการ การ เกิดงานการอย่างสร้างสรรค์ ปราศจากการทะเลาะวิวาท ไม่เอารัดเอาเปรียบกัน เป็นการยอมรับความมีเหตุผล ยอมรับความแตกต่างหลากหลายทางความคิด ความหลากหลายในเรื่องเชื้อชาติ ความกลมเกลียวกันในลักษณะเช่นนี้ เรียกอีกอย่างว่า ความสมานฉันท์ ผู้ที่มีความสามัคคี คือ ผู้ที่เปิดใจกว้างรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น รับผิดชอบต่อตน ทั้งในฐานะผู้นำและผู้ตามที่ดี มีความมุ่งมั่นต่อการรวมพลัง ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เพื่อให้การงานสำเร็จลุล่วง แก้ปัญหาและขัดความขัดแย้งได้ เป็นผู้ที่มีเหตุผล ยอมรับความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรม ความคิด ความเชื่อ พร้อมที่จะปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติ

๘. การเรียนรู้ด้านมีน้ำใจ

คนมีน้ำใจหรือมีใจเอื้อเฟื้อ คือ คนที่มีเมตตา มีความหวังดีต่อสรรพสัตว์อยู่เสมอ และพยายามที่จะทำ พุดในสิ่งที่สร้างสรรค์ ความมีน้ำใจหรือใจเอื้อเฟื้อ เป็นคุณธรรมที่เกี่ยวข้องกับธรรม ๒ หมวด คือ พรหมวิหาร ๔ และสังคหวัตถุ ๔ ที่จะแยกออกจากกันไม่ได้ในภาคปฏิบัติ เพราะคนที่มีน้ำใจ ช่วยสร้างสรรค์สังคม เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม นายปิยสนธิ์ เชื้อทอง ให้สัมภาษณ์ว่า มีความรัก

^{๓๙} สัมภาษณ์ นายปิยสนธิ์ เชื้อทอง, ๒๙ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๔๐} สัมภาษณ์ นายณัฐพล นุชอุดม, ๒๙ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๔๑} สัมภาษณ์ นายอิทธิพัทธ์ ธีระวรรณสาร, ๒๙ มกราคม ๒๕๖๒.

ความปรารถนาดี มีไมตรี หวังดีต่อผู้อื่น ต้องการช่วยเหลือให้ทุกคนประสบประโยชน์และความสุข ความมีเมตตา เป็นสิ่งที่จะชำระความโกรธ ความโมโหในใจความมีใจเป็นกลาง มองตามความเป็นจริง โดยวางจิตสม่ำเสมอ มั่นคง เทียงตรง พร้อมจะวางตนและปฏิบัติตามหลักการ เหตุผล และความเที่ยงธรรม อุเบกขาจะจัดการกับจิตใจที่ขึ้นๆ ลงๆ จิตใจที่วุ่นวายขาดความหนักแน่น ความมั่นคง^{๒๒} ซึ่งมีความสอดคล้องกับสัมภาษณ์ นายณัฐพล นุชอุดม ให้สัมภาษณ์ว่า ฝึกให้เด็กพูดขอบคุณ ขอโทษให้ติดปาก ขอขอบคุณเมื่อมีใครทำดีต่อเรา ขอโทษเมื่อเราทำให้ผู้อื่นไม่พอใจ ครูจะส่งเสริมให้เด็กพูดด้วยคำสุภาพ ไพเราะ อ่อนหวาน มีคำลงท้าย ครับ/ค่ะ ครูจึงต้องไม่พูดจาหยาบค้าย ช่มชู้ตะคอก เหน็บแนม ประชดประชัน ซึ่งจะเป็นแบบอย่างที่ไม่ดีให้กับเด็ก ครูจะฝึกให้เด็กรู้จักพูดชมเชยผู้อื่นบ่อยๆ เพื่อสร้างกำลังใจ ชวนเพื่อนคุยในสิ่งที่เขาสนใจ พูดถึงความดีของผู้อื่น ไม่นินทาว่าร้าย ไม่โกรธ ไม่โมโห และฝึกละเว้นจากการพูดคำที่ไม่ดี^{๒๓} และสอดคล้องกับ นายอิทธิพัทธ์ ธีระวรรณสาร ให้สัมภาษณ์ว่าการฝึกเขียน คำขอบคุณแก่ผู้ที่ทำดีหรือช่วยเหลือเรา ฝึกเขียนชื่นชมเพื่อนหรือผู้ที่ทำดีเป็นพิเศษที่ได้พบเห็นในห้องเรียน ในโรงเรียนรวมทั้งฝึกเขียนอวยพรวันเกิดเพื่อน ครู พ่อแม่ และสามารถเขียนป้ายเตือนอันตรายต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นในโรงเรียน นำไปติดไว้ เพื่อมีให้ผู้อื่นเป็นอันตราย^{๒๔}

โดยรวมมีน้ำใจ คือ ความจริงใจที่ไม่เห็นแก่เพียงตัวเองหรือเรื่องของตัวเอง แต่เห็นอกเห็นใจ เห็นคุณค่าในเพื่อนมนุษย์ มีความเอื้ออาทร เอาใจใส่ ให้ความสนใจในความต้องการ ความจำเป็น ความทุกข์สุขของผู้อื่น และพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลกันและกัน ผู้ที่มีน้ำใจ คือ ผู้ให้และผู้อาสาช่วยเหลือสังคม รู้จักแบ่งปัน เสียสละความสุขส่วนตน เพื่อทำประโยชน์แก่ผู้อื่น เข้าใจ เห็นใจ ผู้ที่มีความเดือดร้อน อาสาช่วยเหลือสังคมด้วยร่างกาย สติปัญญา ลงมือปฏิบัติการ เพื่อบรรเทาปัญหาหรือร่วมสร้างสรรค์สิ่งดีงามให้เกิดขึ้นในชุมชน

^{๒๒} สัมภาษณ์ นายปิยสนธิ์ เชื้อทอง, ๒๙ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๒๓} สัมภาษณ์ นายณัฐพล นุชอุดม, ๒๙ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๒๔} สัมภาษณ์ นายอิทธิพัทธ์ ธีระวรรณสาร, ๒๙ มกราคม ๒๕๖๒.

๔.๔ สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

จากการวิเคราะห์แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนจริยธรรมของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ผู้วิจัยสรุปองค์ความรู้ได้ดังนี้

ภาพที่ ๔.๑ องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย^{๒๕}

จากภาพที่ ๔.๑ องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย สรุปได้ดังนี้

๑. ขยัน คือ ผู้ที่มีความตั้งใจเพียรพยายามทำหน้าที่การงานอย่างจริงจังและต่อเนื่องในเรื่องที่ถูกที่ควร สู้งานมีความพยายาม ไม่ท้อถอย กล้าเผชิญอุปสรรค รักงานที่ทำ ตั้งใจทำหน้าที่อย่างจริงจัง

๒. ประหยัด คือ ผู้ที่ดำเนินชีวิตความเป็นอยู่อย่างเรียบง่าย รู้จักฐานะการเงินของตน คิดก่อนใช้ คิดก่อนซื้อ เก็บออมถนอมใช้ทรัพย์สินสิ่งของอย่างคุ้มค่า ไม่ฟุ่มเฟือย ฟุ้งเฟ้อ รู้จักทำบัญชีรายรับ – รายจ่าย ของตนเองอยู่เสมอ

๓. ซื่อสัตย์ คือ ผู้ที่มีความประพฤติตรงทั้งต่อเวลา ต่อหน้าที่ และต่อวิชาชีพ มีความจริงใจปลอดจากความรู้สึกสำเอียง หรืออคติ ไม่ใช้เล่ห์กลคดโกงทั้งทางตรงและทางอ้อม รับรู้หน้าที่ของตนเองปฏิบัติอย่างเต็มที่และถูกต้อง

๔. มีวินัย คือ ผู้ที่ปฏิบัติตนในขอบเขต กฎ ระเบียบของสถานศึกษา สถาบัน องค์กร และประเทศ โดยที่ตนยินดีปฏิบัติตามอย่างเต็มใจและตั้งใจยึดมั่นในระเบียบแบบแผนข้อบังคับและข้อปฏิบัติ รวมถึงการมีวินัยทั้งต่อตนเองและสังคม

^{๒๕} ข้อมูลศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.[ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.moe.go.th/moe/th/news/detail.php?NewsID=51267&Key=infographics> [๒๙ มกราคม ๒๕๖๒]

๕. สุภาพ คือ ผู้ที่มีความอ่อนน้อมถ่อมตนตามสถานภาพและกาลเทศะ มีสัมมาคารวะ เรียบร้อยไม่ก้าวร้าว รุนแรง หรือวางอำนาจข่มผู้อื่นทั้งโดยวาจาและท่าทางเป็นผู้มีมารยาทดีงามวางตนเหมาะสมกับวัฒนธรรมไทย

๖. สะอาด คือ ผู้ที่รักษาร่างกาย ที่อยู่อาศัย และสิ่งแวดล้อมได้อย่างถูกต้องตามสุขลักษณะ ฝึกฝนจิตใจให้ขุ่นมัว มีความแจ่มใสอยู่เสมอ ปราศจากความมัวหมองทั้งกาย ใจและสภาพแวดล้อมมีความผ่องใสเป็นที่เจริญตาทำให้เกิดความสบายใจแก่ผู้พบเห็น

๗. สามัคคี คือ ผู้ที่เปิดใจกว้าง รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น รู้บทบาทของตนทั้งในฐานะผู้นำและผู้ตามที่ดี มีความมุ่งมั่นต่อการรวมพลัง ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เพื่อให้การงานสำเร็จลุล่วงสามารถแก้ปัญหาและขจัดความขัดแย้งได้ เป็นผู้มีเหตุมีผล ยอมรับความแตกต่าง ความหลากหลายทางวัฒนธรรม ความคิดและความเชื่อ พร้อมทั้งจะปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติและสมานฉันท์

๘. มีน้ำใจ คือ ผู้ให้และผู้อาสาช่วยเหลือสังคม รู้จักแบ่งปัน เสียสละความสุขส่วนตน เพื่อทำประโยชน์ให้แก่ผู้อื่น เห็นอก เห็นใจ และเห็นคุณค่าในเพื่อนมนุษย์และผู้ที่มีความเดียวต้อน มีความเอื้ออาทรเอาใจใส่ อาสาช่วยเหลือสังคมด้วยแรงกายและสติปัญญาลงมือปฏิบัติการเพื่อบรรเทาปัญหา หรือร่วมสร้างสรรค์สิ่งดีงามให้เกิดขึ้นในชุมชน

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรมของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณใช้วิธีผสมผสานระหว่างปริมาณและคุณภาพ มีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อศึกษาสภาพ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรมของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ๒) เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรม ของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ และประชากรที่ใช้วิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔-๖ โรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน ๓๖๔ คน ๖ โรงเรียน ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ ดังตารางต่อไปนี้

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของนักเรียนต่อแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรมของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน ๓๖๔ คน ๖ โรงเรียน ซึ่งมีผลการวิเคราะห์ ต่อไปนี้

๕.๑.๑. ผลการวิจัยสภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรม ของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ

ผลการวิจัยความคิดเห็นของนักเรียนต่อสภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรมของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ภาพรวม ๘ ด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก รายข้ออยู่ในระดับมาก ทุกด้าน เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การเรียนรู้ด้านสุภาพ รongลงมา ได้แก่ การเรียนรู้ด้านประหยัด การเรียนรู้ด้านมีน้ำใจ การเรียนรู้ด้านสะอาด การเรียนรู้ด้านมีวินัย การเรียนรู้ด้านซื่อสัตย์ การเรียนรู้ด้านความขยัน และข้ออยู่ในระดับต่ำสุด ได้แก่การเรียนรู้ด้านความสามัคคี ตามลำดับ

ผลการวิจัยความคิดเห็นของนักเรียนต่อสภาพการปลูกฝังความกตัญญูทวดเวทีสำหรับนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรี ในรายด้านแต่ละด้านดังนี้

๑. ด้านการเรียนรู้ด้านความขยัน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก รายข้ออยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ครูมีกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องความขยันในการเรียน มาก รongลงมา ได้แก่ ครูมีกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนมีความขยันในกาทำความดี ครูมีการส่งเสริมความสามารถทำงานเสร็จเรียบร้อยก่อนเวลากำหนด ครูมีกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ความเป็นคนที่ต่อสู้กับการทำงาน และข้ออยู่ในระดับต่ำสุด ได้แก่ ครูมีกิจกรรมส่งเสริมเรียนรู้ขยันปฏิบัติควบคู่กับการใช้สติปัญญา ตามลำดับ

๒. ด้านการเรียนรู้ด้านประหยัด ภาพรวม อยู่ในระดับมาก รายข้ออยู่ในระดับมาก ทุกข้อ เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ครูมีกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียน รู้คุณค่าของการประหยัด

รองลงมา ได้แก่ ครูมีส่งเสริมให้นักเรียนคิดทุกครั้งก่อนใช้เงินซื้อสิ่งของที่ต้องการ ครูมีส่งเสริมให้นักเรียนปิดน้ำ ปิดไฟ เมื่อเลิกเรียนหรือใช้งานทุกครั้ง ครูมีกิจกรรมให้นักเรียนรู้จักวางแผนในการใช้จ่ายเงิน และข้ออยู่ในระดับต่ำสุด ได้แก่ ครูมีการส่งเสริมให้นักเรียนตระหนักในการใช้ทรัพย์สินอย่างประหยัด ตามลำดับ

๓. ด้านการเรียนรู้ด้านความซื่อสัตย์ ภาพรวม อยู่ในระดับมาก รายข้ออยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ครูมีการปลูกฝังคุณธรรมให้นักเรียนซื่อสัตย์ต่อตนเองและเพื่อน รองลงมา ได้แก่ ครูมีกิจกรรมการส่งเสริมให้นักเรียนทุกคนมีความตรงเวลา ครูส่งเสริมความซื่อสัตย์ต่อสถาบันที่กำลังศึกษาอยู่ ครูมีกิจกรรมการส่งเสริมให้นักเรียนกล้ายอมรับผิดในสิ่งที่ตนเองทำผิด และรายข้อที่อยู่ในระดับต่ำสุด ได้แก่ ครูมีกิจกรรมการส่งเสริมซื่อสัตย์ต่อพ่อแม่ครูอาจารย์ ต่อหน้า/ลับหลัง ตามลำดับ

๔. ด้านการเรียนรู้ด้านความมีวินัย ภาพรวม อยู่ในระดับมาก รายข้ออยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ครูมีการตรวจรักษาความสะอาดให้สุขลักษณะอนามัยเป็นประจำ รองลงมา ได้แก่ ครูมีบทลงโทษที่เหมาะสมตามระดับการฝ่าฝืนกฎระเบียบ ครูส่งเสริมนักเรียนมีระเบียบข้อบังคับในการแต่งกาย ชัดเจน ครูให้รางวัลแก่นักเรียนที่มีการแต่งกายเรียบร้อย ด้วยการประกาศเกียรติคุณและเสริมแรงจูงใจมีการแต่งกายเรียบร้อยเหมาะสม และรายข้ออยู่ในระดับต่ำสุด ได้แก่ ครูส่งเสริมให้นักเรียนแต่งกายเหมาะสมตามข้อบังคับโรงเรียน ตามลำดับ

๕. ด้านการเรียนรู้ด้านความสุภาพ ภาพรวม อยู่ในระดับมาก รายข้ออยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ครูมีการกิจกรรมปลูกฝังให้นักเรียนแต่งกายและอ่อนน้อมถ่อมตน มี รายข้ออยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ครูมีกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนรู้เรื่องมารยาทไทย มี รองลงมา ได้แก่ ครูยกย่องและประกาศเกียรติคุณแก่นักเรียน แต่งกาย และพูดจาที่สุภาพเรียบร้อย ครูมีบทลงโทษนักเรียนพูดไม่สุภาพตามความเหมาะสมกับคำพูด และรายข้ออยู่ในระดับต่ำสุด ได้แก่ ครูมีโครงการส่งเสริมให้นักเรียนมีการประกวดเรื่องมารยาทไทย ตามลำดับ

๖. ด้านการเรียนรู้ด้านความสะอาด ภาพรวม อยู่ในระดับมาก รายข้ออยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ครูจัดกิจกรรมการค่ายคุณธรรมแก่นักเรียนให้มีจิตใจบริสุทธิ์ รองลงมาได้แก่ ครูจัดกิจกรรมส่งเสริมการรักความสะอาดแก่นักเรียน มี ครูมีการจัดโครงการจิตอาสาทำความสะอาดบริเวณภายในโรงเรียน ครูมีการส่งเสริมให้นักเรียนรักษาความสะอาด และรายข้ออยู่ในระดับต่ำสุด ครูจัดประกวดเรียงความการรักษาความสะอาดแวดล้อมในโรงเรียนประจำปีการศึกษาตามลำดับ

๗. ด้านการเรียนรู้ด้านความสามัคคี ภาพรวม อยู่ในระดับมาก รายข้ออยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ครูให้นักเรียนรับฟังผลด้านความคิดซึ่งกันและกันอย่างสร้างสรรค์ ครูให้นักเรียนกำหนดขั้นตอนการทำงานภายในกลุ่มอย่างสามัคคี ครูจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนมีความสามัคคีในการทำงาน มี ครูจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียน เรียนรู้เรื่องความสามัคคี และรายข้อที่อยู่ในระดับต่ำสุด ได้แก่ ครูเสนอแนวคิดอย่างสร้างสรรค์สามัคคีเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมตามลำดับ

๘. ด้านการเรียนรู้ด้านมีน้ำใจ ภาพรวม อยู่ในระดับมาก รายข้ออยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ครูส่งเสริมให้นักเรียนสละความสุขส่วนตน ทำประโยชน์ส่วนรวม

รอลงมาได้แก่ ครูส่งเสริมให้นักเรียนเสียสละเวลาอาสาช่วยเหลือสังคม ครูส่งเสริมให้นักเรียนมีน้ำใจช่วยเหลือเกื้อกูลต่อเพื่อนๆ เรียน ประจำ ครูส่งเสริมให้นักเรียนเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีน้ำใจ ช่วยเหลือผู้อื่น ประจำ และรายชื่อย่อยอยู่ในระดับต่ำสุด ครูส่งเสริมให้นักเรียนใช้คำพูดกับเพื่อน แบบมีน้ำใจตามลำดับ

๕.๑.๒ ผลการวิจัยข้อเสนอแนะแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรมของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลข้อเสนอแนะแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรมของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ มีดังนี้

๑. การเรียนรู้ด้านขนาน

โรงเรียนควรมีกิจกรรมเสริมหรือเพิ่มเติมกิจกรรมที่ทางโรงเรียนดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน เพื่อพัฒนาเป็นกิจกรรมการเรียนเรื่องของความขนานให้นักเรียนได้เรียนรู้นอกห้องเรียนเพื่อให้ประสบการณ์

๒. การเรียนรู้ด้านประหยัด

โรงเรียนควรมีโครงการเก็บออมให้นักเรียนทั้งระดับโรงเรียนหรือระดับชั้นการเรียนแต่ละห้องเรียนเพื่อส่งเสริมด้านความประหยัดปลูกจิตสำนึกจิตใจให้นักเรียนและส่งเสริมการเรียนรู้ให้ผู้ปกครองนักเรียนได้เรียนรู้เรื่องความประหยัดในรูปแบบต่าง ๆ

๓. การเรียนรู้ด้านซื่อสัตย์

โรงเรียนควรมีการส่งเสริมการรับผิดชอบด้านความซื่อสัตย์ด้วยการปฏิญาณตนเองพร้อมกันหน้าเสาธงหลังเคารพธงชาติด้วยความสมัครใจของนักเรียนแต่ละคน ด้วยออกใบวุฒิบัตรมอบให้เป็นยกย่องนักเรียนที่กล้าแสดงออกเพื่อเป็นแรงจูงใจ

๔. การเรียนรู้ด้านวินัย

โรงเรียนควรมีกิจกรรมส่งเสริมการปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนทุกวัน นักเรียนควรฝึกปฏิบัติตนหรือฝึกระเบียบให้เกิดแก่ตนเอง ตลอดถึงเข้าร่วมกิจกรรมการแต่งกายตามกฎระเบียบของโรงเรียนอย่างเท่าเทียมกันและอยากให้ทางโรงเรียนมีกิจกรรมส่งเสริมด้านวินัย

๕. การเรียนรู้ด้านสุขภาพ

โรงเรียนควรจัดประสบการณ์ให้เด็กได้ปฏิบัติจริงเกี่ยวกับคุณธรรม ด้านความสุขภาพ การมีมารยาทและการมีสัมมาคารวะต่อผู้ใหญ่ อาจเกิดจากการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของเด็กหรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริง กับเด็กในแต่ละวัน ให้สอดคล้องกับชีวิตประจำวัน ของเด็ก และสะท้อนถึงการจัดการเรียนการสอนที่เน้นเด็กเป็นศูนย์กลางได้มากที่สุด

๖. การเรียนรู้ด้านสะอาด

โรงเรียนควรมีกิจกรรมส่งเสริมการทำความสะอาด มีเวรทำความสะอาดห้องเรียนและสถานที่ต่างๆ ทุกวันในช่วงเช้าและช่วงบ่ายนอกจากนักเรียนได้ลงปฏิบัติจริง และการรักษา สภาพแวดล้อม ความผ่องใส เป็นที่เจริญตา ทำให้เกิดความสบายใจแก่ผู้พบเห็น ผู้ที่มีความสะอาด คือ ผู้รักษาร่างกาย ที่อยู่อาศัย สิ่งแวดล้อม ถูกต้องตามสุขลักษณะเพราะมนุษย์มีทั้งกายและใจ นอกจากนั้นเราแต่ละคนยังมีชีวิตอยู่ท่ามกลางผู้คน

๗. การเรียนรู้ด้านสามัคคี

โรงเรียนควรเริ่มต้นสร้างความสามัคคีจากการเข้าแถวก่อนเคารพธงชาติ เพื่อให้แก่นักเรียนรวมพลังสามัคคีเป็นการสร้างแรงจูงใจให้เกิดขึ้นภายในกลุ่มจากกิจกรรมที่โรงเรียนเคยดำเนินการมาแล้วให้เกิดรูปธรรมยิ่งขึ้น

๘. การเรียนรู้ด้านมีน้ำใจ

โรงเรียนควรมีโครงการเสริมสร้างน้ำใจไมตรี แต่คนดีที่หนูรักเพื่อสร้างจิตสำนึกแก่นักเรียนในรูปแบบของจิตอาสาควบคู่กับโครงการที่โรงเรียนดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน เพื่อเสริมให้นักเรียนมีน้ำใจช่วยเหลือเอื้ออาทรซึ่งกันและกันตั้งแต่การมีจิตอาสาช่วยเหลือสังคม การบริจาคทรัพย์สิ่งของให้ผู้ขาดแคลนหรือด้อยกว่า การบริจาคโลหิต ไปจนถึง กิจกรรมแบ่งปันความรู้จากพี่สู่น้อง

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

๕.๒.๑. ผลการวิจัยสภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรม ของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ

๑. ด้านการเรียนรู้ด้านความขยัน ครูมีกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องความขยันในการครุมีกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนมีความขยันในกาทำความดี

๒. ด้านการเรียนรู้ด้านประหยัด ภาพรวม อยู่ในระดับมาก รายชื่ออยู่ในระดับมาก ทุกข้อเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ครูมีกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียน รู้คุณค่าของการประหยัด รongลงมา ได้แก่ ครูมีส่งเสริมให้นักเรียนคิดทุกครั้งก่อนใช้เงินซื้อสิ่งของที่ต้องการ

๓. ด้านการเรียนรู้ด้านความซื่อสัตย์ ครูมีการปลูกฝังคุณธรรมให้นักเรียนซื่อสัตย์ต่อตนเอง และเพื่อน ครูมีกิจกรรมการส่งเสริมให้นักเรียนทุกคนมีความตรงเวลา

๔. ด้านการเรียนรู้ด้านความมีวินัย ครูมีการตรวจรักษาความสะอาดให้สุลักษณะอนามัยเป็นประจำ ครูมีบทลงโทษที่เหมาะสมตามระดับการฝ่าฝืนกฎระเบียบ

๕. ด้านการเรียนรู้ด้านความสุภาพ ครูมีการกิจกรรมปลูกฝังให้นักเรียนแต่งกายและอ่อนน้อมถ่อมตน ครูมีกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนรู้เรื่องมารยาทไทย ครูยกย่องและประกาศเกียรติคุณแก่นักเรียน แต่งกาย และพูดจาที่สุภาพเรียบร้อย

๖. ด้านการเรียนรู้ด้านความสะอาด ครูจัดกิจกรรมการค่ายคุณธรรมแก่นักเรียนให้มีจิตใจบริสุทธิ์ ครูจัดกิจกรรมส่งเสริมการรักความสะอาดแก่นักเรียน

๗. ด้านการเรียนรู้ด้านความสามัคคี ครูให้นักเรียนรับฟังผลด้านความคิดซึ่งกันและกัน อย่างสร้างสรรค์ ครูให้นักเรียนกำหนดขั้นตอนการทำงานภายในกลุ่มอย่างสามัคคี

๘. ด้านการเรียนรู้ด้านมีน้ำใจ ครูส่งเสริมให้นักเรียนสละความสุขส่วนตน ทำประโยชน์ส่วนรวม ครูส่งเสริมให้นักเรียนสละเวลาอาสาช่วยเหลือสังคม

สรุปโดยรวมมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ ยุพิน ปาตาล ได้วิจัยเรื่อง ศึกษาการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมใน “การปฏิบัติตามบทบาทของครูในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนในกลุ่มตำบลท่ากระดาน อำเภอสนามชัยเขต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต ๒” จากการศึกษาพบว่า ๑) การปฏิบัติตามบทบาทของครูในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนในกลุ่มตำบลท่ากระดาน อำเภอสนามชัยเขต สังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชิงเขา เขต ๒ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ๒) ผลการเปรียบเทียบระหว่างความคิดเห็นของผู้บริหารกับครูผู้สอนในโรงเรียนพบว่า ครูเพศชายและเพศหญิงโดยรวม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ๓ ด้าน คือ ด้านวินัย ด้านความรับผิดชอบ ด้านความประหยัดและด้านความซื่อสัตย์สุจริต ๓) เปรียบเทียบระหว่างความคิดเห็นของผู้บริหารกับครูผู้สอน จำแนกตามตำแหน่งของครู โดยรวมและรายด้าน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.๐๕^๑

๕.๒.๒ ผลการวิจัยข้อเสนอแนะทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรมของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ

โดยรวมความขยัน คือ ความตั้งใจเพียรพยายามทำหน้าที่การทำงานอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ อดทนไม่ท้อถอยเมื่อพบอุปสรรค ความขยันต้องควบคู่กับการใช้ปัญญา แก้ปัญหาจนเกิดผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย ผู้ที่มีความขยัน คือ ผู้ที่ตั้งใจทำอย่างจริงจังต่อเนื่องในเรื่องที่ถูกที่ควร เป็นคนสู้งาน มีความพยายาม ไม่ท้อถอย กล้าเผชิญอุปสรรค รั้งงานที่ทำ ตั้งใจทำหน้าที่อย่างจริงจัง

ความประหยัด คือ การรู้จักเก็บออม ถนอมใช้ทรัพย์สิน สิ่งของให้เกิดประโยชน์คุ้มค่า ไม่ฟุ่มเฟือย ฟุ้งเฟ้อ ผู้ที่มีความประหยัด คือ ผู้ที่ดำเนินชีวิตเรียบง่าย รู้จักฐานะการเงินของตน คิดก่อนใช้ คิดก่อนซื้อ เก็บออม ถนอมใช้ทรัพย์สินสิ่งของอย่างคุ้มค่า รู้จักทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายของตนเอง อยู่เสมอ

ความซื่อสัตย์ คือ ประพฤติตรง ไม่เอินเอียง ไม่มีเล่ห์เหลี่ยม มีความจริงใจ ปลอดจากความรู้อ้างอิงหรืออคติ ผู้ที่มีความซื่อสัตย์ คือ ผู้ที่มีความประพฤติตรง ทั้งต่อหน้าที่ ต่อวิชาชีพ ต่อเวลา ไม่ใช่เล่ห์กล คดโกง ทั้งทางตรงและทางอ้อม รับรู้หน้าที่ของตนเองและปฏิบัติอย่างเต็มที่ถูกต้อง

ความมีวินัย คือ การยึดมั่นในระเบียบแบบแผน ข้อบังคับ และข้อปฏิบัติ ซึ่งมีทั้งวินัยในตนเองและวินัยต่อสังคม ผู้ที่มีวินัย คือ ผู้ที่ปฏิบัติตามในขอบเขต กฎระเบียบของสถานศึกษา สถาบัน/องค์กร/สังคมและประเทศ โดยที่ตนเองยินดีปฏิบัติตามอย่างเต็มใจและตั้งใจ

ความสุภาพ คือ เรียบร้อย อ่อนโยน ละมุนละม่อม มีกิริยามารยาทที่งดงาม มีสัมมาคารวะ ผู้ที่มีความสุภาพ คือ ผู้ที่อ่อนน้อมถ่อมตนตามสถานภาพและกาลเทศะ ไม่ก้าวร้าว รุนแรง วางอำนาจข่มผู้อื่น ทั้งโดยวาจาและท่าทาง แต่ในเวลาเดียวกันยังคงมีความมั่นใจในตนเอง เป็นผู้ที่มีมารยาท วางตนเหมาะสมตามวัฒนธรรมไทย

ความสะอาด คือ ปราศจากความมัวหมอง ทั้งกาย ใจ และสภาพแวดล้อม ความผ่องใสเป็นที่เจริญตา ทำให้เกิดความสบายใจแก่ผู้พบเห็น ผู้ที่มีความสะอาด คือ ผู้รักษาร่างกาย ที่อยู่อาศัย สิ่งแวดล้อมถูกต้องตามสุขลักษณะ ฝึกฝนจิตใจมิให้ขุ่นมัว มีความแจ่มใสอยู่เสมอ พฤติกรรมทั้งหมดล้วนเริ่มต้นมาจากความคิด ความเห็น และความเชื่อ เราคิด เราเชื่ออย่างไร เราก็ทำอย่างนั้น หากความคิด ความเห็น และความเชื่อนั้นประกอบด้วยปัญญา มีเหตุผล หรือตั้งอยู่บนความรู้ที่ถูกต้อง

^๑ยุพิน ปาตาล, “การปฏิบัติตามบทบาทของครูในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนในกลุ่มตำบลท่ากระดาน อำเภอสนมชัยเขต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชิงเขา เขต ๒”, *ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๕๓).

ยอมส่ง ผลให้เรามีพฤติกรรมที่ถูกต้องดีงามและนำไปสู่ความสุข เราทุกคนจึงควรทำความสะอาดกาย และใจจนเป็นนิสัย

ความสามัคคี คือ ความพร้อมเพรียงกัน ความกลมเกลียวกัน ความปรองดองกัน ร่วมใจกันปฏิบัติงานให้บรรลุผลตามที่ต้อง การ เกิดงานการอย่างสร้างสรรค์ ปราศจากการทะเลาะวิวาท ไม่เอารัดเอาเปรียบกัน เป็นการยอมรับความมีเหตุผล ยอมรับความแตกต่างหลากหลายทางความคิด ความหลากหลายในเรื่องเชื้อชาติ ความกลมเกลียวกันในลักษณะเช่นนี้ เรียกอีกอย่างว่า ความสมานฉันท์ ผู้ที่มีความสามัคคี คือ ผู้ที่เปิดใจกว้างรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น รับผิดชอบต่อตน ทั้งในฐานะผู้นำและผู้ตามที่ดี มีความมุ่งมั่นต่อการรวมพลัง ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เพื่อให้การงานสำเร็จลุล่วง แก้ปัญหาและขัดความขัดแย้งได้ เป็นผู้มีเหตุผล ยอมรับความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรม ความคิด ความเชื่อ พร้อมที่จะปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติ

ความมีน้ำใจ คือ ความจริงใจที่ไม่เห็นแก่เพียงตัวเองหรือเรื่องของตัวเอง แต่เห็นอกเห็นใจ เห็นคุณค่าในเพื่อนมนุษย์ มีความเอื้ออาทร เอาใจใส่ ให้ความสนใจในความต้องการ ความจำเป็น ความทุกข์สุขของผู้อื่น และพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลกันและกัน ผู้ที่มีน้ำใจ คือ ผู้ให้และผู้อาสาช่วยเหลือสังคม รู้จักแบ่งปัน เสียสละความสุขส่วนตน เพื่อทำประโยชน์แก่ผู้อื่น เข้าใจ เห็นใจ ผู้ที่มีความเดือดร้อน อาสาช่วยเหลือสังคมด้วยแรงกาย สติปัญญา ลงมือปฏิบัติการ เพื่อบรรเทาปัญหา หรือร่วมสร้างสรรค์สิ่งดีงามให้เกิดขึ้นในชุมชน

สรุปโดยรวมมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูวิวิธกาญจนคุณ สุภาจาโร (คำมี) ได้วิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของบุคลากรในโรงเรียนที่มีต่อการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ ๓ ของโรงเรียนเทพมงคลรังษี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต ๑” ผลการวิจัยพบว่า ๑. ความคิดเห็นโดยภาพรวมของผู้บริหารและครูสอนของโรงเรียนเทพมงคลรังษีสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต ๑ ให้ความสำคัญใน บุคลากรในโรงเรียนที่มีต่อ การส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ ๓ ของโรงเรียนเทพมงคลรังษี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต ๑ โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมากโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๘๐ ๒. ความคิดเห็นโดยภาพรวมของนักเรียนต่อ บุคลากรในโรงเรียนที่มีต่อ การส่งเสริมคุณธรรม และจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ ๓ ของโรงเรียนเทพมงคลรังษี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต ๑ โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๐๔ ๓. การเปรียบเทียบคุณธรรม และ จริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนเทพมงคลรังษีสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต ๑ ตามตัวแปร เพศ อายุ และวุฒิการศึกษา ๑. เปรียบตัวแปร เพศ พิจารณาโดยรวมพบว่า คุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ๒. เปรียบตัวแปรอายุ และวุฒิการศึกษาพิจารณาโดยรวมพบว่า คุณธรรม และ จริยธรรมของนักเรียนแตกต่างกัน^๒

^๒พระครูวิวิธกาญจนคุณ สุภาจาโร (คำมี), “ “ความคิดเห็นของบุคลากรในโรงเรียนที่มีต่อการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ ๓ ของโรงเรียนเทพมงคลรังษี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรีเขต ๑”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๐).

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรมของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งปลูกฝังด้านปัญญา พัฒนาระบวนการคิดของผู้เรียนให้มีความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ และมุ่งพัฒนาความสามารถทางอารมณ์ โดยการปลูกฝังให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของตนเอง เข้าใจตนเอง เห็นอกเห็นใจผู้อื่น สามารถแก้ปัญหาขัดแย้งทางอารมณ์ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ดังนั้น การจะพัฒนาเยาวชนให้เป็นคนดี มีความรู้ และดำเนินชีวิตที่ดี มีความสุข คุณธรรมพื้นฐานสำคัญที่ควรเร่งปลูกฝังมี ๘ ประการ ประกอบด้วยมีข้อเสนอแนะดังนี้

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย มีดังนี้

๑. ด้านความขยัน โรงเรียนควรมีกิจกรรมเพิ่มเติมกิจกรรมที่ทางโรงเรียนดำเนินการอยู่แล้วในปัจจุบันเรื่องของความขยันให้นักเรียนได้เรียนรู้นอกห้องเรียนเพื่อให้ประสบการณ์แก่นักเรียนทุกระดับชั้นการเรียนรู้

๒. ด้านความประหยัด โรงเรียนหารูปแบบหรือวิธีการใหม่ๆ เพื่อส่งเสริมเรื่องของความประหยัดให้นักเรียนได้ตระหนักและเห็นคุณค่าของความประหยัด โดยเริ่มต้นจากการเห็นแบบอย่างการประหยัด เช่น ครู ผู้ปกครอง ที่ใช้สิ่งของแบบประหยัด ในการสร้างแรงจูงใจ

๓. ด้านความซื่อสัตย์ โรงเรียนควรมีโครงการหรือมีการกิจกรรมส่งเสริมเรื่องความซื่อสัตย์แก่นักเรียนโดยเริ่มต้น ซื่อสัตย์ต่อตนเอง กล้าแสดงออกต่อหน้าครู อาจารย์ พ่อแม่และเพื่อน ทั้งต่อหน้าและลับหลัง กล้ายอมรับผิดในสิ่งที่ตนเองกระทำ

๔. ด้านความมีวินัย โรงเรียนควรมีโครงการเสริมสร้างเรื่องระเบียบวินัยที่นอกจากระเบียบวินัยที่มีอยู่เพื่อสร้างแรงใจแก่นักเรียนควรปฏิบัติตนตามข้อบังคับของโรงเรียน เช่น จัดระเบียบการเข้าแถวเคารพธงชาติ เข้าห้องเรียนตรงเวลา และทุกคนช่วยกันทำความสะอาดห้องเรียน ปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับในการแต่งกายที่ถูกต้องเหมาะสม

๕. ด้านความสุภาพ โรงเรียนกับผู้ปกครองควรร่วมมือจัดกิจกรรมเพื่อณรงค์ให้นักเรียนได้รักษาสุภาพประจำทุกสัปดาห์

๖. ด้านความสะอาด โรงเรียนมีนโยบายที่เอื้อต่อการมีสุขภาพดีมีความสำคัญต่อการสร้างสรรค์ เพราะนโยบายเป็นข้อความที่แสดงเจตจำนงของโรงเรียนที่วางไว้

๗. ด้านความสามัคคี ควรสร้างความสามัคคีจากการเข้าแถวก่อนเคารพธงชาติ ให้ครูหรือหัวหน้าห้องจัดความพร้อมให้กับนักเรียนรวมพลังสามัคคีด้วยการให้รางวัลเป็นการสร้างแรงจูงใจให้เกิดขึ้นภายในกลุ่มจากกิจกรรมที่โรงเรียนเคยดำเนินการมาแล้วให้เกิดรูปธรรมยิ่งขึ้น

๘. ด้านความมีน้ำใจ โรงเรียนควรจัดโครงการ “เสริมสร้างน้ำใจไมตรี แต่คนดีที่หนูรัก” เพื่อสร้างจิตสำนึกแก่นักเรียนควบคู่กับโครงการที่โรงเรียนดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลข้อเสนอแนะแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรมของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการในแต่ละด้านไว้มีดังนี้

๑. การเรียนรู้ด้านขั้น

โรงเรียนควรมีกิจกรรมเสริมหรือเพิ่มเติมกิจกรรมที่ทางโรงเรียนดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน เพื่อพัฒนาเป็นกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องของความขั้นให้นักเรียนได้เรียนรู้นอกห้องเรียนเพื่อให้ประสบการณ์

๒. การเรียนรู้ด้านประหยัด

โรงเรียนควรมีโครงการเก็บออมให้นักเรียนทั้งระดับโรงเรียนหรือระดับชั้นการเรียนรู้แต่ละห้องเรียนเพื่อส่งเสริมด้านความประหยัดปลูกจิตสำนึกจิตใจให้นักเรียนและส่งเสริมการเรียนรู้ให้ผู้ปกครองนักเรียนได้เรียนรู้เรื่องความประหยัดในรูปแบบต่าง ๆ

๓. การเรียนรู้ด้านซื่อสัตย์

โรงเรียนควรมีการส่งเสริมการรับผิดชอบด้านความซื่อสัตย์ด้วยการปฎิญาณตนเองพร้อมกันหน้าเสาธงหลังเคารพธงชาติด้วยความสมัครใจของนักเรียนแต่ละคน ด้วยออกใบุติบัตรมอบให้เป็นที่ยกย่องนักเรียนที่กล้าแสดงออกเพื่อเป็นแรงจูงใจ

๔. การเรียนรู้ด้านวินัย

โรงเรียนควรมีกิจกรรมส่งเสริมการปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนทุกวัน นักเรียนควรฝึกปฏิบัติตนหรือฝึกระเบียบให้เกิดแก่ตนเอง ตลอดถึงเข้าร่วมกิจกรรมการแต่งกายตามกฎระเบียบของโรงเรียนอย่างเท่าเทียมกันและอยากให้ทางโรงเรียนมีกิจกรรมส่งเสริมด้านวินัย

๕. การเรียนรู้ด้านสุขภาพ

โรงเรียนควรจัดประสบการณ์ให้เด็กได้ปฏิบัติจริงเกี่ยวกับคุณธรรม ด้านความสุขภาพ การมีมารยาทและการมีสัมมาคารวะต่อผู้ใหญ่ อาจเกิดจากการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของเด็กหรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริง กับเด็กในแต่ละวัน ให้สอดคล้องกับชีวิตประจำวัน ของเด็ก และสะท้อนถึงการจัดการเรียนการสอนที่เน้นเด็กเป็นศูนย์กลางได้มากที่สุด

๖. การเรียนรู้ด้านสะอาด

โรงเรียนควรมีกิจกรรมส่งเสริมการทำความสะอาด มีเวรทำความสะอาดห้องเรียนและสถานที่ต่างๆ ทุกวันในช่วงเช้าและช่วงบ่ายนอกจากนักเรียนได้ลงปฏิบัติจริง และการรักษา สภาพแวดล้อม ความผ่องใส เป็นที่เจริญตา ทำให้เกิดความสบายใจแก่ผู้พบเห็น ผู้ที่มีความสะอาด คือ ผู้รักษาร่างกาย ที่อยู่อาศัย สิ่งแวดล้อม ถูกต้องตามสุขลักษณะเพราะมนุษย์มีทั้งกายและใจ นอกจากนั้นเราแต่ละคนยังมีชีวิตอยู่ท่ามกลางผู้คน

๗. การเรียนรู้ด้านสามัคคี

โรงเรียนควรเริ่มต้นสร้างความสามัคคีจากการเข้าแถวก่อนเคารพธงชาติ เพื่อให้กับนักเรียนรวมพลังสามัคคีเป็นการสร้างแรงจูงใจให้เกิดขึ้นภายในกลุ่มจากกิจกรรมที่โรงเรียนเคยดำเนินการมาแล้วให้เกิดรูปธรรมยิ่งขึ้น

๘. การเรียนรู้ด้านมีน้ำใจ

โรงเรียนควรมีโครงการเสริมสร้างน้ำใจไมตรี แต่คนดีที่หนูรักเพื่อสร้างจิตสำนึกแก่นักเรียนในรูปแบบของจิตอาสาควบคู่กับโครงการที่โรงเรียนดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน เพื่อเสริมให้นักเรียนมีน้ำใจช่วยเหลือเอื้ออาทรซึ่งกันและกันตั้งแต่การมีจิตอาสาช่วยเหลือสังคม การบริจาคทรัพย์ สิ่งของให้ผู้ขาดแคลนหรือด้อยกว่า การบริจาคโลหิต ไปจนถึง กิจกรรมแบ่งปันความรู้จากพี่สู่น้อง

๕.๓.๓ ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป มีดังนี้

๑. ควรวิจัยเรื่อง การกำหนดนโยบายควรมุ่งเน้นพัฒนานาคุณธรรมจริยธรรมเด็กไทย มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นวาระแห่งชาติ
๒. ควรวิจัยเรื่อง การจัดกิจกรรมพื้นฐานเพื่อส่งเสริมทักษะของชีวิตด้านคุณธรรมประจำวันของนักเรียน
๓. ควรวิจัยเรื่อง การปลูกฝังค่านิยมของคนแก่นักเรียนด้านวัฒนธรรม

บรรณานุกรม

๑.ภาษาไทย

ก. ข้อมูลปฐมภูมิ

อง. อนุรักษ์. (ไทย) ๒๓/๑๕/๒๕๕ - ๒๕๗. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. **พระไตรปิฎกภาษาบาลี**. ฉบับมหาจุฬาเตปิฎก ๒๕๐๐. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๕.

_____. **พระไตรปิฎกภาษาไทย**. ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๕.

_____. **อรรถกถาบาลี**. ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๕.

_____. **พระสูตรและอรรถกถา**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๖.

ข. ข้อมูลทุติยภูมิ

(๑) หนังสือ:

กระทรวงศึกษาธิการ. **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช ๒๕๕๑**. (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, ๒๕๕๑).

กระทรวงศึกษาธิการ. **คุณธรรมพื้นฐาน ๘ ประการ**. (นโยบายเร่งรัดการปฏิรูปการศึกษา. ๒๕๕๐.

กรมการศาสนา. **ความรู้ศาสนาเบื้องต้น**. (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, ๒๕๕๔).

กระทรวงศึกษาธิการ สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา. **คุณธรรมพื้นฐาน ๘ ประการและภาคปฏิบัติ**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๐.

กระทรวงศึกษาธิการ. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. **๘ คุณธรรมพื้นฐาน**. (ไปสเตอร์). ๒๕๕๐.

กระทรวงศึกษาธิการ. **คุณธรรมพื้นฐาน ๘ ประการ**. (กรุงเทพมหานคร: นโยบายเร่งรัดการปฏิรูปการศึกษา, ๒๕๕๐).

คณาจารย์สำนักพิมพ์เลี้ยงเซียง. **ติวเข้มเตรียมสอบธรรมศึกษาชั้นโทรวมทุกวิชา**. (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เลี้ยงเซียง. ๒๕๕๐).

จรรยา สุวรรณทัต. **เอกสารการสอนชุดวิชาการแนะแนวกับคุณภาพชีวิตหน่วยที่ ๑-๘**. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๓๓.

ชาติชาย พิทักษ์ธนาคม. **จิตวิทยาการเรียนการสอน**. กรุงเทพมหานคร, ๒๕๔๔.

ชำนาญ นิสารัตน์. **หนังสือสังคมศึกษา หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย**. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๔.

ชยสาโรภิกขุ. **คล้ายปม ๒**. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร: บริษัท คิว พรินท์ แมเนจเม้นท์ จำกัด, ๒๕๕๔.

- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. การวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ. พิมพ์ครั้งที่ ๙. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ที่ บริษัท เอส.อาร์.พรินต์ติ้ง แมสโปรดักส์ จำกัด, ๒๕๕๑.
- ประภาศรี สีหอำไพ. พื้นฐานการศึกษาทางศาสนาและจริยธรรม. พิมพ์ครั้งที่ ๔. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๐.
- ประเวศ วะสี. ระบบการศึกษาที่คุณธรรมนำความรู้. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์และทำปกเจริญผล นนทบุรี, ๒๕๕๐.
- ประภาศรี สีหอำไพ. พื้นฐานการศึกษาทางศาสนาและจริยธรรม, ๒๙-๓๗
- พระไพศาล วิสาโล. สุขแท้ด้วยปัญญา วิถีสู่สภาวะทางปัญญา. พิมพ์ครั้งที่ ๑๒. กรุงเทพมหานคร: ปาปิรุส พัทยา, ๒๕๕๒.
- แพรวภัทร ยอดแก้ว. พฤติกรรมทางจริยธรรมกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของนักศึกษา มหาวิทยาลัยสยาม. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยสยาม, ๒๕๕๑.
- เพ็ญแข ประจันปัจฉินัก และคณะ. รายงานการวิจัย การยกระดับคุณธรรม จริยธรรมของ สังคมไทยเพื่อการปฏิรูปสังคม : แนวทางและการปฏิบัติ.
- พระธรรมปิฎก(ป.อ. ปยุตฺโต). พจนานุกรมพุทธศาสตร์ (ชำระเพิ่มเติม ช่วงที่๑/ยุค). หน้าที่ ๕๑๘.
- พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช). พจนานุกรมเพื่อการศึกษาพุทธศาสตร์ คำวัด. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร: ธรรมสภาและสถาบันบันลือธรรม, ๒๕๕๑.
- พลสุข สังข์รุ่ง. มนุษย์สัมพันธ์ในองค์กร. พิมพ์ครั้งที่ ๑๐. นนทบุรี: พิมพ์ที่บริษัท พี เค อินเตอร์พรีนท์, ๒๕๕๐.
- พุทธทาสภิกขุ. พุทธทาส แนะแนวจริยธรรมร่วมสมัย ชุดที่ ๓ จุดหมายปลายทาง และตัวแท้ของ จริยธรรม. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ดวงตะวัน, ๒๕๕๓.
- มูลนิธิโรงเรียนรุ่งอรุณ. พอดี พอใจ พอใช้ พอเพียง : ปฏิบัติการโรงเรียนเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สานอักษร, ๒๕๕๖.
- รังสรรค์ บุชยะมา.ผศ. การจัดการการเรียนรู้. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี, ๒๕๕๐.
- ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔ เฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนพรรษา ๗ รอบ. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพมหานคร: บริษัท ศิริวัฒนาอินเตอร์พริ้นท์ จำกัด (มหาชน).
- วิจิตร ศรีสะอ้าน. คุณธรรม ๘ ประการ. สยามรัฐ ฉบับประจำวันศุกร์ที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๕๐.
- ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม (ศูนย์คุณธรรม). สังคมมีคุณค่าจากต้นกล้า คุณธรรม. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์คุณธรรม, ๒๕๕๑.
- สมบูรณ์ สิงห์คำปอง. “ศึกษาปัญหาการส่งเสริมวินัยนักเรียนตามทัศนะของผู้บริหารและครู ใน โรงเรียนเอกชน สังกัดกองศึกษามูลนิธิแห่งภาคีคริสตจักรในประเทศไทย”. การศึกษาค้นคว้าอิสระ. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๔๒.
- สุภัททา ปิณฑะแพทย์. จิตวิทยาทั่วไป แนวคิดและทฤษฎีมูลฐาน. กรุงเทพมหานคร: อรุณการพิมพ์. ๒๕๔๓).

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.ภาคีการเรียนรู้: การจัดการศึกษาร่วมกันระหว่างครอบครัว
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและเครือข่าย. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพมหานคร: บริษัทพริก
หวานกราฟฟิค, ๒๕๕๐.

สำนักงานแม่กองธรรมสนามหลวง. เรื่องสอบธรรมของสนามหลวงแผนกธรรม. กรุงเทพมหานคร :
โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, ๒๕๕๖.

สมศักดิ์ บุญปู. พระสงฆ์กับการศึกษาไทย. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลง
กรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.

สำนักงานแม่กองธรรมสนามหลวง. เรื่องสอบธรรมของสนามหลวงแผนกธรรม. กรุงเทพมหานคร:
โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, ๒๕๕๖.

สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า (ช่วง วรปัญญา). เรื่องสอบบาลีของสนามหลวงแผนกบาลี.
กรุงเทพมหานคร: อาทรการพิมพ์] ๒๕๕๐.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎีกา. แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ.๒๕๕๕ -
๒๕๕๙. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด, ๒๕๕๕.

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. มาตรฐานตัวบ่งชี้และเกณฑ์พิจารณา
เพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพมหานคร: บริษัทจุด
ทอง จำกัด, ๒๕๕๐.

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. คู่มือครู เพื่อพัฒนาจิตพิสัยในระบบการเรียนการสอน
ระดับประถมศึกษา. กรุงเทพมหานคร : กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๔๐.

สุรพล ธรรมรัตน์. หัวใจรุ่งอรุณ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สานอักษร มูลนิธิโรงเรียนรุ่งอรุณ.
๒๕๕๑.

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ. ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษา
และพลศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช (๒๕๕๑).
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, ๒๕๕๑.

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ. ชุดอบรมด้วยตนเอง การ
พัฒนาการเรียนรู้สู่ครูมืออาชีพตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ๒๕๔๒ : การ
ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม.

(๒) วิทยานิพนธ์:

ไชยพร เรื่องแหล่ง. “บทบาทของสถานศึกษาในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียน สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต ๑”. ปรินญาพุทธศาสตร์
มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖.

ณรงค์ ศิลารัตน์. “ศึกษาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญ
ศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช”. วิทยานิพนธ์. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ,
๒๕๕๔.

ธวัชชัย ชัยจิรฉายากุล. “ผลของการใช้กลุ่มสัมพันธ์และผลของการให้คำปรึกษากลุ่มที่มีต่อความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา”. **วิทยานิพนธ์**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๒๕๓๕.

บรรทม มณีโชค. “การศึกษารูปแบบของข้อคำถามวัดลักษณะนิสัยด้านความเสียสละชนิดข้อความและชนิดสถานการณ์ที่มีผลต่อคุณภาพของแบบทดสอบ”. **วิทยานิพนธ์**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทร วิโรฒ, ๒๕๓๐.

ประเสริฐ เอื้อนครินทร์. “การทดลองใช้เทคนิค “แม่บท” เพื่อพัฒนาจริยธรรมและความซื่อสัตย์” **ปริญญาานิพนธ์**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, ๒๕๒๔.

ปิยนันท์ ภิรมย์ไกรภักดิ์. การส่งเสริมจริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนนทบุรี. **วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต**. สาขาบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ๒๕๔๑.

ผกาทิพย์ เกษรากุล. “สภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒในทัศนะของนิสิต”. **วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต**. (สาขาบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร. ๒๕๕๕.

พระครูวิชิตปัญญานุโยค (บุญเรือง รวีวิโส). “ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการส่งเสริมจริยธรรมของโรงเรียนปริยัติรังสรรค์อำเภอมะเมือง จังหวัดเพชรบุรี ๑”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ๒๕๕๔.

พระครูวิวิธกัญจนคุณ สุภาจาโร (คำมี). “ความคิดเห็นของบุคลากรในโรงเรียนที่มีต่อการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ ๓ ของโรงเรียนเทพมงคลรังษี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรีเขต ๑”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๐.

พระครูภากรวิหารกิจ (ปภากรโร). “ความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธรศาสนาวันอาทิตย์วัดยานนาวากรุงเทพมหานคร”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖.

พัฒนา สุนุญสิทธิ์. การทำผิดวินัยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร. **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ๒๕๒๖.

พระดาว วิชิตมาโร (ไชยมงคุณ). “ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อสภาพแวดล้อม คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยแห่งชาติลาว”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต** (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ๒๕๕๒.

มิตร ดาราฉาย. “การดำเนินงานด้านการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของโรงเรียนวัดบางยาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สมุทรสาคร”. **ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา, ๒๕๕๓.

ยุพิน ปาตาล. “การปฏิบัติตามบทบาทของครูในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนในกลุ่มตำบลท่ากระดาน อำเภอสนมชัยเขต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต ๒”. **ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๕๓.

วัลลภา จันทรเพ็ญ. “การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาจริยธรรมของนักศึกษาช่างอุตสาหกรรม ตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญา”. **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต**. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ๒๕๕๔.

อุไรวรรณ เจียรประดิษฐ์. “บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนสังกัดเทศบาลตำบลแหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี”. **ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๕๓.

(๓) สื่ออิเล็กทรอนิกส์:

กระทรวงศึกษาธิการ. **คุณธรรมพื้นฐาน ๘ ประการ**. (นโยบายเร่งรัดการปฏิรูปการศึกษา ๒๕๕๐). [อ อ น ไ ล น์]. แ ห ล่ ง ที่ ม า :[http:// www. fda.moph.go.th/ depart/ FDA clear/enoughtheory.pdf](http://www.fda.moph.go.th/depart/FDAclear/enoughtheory.pdf). พระราชดำรัสเศรษฐกิจแบบพอเพียง, ๒๕๕๕. [๒๔ ตุลาคม ๒๕๕๖].

คู่มือการพัฒนาและส่งเสริมการปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมข้าราชการพลเรือนสำหรับ คณะกรรมการจริยธรรม. แหล่งที่ข้อมูล: research.dusit.ac.th/menu/abstra/abstract/full/edu/kunjai/ch2.pdf. [สืบค้น ๒๒ มิถุนายน ๒๕๕๘].

จรวพร ธรณินทร์. **ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ** :[http://www.charuaypontorranin.com/index.php show&ac=article&id=5375831&Ntype=6](http://www.charuaypontorranin.com/index.php/show&ac=article&id=5375831&Ntype=6) เข้าถึงเมื่อวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๕๘.

ณัฐธาดา ศิลปอุดม. **ปฏิกิริยาของเยาวชนต่อรายการโทรทัศน์** :[http://www.crs.mahidol.ac.th/news/ minithesis/ 2551/012](http://www.crs.mahidol.ac.th/news/minithesis/2551/012).

พันธ์ทิพย์ กาญจนะจิตรา. **สื่อในสังคมไทยต่อสุขภาวะและสิทธิมนุษยชนของเด็ก เยาวชน**. ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๕๗.(<http://www.archanwell.org>).

ไพฑูรย์ ศรีฟ้า. “การจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียน.” <[http://srithai.hypermart.net/ environment.html](http://srithai.hypermart.net/environment.html)>. (เข้าถึงเมื่อวันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๕๘).

ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม สำนักงานบริหารและพัฒนาความรู้ (องค์การมหาชน). แหล่งที่มาของข้อมูล<http://www.moralcenter.or.th/learningcenter/home/> [สืบค้น ๒๒ มิถุนายน ๒๕๕๘]

๒.ภาษาอังกฤษ

Bandura. **Moral Education**. London : Routledge and KeGen Pauk. 1979.

Good. **Dictionary of Education**. (New York : McGraw Hill Company. 1973). อังโนริศ
ลักษณะ รักดีพงษ์. “ผลของการใช้ชุดฝึกจิตลักษณะเพื่อนพัฒนาพฤติกรรมรับผิดชอบของ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาในช่วงชั้นที่ ๒”. **วิทยานิพนธ์**. (บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยขอนแก่น). ๒๕๔๖.

Halpin A.W.&Don B.C.. **The organization climate of schools**. Chicago: Midwest
Administration Center. University. 1936.

Newcomb. **Student peer-group influence**. In **personality factors on the college
campus**. New York: Social Science Research Council. 1962.

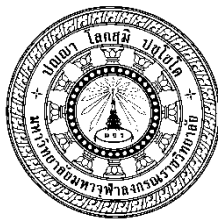
Seglow Jonatham. **The Ethics of Altruism**. London : Frank Cass. 2004.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- แบบสอบถามสำหรับหาค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์เป็นรายข้อ (IOC)
- การแปลผลค่า IOC จากแบบสอบถาม
- แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
- แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

แบบสอบถามสำหรับหาคำดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์เป็นรายข้อ (IOC)

เรื่อง แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรมของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมือง
จังหวัดสมุทรปราการ

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับที่ตรงกับระดับการพิจารณาของท่านเกี่ยวกับเรื่อง
แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะกัลยาณมิตร สำหรับผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรี
ซึ่งมีระดับเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

- +๑ หมายถึง ข้อคำถามสอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือใช้ได้
- ๐ หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ หรือต้องปรับปรุง
- ๑ หมายถึง ข้อคำถามไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือต้องตัดทิ้ง

ตัวอย่าง

ข้อ	รายการ	ระดับการพิจารณา			
		+๑	๐	-๑	หมายเหตุ
๐	มีการกล่าวทักทายอย่างสนิทสนมเป็นกันเอง	✓			

จากตัวอย่าง

ข้อ ๐ ท่านเห็นว่า ท่านมีส่วนร่วมในการคิดค้นหาปัญหาที่เกิดขึ้นในการส่งเสริมการ
รักษาศีล ๕ ในด้านที่ ๑ กระบวนการมีส่วนร่วมในขั้นเตรียมการ (ร่วมคิด) อยู่ในระดับใช้ได้

พระอนุสรณ์ อนุสรโร (พรหมโพธิ์)
นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพุทธบริหารบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรมของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมือง

จังหวัดสมุทรปราการ

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านที่สุดเพียงข้อเดียว โดยมีหลักเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

- +๑ หมายถึง ข้อคำถามสอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือใช้ได้
- ๐ หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ หรือต้องปรับปรุง
- ๑ หมายถึง ข้อคำถามไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือต้องตัดทิ้ง

ข้อ	บทบาทของครูในการจัดการเรียนรู้คุณธรรมพื้นฐาน ๘	ความเห็นผู้เชี่ยวชาญ (IOC)			
		+๑	๐	-๑	ข้อเสนอแนะ
	๑. การเรียนรู้ด้านความขยัน				
๑	ครูมีกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องความขยันในการเรียนมาก				
๒	ครูมีกิจกรรมส่งเสริมเรียนรู้ขยันปฏิบัติควบคู่กับการใช้สติปัญญา				
๓	ครูมีกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ความเป็นคนที่ต่อสู้กับการทำงาน				
๔	ครูมีการส่งเสริมความสามารถทำงานเสร็จเรียบร้อยก่อนเวลากำหนด				
๕	ครูมีกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนมีความขยันในทำความดี				
	๒. การเรียนรู้ด้านประหยัด				
๑	ครูมีกิจกรรมให้นักเรียนรู้จักวางแผนในการใช้จ่ายเงิน				
๒	ครูมีการส่งเสริมให้นักเรียนตระหนักในการใช้ทรัพย์สินอย่างประหยัด				
๓	ครูมีกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนคุณค่าของการประหยัด				
๔	ครูมีส่งเสริมให้นักเรียนปิดน้ำ ปิดไฟ เมื่อเลิกเรียนหรือใช้งานทุกครั้ง				
๕	ครูมีส่งเสริมให้นักเรียนคิดทุกครั้งก่อนใช้เงินซื้อสิ่งของที่ต้องการ				
	๓. การเรียนรู้ด้านซื่อสัตย์				
๑	ครูมีกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนทุกคนความซื่อสัตย์				
๒	มีการปลูกฝังคุณธรรมให้นักเรียนซื่อสัตย์ต่อตนเองและเพื่อน ๆ				
๓	ครูมีกิจกรรมส่งเสริมซื่อสัตย์ต่อพ่อแม่ ครูอาจารย์ต่อหน้า/ลับหลัง				
๔	ครูมีกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนกล้ายอมรับผิดในสิ่งที่ตนเองทำผิด				
๕	ครูมีการส่งเสริมซื่อสัตย์ต่อสถาบันที่กำลังศึกษาอยู่				

ข้อ	บทบาทของครูในการจัดการเรียนรู้คุณธรรมพื้นฐาน ๘	ความเห็นผู้เชี่ยวชาญ (IOC)			
		+๑	๐	-๑	ข้อเสนอแนะ
	๔. การเรียนรู้ด้านมีวินัย				
๑	ครูส่งเสริมให้นักเรียนแต่งกายเหมาะสมตามระเบียบของบังคับของโรงเรียน				
๒	ครูส่งเสริมให้นักเรียนด้านระเบียบข้อบังคับในการแต่งกาย ชัดเจน				
๓	ครูมีการตรวจรักษาความสะอาดให้สุลักษณะอนามัยเป็นประจำ				
๔	ครูมีบทลงโทษที่เหมาะสมตามระดับการฝ่าฝืนกฎระเบียบ				
๕	ครูให้รางวัลแก่นักเรียนที่มีการแต่งกายเรียบร้อยด้วยการประกาศเกียรติคุณและเสริมแรงจูงใจมีการแต่งการเรียบร้อยเหมาะสม				
	๕. การเรียนรู้ด้านสุขภาพ				
๑	ครูมีกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนรู้เรื่องมารยาทไทย				
๒	ครูมีการกิจกรรมปลูกฝังให้นักเรียนแต่งกายให้สุขภาพเรียบร้อย				
๓	ครูมีโครงการส่งเสริมให้นักเรียนมีการประกวดเรื่องมารยาทไทย				
๔	ครูมีบทลงโทษนักเรียนพูดไม่สุภาพตามความเหมาะสมกับคำพูด				
๕	ครูยกย่องและประกาศเกียรติคุณแก่นักเรียน แต่งกาย และพูดจาที่สุภาพเรียบร้อย				
	๖. การเรียนรู้ด้านสะอาด				
๑	ครูมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรักความสะอาดแก่นักเรียน				
๒	ครูจัดประกวดเรียงความการรักษาความสะอาดแวดล้อมในโรงเรียน ประจำทุกปีการศึกษา				
๓	ครูมีโครงการเข้าค่ายคุณธรรมทำสมาธิให้จิตใจเศร้าหมอง				
๔	ครูมีการส่งเสริมกฎระเบียบข้อบังคับแก่นักเรียนเกิดความสบายใจ				
๕	ครูมีการจัดโครงการจิตอาสาทำความสะอาดบริเวณภายในโรงเรียน				
	๗. ด้านความสามัคคี				
๑	ครูเสนอแนวคิดว่าสร้างสรรค์สามัคคีเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม				
๒	ครูกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนร่วมกิจกรรมโดยพร้อมกัน				
๓	ครูส่งเสริมให้นักเรียนร่วมกันปฏิบัติงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์				
๔	ครูให้นักเรียนกำหนดขั้นตอนการทำงานภายในกลุ่มอย่างสามัคคี				
๕	นักเรียนการยอมรับเหตุความคิดซึ่งกันและกันแสดงความคิดเห็น				
	๘. การเรียนรู้ด้านมีน้ำใจ				
๑	ครูส่งเสริมให้นักเรียนเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีน้ำใจ ช่วยเหลือผู้อื่นประจำ				
๒	ครูส่งเสริมให้นักเรียนเสียสละเวลาอาสาช่วยเหลือสังคม				
๓	ครูส่งเสริมให้นักเรียนสละความสุขส่วนตัว ทำประโยชน์ส่วนรวมบ้าง				
๔	ครูส่งเสริมให้นักเรียนใช้คำพูดกับเพื่อน ๆ แบบมีน้ำใจ				
๕	ครูส่งเสริมให้นักเรียนมีน้ำใจช่วยเหลือเกื้อกูลต่อเพื่อนๆเรียน ประจำ				

การแปลผลค่า (IOC) จากแบบสอบถาม

คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญจำนวน ๕ คน ที่ได้ประเมินความสอดคล้อง โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนเพื่อหาค่า IOC ของผู้เชี่ยวชาญ โดยกำหนดเป็น ๓ ระดับ ได้แก่

+๑ หมายถึง เหมาะสมว่า แบบสอบถามวัดตรงตามวัตถุประสงค์หรือตรงตามเนื้อหา

๐ หมายถึง ไม่แน่ใจว่า แบบสอบถามวัดตรงตามวัตถุประสงค์หรือตรงตามเนื้อหา

-๑ หมายถึง ไม่เหมาะสมว่า แบบสอบถามไม่ได้วัดตรงตามวัตถุประสงค์หรือตรงตามเนื้อหา

แบบสอบถามที่ถือว่ามีความเที่ยงตรงตามเนื้อหาในระดับดี สามารถนำไปใช้เก็บข้อมูลได้จะต้องมีค่า IOC เกินกว่า ๐.๕ เป็นต้นไป

ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง ๕ ท่าน

(IOC Index of Objective Congruence)

เรื่อง

แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพุทธจริต สำหรับนักเรียนประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรี

เกณฑ์การให้คะแนน มีดังนี้

+๑ = แน่ใจ หมายถึง แบบสอบถามสามารถนำไปวัดได้อย่างแน่นอน

๐ = ไม่แนใจ หมายถึง ไม่แนใจว่าจะวัดได้

-๑ = ไม่แนใจ หมายถึง แบบสอบถามไม่สามารถนำไปวัดได้อย่างแน่นอน

ข้อที่	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ๕ ท่าน					รวม/คน	ผลของ IOC	สรุปผล
	คนที่ ๑	คนที่ ๒	คนที่ ๓	คนที่ ๔	คนที่ ๕			
๑.	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒.	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓.	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๔.	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๕.	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๖.	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๗.	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๘.	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๙.	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๑๐.	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๑๑.	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๑๒.	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๑๓.	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๑๔.	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๑๕.	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๑๖.	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้

๑๗.	+	+	+	+	+	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๑๘.	+	+	+	+	+	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๑๙.	+	+	+	+	+	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒๐.	+	+	+	+	+	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒๑.	+	+	+	+	+	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒๒.	+	+	+	+	+	๕	๑.๐๐	ใช้ได้

ข้อที่	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ๕ ท่าน					รวม/คน	ผลของ IOC	สรุปผล
	คนที่ ๑	คนที่ ๒	คนที่ ๓	คนที่ ๔	คนที่ ๕			
๒๓.	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒๔.	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒๕.	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒๖.	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒๗.	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒๘.	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒๙.	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓๐.	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓๑.	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓๒.	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓๓.	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓๔.	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓๕.	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓๖.	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓๗.	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓๘.	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓๙.	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๔๐.	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๔๑.	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๔๒.	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๔๓.	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๔๔.	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๔๕.	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๔๖.	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๔๗.	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๔๘.	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
							๑.๐๐	ใช้ได้

สรุปผลการหา ค่า IOC จากผู้เชี่ยวชาญทั้ง ๕ ท่านตรวจเครื่องมือวิจัย ทุกท่านมีความเห็นว่าแบบสอบถามเรื่อง แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรมของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ให้สอดคล้องกับตัวแปรทั้ง ๘ ด้าน คือ

๑. การเรียนรู้ด้านความขยัน
๒. การเรียนรู้ด้านประหยัด
๓. การเรียนรู้ด้านซื่อสัตย์
๔. การเรียนรู้ด้านมีวินัย
๕. การเรียนรู้ด้านสุขภาพ
๖. การเรียนรู้ด้านสะอาด
๗. การเรียนรู้ด้านความสามัคคี
๘. การเรียนรู้ด้านมีน้ำใจ

โดยที่ ค่า IOC = +๑ คือ แบบสอบถามสามารถนำไปวัดได้อย่างแน่นอน

ค่า IOC = ๐ คือ ไม่แน่ใจว่าจะวัดได้

ค่า IOC = - ๑ คือ แบบสอบถามไม่สามารถนำไปวัดได้อย่างแน่นอน

โดยใช้วิธีเลือกข้อคำถามของแบบสอบถามที่มีค่ากำหนดทางสถิติที่ ๐.๐๕ ขึ้นไป จากคำถามทั้งหมด ๓๐ ชุด ใช้ได้ ๓๐ ชุด คือ มีข้อคำตอบของแบบสอบถามความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง ๕ ท่าน ในการหาค่า (IOC) และได้ค่า IOC มากกว่า ๑.๐๐ ทุกข้อ นั้นหมายความว่าแบบสอบถามสามารถนำไปวัดผลของแบบสอบถามได้อย่างแน่นอน

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

แนวทางการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรม
ของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ

คำชี้แจง

๑. แบบสอบถามวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรม ของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ

๑.๑ เพื่อศึกษาความคิดเห็น การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรม ของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ

๑.๒ เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรม ของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ

๑.๒ เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไขการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรม ของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ

๒. แบบสอบถามนี้มีประโยชน์ในการทำวิจัยอย่างมาก จึงใคร่ขอความกรุณาจากท่านได้โปรดกรอกข้อมูลแบบสอบถามทุกข้อและแบบสอบถามจะไม่มีผลกระทบใดๆ ต่อผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น แต่ข้อมูลจะเป็นประโยชน์ต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรม ของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ

๓. แบบสอบถามมี ๓ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรม ของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ

ตอนที่ ๓ ข้อเสนอแนะแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรม ของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ

ผู้วิจัยหวังว่าคงจะได้รับความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามจากนักเรียนประถมศึกษา การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรม ของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ เป็นอย่างดีในการให้ข้อมูลในการดำเนินการวิจัย และขอขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

พระอนุสรณ์ อนุสรณ์ (พรหมโพธิ์)

นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง : ให้ทำเครื่องหมาย ☒ ลงในช่อง ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

๑. เพศ

- ☐ ชาย ☐ หญิง

๒. อายุของนักเรียน

- ☐ ต่ำกว่า ๑๐ ปี ☐ ๑๑ ปี
☐ ๑๒ ปี ☐ ๑๓ ปี ขึ้นไป

๓. ระดับชั้นการเรียนรู้

- ☐ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔
☐ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕
☐ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖

๔. ศึกษาอยู่โรงเรียน

- ☐ โรงเรียนวัดด่านสำโรง ☐ โรงเรียนมหาภาพระจาดทองอุปถัมภ์
☐ โรงเรียนคลองกระทุ่มราษฎร์อุทิศ ☐ โรงเรียนวัดแพรกษา
☐ โรงเรียนวัดบางโปรง ☐ โรงเรียนนาาคืออนุสรณ์

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทของครูในการจัดการเรียนรู้คุณธรรมพื้นฐาน ๘ แก่นักเรียน
 ประถมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการ

คำชี้แจง โปรดอ่านคำถามแต่ละข้อโดยละเอียด แล้วพิจารณาว่าบทบาทของครูในการจัดการเรียนรู้คุณธรรม
 พื้นฐาน ๘ แก่นักเรียนประถมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการ แต่ละข้อ ควรคะแนนอยู่ใน
 ระดับใด แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นมากที่สุดเพียงช่องเดียว โดยใช้เกณฑ์
 การพิจารณา ดังนี้

๕ หมายถึง	มีการจัดการเรียนรู้คุณธรรม มากที่สุด
๔ หมายถึง	มีการจัดการเรียนรู้คุณธรรม มาก
๓ หมายถึง	มีการจัดการเรียนรู้คุณธรรม ปานกลาง
๒ หมายถึง	มีการจัดการเรียนรู้คุณธรรม น้อย
๑ หมายถึง	มีการจัดการเรียนรู้คุณธรรม น้อยที่สุด

ข้อ	แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในการจัดการเรียนรู้คุณธรรม พื้นฐาน ๘ ประการ	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		๕	๔	๓	๒	๑
	๑. การเรียนรู้ด้านความขยัน					
๑	ครูมีกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องความขยันในการเรียนมาก					
๒	ครูมีกิจกรรมส่งเสริมเรียนรู้ขยันปฏิบัติควบคู่กับการใช้สติปัญญา					
๓	ครูมีกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ความเป็นคนที่ต่อสู้กับการทำงาน					
๔	ครูมีการส่งเสริมความสามารถทำงานเสร็จเรียบร้อยก่อนเวลากำหนด					
๕	ครูมีกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนมีความขยันในกาทำความดี					
	๒. การเรียนรู้ด้านประหยัด					
๑	ครูมีกิจกรรมให้นักเรียนรู้จักวางแผนในการใช้จ่ายเงิน					
๒	ครูมีการส่งเสริมให้นักเรียนตระหนักในการใช้ทรัพย์สินอย่างประหยัด					
๓	ครูมีกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียน รู้คุณค่าของการประหยัด					
๔	ครูมีส่งเสริมให้นักเรียนปิดน้ำ ปิดไฟ เมื่อเลิกเรียนหรือใช้งานทุกครั้ง					
๕	ครูมีส่งเสริมให้นักเรียนคิดทุกครั้งก่อนใช้เงินซื้อสิ่งของที่ต้องการ					
	๓. การเรียนรู้ด้านซื่อสัตย์					
๑.	ครูมีกิจกรรมการส่งเสริมให้นักเรียนทุกคนมีความตรงเวลา					
๒.	มีการปลูกฝังคุณธรรมให้นักเรียนซื่อสัตย์ต่อตนเองและเพื่อน ๆ					
๓.	ครูมีกิจกรรมการส่งเสริมซื่อสัตย์ต่อพ่อแม่ ครูอาจารย์ต่อหน้า/ลับหลัง					
๔.	ครูมีกิจกรรมการส่งเสริมให้นักเรียนกล้ายอมรับผิดในสิ่งที่ตนเองทำผิด					
๕.	ครูส่งเสริมความซื่อสัตย์ต่อสถาบันที่กำลังศึกษาอยู่					
	๔. การเรียนรู้ด้านมีวินัย					
๑.	ครูส่งเสริมให้นักเรียนแต่งกายเหมาะสมตามข้อบังคับโรงเรียน					
๒.	ครูส่งเสริมนักเรียนมีระเบียบข้อบังคับในการแต่งกาย ชัดเจน					
๓.	ครูมีการตรวจรักษาความสะอาดให้สุลักษณะอนามัยเป็นประจำ					
๔.	ครูมีบทลงโทษที่เหมาะสมตามระดับการฝ่าฝืนกฎระเบียบ					
๕.	ครูให้รางวัลแก่นักเรียนที่มีการแต่งกายเรียบร้อยด้วยการประกาศเกียรติคุณและ เสริมแรงจูงใจให้มีการแต่งการเรียบร้อยเหมาะสม					

ข้อ	แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนในการจัดการเรียนรู้คุณธรรม พื้นฐาน ๘ ประการ	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		๕	๔	๓	๒	๑
	๕. การเรียนรู้ด้านสุขภาพ					
๑.	ครูมีกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนรู้เรื่องมารยาทไทย					
๒.	ครูมีการกิจกรรมปลูกฝังให้นักเรียนแต่งกายและอ่อนน้อมถ่อมตน					
๓.	ครูมีโครงการส่งเสริมให้นักเรียนมีการประกวดเรื่องมารยาทไทย					
๔.	ครูมีบทลงโทษนักเรียนที่ไม่สุภาพตามความเหมาะสมกับคำพูด					
๕.	ครูยกย่องและประกาศเกียรติคุณแก่นักเรียน แต่งกาย และพูดจาที่สุภาพเรียบร้อย					
	๖. การเรียนรู้ด้านสะอาด					
๑.	ครูจัดกิจกรรมส่งเสริมการรักความสะอาดแก่นักเรียน					
๒.	ครูจัดประกวดเรียงความการรักษาความสะอาดแวดล้อมในโรงเรียนประจำปีการศึกษา					
๓.	ครูจัดกิจกรรมการค่ายคุณธรรมแก่นักเรียนให้มีจิตใจบริสุทธิ์					
๔.	ครูมีการส่งเสริมให้นักเรียนรักษาความสะอาด					
๕.	ครูมีการจัดโครงการจิตอาสาทำความสะอาดบริเวณภายในโรงเรียน					
	๗. การเรียนรู้ด้านความสามัคคี					
๑.	ครูเสนอแนวคิดอย่างสร้างสรรค์สามัคคีเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม					
๒.	ครูจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนมีความสามัคคีในการทำงาน					
๓.	ครูจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียน เรียนรู้เรื่องความสามัคคี					
๔.	ครูให้นักเรียนกำหนดขั้นตอนการทำงานภายในกลุ่มอย่างสามัคคี					
๕.	ครูให้นักเรียนรับฟังผลด้านความคิดซึ่งกันและกันอย่างสร้างสรรค์					
	๘. การเรียนรู้ด้านมีน้ำใจ					
๑.	ครูส่งเสริมให้นักเรียนเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีน้ำใจ ช่วยเหลือผู้อื่นประจำ					
๒.	ครูส่งเสริมให้นักเรียนเสียสละเวลาอาสาช่วยเหลือสังคม					
๓.	ครูส่งเสริมให้นักเรียนสละความสุขส่วนตน ทำประโยชน์ส่วนรวม					
๔.	ครูส่งเสริมให้นักเรียนใช้คำพูดกับเพื่อน ๆ แบบมีน้ำใจ					
๕.	ครูส่งเสริมให้นักเรียนมีน้ำใจช่วยเหลือเกื้อกูลต่อเพื่อนๆเรียน ประจำ					

ตอนที่ ๓ แบบสอบถามข้อเสนอแนะแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรม ของโรงเรียน
ประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ

๑. การเรียนรู้ด้านขยัน

๒. การเรียนรู้ด้านประหยัด

๓. การเรียนรู้ด้านซื่อสัตย์

๔. การเรียนรู้ด้านมีวินัย

๕. การเรียนรู้ด้านสุภาพ

๖. การเรียนรู้ด้านสะอาด

๗. การเรียนรู้ด้านสามัคคี

๘. การเรียนรู้ด้านมีน้ำใจ

ขออนุโมทนาขอบคุณทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม
แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย
เรื่อง

แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรม
ของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ

คำชี้แจง แบบสัมภาษณ์

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป

ชื่อ-นามสกุล

วุฒิการศึกษา

ตำแหน่ง

วัน/เดือน/ปี ที่ให้สัมภาษณ์

สถานที่สัมภาษณ์

ส่วนที่ ๒ แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรม ของโรงเรียนประถมศึกษา
อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ตามประเด็นข้อสัมภาษณ์ต่อไปนี้

๑. การเรียนรู้ด้านขยัน

๒. การเรียนรู้ด้านประหยัด

๓. การเรียนรู้ด้านซื่อสัตย์

๔. การเรียนรู้ด้านมีวินัย

๕. การเรียนรู้ด้านสุภาพ

๖. การเรียนรู้ด้านสะอาด

๗. การเรียนรู้ด้านสามัคคี

๘. การเรียนรู้ด้านมีน้ำใจ

ขอเจริญพรขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือ

ภาคผนวก ข

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิและหนังสือเชิญ

- รายชื่อผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์
- หนังสือถึงผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์

รายชื่อผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์จำนวน ๓ คน ด้วยการเลือกเจาะจง (Purposive Selection) โดยผู้วิจัยได้กำหนดคุณสมบัติของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ดังนี้

๑. นายปิยสนธิ์ เชื้อทอง
 - ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดบางโปรง
 - สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
 - สมุทรปราการ เขต ๑
๒. นายณัฐพล นุชอุดม
 - ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดด่านสำโรง
 - สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
 - สมุทรปราการ เขต ๑
๓. นายอิทธิพัทธ์ อีระวรรณสาร
 - ผู้อำนวยการโรงเรียนมหาภาพระจาดทองอุปถัมภ์
 - สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
 - สมุทรปราการ เขต ๑

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๗๗ หมู่ ๓ ตำบลลำไทร อำเภอรังษีไทร จ. ๗. ๖
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๓๑๑๗๐
โทร. ๐๓๕๔๔ ๘๐๐-๕ โทรสาร ๐ ๓๕๔๔ ๘๐๔
www.mcu.ac.th

๒๑ ธันวาคม ๒๕๖๑

เรียน
เจ้าพนักงานรถไฟที่ ๑ เชียงใหม่

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

๑. แบบขออนุญาตสัมภาษณ์ผู้อำนวยการโรงเรียน

จำนวน ชุด

๒. เก็บแบบสอบถามจากนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔-๖

จำนวน ๑ ชุด

จำนวน ๒๐ ชุด

ด้วย พระอนุสรณ์ ฉายา อนุสรโร นามสกุล พรหมโพธิ์ รหัสประจำตัว ๖๐๐๑๒๐๒๐๒๔
 นิสิตบัณฑิตศึกษา หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหาร
 การศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และนิสิตกำลังดำเนินงานวิจัย
 เรื่อง “แนวทางการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนจริยธรรม ของโรงเรียนประถมศึกษา
 อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาดตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลสัมภาษณ์ผู้อำนวยการโรงเรียนและเก็บแบบสอบถามจากนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔๖ เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “แนวทางการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรม ของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ” ดังนั้น ทางหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับการอนุเคราะห์เป็นอย่างดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

Perk WO. 72

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

พ.อ. มณฑิต พงษ์กุล

๐๐ ขญาล สีมกชณ บบ. บบ

ขอแสดงความนับถือ

๖๖๒ สอนตามบทที่ ๑๐ ทฤษฎีจิต

[illegible]

(ดร.เกษม แสงนนท์)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

- 04/10/2017
 - 04/10/2017
 28 8.0.61

หนังสือฉบับนี้จะไม่สมบูรณ์ในการนำไปอ้างอิงถึงผลการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย หากไม่ได้รับการลงนามรับรอง

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓/ว.๒๕๑

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๗๔ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอลำไทร

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๓๓๑๗๐

โทร. ๐๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ โทรสาร ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๓๔

www.mcu.ac.th

โรงเรียนวัดตานลำไทร

เลขที่ 89

วันที่ 28 ม.ค. 62

เวลา 14.06 น.

ผู้รับ ผศ. กนก

๒๑ ธันวาคม ๒๕๖๑

016 2562

เลขที่ 89

วันที่ 29 ม.ค. 62

เวลา 07.15 น.

เรื่อง ขออนุญาตสัมภาษณ์และแจกแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดลำไทร

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

จำนวน ชุด

๑. แบบขออนุญาตสัมภาษณ์ผู้อำนวยการโรงเรียน

จำนวน ๑ ชุด

๒. เก็บแบบสอบถามจากนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔-๖

จำนวน ๖๗ ชุด

ด้วย พระอนุสรณ์ ฉายา อนุสรโร นามสกุล พรหมโพธิ์ รหัสประจำตัว ๖๐๐๑๒๐๒๐๒๔
 นิสิตบัณฑิตศึกษา หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหาร
 การศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และนิสิตกำลังดำเนินงานวิจัย
 เรื่อง “แนวทางการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรม ของโรงเรียนประถมศึกษา
 อำเภอลำไทร จังหวัดสุพรรณบุรี” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลสัมภาษณ์ผู้อำนวยการโรงเรียนและเก็บ
 แบบสอบถามจากนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔-๖ เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “แนวทางการ
 พัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรม ของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอลำไทร จังหวัด
 สุพรรณบุรี” ดังนั้น ทางหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับการอนุเคราะห์เป็นอย่างดี
 และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน

☒ เพื่อโปรดทราบ☐ เพื่อโปรดพิจารณา

ด้วย ผศ. กนก

รองคณบดีฝ่ายบริหาร

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.เกษม แสงนนท์)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา2
๒๑ ม.ค. ๖๒

— ผอ. —
 — ผอ. —
 ๒๐ ม.ค. ๖๒.

หนังสือฉบับนี้จะไม่สมบูรณ์ในการนำไปอ้างอิงถึงผลการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย หากไม่ได้รับการลงนามรับรอง

ภาคผนวก ค

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ
หนังสือถึงผู้ทรงคุณวุฒิ

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจเครื่องมือวิจัย

ผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจเครื่องมือวิจัย จำนวน ๕ ท่าน ดังนี้

๑. ดร.เกษม แสงนนท์ ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธ
บริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๒. รศ.ดร.อินตา ศิริวรรณ อาจารย์ประจำหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธ
บริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๓. รศ.ดร.อำนวย เดชชัยศรี อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

๔. รศ.ดร.วิชุดา หุ่นวิไล อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

๕. ดร.นิเวศน์ วงศ์สุวรรณ อาจารย์วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม/ผู้ทรงคุณวุฒิ

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓/ว.๒๒๑๓

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๗๔ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ โทรสาร ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๓๔
www.mcu.ac.th

๕ ตุลาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุมัติเคราะห้ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย
เรียน รศ.ดร.วิชชุดา หุ่นวิไล
สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. วิทยานิพนธ์ จำนวน ๑ ฉบับ
๒. เครื่องมือวิจัย จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย พระสมุห์ปริญา ฉายา ปรีชาโน นามสกุล ยันต์โกเศศ รหัสประจำตัว ๖๐๐๑๒๐๒๐๑๓ นิสิตบัณฑิตศึกษา หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และนิสิตกำลังดำเนินงานวิจัย เรื่อง “แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพุทธจริต สำหรับนักเรียนประถมศึกษา จังหวัดปทุมธานี” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว โดยมีคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ประกอบด้วย

๑. รศ.ดร.สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย ประธานกรรมการ
๒. ดร.พีรวัฒน์ ชัยสุข กรรมการ

เพื่อให้งานวิจัยของนิสิตดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย จึงใคร่ขออนุมัติเคราะห้ให้ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย และให้ข้อเสนอแนะในการนำไปปรับปรุงพัฒนาเครื่องมือวิจัย อันจะส่งผลให้ได้งานวิจัยที่มีคุณภาพต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุมัติ และขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.เกษม แสงนนท์)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

ขอรับรองว่าได้ผ่านการตรวจเครื่องมือวิจัยแล้ว

(รศ.ดร.วิชชุดา หุ่นวิไล)

วันที่ ๒๕.๑๐.๒๕๖๑

หมายเหตุ : หนังสือฉบับนี้จะไม่สมบูรณ์ในการนำไปใช้อ้างอิงถึงผลการตรวจเครื่องมือวิจัย หากไม่ได้รับการลงนามโดยผู้ตรวจเครื่องมือ

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓/ว.๒๒๑๗

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ โทรสาร ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๓๔
www.mcu.ac.th

๕ ตุลาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุมัติโครงการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย
เรียน รศ.ดร.อานวย เดชชัยศรี
สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. วิทยานิพนธ์ จำนวน ๑ ฉบับ
๒. เครื่องมือวิจัย จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย พระสมุห์ปริญา ฉายา ปรีชาโน นามสกุล ยนต์โกเศศ รหัสประจำตัว ๖๐๐๑๒๐๒๐๑๓ นิสิตบัณฑิตศึกษา หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และนิสิตกำลังดำเนินงานวิจัย เรื่อง “แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพุทธจริต สำหรับนักเรียนประถมศึกษา จังหวัดปทุมธานี” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว โดยมีคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ประกอบด้วย

๑. รศ.ดร.สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย ประธานกรรมการ
๒. ดร.พีรวัฒน์ ชัยสุข กรรมการ

เพื่อให้งานวิจัยของนิสิตดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย จึงใคร่ขออนุมัติให้ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย และให้ข้อเสนอแนะในการนำไปปรับปรุงพัฒนาเครื่องมือวิจัย อันจะส่งผลให้ในงานวิจัยที่มีคุณภาพต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุมัติ และขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.เกษม แสงนนท์)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

ขอรับรองว่าได้ผ่านการตรวจเครื่องมือวิจัยแล้ว

(รศ.ดร.อานวย เดชชัยศรี)

วันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๖๑

หมายเหตุ : หนังสือฉบับนี้จะไม่สมบูรณ์ในการนำไปใช้อ้างอิงถึงการตรวจเครื่องมือวิจัย หากไม่ได้รับการลงนามโดยผู้ตรวจเครื่องมือ

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓/ว.๒๒๑๗

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ โทรสาร ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๓๔
www.mcu.ac.th

๕ ตุลาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุมัติเคราะห้ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย
เรียน ดร.นิเวศน์ วงศ์สุวรรณ
สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. วิทยานิพนธ์ จำนวน ๑ ฉบับ
๒. เครื่องมือวิจัย จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย พระสมุห์ปริญา ฉายา ปรีชาโน นามสกุล ยันต์โกเศศ รหัสประจำตัว ๖๐๐๑๒๐๒๐๑๓ นิสิตบัณฑิตศึกษา หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และนิสิตกำลังดำเนินงานวิจัย เรื่อง “แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพุทธจริต สำหรับนักเรียนประถมศึกษา จังหวัดปทุมธานี” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว โดยมีคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ประกอบด้วย

๑. รศ.ดร.สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย ประธานกรรมการ
๒. ดร.พีรวัฒน์ ชัยสุข กรรมการ

เพื่อให้งานวิจัยของนิสิตดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย จึงใคร่ขออนุมัติให้ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย และให้ข้อเสนอแนะในการนำไปปรับปรุงพัฒนาเครื่องมือวิจัย อันจะส่งผลให้ได้งานวิจัยที่มีคุณภาพต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุมัติ และขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.เกษม แสงนันท)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

ขอรับรองว่าได้ผ่านการตรวจเครื่องมือวิจัยแล้ว

(ดร.นิเวศน์ วงศ์สุวรรณ)

วันที่ ๑๑.๑๐.๖๑

หมายเหตุ : หนังสือฉบับนี้จะไม่สมบูรณ์ในการนำไปใช้อ้างอิงถึงผลการตรวจเครื่องมือวิจัย หากไม่ได้รับการลงนามโดยผู้ตรวจเครื่องมือ

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ โทร./๐๘๔-๑๐๔-๔๒๗๓

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓ /ว.๒๑๖๘ วันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุมัติโครงการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

เรียน รศ.ดร.อินตา ศิริวรรณ

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. วิทยานิพนธ์ จำนวน ๑ ฉบับ

๒. เครื่องมือวิจัย จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย พระสมุห์ปริญา ฉายา ปรีชาโน นามสกุล ยนต์โกเศศ รหัสประจำตัว ๖๐๐๑๒๐๒๐๑๓ นิสิตบัณฑิตศึกษา หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และนิสิตกำลังดำเนินงานวิจัย เรื่อง “แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพุทธจริต สำหรับนักเรียนประถมศึกษา จังหวัดปทุมธานี” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว โดยมีคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ประกอบด้วย

๑. รศ.ดร.สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย ประธานกรรมการ
๒. ดร.พีรวัฒน์ ชัยสุข กรรมการ

เพื่อให้งานวิจัยของนิสิตดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย จึงใคร่ขออนุมัติโครงการให้ท่าน เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย และให้ข้อเสนอแนะในการนำไปปรับปรุงพัฒนาเครื่องมือวิจัย อันจะส่งผลให้ไดงานวิจัยที่มีคุณภาพต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณาอนุมัติ และขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

(ดร.เกษม แสงนนท์)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

ขอรับรองว่าได้ผ่านการตรวจเครื่องมือวิจัยแล้ว

(รศ.ดร.อินตา ศิริวรรณ)

วันที่

หมายเหตุ : หนังสือฉบับนี้จะไม่สมบูรณ์ในการนำไปใช้อ้างอิงถึงผลการตรวจเครื่องมือวิจัย หากไม่ได้รับการลงนามโดยผู้ตรวจเครื่องมือ

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ โทร./๐๘๔-๑๐๔-๔๒๗๓

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓ /ว.๒๑๖๘ วันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุมัติโครงการที่ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

เรียน ดร.เกษม แสงนนท์

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. วิทยานิพนธ์ จำนวน ๑ ฉบับ

๒. เครื่องมือวิจัย จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย พระสมุห์ปริญา ฉายา ปรีชาโน นามสกุล ยนต์โกเศศ รหัสประจำตัว ๖๐๐๑๒๐๒๐๑๓ นิสิตบัณฑิตศึกษา หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และนิสิตกำลังดำเนินงานวิจัย เรื่อง “แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพุทธจริต สำหรับนักเรียนประถมศึกษา จังหวัดปทุมธานี” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว โดยมีคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ประกอบด้วย

๑. รศ.ดร.สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย ประธานกรรมการ

๒. ดร.พิรพัฒน์ ชัยสุข กรรมการ

เพื่อให้งานวิจัยของนิสิตดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย จึงใคร่ขออนุมัติโครงการให้ท่าน เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย และให้ข้อเสนอแนะในการนำไปปรับปรุงพัฒนาเครื่องมือวิจัย อันจะส่งผลให้ดำเนินงานวิจัยที่มีคุณภาพต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณาอนุมัติ และขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

(ดร.เกษม แสงนนท์)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

ขอรับรองว่าได้ผ่านการตรวจเครื่องมือวิจัยแล้ว

(ดร.เกษม แสงนนท์)

วันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๖๑

หมายเหตุ : หนังสือฉบับนี้จะไม่สมบูรณ์ในการนำไปใช้อ้างอิงถึงผลการตรวจเครื่องมือวิจัย หากไม่ได้รับการลงนามโดยผู้ตรวจเครื่องมือ

ภาคผนวก ง

- หนังสือติดต่อด่วนงานเพื่อขออนุญาตแจกแบบสอบถาม

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๗/ว.๒๘๔

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 ๗๔ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
 จ.พระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
 โทร. ๐๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ โทรสาร ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๓๔
 www.mcu.ac.th

ร.ร. วิทยาลัย (วิทยาลัย)

๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๑

เลขที่รับแจ้ง ๐๐๘ , 2562

วันที่ 3 เดือน มกราคม ๒๕๖2

เรื่อง ขออนุญาตเก็บแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการวิทยาลัยมหาวชิราวุธราชวิทยาลัย

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

จำนวน ๑๔ ชุด

ด้วย พระสมุห์ปริยญา ฉายา ปรีชาโน นามสกุล ยันต์โกเศศ รหัสประจำตัว ๖๐๐๑๒๐๒๐๑๓ นิสิตบัณฑิตศึกษา หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และนิสิตกำลังดำเนินงานวิจัย เรื่อง “แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพุทธจริต สำหรับนักเรียนประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรี” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามจากนักเรียนประถมศึกษา เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพุทธจริต สำหรับนักเรียนประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรี” ดังนั้น ทางหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับการอนุเคราะห์เป็นอย่างดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.เกษม แสงนนท์)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

อรรถสิทธิ์ ปิ่นมร

3 ม.ค. 62

หนังสือฉบับนี้จะไม่สมบูรณ์ในการนำไปอ้างอิงถึงผลการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย หากไม่ได้รับการลงนามรับรอง

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓/ว.๒๘๙

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอรังน้อย
 จ.พระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๓๐
 โทร. ๐๓๕๒๕ ๘๐๐๐-๕ โทรสาร ๐ ๓๕๒๕ ๘๐๓๔
 www.mcu.ac.th

๓๔ ธันวาคม ๒๕๖๓

โรงเรียนวัดสำโรงเหนือ กรุงเทพมหานคร
 เลขที่ ๑๒๖/๒๕๖
 ชั้น ป.๖ เลขที่ ๙-๑-๖๓
 เลขที่ ๖๓

เรื่อง ขออนุญาตเก็บแบบสอบถามเพื่อการวิจัย
 เรียน **ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดสำโรงเหนือ**

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน ๑๖ ชุด

ด้วย พระสมุห์ปริญา ฉายา ปรีชาโน นามสกุล อันต์โกเศศ รหัสประจำตัว ๖๐๐๑๒๐๒๐๑๓ นิสิตบัณฑิตศึกษา หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และนิสิตกำลังดำเนินงานวิจัย เรื่อง “แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพุทธจริต สำหรับนักเรียนประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรี” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามจากนักเรียนประถมศึกษา เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพุทธจริต สำหรับนักเรียนประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรี” ดังนั้น ทางหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับการอนุเคราะห์เป็นอย่างดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.เกษม แสงนนท์)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
 สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

เรียน ผอ. ทน

เรียน

นายกเทศมนตรีตำบล
 ขอนแก่น

- ๗๖๗

- *[Signature]*
 นายสมชาย งาม

หนังสือฉบับนี้จะไม่สมบูรณ์ในการนำไปอ้างอิงถึงผลการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย หากไม่ได้รับการตอบกลับ

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓/ว.๒๘๘

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอลำไทร จ.พระนครศรีอยุธยา ๓๓๑๓๐
 โทร. ๐๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ โทรสาร ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๓๔
 www.mcu.ac.th

โรงเรียนวัดปากน้ำ

1209/61

26/12/61

09.56 %

๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุญาตเก็บแบบสอบถามเพื่อการวิจัย
 เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดปากน้ำ
 สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน ๑๕ ชุด

ด้วย พระสมุห์ปริยญา ฉายา ปรีชาโน นามสกุล ยันต์โกเศศ รหัสประจำตัว ๖๐๐๑๒๐๒๐๑๓ นิสิตบัณฑิตศึกษา หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และนิสิตกำลังดำเนินงานวิจัย เรื่อง “แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพุทธจริต สำหรับนักเรียนประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรี” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าหลักสูตรดังกล่าว

ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามจากนักเรียนประถมศึกษา เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพุทธจริต สำหรับนักเรียนประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรี” ดังนั้น ทางหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับการอนุเคราะห์เป็นอย่างดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.เกษม แสงนนท์)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
 สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

ทุกท่าน

26/12/61

หนังสือฉบับนี้จะไม่สมบูรณ์ในการนำไปอ้างอิงถึงผลการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย หากไม่ได้รับการลงนามรับรอง

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓/ว.๒๘๙

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอลำไทร
จ.พระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๑๗๐
โทร. ๐๓๕๒๕ ๘๐๐๐-๕ โทรสาร ๐ ๓๕๒๕ ๘๐๓๔
www.mcu.ac.th

๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขออนุญาตเก็บแบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรียน **ผู้อำนวยการโรงเรียนท่าทรายอุปถัมภ์**
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน ๑๑ ชุด

รับทราบ
วันที่ ๑๕ ธ.ค.
๒๕๖๓

ด้วย พระสมุห์ปริยญา ฉายา ปรีชาโน นามสกุล ยันต์โกเศศ รหัสประจำตัว ๖๐๐๑๒๐๒๐๑๓ นิสิตบัณฑิตศึกษา หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และนิสิตกำลังดำเนินงานวิจัย เรื่อง “แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพุทธจริต สำหรับนักเรียนประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรี” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามจากนักเรียนประถมศึกษา เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพุทธจริต สำหรับนักเรียนประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรี” ดังนั้น ทางหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับการอนุเคราะห์เป็นอย่างดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.เกษม แสงนนท์)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

กณ

- มณม ทน.โดรงม
คุณธรรมศรีชัย
ธานีเม

ธก.พอ.รณ.
๒๖ ธ.ค. ๖๓

หนังสือฉบับนี้จะไม่สมบูรณ์ในการนำไปอ้างอิงถึงผลการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย หากไม่ได้รับการลงนามรับรอง

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓/ว.๒๘๘

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอรังน้อย
 จ.พระนครศรีอยุธยา ๑๗๑๗๐
 โทร. ๐๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ โทรสาร ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๓๔
 www.mcu.ac.th

๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๑

โรงเรียนวัดบางไกรนอก

เรื่อง ขออนุญาตเก็บแบบสอบถามเพื่อการวิจัย
 เรียน ผู้ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดบางไกรนอก
 สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน ๕ ชุด

รับที่.....
 วันที่ ๒๖ ธ.ค. ๒๕๖๑
 เวลา ๑๓.๓๐ น.

ด้วย พระสมุห์ปริญา ฉายา ปรีชาโน นามสกุล ยนต์โกเศศ รหัสประจำตัว ๖๐๐๑๒๐๒๐๑๓ นิสิตบัณฑิตศึกษา หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และนิสิตกำลังดำเนินงานวิจัย เรื่อง “แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพุทธจริต สำหรับนักเรียนประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรี” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาดำเนินการตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามจากนักเรียนประถมศึกษา เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพุทธจริต สำหรับนักเรียนประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรี” ดังนั้น ทางหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับการอนุเคราะห์เป็นอย่างดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.เกษม แสงนนท์)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
 สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

พันทราฟ

(นางสาวพิณพิกิต พันธ์น้อย)

รักษาการ/แทนผู้อำนวยการโรงเรียน

หนังสือฉบับนี้จะไม่สมบูรณ์ในการนำไปอ้างอิงถึงผลการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย หากไม่ได้รับการลงนามรับรอง

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓/ว.๒๘๙

โรงเรียนอนุบาลบางกรวย (วัดศรีประวดี)

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 เลขที่ทะเบียน..... 1889
 ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอลำไทร
 จ.พระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๑๐..... ๖๐ พ.ศ. ๕๖
 โทร. ๐๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ โทรสาร ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๓๔
 เว็บไซต์ www.mcu.ac.th

๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุญาตเก็บแบบสอบถามเพื่อการวิจัย
 เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลบางกรวย
 สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน ๒๐ ชุด

ด้วย พระสมุห์ปริยญา ฉายา ปรีชาโน นามสกุล ยันต์โกเศศ รหัสประจำตัว ๖๐๐๑๒๐๒๐๑๓ นิสิตบัณฑิตศึกษา หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และนิสิตกำลังดำเนินงานวิจัย เรื่อง “แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพุทธจริต สำหรับนักเรียนประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรี” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามจากนักเรียนประถมศึกษา เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพุทธจริต สำหรับนักเรียนประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรี” ดังนั้น ทางหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับการอนุเคราะห์เป็นอย่างดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.เกษม แสงนันท)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
 สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

รับทราบ
 พิเศษ

หนังสือฉบับนี้จะไม่สมบูรณ์ในการนำไปอ้างอิงถึงผลการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย หากไม่ได้รับการลงนามรับรอง

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓/ว.๒๘๙

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอลำไทร

จ.พระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๑๐

โทร. ๐๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ โทรสาร ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๓๔

www.mcu.ac.th

๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๑

โรงเรียนวัดใหม่ผดุงเขต
รับที่ 333 12561 น.
วันที่ 26 ธ.ค. 61
เวลา

เรื่อง ขออนุญาตเก็บแบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดใหม่ผดุงเขต
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน ๑๔ ชุด

ด้วย พระสมุห์ปริญา ฉายา ปรีชาโน นามสกุล ยันต์โกเศศ รหัสประจำตัว ๖๐๐๑๒๐๒๐๑๓ นิสิตบัณฑิตศึกษา หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และนิสิตกำลังดำเนินงานวิจัย เรื่อง “แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพุทธจริต สำหรับนักเรียนประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรี” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามจากนักเรียนประถมศึกษา เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพุทธจริต สำหรับนักเรียนประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรี” ดังนั้น ทางหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับการอนุเคราะห์เป็นอย่างดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.เกษม แสงนนท์)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

รันทาน
รับที่ ออว.๑๓
26 ธ.ค. 61

หนังสือฉบับนี้จะไม่สมบูรณ์ในการนำไปอ้างอิงถึงผลการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย หากไม่ได้รับการลงนามรับรอง

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๗/ว.๒๘๘

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๗๔ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย

จ.พระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐

โทร. ๐๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ โทรสาร ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕

www.mcu.ac.th

รับที่ SL ๒

วันที่ ๒๖ ธ.ค. ๖๑

ว.ก. ☒ บ.ท. ☐ง.ป. ☐ บ.ค. ☐ร.บ. ☐

๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุญาตเก็บแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดจันทน์

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน ๕ ชุด

ด้วย พระสมุห์ปริญา ฉายา ปรีชาโน นามสกุล ยันต์โกเศศ รหัสประจำตัว ๖๐๐๑๒๐๒๐๑๓ นิสิตบัณฑิตศึกษา หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และนิสิตกำลังดำเนินงานวิจัย เรื่อง “แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพุทธจริต สำหรับนักเรียนประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรี” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามจากนักเรียนประถมศึกษา เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพุทธจริต สำหรับนักเรียนประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรี” ดังนั้น ทางหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับการอนุเคราะห์เป็นอย่างดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.เกษม แสงนนท์)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

๐๕ ธ.ค. ๖๑

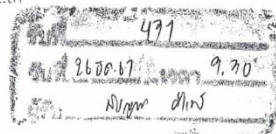
หนังสือฉบับนี้จะไม่สมบูรณ์ในการนำไปอ้างอิงถึงผลการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย หากไม่ได้รับการลงนามรับรอง

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓/ว.๒๘๘

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
 จ.พระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
 โทร. ๐๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ โทรสาร ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๓๔
 www.mcu.ac.th

๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุญาตเก็บแบบสอบถามเพื่อการวิจัย
 เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนมหาดเล็ก
 สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน ๑๒ ชุด

ด้วย พระสมุห์ปริญา ฉายา ปรีชาโน นามสกุล ยนต์โกเศศ รัทสประจำตัว
 ๖๐๐๑๒๐๒๐๑๓ นิสิตบัณฑิตศึกษา หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา
 ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และนิสิตกำลัง
 ดำเนินงานวิจัย เรื่อง “แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพุทธจริต สำหรับนักเรียน
 ประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรี” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามจากนักเรียนประถมศึกษา
 เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพุทธจริต สำหรับ
 นักเรียนประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรี” ดังนั้น ทางหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธ
 บริหารการศึกษา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับการอนุเคราะห์เป็นอย่างดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อ
 ทางวิชาการอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.เอกม แสงนถ)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
 สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

อรุณ ๗ ใน สิงหนพ

หนังสือฉบับนี้จะไม่สมบูรณ์ในการนำไปอ้างอิงถึงผลการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย หากไม่ได้รับการลงนามรับรอง

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๗/ว.๒๘๘

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอรังน้อย

จ.พระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐

โทร. ๐๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ โทรสาร ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๓๔

www.mcu.ac.th

โรงเรียนวัดม่วง

เลขที่ ๗๖.๑๒๐๖

วันที่ ๒๕.๕.๖๑

ลงชื่อ.....

๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุญาตเก็บแบบสอบถามเพื่อการวิจัย
 เรียน ผู้อำนวยการ โรงเรียนวัดม่วง
 สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน ๕ ชุด

ด้วย พระสมุห์ปริญา ฉายา ปรีชาโน นามสกุล ยันต์โกเศศ รหัสประจำตัว ๖๐๐๑๒๐๒๐๑๓ นิสิตบัณฑิตศึกษา หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และนิสิตกำลังศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และนิสิตกำลังศึกษาปริญญาตรี สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ดำเนินงานวิจัย เรื่อง “แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพุทธจริต สำหรับนิสิตปริญญาโท สาขาวิชาบริหารการศึกษา” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามจากนักเรียนประถมศึกษา ในพื้นที่วัดม่วง เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพุทธจริต สำหรับนิสิตปริญญาโท สาขาวิชาบริหารการศึกษา” ดังนั้น ทางหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ขอเรียนขอความอนุเคราะห์จากท่าน ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดม่วง ว่าจะได้รับการอนุเคราะห์เป็นอย่างดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อในการอนุญาตให้นักเรียนประถมศึกษาอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.เกษม แสงนนท์)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

๑. กชว
 2. ๒๕๖๑

๒๖ ธ.ค. ๖๑

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓/ว.๒๘๘

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอรังนกน้อย

จ.พระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๓๐

โทร. ๐๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ โทรสาร ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๓๔

www.mcu.ac.th

โรงเรียนวัดของพลู

๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๑

เลขที่รับ ๙๖๐/๒๕๖๑

รับวันที่ ๒๖ ธ.ค. ๖๑

เรื่อง ขออนุญาตเก็บแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดของพลู

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน ๑๐ ชุด

ด้วย พระสมุห์ปริณญา ฉายา ปรีชาโน นามสกุล ยันต์โกเศศ รหัสประจำตัว ๖๐๐๑๒๐๒๐๑๓ นิสิตบัณฑิตศึกษา หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และนิสิตกำลังดำเนินงานวิจัย เรื่อง “แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพุทธจริต สำหรับนักเรียนประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรี” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามจากนักเรียนประถมศึกษา เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพุทธจริต สำหรับนักเรียนประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรี” ดังนั้น ทางหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับการอนุเคราะห์เป็นอย่างดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.เกษม แสงนนท์)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

- ทราบ ๑๐๗๗๗

- มอบพรอม ดักในพร

(นางสาวสุมาลี นิลคำ)

ครู โรงเรียนวัดของพลู (วัดราชบ. รังนกน้อย) รักษาการแทน

ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดของพลู (วัดราชประชานุสรณ์)

๒๖ ธ.ค. ๖๑

หนังสือฉบับนี้จะไม่สมบูรณ์ในการนำไปอ้างอิงถึงผลการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย หากไม่ได้รับการลงนามรับรอง

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓/ว.๒๘๙

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอร้งน้อย
 จ.พระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
 โทร. ๐๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ โทรสาร ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๓๔
 www.mcu.ac.th

๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุญาตเก็บแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

จำนวน ๕ ชุด

ผู้อำนวยการโรงเรียนชุมชนวัดบางไกรใน
 อำเภอเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี

โรงเรียนชุมชนวัดบางไกรใน
 เลขรับ.....๑๖๖
 วันที่.....๒๖.....ธ.ค.....๖๑

ด้วย พระสมุห์ปริปัญญา ฉายา ปรีชาโน นามสกุล ยนต์โกเศศ รหัสประจำตัว ๖๐๐๑๒๐๒๐๑๓ นิสิตบัณฑิตศึกษา หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และนิสิตกำลังดำเนินงานวิจัย เรื่อง “แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพุทธจริต สำหรับนักเรียนประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรี” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามจากนักเรียนประถมศึกษา เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพุทธจริต สำหรับนักเรียนประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรี” ดังนั้น ทางหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับการอนุเคราะห์เป็นอย่างดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.เกษม แสงนนท์)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
 สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

เรียน ผอ. โรงเรียนชุมชนวัดบางไกรใน
 -เพื่อโปรดพิจารณาและพิจารณา

๒๖ ธ.ค. ๖๑

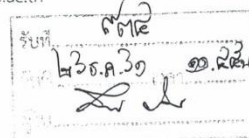
หนังสือฉบับนี้จะไม่สมบูรณ์ในการนำไปอ้างอิงถึงผลการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย หากไม่ได้รับการลงนามรับรอง

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๗/ว.๒๘๙

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
 จ.พระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๓๐
 โทร. ๐๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ โทรสาร ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๓๔
 www.mcu.ac.th

๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุญาตเก็บแบบสอบถามเพื่อการวิจัย
 เรียน ผู้บริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาดง
 สิ่งที่มาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน ๗ ชุด

ด้วย พระสมุห์ปริยญา ญา ปรีชาโน นามสกุล ยันต์โกเศศ รหัสประจำตัว
 ๖๐๐๑๒๐๒๐๑๓ นิสิตบัณฑิตศึกษา หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา
 ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และนิสิตกำลัง
 ดำเนินงานวิจัย เรื่อง “แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพุทธจริต สำหรับนักเรียน
 ประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรี” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามจากนักเรียนประถมศึกษา
 เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพุทธจริต สำหรับ
 นักเรียนประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรี” ดังนั้น ทางหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธ
 บริหารการศึกษา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับการอนุเคราะห์เป็นอย่างดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อ
 ทางวิชาการอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

เรียน ศอ.ร.ร.อ.ป.ร.ร.

ขอแสดงความนับถือ

ผ.ม.น.จ.ฟ้าแสงพรพิริยกุล
 ขออนุญาตเก็บแบบสอบถามเพื่อการวิจัย (ดร.เกษม แสงนนท์)
 ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
 สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา
 ๒๓ ธ.ค. ๖๑

ทราบ

วิมล อิมชาพร

แทน รัตนากรในดง

ผู้อำนวยการโรงเรียนอัสสัมชัญ

หนังสือฉบับนี้จะไม่สมบูรณ์ในการนำไปอ้างอิงถึงผลการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย หากไม่ได้รับการลงนามรับรอง

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๗/ว.๒๘๘

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอวังน้อย

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐

โทร. ๐๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ โทรสาร ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๓๔

www.mcu.ac.th

๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุญาตเก็บแบบสอบถามเพื่อการวิจัย
 เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดทางหลวงโพธิ์ทอง
 สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน ชุด

โรงเรียนวัดทางหลวงโพธิ์ทอง
 เลขที่รับ 1051
 วันที่ 21 ธ.ค. ๒๕๖1
 เวลา

ด้วย พระสมุห์ปริญา ฉายา ปรีชาโน นามสกุล ยันต์โกเศศ รหัสประจำตัว ๖๐๐๑๒๐๒๐๑๓ นิสิตบัณฑิตศึกษา หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และนิสิตกำลังดำเนินงานวิจัย เรื่อง “แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพุทธจริต สำหรับนักเรียนประถมศึกษา จังหวัดปทุมธานี” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามจากผู้บริหารครูและเจ้าหน้าที่ของสถานศึกษา เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะ กัลยาณมิตร สำหรับผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรี” ดังนั้น ทางหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับการอนุเคราะห์เป็นอย่างดีและขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.เอกhem แสงนนท์)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

☒ 1. ตรวจ
☐ 2. อนุมัติ/ไม่อนุมัติ
☒ 3. ไม่จำเป็นต้องส่งต่อไป
 มอญจิตร

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดทางหลวงโพธิ์ทอง
 พระสุเมธีปริญา ขออนุญาต เก็บ
 แบบสอบถาม เพื่อการวิจัย
 ดังต่อไปนี้

ลงชื่อ ผู้พิมพ์ เจ้าหน้าที่ธุรการ
 21 ธ.ค. 2561

-อนญาตให้ใช้ก็มีมอญจิตร
 พญ. รังษิณทร
 21 ธ.ค. 2561

หนังสือฉบับนี้จะไม่สมบูรณ์ในการนำไปอ้างอิงถึงผลการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย หากไม่ได้รับการลงนามรับรอง

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓/ว.๒๘๙

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๑๙๑๖
 ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
 โทร. ๐๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ โทรสาร ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๓๔
 www.mcu.ac.th

๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุญาตเก็บแบบสอบถามเพื่อการวิจัย
 เรียน ผู้บริหารโรงเรียน วัดพระธรรมกาย จังหวัดนนทบุรี
 สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน 15 ชุด

ด้วย พระสมุห์ปริยญา ฉายา ปรีชาโน นามสกุล ยนต์โกเศศ รัทสประจำตัว
 ๖๐๐๑๒๐๒๐๑๓ นิสิตบัณฑิตศึกษา หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา
 ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และนิสิตกำลัง
 ดำเนินงานวิจัย เรื่อง “แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพุทธจริต สำหรับนักเรียน
 ประถมศึกษา จังหวัดปทุมธานี” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามจากผู้บริหารครูและ
 เจ้าหน้าที่ของสถานศึกษา เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะ
 กัลยาณมิตร สำหรับผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรี” ดังนั้น ทางหลักสูตรพุทธศาสตร
 มหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และหวังเป็น
 อย่างยิ่งว่าจะได้รับการอนุเคราะห์เป็นอย่างดีและขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการอย่างสูง มา ณ
 โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

เรียน ผอ. ร.ร.
 พระสมุห์ปริยญา ฉายา ปรีชาโน
 นิสิตบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา
 (ดร.เกษม แสงนนท์)
 ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
 สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา
 ๒๑ ธ.ค. ๖๑

ขอแสดงความนับถือ

— ภาว
 — ผอ. ร.ร. วัดพระธรรมกาย
 ๒๑/๑๒/๖๑
 ๒๑/๑๒/๖๑

หนังสือฉบับนี้จะไม่สมบูรณ์ในการนำไปอ้างอิงถึงผลการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย หากไม่ได้รับการลงนามรับรอง

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓/๕๗๑.๑

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๗๔ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอรังน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทร. ๐๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ โทรสาร ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๓๔
www.mcu.ac.th

๔ ธันวาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุญาตแจกแบบสอบถามเพื่อทดสอบเครื่องมือวิจัย
เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อทดสอบเครื่องมือวิจัย จำนวน ๓๐ ชุด

ด้วย พระสมุห์ปริญา ฉายา ปรีชาโน นามสกุล ยนต์โกเศศ รหัสประจำตัว ๖๐๐๑๒๐๒๐๑๓ นิสิตบัณฑิตศึกษา หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และนิสิตกำลังดำเนินงานวิจัย เรื่อง “แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพุทธจริต สำหรับนักเรียนประถมศึกษา จังหวัดปทุมธานี” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

เพื่อการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามจากผู้บริหารครูและเจ้าหน้าที่ของสถานศึกษา เพื่อทดสอบเครื่องมือวิจัยประกอบการทำวิทยานิพนธ์ ดังนั้น ทางหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับการอนุเคราะห์เป็นอย่างดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.เกษม แสงนนท์)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

รพทพ

(พิมพ์ฉันทน์ อธิภาสกิจ) ๒๐๖๑๑๑๑๑
 ๒๖.๖.๒๑

หนังสือฉบับนี้จะไม่สมบูรณ์ในการนำไปอ้างอิงถึงผลการเก็บรวบรวมข้อมูลทดลองวิจัย หากไม่ได้รับการลงนามรับรอง

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๗/ว.๒๕๐

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๒๑ มิ.ย. ๖๑
 หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอบางบาล
 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๐๐
 โทร. ๐๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ โทรสาร ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๓๔
 www.mcu.ac.th

๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุญาตสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย
 เรียน ผู้บริหารทางโรงเรียน
 สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย พระสมุห์ปริญา ฉายา ปรีชาโน นามสกุล ยันต์โกเศศ รหัสประจำตัว ๖๐๐๑๒๐๒๐๑๓ นิสิตบัณฑิตศึกษา หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และนิสิตกำลังดำเนินงานวิจัย เรื่อง “แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพุทธจริต สำหรับนักเรียนประถมศึกษา จังหวัดปทุมธานี” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลสัมภาษณ์เพื่อการวิจัยจากผู้บริหารและครู เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะกัลยาณมิตร สำหรับผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรี” ดังนั้น ทางหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับการอนุเคราะห์เป็นอย่างดีและขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

เรียน ผอ. ร.ร.
 พระสมุห์ปริญา ฉายา ปรีชาโน
 นิสิตบัณฑิตศึกษา ภาควิชาบริหารการศึกษา
 ขออนุญาตสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย
 อธิการบดี
 ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
 สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา
 ๒๑ ธ.ค. ๖๑

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.เกษม แสงนนท์)

งาน
 มอญศักดิ์ นพ. นางสาวดง
 ดำเนินการ
 ๒/๑๑/๖๑
 ๒๑ ธ.ค. ๖๑

หนังสือฉบับนี้จะไม่สมบูรณ์ในการนำไปอ้างอิงถึงผลการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย หากไม่ได้รับการลงนามรับรอง

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓/ว.๒๕๐

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอวังน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทร. ๐๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ โทรสาร ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๓๔
www.mcu.ac.th

๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุญาตสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

โรงเรียนวัดทางหลวงโพธิ์ทอง
เลขที่รับ 1059
รับวันที่ 21 ธ.ค. ๒๕๖1
เวลา

ด้วย พระสมุห์ปริญญา ฉายา ปรีชาโน นามสกุล ยันต์โกเศศ รหัสประจำตัว ๖๐๐๑๒๐๒๐๑๓ นิสิตบัณฑิตศึกษา หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และนิสิตกำลังดำเนินงานวิจัย เรื่อง “แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพุทธจริต สำหรับนักเรียนประถมศึกษา จังหวัดปทุมธานี” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลสัมภาษณ์เพื่อการวิจัยจากผู้บริหารและครู เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะกัลยาณมิตร สำหรับผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรี” ดังนั้น ทางหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับการอนุเคราะห์เป็นอย่างดีและขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.เกษม แสงนนท์)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

- ☒ ทราบ
☐ อนุมัติตามเสนอขอ
☒ ให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

รองผู้อำนวยการ

-อนุญาตให้เก็บข้อมูลได้

โรงเรียนวัดทางหลวงโพธิ์ทอง

นาง สนิท ปรังพนา ขออนุญาต

ดำเนินการวิจัย วิชาสังคมศึกษา

ตัว พ.บ.

ลงชื่อ..... ๒๕๖๑..... เจ้าหน้าที่ธุรการ

21 ธ.ค. 2561

พญ. รัชดาฯ
ผู้อำนวยการ
21 ธ.ค. ๒๕๖1

หนังสือฉบับนี้จะไม่สมบูรณ์ในการนำไปอ้างอิงถึงผลการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย หากไม่ได้รับการลงนามรับรอง

ที่ ศธ ๖๑๐๓.ณ/ว.๒๕๐

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๗๔ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอรังน้อย
จ.พระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทร. ๐๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ โทรสาร ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๓๔
www.mcu.ac.th

๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุญาตสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย
เรียน **ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดใหม่แดงเมธ**
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

โรงเรียนวัดใหม่แดงเมธ
รับที่ 334/2561
วันที่ ๑๖ ธ.ค. ๖๑
เวลา

ด้วย พระสมุห์ปรีญา ฉายา ปรีชาโน นามสกุล ยันต์โกเศศ รหัสประจำตัว ๖๐๐๑๒๐๒๐๑๓ นิสิตบัณฑิตศึกษา หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และนิสิตกำลังดำเนินงานวิจัย เรื่อง “แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพุทธจริต สำหรับนักเรียนประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรี” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลสัมภาษณ์เพื่อการวิจัยจากผู้บริหารและครู เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพุทธจริต สำหรับนักเรียนประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรี” ดังนั้น ทางหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับการอนุเคราะห์เป็นอย่างดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.เกษม แสงนง)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

รับทราบ
รศ. อธิวัฒน์
26 ธ.ค. ๖๑

หนังสือฉบับนี้จะไม่สมบูรณ์ในการนำไปอ้างอิงถึงผลการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย หากไม่ได้รับการลงนามรับรอง

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๗/ว.๒๙๐

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอลำไทร
 จ.พระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
 โทร. ๐๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ โทรสาร ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๓๔
 www.mcu.ac.th

๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุญาตสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย
 เรียน ผู้บริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาดอนเมือง
 สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

โรงเรียนชุมชนวัดบางไกรใน
 เลขรับ.....๙๖๗
 วันที่.....๒๖ ธ.ค. ๖๑

ด้วย พระสมุห์ปริยญา ฉายา ปรีชาโน นามสกุล ยันต์โกเศศ รหัสประจำตัว ๖๐๐๑๒๐๒๐๑๓ นิสิตบัณฑิตศึกษา หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และนิสิตกำลังดำเนินงานวิจัย เรื่อง “แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพุทธจริต สำหรับนักเรียนประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรี” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลสัมภาษณ์เพื่อการวิจัยจากผู้บริหารและครูเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพุทธจริต สำหรับนักเรียนประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรี” ดังนั้น ทางหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับการอนุเคราะห์เป็นอย่างดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.เกษม แสงนนท์)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
 สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

รับ ณ ผ.ด. โรงเรียนชุมชนวัดบางไกรใน
 -เพื่อโปรดปรานและพิจารณา

๒๖ ธ.ค. ๖๑

หนังสือฉบับนี้จะไม่สมบูรณ์ในการนำไปอ้างอิงถึงผลการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย หากไม่ได้รับการลงนามรับรอง

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓/ว.๒๙๐

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอรังน้อย
 จ.พระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
 โทร. ๐๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ โทรสาร ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๓๔
 www.mcu.ac.th

โรงเรียนวัดบางไกรนอก

๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุญาตสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย
 เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดบางไกรนอก
 สิ่งที่มาด้วย แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

รับที่.....
 วันที่ ๒๒ ธ.ค. ๒๕๖๑
 เวลา ๑๗.๓๐ น.

ด้วย พระสมุห์ปริยญา ฉายา ปรีชาโน นามสกุล ชันดีโกเศศ รหัสประจำตัว ๖๐๐๑๒๐๒๐๑๓ นิสิตบัณฑิตศึกษา หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และนิสิตกำลังดำเนินงานวิจัย เรื่อง “แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพุทธจริต สำหรับนักเรียนประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรี” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลสัมภาษณ์เพื่อการวิจัยจากผู้บริหารและครู เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพุทธจริต สำหรับนักเรียนประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรี” ดังนั้น ทางหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับการอนุเคราะห์เป็นอย่างดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.เกษม แสงนนท์)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
 สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

รับทราบ

(นางสาวนิพนธ์ พันธ์นิจ)

รักษาการแทนผู้อำนวยการโรงเรียน

หนังสือฉบับนี้จะไม่สมบูรณ์ในการนำไปอ้างอิงถึงผลการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย หากไม่ได้รับการลงนามรับรอง

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ : พระอนุสรณ์ อนุสฺสโร (พรหมโพธิ์)
 เกิดวัน : ๒๐ ตุลาคม ๒๕๑๖
 ชาตินาม : ๒๙๕ หมู่ ๒ ต.บางโปรง อ.เมืองสมุทรปราการ จ.สมุทรปราการ
 การศึกษา : น.ธ.เอก, ป.บส.,
 พธ.บ. สาขาวิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
 วิทยาลัย วิทยาเขตบวรศึกษาพุทธโฆส นครปฐม
 ตำแหน่ง : ครูสอนพระปริยัติธรรม แผนกธรรม
 อุปสมบท : ๕ พฤษภาคม ๒๕๓๗
 สังกัด : วัดบางโปรง ต.บางโปรง อ.เมืองฯ จ.สมุทรปราการ
 ปีที่เข้าศึกษา : ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๖๐
 ปีที่สำเร็จการศึกษา : ๒๕๖๒
 ที่อยู่ปัจจุบัน : วัดบางโปรง ต.บางโปรง อ.เมืองฯ จ.สมุทรปราการโทร.
 ๐๙๐-๙๙๒-๗๒๘๖